

120
ГОДИНИ

**БЪЛГАРСКИ
ТЪРГОВСКО-
ПРОМИШЛЕНИ
ПАЛАТИ**

2015

120 ГОДИНИ
БЪЛГАРСКИ ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНИ ПАЛАТИ

*Книгата се издава с финансовата
и логистична подкрепа
на Сиела Норма АД.*

На първа корица е използвана скулптурна композиция от фасадата на първата сграда на Бургаската търговско-индустриална камара, построена през 1927 г. (стр. 65)

София 2015

© Българска търговско-промишлена палата

ISBN 978-954-614-015-9

120
ГОДИНИ
БЪЛГАРСКИ
ТЪРГОВСКО-
ПРОМИШЛЕНИ
ПАЛАТИ

СЪДЪРЖАНИЕ

„ПРЕДПАЛАТСКИ“ ПЕРИОД НА СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

В БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ	11
Еснафи.....	13
ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНИ КАМАРИ (1895–1943)	23
Създаване на търговско-индустриалните камари	25
Камарите – стопанските парламенти на България.....	39
Професионално образование.....	52
Информационна и издателска дейност.....	62
Международна дейност	66
България организира свой мострен панаир.....	71
ВЪРХОВНА СТОПАНСКА КАМАРА (1943–1948)	79
БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА (1952–1989)	89
БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА (1990–2008)	113
Диалог с държавните институции в защита на интересите на бизнеса	119
Търговският регистър на БТПП.....	125
Арбитражен съд.....	128
Икономически анализи	128
Евро Инфо Център / Европейски Информационен и Иновационен Център	130
Съвет БУЛПРО	132
Консултации.....	133
Преводачески услуги.....	133
Панаири и изложби.....	133
Външноикономическо сътрудничество	135
Участие в международни организации.....	138
ЕАН България / GS1 България.....	143
Информационно-издателска дейност	144
Обучения и семинари	144
Участие в проекти.....	145
Компютърни системи.....	145
Национален център за професионално обучение при БТПП.....	145
Българо-баварски център по управление на качеството	145
Информационно-издателска къща „ВЕЗНИ“	146
Още инициативи на БТПП в подкрепа на предприемачеството	146
БТПП И БИЗНЕСЪТ ПО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПЪТ НА БЪЛГАРИЯ (2009–2014)	149
Програми и проекти за европейска интеграция	151
Европейски Информационен и Иновационен Център.....	153
Участие в национални и регионални държавно-обществени органи и обществени организации	155
Проект <i>„Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“</i>	158
БТПП – делови посредник в международните контакти на фирмите	161
GS1 България – глобалният език на бизнеса	171
Професионално обучение, преводи, консултации и фирмено обслужване	174
Развитие на компютърните системи на БТПП.....	176
Електронният регистър на БТПП – надежден източник на фирмена информация	176
Икономически изследвания и анализи	178

Информационен бюлетин „ИНФОБИЗНЕС”	180
Арбитражен съд	180
Корпоративна социална отговорност	182
Единна система на българските търговско-промишлени палати/камари	184
Браншови организации	186
Съвет по иновации и енергийна ефективност	189
Дъщерни дружества	189
БТПП И РЕГИОНАЛНИТЕ ПАЛАТИ – В УСЛУГА НА БИЗНЕСА	193
Ръководство на БТПП	195
Членове на Управителния съвет на БТПП	197
Президиум на арбитражния съд при БТПП	198
РЕГИОНАЛНИ ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНИ ПАЛАТИ/КАМАРИ – ПРЕДСЕДАТЕЛИ	200
Търговско-промишлена палата – Благоевград	205
Бургаска търговско-промишлена палата	207
Варненска търговско-индустриална камара	210
Търговско-промишлена палата – Велико Търново	213
Видинска търговско-промишлена палата	215
Търговско-промишлена палата – Враца	217
Габровска търговско-промишлена палата	220
Търговско-промишлена палата – Гоце Делчев	223
Търговско-промишлена палата – Добрич	225
Казанлъшка търговско-промишлена палата	228
Кърджалийска търговско-промишлена палата	230
Кюстендилска търговско-промишлена палата	233
Търговско-промишлена и земеделска палата – Ловеч	235
Търговско-промишлена палата – Монтана	237
Пазарджишка търговско-промишлена палата	239
Пернишка търговско-промишлена палата	241
Търговско-индустриална камара – Плевен	244
Търговско-промишлена камара – Пловдив	246
Регионална търговско-промишлена и земеделска камара – Разград	248
Русенска търговско-индустриална камара	250
Силистренска търговско-промишлена палата	252
Сливенска търговско-промишлена палата	255
Смолянска търговско-промишлена палата	257
Търговско-промишлена палата – Стара Загора	259
Търговско-промишлена палата – Търговище	262
Хасковска търговско-промишлена палата	265
Търговско-промишлена палата – Шумен	268
Ямболска търговско-промишлена палата	270
БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ. Членове на Съвета на браншовите организации към БТПП	272
Браншова организация за текстил и облекло	275
Национално сдружение на българските спедитори	277
Българска асоциация на търговците на зърно и фуражи	279
Българска асоциация на търговците на медицински изделия	280
Българска предприемаческа камара в строителството	281
Национален съюз на ключарите в България	282
Национална предприемаческа и занаятчийска камара	283
Сдружение на фирми за хранително машиностроене в България	284
Съюз на данъкоплатците в България	285

Уважаеми читатели, уважаеми партньори на Българската търговско-промишлена палата,

Имам честта и привилегията да се обърна към вас и към всички икономически дейатели в навечерието на 120-годишния юбилей от официалното създаване на системата на търговско-промишлените палати/камари в България от името на над 53 хиляди фирми членове на Палатата, над 100 браншови организации и не на последно място на 28 активно работещи регионални търговско-промишлените палата/камари.

Създадени в далечната 1895 г. по изключително организиран начин – в един и същи ден, в четири икономически центъра в Царство България, те и до ден днешен остават пример за ред, спазване на правилата и насърчаване на икономическите субекти, независимо от техния вид, размер, отрасъл и териториално разположение. Те са работили в различни формати и подразделения, в различни обхвати, но винаги са оставали организацията, която се е стремела да обхване интересите на предприемачите, без да поставя условия за членството в нея като предпоставка за оказване на помощ и съдействие. Надявам се да остане и в бъдеще такава.

Естествено, и ние сме минали през възходи и трудности, съпровождали историята на нашата малка, но упорита страна, запазила името си непроменено най-дълго до наши дни в семейството на европейските държави. Минали сме и през „защитата“ на националното стопанство с привилегии за българските производители, и през либералните подходи, и през централизацията в годините на Втората световна война, и през контрола на „плановата“ икономика, и сега – през условията на открита конкурентна среда, но винаги сме били мост към достиженията на пазарната икономика, доколкото вътрешнополитическата и международната ситуация са го позволявали. Надявам се да продължим да го правим успешно за една по-добра България.

Dear readers, dear partners of the Bulgarian Chamber of Commerce and Industry,

It is my honour and privilege to address you and all members of the business community on the eve of the 120th anniversary of the official establishment of the system of chambers of commerce and industry in Bulgaria on behalf of over 53 thousand companies members of the Chamber, more than 100 sectorial organizations and last but not least 28 actively working regional chambers of commerce and industry.

Established far back in 1895 in an extremely organized manner on the same day in four economic centers in the Kingdom of Bulgaria, to this day they remain an example of order, strict adherence to the rules and encouragement for the economic agents, regardless of their type, size, branch or location. They have worked in a variety of formats and configurations, with different scopes of action, but have always remained an organization that aspires to covering the interests of entrepreneurs without setting the condition for membership as a prerequisite for providing support and assistance. I hope that this will not change in the future.

Naturally, we have been through the ups and difficulties that have marked the history of our small but persevering country, which kept its name unchanged longer than any other member of the family of European countries until today. We have been through the “protection” of the national economy with privileges for the Bulgarian manufacturers, through the liberal approaches, through the centralization during the years of World War II, through the control of the “planned” economy, and now in the conditions of open competition, but we have always served as a bridge to the

Няма сфера на икономиката, в която нашите предшественици да не са оставили своя знак за качествена работа и подпомагане, като се започне от земеделието, индустрията, занаятите, пристанищата и складовете, панаирите и изложенията, мине се през фондови и стокови борси, професионално обучение и образование и се стигне чак до разрешаването на спорове чрез медиация и арбитраж – през всичко, което може да направи икономиката ни по-силна. Милиони са документите, съветите, консултациите, които организацията е издала и заверила. Продължава да го прави и сега – разбира се, с най-модерните средства, с които водещите палати в света го правят.

Палатата е уважаван член на всички международни организации, открити за неправителствените структури на гражданското общество с доброволно членство и самостоятелно (от собствена дейност) финансиране, като се почне от Световната федерация на търговските палати, Международната търговска камара, Асоциацията на световните търговски центрове, Международната организация на работодателите, Асоциацията на европейските търговско-промишлени палати. Ние сме сред инициаторите и учредителите на всички най-важни регионални неправителствени структури.

Всичко това е дело на стотиците достойни служители и поддръжници на палатите, на неуморния им ежедневен труд, чиито плодове радват всяко следващо поколение индустриалци и търговци и хора на икономическата и правната наука. Ръководители на търговско-индустриалните камари, като Иван Грозев, фамилията Обрейкови, Иван Евстратиев Гешов, Димитър Савов, Стефан Симеонов, Янко Сафчев и останалите, чието огромно дело сме се опитали скромно да осветлим в настоящия алманах, а и стотици други, останали анонимни, но с несъмнен принос за българската икономика, са славна страница в българската икономическа история. И, вярвам, ще останат такива – със съвременните си постижения и с това, което ще направят.

Цветан Симеонов
Председател на УС на БТПП

achievements of the market economy as far as the domestic political climate and the international situation allowed. I hope that we will continue to do so successfully for the better future of Bulgaria.

There isn't a sphere of economy on which our predecessors have not left their mark of quality work and support, ranging from agriculture, industry, crafts, ports and warehouses, fairs and exhibitions, commodity and stock exchanges, vocational education and training, to resolving disputes by means of mediation and arbitration – in everything that can make our country's economy stronger. The organization has issued and certified millions of documents and provided countless advice and consultations. It continues to do so now, of course with the most modern instruments used by the leading chambers of commerce worldwide.

The Chamber is a respected member of all international organizations open for non-governmental associations of the civil society with voluntary membership and own (from their own activity) financing, including the World Chambers Federation, the International Chamber of Commerce, the World Trade Centers Association, the International Organization of Employers, the Association of European Chambers of Commerce and Industry "Eurochambres". We are among the initiators and founders of all major regional non-governmental bodies.

All of this is the achievement of the hundreds of dignified employees and supporters of the chambers, of their unflagging daily efforts whose fruits are all to the good of the next generation of industrialists and traders; and business and legal specialists. The leaders of the chambers of commerce and industry such as Ivan Grozev, the Obreikovi family, Ivan Evstratiev Geshov, Dimiter Savov, Stefan Simeonov and Yanko Safchev and the others, whose great work we have humbly tried to overview in this almanac, as well as hundreds of others who remained anonymous but undoubtedly contributed to the Bulgarian economy, have written a glorious page in the Bulgarian economic history. I believe that they will remain in it – with their current achievements and what they will do in the future.

Tsvetan Simeonov
BCCI President

Преди сто и двадесет години се поставя началото на Търговско-индустриалната камара (ТИК) – институцията, която ще се свърже органично със стопанската история на България. Достигнала до нас като Българска търговско-промишлена палата (БТПП), тя бележи своя впечатляващ път във времето, следвайки сеизмограмата на националната ни съдба. Това е време на войни, социални сътресения, национални кризи, съдбоносни промени в устройството на държавата, време, през което камарите неизменно изпълняват своите функции в интерес на страната и народа на България. Те представляват работещата връзка между държавата и стопанството и тяхната съдба винаги е била да поемат негативите на политическите решения, да се справят с произтеклите от тях проблеми. Поведението им невинаги отговаря на политиката, провеждана от държавната власт, и затова дейността на институцията на два пъти е прекратявана – през 1900 г. камарите са частично закрити и възстановени през 1901 г. През 1948 г. отново са закрити, за да бъдат извикани към живот през 1952 г. И в двата случая закриването е инициатива на държавата и пак държавната власт, принудена от обстоятелствата, ги открива наново. Камарите са се променяли заедно с „релефа“ на държавата. Институцията БТПП в структурно отношение не е идентична с ТИК от 1895 г., с Върховната стопанска камара (ВСК) от 1943 г. или с Българска търговско-промишлена палата (БТПП) до 1989 г., но неизменно е изпълнявала своите функции! Устройството на БТПП днес е доказателство за адаптивността на институцията към предизвикателствата на времето.

През годините палатите в Бургас, Варна, Пловдив и Русе написаха своите алманаси, публикуваха своите истории. Затова акцентът на този юбилеен сборник е общата политика и поведение на камарите, които заедно образуват институцията ТИК/ВСК/БТПП. Със съвместните си действия те оставят трайна следа в стопанския, обществен и културния живот на страната.

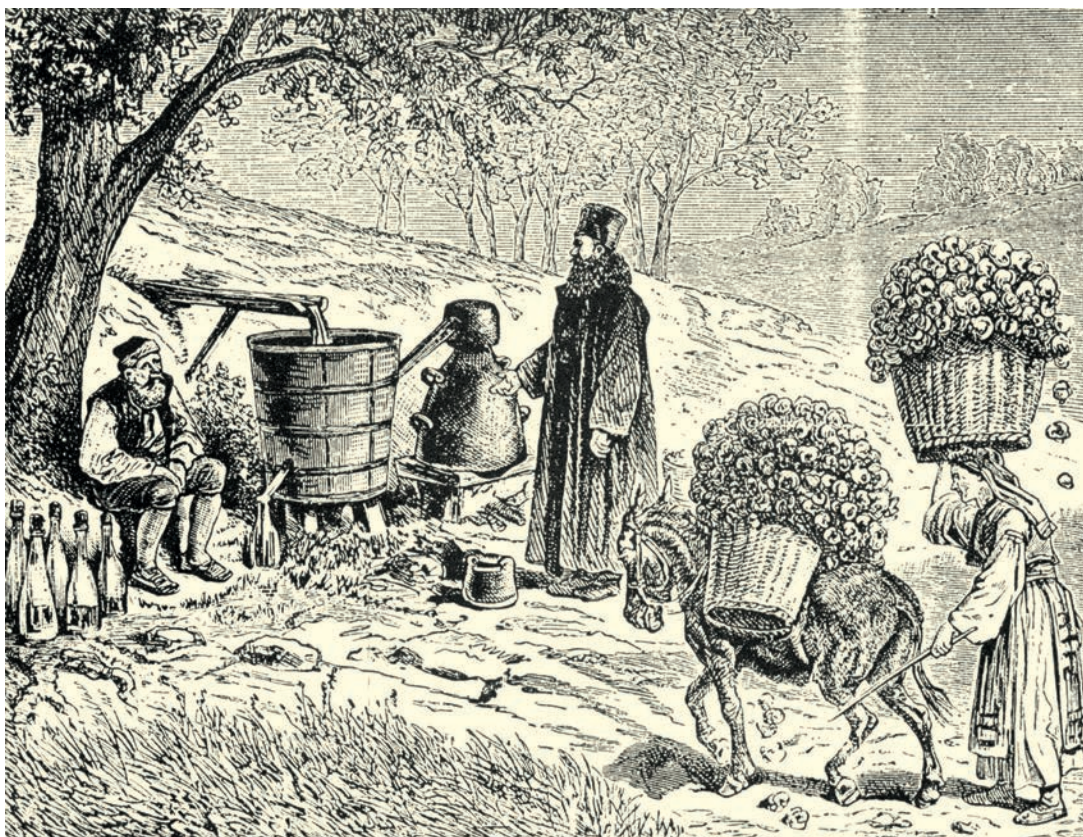
Композицията на сборника е изградена на принципа „книга в книгата“. Заедно с основния текст ще „върви“ поредица от статии – текстови илюстрации към основното повествование. Те ще отразяват личности и събития, свързани в различна степен с палатската история, ненамерили място в главния текст.

При съставянето на тази книга са използвани документи от частни архиви, които ми бяха любезно предоставени. В тази връзка искам да изкажа своята специална благодарност за оказаната помощ на „мореплавателят“ Дончо Папазов – наследник на индустриалците Папазови, на г-жа Лалка Обрейкова, г-н Тома Андонов, г-н Иван Попйорганов и проф. Божидар Йонов.

От съставителя Ивайло Манев

**„ПРЕДПАЛАТСКИ“
ПЕРИОД
НА СТОПАНСКИТЕ
ОРГАНИЗАЦИИ
В БЪЛГАРСКИТЕ
ЗЕМИ**

Примитивна розоварна

Еснафи

От края на XIX и началото на XX в. във всички съвременни и модерни държави функционират търговски камари, които макар и да се отличават в организацията си, изпълняват общи задачи – да бъдат съвещателни органи на държавното управление по стопанските въпроси. Появяват се като институции, призвани да защитават интересите на търговията и производството. Те водят началото си от средновековните гилдии (занаятчийски корпорации), където откриваме най-ранния стремеж за ръководство и регулиране на търговската размяна.

У нас търговско-индустриалните камари се създават през последните години на XIX в. Появата им е резултат от грижата на тогавашното правителство за бъдещото развитие на народното стопанство. Но корените на корпоративно мислене намираме в дейността на еснафските организации далече преди Освобождението на България.

След като Балканският полуостров попада под властта на Османската империя, държавата поробителка сама започва да се стреми към възстановяване на стопанството и търговските връзки на завладените земи. Към края на XV в. турската власт полага грижи да се активират старите и да се създадат нови занаятчийски отрасли за нуждите на нарастващата османска армия. Огромната територия на Османската империя и ненаситният турски пазар са другият важен фактор за развитието на занаятите и търговията. Държавата от своя страна стимулира тази дейност, защото получава огромни приходи от всевъзможните пазарни, панаирни, пътни, мостни и други такси. По същите причини се насърчава създаването на еснафски сдружения в различните занаятчийски производства, обединяващи майсторите производители от един бранш. Турската власт ги използва за фискални цели – в Османската империя твърде отрано се практикува събирането на данъци чрез еснафите и чрез тях се регули-

рала търговско-занаятчийската дейност в градовете. В някои еснафи настоятелството избира специален кабакчия (бирник), който изпълнява службата и на чаушин. Еснафите също участват при разпределението на данъците. Държавата инкасира сигурни постъпления чрез значителен брой османски разпоредби и закони (кануни и кануннамета) от XV–XVI в. Днес те са ценни източници за стопанската история на градовете в българските земи на Османската империя.

Ролята на еснафските организации в икономическия живот на българските общности под османска власт е определяща. Съживяването на занаятите през XV в. и чувствителното им укрепване през следващия го XVI в. са необходимите условия за появата на организационни структури в тази област. Такива обединения се създават още през XV в., но като истински производствени корпорации те се оформят едва през XVI в. За съжаление няма много запазени данни за началото на цеховата (еснафската) организация.

Първите сведения идват от откъслечни документи, достигнали до нас през вековете. Едно от най-ранните свидетелства е регистърът от 1498 г. на „тузаджиите“, т.е. майсторите, добиващи сол в Анхиало (Поморие) по това време. Солта е била стратегическа суровина и упражняващите тази професия се ползват със статут на привилегировано население. В друг документ от 1522 г. софийските кожари се оплакват на цариградските власти от нелоялната практика в изкупуването на кожи. В султанска заповед до кадията на Пловдив от 15 април 1571 г. относно изработените в Пловдив аби се споменава за съществуването на абаджийски еснаф в града. Следват различни документи на еснафа на кожарите в София от 1605, 1611, 1619 г. – през този период градът е средище на румелийския вилает и център на търговията и производството на кожи, вълна и пречистен вощък. Според сведения на А. Иширков, по данни на османските сивжали от 1604, 1617 и 1675 г., в София са записани 62 занаятчийско-търговски организации.

Евлия Челеби в пътеописанието си от първата половина на XVIII в., отбелязва, че

Плащане на данък

В Пловдив „чаршията има 880 дюкяна“, споменава за „богата Тахтакаленска чаршия, рибарски, платнарски и ахтарски пазари“, а „едната чаршия с 300 дюкяна се намира в отсрещния Варош“. Типично за еснафите в градовете е разположението им в отделни улици, т.н. „чаршии“ – несъмнено свидетелство за наличните еснафи в Пловдив преди 1650 г. Най-старата запазена Кондика е на пловдивския абаджийски еснаф. Тя съдържа данни от 1685 г. до средата на XIX в. Освен повишаванията и обявяването на майстори, в нея са вписани отделни задължения, които имат характера на статут, отразени са исканията за помощ, сметки на отделни плащания, заеми и т.н. (Тодоров, 1972: 110–111).

Еснафите в българските провинции през XVIII в. носят характера на мюсюлманската цехова организация. Османските еснафи са широко отворени за хора от различни народности и вероизповедания. Обединенията на занаятчии и търговци създават добра основа за толерантност и професионална солидарност между техните членове. Съществуват и изцяло немюсюлмански български еснафи, което в условията на робството е една от

малкото възможности за съхранение на българската нация.

Поради начина на своето създаване и широкия си обseg османската еснафска организация (за разлика от европейският цех) никога не ограничава своята дейност в чисто професионалната сфера, а направлява, регулира и контролира редица аспекти на обществения и дори на личния живот на своите членове – мировоглед, житейски принципи, нравствен облик. Свързват ги

общи задължения и права. Помежду им се създават не само професионални, но и лични връзки, а общите интереси възпрепятствали острата конкуренция и противопоставяне. Еснафите в Османска Турция упражнявали надзора и организацията на производството и пласмента. Те са връзката с централните и местни органи на властта, които с различни закони и разпоредби регулират всички аспекти на търговско-занаятчийската дейност.

През 1773 г. ферманът на султан Мустафа III узаконява устройството и дейността на еснафите, техните правомощия и традиционни наредби: етапи на обучение, тестване, управителни органи, откриване на самостоятелен дюкян, правораздавателни правомощия, наказания и др. В него се определят задълженията и правата на членовете на всеки рует, ползващи се от защитата на управляващите власти, без да им се създават трудности – съгласно закона за тяхното функциониране.

След издаването на фермана на султан Мустафа III еснафът се превръща в най-всеобхватната стопанска и обществена организация в османската система, подкрепяна от държавата с фискални и социални

съображения, търсена от населението като единствена професионална и социална опора. При съществуващия политически гнет на турските управляващи среди и духовното потисничество на гръцкия клир непринадлежащият към някой еснаф производител се чувствал слаб и безпомощен. Даже и най-замогналите се занаятчии предпочитат да имат зад гърба си подкрепата на еснафската организация. А местното население вижда в нея професионална, социална и обществено-народностна опора. Постепенно тези организации се превръщат в голяма сила със свой закон, устав и ред. Всяко сдружение си избира първомайстор (устабашия), който го представлява и работи за благоденствието на занаята. Еснафските организации имат правомощията да решават всички въпроси, свързани със закупуването и доставката на суровината, с производствения процес, с качеството на изделията, цените и търговската реализация, с продължителността на работното време, броя на чираците, калфите и майсторите в занаятчийската работилница, производството на нови майстори, взаимоотношения с другите еснафи и държавните органи. Основната цел е да се изравняват производствените условия за членуващите в организацията и да не се допуска имуществено разслоение между тях. Освен защита от вътрешна конкуренция, занаятчийските организации се борят и с външната конкуренция. Те монополизират производството в съответното селище или район и не допускат проникването на външни производители, като много често сами въздействат върху административните власти за издаване на забранителни разпоредби. Показателен е примерът със софийските бакали от онова време, създали своя соб-

ствена форма на кооперативна дейност за закупуване и разпределение на бакалски стоки между членовете на еснафа още през 1812 г.!

Интензивното развитие на занаятчийството през XVIII в. се прегопределя от нарасналото търсене на неговите произведения както в империята, така и зад граница. Това от своя страна довежда до промени в занаятчийското производство като организация. Ако в предходните векове занаятчиите работи преди всичко по поръчка и с материали на клиента, сега той произвежда предимно за пазара. Чрез изградената през XVIII в. и първата половина на XIX в. търговска структура стоките, произведени в различните стопански райони, както и тези, внесени отвън, се разменят и служат за основа на формирания се национален пазар. Чрез усиления стокообмен производители, търговци и купувачи се свързват все по-здраво помежду си, а установяването на тесни производствени и търговски отношения обединява силите на влетените в тях българи, укрепва тяхното

Кожарска работилница

чувство за икономическа самостоятелност. Успоредно с формирането на единен национален пазар върви и процесът на консолидиране на българската нация, укрепва националното самочувствие.

Еснафските сдружения се превръщат във факли, които осветяват пътищата на националното ни икономическо, а по-късно и културно развитие и съзнание. През онези години еснафите обединяват най-активната и будна част от населението. Още от създаването си като професионални организации подпомагат църкви, манастири, училища, отпускат помощи за бедните. Много от събитията, свързани с нашето възраждане, са платени от „кутията“, т. е. от еснафската каса.

Изобилстват примери за социалната роля на еснафските организации. В публикувания от проф. Иван Снегаров „Гръцки кодекс на Пловдивската митрополия“ във връзка с последното възстановяване на църквата „Св. Димитър“ от 1830 г. до 1838 г. е цитиран надписът на външната олтарна врата с имената на дарителите, подпомогнали този акт. Църквата е изградена „С благочестивата ревност на енорияшите“, „...дарения са направили и пловдивските еснафи: кафтанджиите 2000 гроша; кожухарите 840 гроша; бакалите 1000 гроша; шивачите и басмаджиите 1000 гроша; казанджиите 257 гроша; мумджиите 360 гроша; папуджиите 300 гроша; тахтаджиите 100 гроша; аладжакджиите 144 гроша; бахчиваните 300 гроша; фучуджиите 120 гроша; кююмджиите 80 гроша, джумлекчиите 50 гроша, бучакчиите 250 гроша; астарджиите 170 гроша; пиширджиите 60 гроша; хлебарите и симидчиите 400 гроша; саяджиите 210 гроша. Дарения имало също от Перуцица, Карлово, Сопот, Станимака и от други места в Пловдивска епархия. Събрани били 165,509 гроша и 18 пиастри“ (Алваджиев, 2000:104).

В една кондика на катедралната църква „Св. Неделя (Св. Крал)“, която се намира в Народната библиотека, е отбелязано, че бакалският еснаф в София през 1849 г. е дал пожертвования 550 гроша, а през 1853 г., при събиране на помощи за построяване на съща-

та църква бакалският еснаф е събрал помощи от 6,520 гроша. В друг списък, съхраняван също в Народната библиотека, за сметките по построяване на църквата, на стр. 1 е вписано, че от бакалите са постъпили 1000 гроша, а на стр. 24 с дата 20 юни 1856 г. е вписано:

„... от бакалскио еснаф чрез Юванчо гроша 1300; и на следующия месец Юлий 20 друго перо: от еснафа бакалски чрез Юванчо гроша 810.“

Това са дарения от еснафската каса и лични, на отделните бакали, които понякога достигали големи размери. Например в същата сметка с дата 16 септември е отбелязано: *„... от глора бакал гроша 5000“.*

Постоянно разходно перо в бюджета на еснафските сдружения са парите за образование. Заплащането на учителите, които тогава наричани „мола“, се формира изцяло от еснафските дарения – „мола пешкини“. Например целият софийски бакалски еснаф – българи, турци и евреи, давали редовно всички налагани им такси. В тефтер на еснафа от 1819 г. има записка:

„... да се знае, що разпределихме мола пешкеши: на евреите 50 гроша, на турците 96 гроша и 7 пари и на нас (българите) 192 гроша и 14 пари, или всичко 338 гроша и 21 пари.“

Независимо от тези общи средства, Софийският бакалски еснаф дава за българските училища и допълнителни помощи, които предоставял непосредствено или чрез църковните настоятелства. Тези разходи винаги са изплащани от еснафската каса.

След Освобождението, когато издръжката на училищата става грижа на тържавата и общините, „софийските търговци бакали продължават да участвуват в средствата, с които Софийската търговско-индустриална камара строи и издържа образцови търговски и занаятчийски училища в София и района ѝ.“

Какъв е бил духът на тези сдружения, можем да съдим от поздравителното слово на Сава Ж. Дацов, подпредседател на Софийската ТИК, по повод един юбилей – през 1937 г. еснафското сдружение на софийските бакали „Три светители“ празнува 125 години от

Иконата „Три Светители“, поръчана от Софийския еснаф на бакалите през 1812 г.

Днес тя се намира в катедрален храм „Света Неделя“

Софийските бакали от онова време създали своя собствена форма на кооперативна дейност за закупуване и разпределение на бакалски стоки между членовете на еснафа още през 1812 г.! Макар и под общото ръководство на еснафа, кооперацията е имала допълнителни структури, ориентирани към нейната дейност. Това било бакалското тържище (стоковата борса) със складовите помещения „килеро“, с обслужващия персонал. През него минавали всички стоки, които се продавали в магазините. „Пазар башията“, т.е. началникът на тържището, е бил избиран от средите на майсторите бакали и в рамките на своя мандат е контролирал цените и качеството на стоките в тържището. През 1812 г. софийските бакали имали качествен контрол, централно снабдяване и ползвали стоков кредит! Това е първата разпределителна кооперация в България.

Добре е да си припомним, че двадесет години по-късно родоначалникът на кооперативното движение Робърт Оуен в списанието „Нов морален свят“ (1834–1846 г.) започва да пропагандира тезата за кооперациите, а смятаната за първа кооперация в Европа – Шулице-Делич се създава в Германия през 1849 г.!

Запазените документи ни връщат в епоха, когато плеядата от стопански дейатели в безвремието на петвековното робство са поставяли основите на родната икономика. Със своя патриотизъм и съзидателен труд са допринесли да не изчезнем като държава и народ, а еснафските сдружения на занаятчии и търговци се превръщат в първите субекти на нашето национално възраждане. Остава място за размисъл. Историята на софийските бакали е история на взаимоотношенията между една стопанска организация и официалните власти. През своето вековно съществуване тези отношения чертаят пътя на една динамична стопанска история, пълна с примери – на морал, стопанска мъдрост, патриотизъм, на национално отговорно поведение. Там се крият решения на проблеми, които решаваме днес – новото често е забравеното старо. Например еснафският обичай „заяфет“, който е бил институция в многовековният живот на българските еснафи, удивително прилича на популярния днес „тийм билдинг“. Ако навлезем в тази история, ще открием редица понятия и практики, които днес познаваме с английските им имена. Може би е време освен английски, да научим и историята си. Да потърсим отговорите на някои въпроси. Например как така софийските еснафи още през 1812 г. създават своя действаща кооперативна организация, много преди това да се случи в Европа? А ние не знаем за това? Българските изследователи са категорични – „първата кооперация в България е създадена през 1890 г. в с. Мирково“. Нито дума за „Три Светители“!

своето образуване: „Това е един скъп завет и едно скъпоценно наследство, завещано ни от нашите прагеди, което радва народната душа, чувство и съзнание. През това тежко робство, което почти беше убило националното чувство и съзнание, еснафските организации в градовете поддържаха в манастирите, скрити в планините, единствените огнища, в които е тлеела под пепелта и едвам светулкала искрата на народно съзнание. А от пожара, изпадал от искрите, които тлееха в еснафските лонджу и манастирски килии, изгря свободата на днешна България.“

Когато се налага, „бакалите“ действат смело и решително. По време на църковните борби в определен ден затварят всички дюкяни, ключовете от дюкяните събират в чувал, занасят го на пашата и заявяват, че няма да отворят, докато не бъде отстранен гръцкият владика. Софийският митрополит Доротеи бива интерниран в Берковица.

В българските земи през втората четвърт на XIX в. по редица вътрешноикономически причини настъпва диференциация сред членовете на еснафа, обусловено от специфичното развитие на българските земи и благосклонното отношение на Османската държава към дейността на еснафските организации. Тяхната роля не отслабнала и те остават водещи звена в стопанския и обществен живот на нашите селища. Даже и през последните десетилетия на XIX в., когато цеховата организация навлиза в рецесия и територията ѝ все повече се свива, еснафите продължават да бъдат авторитетни и почитани организации. Запазвайки своята автономия, те имат характер на обществени институции, изпълняващи дори функциите на общини.

Най-голямото събитие в средата на XIX в., Кримската война, е повратна точка в историята на Турция – Империята се отваря към Европа. Заедно с европейските фабрични стоки навлизат новите производствени отношения и еснафите започват постепенно да губят своите цехови привилегии. През 1866 г. е открита новопостроената железница между Русе и Варна, през 1867 г. Абдул Азис, XXXII слутан на Империята, става първият

който напуска нейните предели и въпреки реакцията на улемите посещава Световното изложение в Париж. Султанът прави обиколка на Европа и на връщане от Виена минава през Русе. Символично е трасиран пътът на Европа. Плавателният път е най-изгодната търговска и съобщителна връзка с развитата във всяко отношение централна част на континента.

В сградата от ляво е учредена първата българска камара

Русе съвсем естествено се превръща в европейската врата на българските земи, а след 1878 г. и на Княжество България. От особено значение е и жп линията до Варна, тогава единствената на българска територия. Междувременно от Освобождението до 1900 г. започналото след Кримската война разоряване на занаятчиите ескалира. Основните фактори в това отношение са чувствителното стесняване на занаятчийския пазар вследствие на отделянето на България от Османската империя, както и засилената фабрична конкуренция на нашите и западни произведения. Османската стопанска система престава да бъде ефективна. Налага се необходимостта от реорганизация, от нови решения, които да адаптират стопанския организъм към новите условия. На 26 ноември 1888 г. пловдивските търговци Иван Душков, Стефан Дренски, братя Груйкови, М. Илич, П. Кръстев предлагат по примера на западно-европейските страни и у нас да се учредят камари в по-важните градове на страната. Но първата реализирана инициативата е в Русе – „най-европейския град на България“.

През пролетта на 1890 г. местният вестник „Изток“ съобщава, че „се е учредило на 15 април едно ново търговско сдружение в Русе под името „I-ва Българска Търговска Камара“ от 33 привидни представители на търговското съсловие в града“. Това първо камарно

сдружение в България възниква като частна търговска организация без протекцията на централната държавна администрация, копирайки устройството на английските свободни камари.

Ето как описва тези първи стъпки Георги Георгиев Губиделников: „По това време срещите на търговците са ставали в кафенето на Оханес Енкарниан на ул. „Княжеска“; тя е главната улица – там бяха хотелите, „Исляхането“, общината и по-значителните кантори. Оттам – една стъпка до пристанището и маазите. В тая среда се заражда идеята и се основава Първа българска камара, в която особено се е проявил нейният инициатор, младият контролор на Българската банка Георги Теодоров. Тази търговска камара е била частно сдружение с устав и членски внос, имаща за цел да развива и защитава професионалните интереси на членовете си и по-важното – да развива и поддържа търговските нрави и обичаи, основани на честта и достойнството. Всички по-първи търговци и банкери станали членове на камарата.“

Вестник „Славяни“ от 7 юли 1890 г. помеща обширна редакционна статия за новосъздадената камара: „Ревността и енергията, с която известни търговци в града ни предприеха да съставят едно търговско сдружение под названието „Търговска камара“, заслужава особено внимание“. По-нататък авторът

продължава: „В първо време Търговската камара в Русе трябва да се занимава със следующите работи:

а) да придобие за членове действителни поне по дваш по-лични хора от сичките съсловия и занимания в града ни;

б) да си определим една особена комисия, на която да се възложи грижата да се изпита какви занаяти има в града ни и кои лица като по-умни и по-опитни могат да бъдат поканени за членове на тази камара, в която да бъдат представени точно сичките занаяти;

в) да се състави друга една комисия от по-учени хора, които да се занимават с издирването на причините защо пропадат нашите разни занаяти, от какво страдат частните занимания, кое въобще прави спънки на търговията, в кратце кое е полезно и кое вредително за отделните занимания и въобще за търговията.

Издирването постепенно причините, от които страдат заниманията, въобще цялата търговия е от голяма важност за нас особено, лишени от индустрия и поставени на хиляди препятствия.

За Търговската камара в Русе има много работа. Тя не трябва да гледа чуждите търговски камари какво правят и с какво се занимават. Там условията на търговията са други. Там работят фабриките, а у нас – труда, шилото, чука, тичането, дигането и слагането.“

Русенското окръжно управление подкрепя основаването на „Първата българска търговска камара“ със специално изявление, в което акцентира върху основните цели на Камарата: „... да действа всячески за сгрупирването, сближаването, взаимното подпомагане на търговците, за запазване на техните интереси и въобще за развитието на търговията и индустрията в цялото ни отечество.“ Обърнато е внимание и на подхода при изграждането на Камарата: „За постигането на тези цели Камарата се обърнала към всичките интелигентни и видни членове на търговското и занаятчийското съсловие във всички градове на България, като ги поканила да се

съставят във „всеки град от по четирима избрани души бюра, които да събират и дават сведения по вървежа на търговията и занаятите в Княжеството.“ По-нататък в документа се отбелязва: „Първото, което сигурно може да се очаква от това дружество, е да видим наскоро, щото то да вземе инициативата за събиране в едно значителна сума от български капитали за вършене на големи смели търговски предприятия, каквито до настоящем са ставали почти само от чужденци.“

Русенската инициатива е припозната и от държавната власт в лицето на княжеския наместник Стефан Стамболов. При посещение в Русе на 19 юли 1890 г. той взема участие в организирания от Камарата тържествен банкет в негова чест, където присъстват около 200 търговци и ръководители на учреждения. По този повод вестник „Мнение“ пише: „... дигна тост княжеският наместник г-н Стамболов, които с една ярка, жива реч разви голямото значение на търговията за една държава, като прибави, че между другите грамадни грижи, които лежат на раменете на настоящото правителство, и е тази една от първите, чрез които народите биват силни за всички предприятия.“

Отзвукът в страната на събитията в Русе, особено след посещението на Стамболов, е голям. Създаден е прецедент. Интересът към камарната институция в деловите среди нараства. В този процес Първата българска търговска камара заема достойно място в стопанската история на България.

Но преди инициативата „отдолу“ да се слее с инициативата „отгоре“, има нещо по-важно – да се прецени дали устройството на създадената Първа камара е най-подходящо за условията в България. Приносът за верния отговор на този въпрос е на родения и работил много години в Пловдив „европейски политик и български държавник“ Иван Евстратиев Гешов.

До действителното създаване на търговско-индустриални камари (ТИК) като общодържавни институции трябва да из-

минат още няколко години. Но този процес е белязан с още едно значително събитие за българската икономика – Първото земеделско-промишлено изложение в Пловдив през 1892 г. То е резултат от стопанския просперитет на България в края на XIX в. и идеята за нейното ускорено развитие, обхванала всички българи – от Княза през министър-председателите – Стефан Стамболов, д-р Константин Стоилов, Димитър Петков, Александър Малинов, до всички изключителни ентузиаста, които в този период създават основите на българската индустрия.

Ивайло Манев

Главният вход на Първото българско земеделско-промишлено изложение, август 1892 г.

През август 1892 г. се открива Първото българско земеделско-промишлено изложение. Целта му е да стимулира прокождащата индустрия на България и нейното селско стопанство, да създаде международни контакти на българските производители, да покаже на населението към какво трябва да се стреми. Първото българско изложение се ражда като плод на развитието на стопанството и икономиката на България на онзи етап и има за задача да покаже новите форми на производство в страната, да приближи българските производители и търговци към Европа и света.

Подготвяно с голям ентузиазъм и с помощта на много специалисти, то успява да развие мащаби и да събере участие, които впечатляват: изложението достига обща площ над 90 000 кв. м, общият брой на страните участнички е 24, а за 2,5 месеца (колкото е времетраенето му) павилионите му са посетени от 162 000 души. Българските изложители показват успехите си в копринарството, винарството, тютюнопроизводството, текстилната промишленост, производството на етерични масла, кожухарството, растениевъдството. В чуждестранните павилиони силно впечатление правят техническите новости — електрическите крушки, фонографът на Томас Едисън, оръжието на германската фирма „Круп“, модерни земеделски машини. Пак тогава френският въздухоплавател Годар излита с балон заедно с д-р Никола Генадиев.

ТЪРГОВСКО- ИНДУСТРИАЛНИ КАМАРИ (1895–1943)

ДОКЛАДЪ

ДО

НЕГОВО ЦАРСКО ВИСОЧЕСТВО КНЯЗЯ.

№. ~~13512~~

Васнодарю!

Съгласно чл. 45 отъ Коноти-
турцията, инакъ нестѣта най-покар-
но да мала Ваше Царско Висо-
чество, да благоволиете да утвърдите,
чрезъ подписването на тукъ прило-
женіиѣтъ Указъ, законѣтъ за Търгов-
ско-индустриалниѣтъ камари, приетъ
отъ VIII^{то} Обикновено Народно Съд-
раиѣ, въ I^{та} му редовна сесия,

На стр. 23 – Доклад до Княза от управляващия Министерството на търговията и земеделието и министър на финансите Ив. Ев. Гешов

Създаване на Търговско- индустриалните камари

На 2.12.1894 г. правителството на г-р Константин Стоилов от Народната партия представя на вниманието на депутатите от VIII Обикновено народно събрание (ОНС) една от първите си инициативи – законопроект за търговско-индустриалните камари (ТИК). Той е част от изпълнението на декларираните насоки и задачи за икономическото развитие на страната – уравнивяване на държавния бюджет, реорганизация на данъчната система, покровителство на местната индустрия, търговия и земеделие.

В Парламента авторът на закона, министър Иван Евстратиев Гешов, излага мотивите за законопроекта, както и пълния предварителен текст. С убедителни аргументи вносителят изтъква значението на търговските камари по света и подчертава искрената си надежда, че те ще изиграят положителна роля в бъдещото стопанско развитие и на България. В словото си Гешов отбелязва, че мисията, в името на която се създават новите институти, е те да бъдат изразител на интересите на търговците, индустриалците и занаятчиите, същевременно да бъдат и един „действителен съветник“ на правителствата в тяхната вътрешна политика.

Парламентарната процедура е бърза – само за десетина дни документът минава на второ и трето четене. На 20 декември 1894 г. с пълно мнозинство народните представители приемат Закона за търговско-

индустриалните камари. Те стават част от държавно-административната система на страната, една важна „брънка от дългата верига на обществените институти“ в управлението на българското стопанство, и скоро дават своите плодотворни резултати.

Събитието намира обществен отзвук. Той се движи в границите от поздравления и благопожелания до краен скептицизъм, оцветен в политически опозиционен тон. В пресата се отбелязва, че с учредяването на камарите г-н Иван Евст. Гешов, Министерството на търговията, промишлеността и труда (МТПТ) и цялото правителство „са имали предвид изключително доброто на страната и прогреса на нашата търговия“. Рагославистите пък виждат в създаването на четирите търговско-индустриални камари опит на правителството на Народната партия да ги запълни със свои членове и привърженици, превръщайки ги в своеобразна трансмисия за политическо влияние при упражняването на властта. По страниците на тогавашния печат се срещат и мнения, че камарите са създадени набързо, като копират чуждия опит, което не е съобразено с нашите условия и бит, а това естествено поражда съмнението, че „тези учреждения едва ли ще изпълнят предназначението си“. Остава времето да бъде най-верният съдник.

В европейската практика са утвърдени два типа камари – на англо-американските свободни асоциации и на централно-европейският модел, при който държавата запазва доминация. Българският законодател избира втория тип – правото на държавна намеса е по отношение на финансирането, координацията и контрола при изпълнение на основната дейност на камарите и утвърждаването на личния им състав. Същевременно обаче със закона се предоставя относително широк периметър на вътрешноорганизационна автономия.

Съгласно Търновската конституция новият Закон за търговско-индустриалните камари е утвърден с Указ №133/20.12.1894 г. на княз

УКАЗЪ

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОРИЧ. АРХИВЪ

№ 133

НИЙ ФЕРДИНАНДЪ I

СЪ БОЖИЯ МИЛОСТЪ И НАРОДНАТА ВОЛЯ

КНЯЗЪ НА БЪЛГАРИЯ,

Обявяваме на всички Наши вър-
ноподаници:

VIII^{то} Обикновено Народно Събрание
I^{ва} редовна сесия въ XLIV си заседание, отъ
19 и 20 Декемврий 1894 година, прие,

Ний утвърждаме и утвърждаваме
следущиятъ

Законъ

за
Търговско-Индустриалнитъ Камари.
Глава I.

Общи положения.

Членъ 1. - Въ по-важнитъ градове на Тър-
гарското Княжество, по инициативата на

Указ, с който се утвърждава Законът за Търговско-индустриалните камари

Фердинанд. Той влиза в сила след обнародването в Държавен вестник на 27.01.1895 г. С текстовете в общо пет глави е регламентиран статутът, организацията, функциите и обхватът на дейност на камарите. Надзорните права се осъществяват от Министерството на търговията и земеделието. С Указ №61/17.04.1895 г. са определени районите на четирите камари със седалищни центрове в София, Пловдив, Русе и Варна, към които покъсно се присъединява и Бургаската камара. Така новите институти стават факт в стопанския живот на страната.

Проведени са учредителни избори. На 11 юни 1895 г. едновременно в София, Пловдив, Варна и Русе е даден старт за първата редовна сесия на четирите търговско-индустриални камари. В тържествена обстановка присъстващите официални лица поднасят емоционални поздравителни речи.

В София поздравителното обръщение е поднесено лично от министър Гешов. С възлнение и вдъхновен от начинанието, той подчертава своята увереност в бъдещия напредък и благосъстоянието на нашия народ. В посланието му към присъстващите е очертана мисията на създаващите се стопански институти, които с патриотична солидарност и грижа за всички слоеве от населението ще водят благородна борба за икономическо възраждане. В такъв родолюбив и оптимистичен дух остават знаменателни думите на министър Гешов: „И всички политици на България, сбрани вкупом, няма да ѝ принесат тая услуга, която ще ѝ принесете вие, като се предадете всецяло на вашата благородна задача, като положите всевъзможни усилия, за да направите нейната производителност по-разнообразна и по-възнаградителна за немуморимия труд на нейното прекрасно население.“

През първите години камарите поставят основите на дейността си в различни направления – съвещателна дейност към министерствата, подпомагането и насърчаването на търговията, занаятите и индустрията, извършване на стопански проучвания, навлизането в полето на професионалното

образование, популяризаторска и издателска дейност, създаване и осъществяване на международни контакти и сътрудничество. Камарите заживяват със свой собствен ритъм.

Пътят е осеян с трудности, съпровождани всяко начало. Много скоро камарите са изправени пред сериозно изпитание. През 1899 г. в X Обикновено народно събрание (ОНС) е внесено предложение за тяхното закриване. В мотивите се изтъква, че краткото им съществуване не е оправдало очакванията веднага да принесат практическа полза за народното стопанство, а напротив – като съподчинени структури те само дублират функциите на Министерството на търговията и земеделието и тежат на данъкоплатеца годишно с 200 хиляди лв.

Това неочаквано предложение предизвиква сериозно безпокойство сред членовете на камарите. Те се организират за защита, търсейки преди всичко подкрепата на заинтересованите среди. В коментари по страниците на печата отбелязват, че това е една незаслужена присъда, че опитът за комплот носи опасния бацил на политическото партизанство. В гуха на самокритичност се посочва, че може и да са предлагани някои „незрели, младенчески мерки“, но това не може да служи като повод за закриването на камарите. Твърдото убеждение е, че тук по-скоро са действали чисто политически или партийни интереси „не без лична подкладка“.

При възникналата криза Министерството на търговията и земеделието, цялата изпълнителна власт, заети с важни дела, са на крачка да се дистанцират от собственото си дело и да го изоставят. Министерството продължава да изпраща административни разпореждания, но не оказва нужната протекция на камарите, поради което те са оставени „пипнешком“ да търсят сами своето спасение и своя път на развитие.

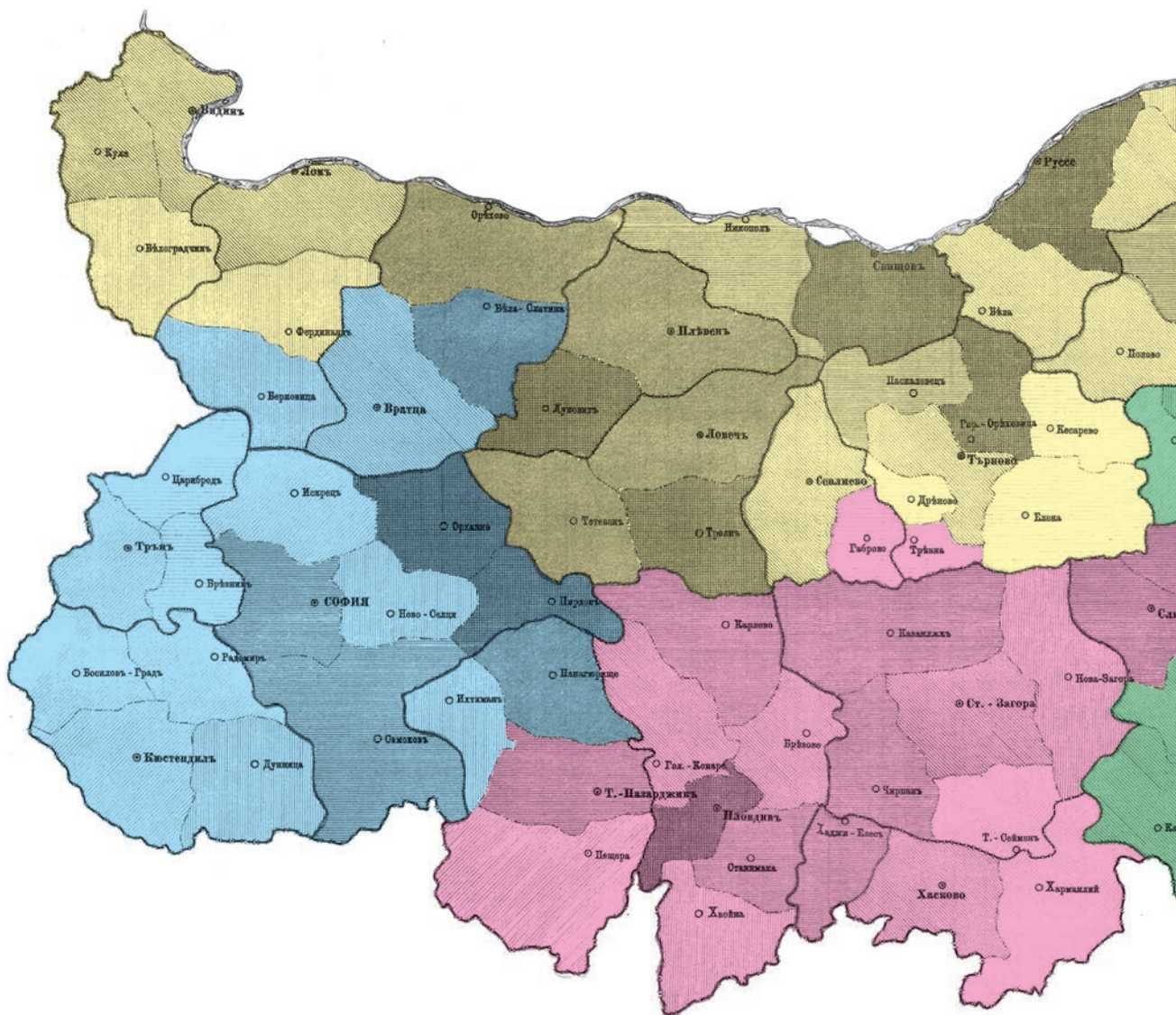
В отговор на атаката срещу камарите техни членове от София, Пловдив, Русе, Варна, Бургас, Шумен и други селища в страната се събират в края 1899 г. в столицата. На срещата са изтъкнати предимствата и ползите, които този институт е принесъл в

КНЯЖЕСТВО ВЪЛГАРИЯ.

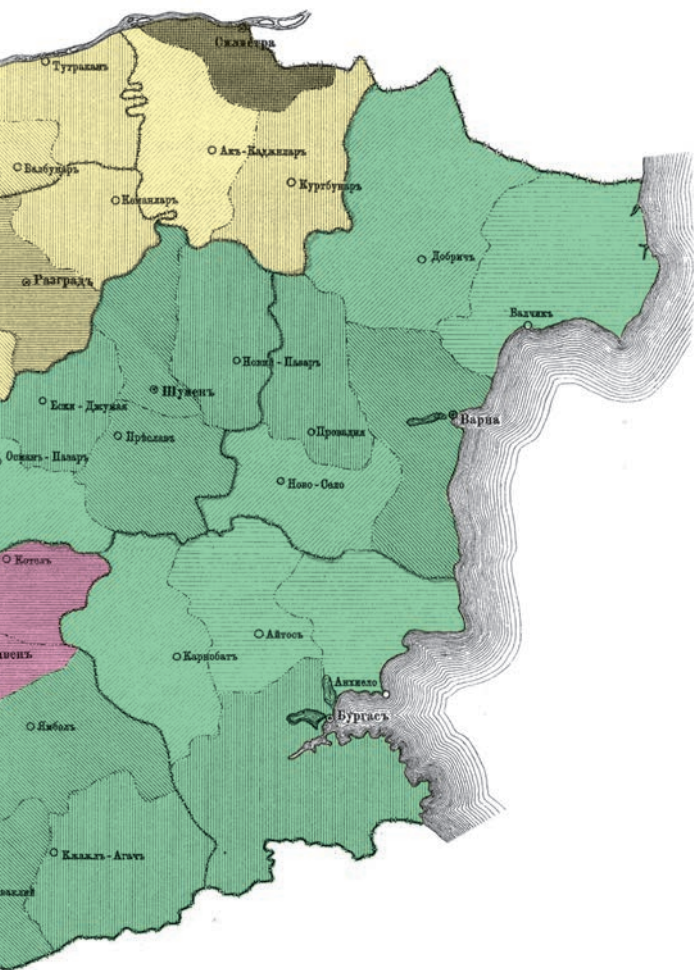
1-й ЯНУАРИЙ 1893.

PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE.

1-er JANVIER 1893.

С правилника към Закона за камарите, публикуван с Указ № 61 от 17 април 1895 г., се разграничават районите на действие на четирите камари

европейските страни в продължение на три столетия. Подчертана е ролята им за модерното икономическо развитие на народите. Наред с това са формуирани най-важните основания българските камари да продължат дейността си. Те се превръщат във фактор за издигане на стопанските съсловия, имат принос за развитието на частната инициатива и самопомощ сред производителите и търговци, доказана е ролята им за информационно-проучвателната и статистическа дейност в страната, както и за устройването на арбитражните съдилища.

Българското икономическо гружество е съпричастно със съдбата на камарите и на няколко свои срещи поставя на обсъждане създадената ситуация. В тях вземат участие А. Ляпчев, Б. Боев, проф. Г. Колушки, проф. Г. Данаилов, секретарят на столичната камара Д. Христов, Т. Влайков, Ил. Джамджиев, г-р Ст. Бончев и други авторитетни личности. Приведени са данни и факти за някои от европейските камари и тяхното значение по пътя на постигнатия икономически и културен напредък. Изтъкнато е, че ако камарите са полезни за страни като Англия и Франция, то още по-необходими са у нас поради изоставането ни „във всяко едно отношение“.

Този драматичен епизод в живота на камарите е преодолян благодарение на осъществения протестен натиск и получената подкрепа от различни обществени среди. Положението напълно е нормализирано в началото на XX в., когато търговско-индустриалните камари възстановяват изцяло своята ежедневна работа. През 1906 г. е приет нов закон за камарите без да се внасят радикални промени в статута им. Те остават официални стопански институции, подпомагачи с дейността си държавната власт, доминирани от нея. Запазват се представителните функции по отношение на интересите на търговци, индустриалци и занаятчии. Предимствата на новия закон са в по-точното и конкретно определяне на правата и задълженията на камарите, което е важно условие да се избегнат трудности в бъдещата им практическа дейност. Законът от 1906 г. може да се разглежда и в контекста на съвременното институционално развитие

ПЪРВОСТРОИТЕЛИТЕ

Иван Евстратиев Гешов
8.II.1849–11.III.1924 г.

Роден е в Пловдив. Родът му произхожда от Карлово, където се заселва през 70-те години на XVIII в. Учи в гръцко училище, в българското класно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ и в Американското протестантско училище. От 1866 г. учи в манчестърския Оуенс Колидж (днес Виктория Юнивърсити).

Използва разностранните си познания и интереси в различни области на обществения живот. По молба на американския генерален консул в Цариград изготвя експертен доклад за търговията в Южна България. За активната си дейност в защита на българския народ след Априлското въстание е осъден на смърт от турските власти, но присъдата е заменена със затвор след застъпничество то на английския посланик Лейард.

След Освобождението става главен редактор на в. „Марица“. На изборите за местно самоуправление е избран за председател на Пловдивския губернский съвет. Делегат в Европа от Централния комитет на гимнастическите дружества в Източна Румелия със задача да моли Великите сили за отстъпки при прилагане на Берлинския договор. Депутат и председател на Областното събрание на Източна Румелия и председател на Постоянния комитет, който има контролни и законодателни

в европейските страни като санкция за съществуването на стопански институции с нарастваща роля в икономическия живот.

Създаването на търговско-индустриалните камари в България е дело на държавната инициатива и на политическия фактор. Както се отбелязва в запазените документи от онова далечно време, българският законодател постъпва като „грижлив баща и в своята предвидливост е пожелал да изпревари нуждите и в ролята си на възпитател и ръководител на съвременниците да подготви почвата за едно по-блестящо бъдеще на грядущите поколения“.

Камарите бързо намират своето място и се утвърждават в административната система на страната и са приети от обществеността. Твърде бързо се превръщат в работещ инструмент за преодоляване на икономическото изоставане и за ускоряване на темповете на капиталистическо развитие, но и нещо много важно – камарите стават естествен гарант на държавността. Заедно с това твърде успешно изпълняват ролята на своеобразен катализатор при формирането на новата икономическа култура, свързана с народопсихологическите трансформации след Освобождението и преодоляването на консервативните патриархални стереотипи от миналото.

Във вътрешноорганизационен план както всички европейски камари, така и българските обхващат дейността си в няколко направления и структурни звена. За целта е проучен френският и белгийският опит. Вътрешните служби, секции и съответни комисии при ТИК се обособяват по отраслови направления – финансово, търговско, индустриално, занаятчийско. Важно място в цялостната вътрешна организация представляват специализираните справочно-информационни служби. Работата им включва събиране и предоставяне на актуални сведения от различно естество в областта на производството, вътрешната и международната търговия.

В края на XIX в. в редица европейски страни стават популярни така наречените „търговско-промишлените музеи“. Такива са брѝк-

функции. През 1882–1883 г. е директор на финансите на областта. Създател на т.нар. Ученолюбиво и научно-книжовно дружество, където изнася сказки на историческа, медицинска, педагогическа, икономическа и друга тематика. Инициатор на създаването на благотворително дружество „Македонска дружина“, подпомагащо просветното дело в Македония и Одринско. Кореспондент на френската агенция „Хавас“ за Източна Румелия.

През 1883 г. е назначен за директор на БНБ. След приемането на Закона за БНБ (през януари 1885 г.) е командирован заедно с администратора на банката Михаил Тенев да проучи устройството и дейността на емисионните банки на Белгия, Швейцария и Гърция (през май-юни 1885 г.). Събраните при тази мисия сведения и данни му послужват при съставянето на устава и правилниците, уреждащи подробно организацията и дейността на БНБ.

През 1886 г. Иван Гешов е ръководител на българската делегация, подписала Букурещкия мирен договор, с който приключва Сръбско-българската война от 1885 г. През периода 12–16 август и 26 август – 18 ноември 1886 г. и 19 май 1894 г. – 26 август 1897 г. е министър на финансите. От 2 октомври 1894 г. до 10 февруари 1896 г. и от 31 юли 1896 г. до 26 август 1897 г. управлява Министерството на търговията и земеделието. Председател е на Първия български земеделско-промишлен събор в Пловдив, състоял се през 1892 г.

Застъпва политиката за насърчаване на българската индустрия, като прокарва система от протекционистки закони. Иницира закона за учредяването на търговско-индустриалните камари през 1894 г. и активно участва в тяхното „прохождане“ през 1895 г. От 1901 г. е лидер на Народната партия – формация на деловите среди с русофилска външнополитическа ориентация, а след обединяването с Прогресивно-либералната партия (през 1920 г.) – на Обединената народно-прогресивна партия. Председател на Единадесетото (1901 г.) и на Петнадесетото (1913 г.) обикновено народно събрание.

От 16 март 1911 г. до 1 юни 1913 г. е министър-председател и министър на външните работи. Подписва Българо-сръбския договор от февруари 1912 г., с който се оформя Балканският съюз. През 1912–1913 г. неговото правителство води Балканската война, като след сключването на 17 май 1913 г. на Лондонския мирен договор подава оставка. Съден е през 1921 г. по Закона за съдене и наказание на виновниците за народната катастрофа.

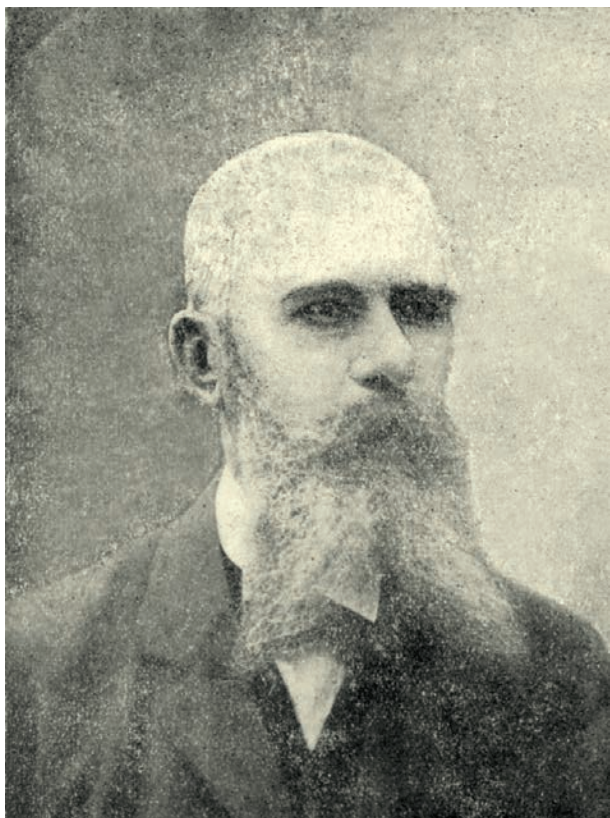
През 1884–1924 г. е председател на Българския червен кръст. От 1898 г. до 1924 г. е председател на Българското книжовно дружество (по-късно Българска академия на науките), а от 1911 г. до смъртта си – председател на БАН. Един от дарителите с големи заслуги за построяване на сградата на БАН.

селският „Musee commercial“, „Landes Gewerbe Museum“, Щутгарт, „Niederlands Handels Museum“, Амстергам, „Kolonial Museum“ в Харлем, музеите във Франция, Италия, Норвегия, Русия и др. Задачата им е да събират колекции от всички местни индустриални, занаятчийски и земеделски произведения с рекламно-познавателна цел. Поради това музеите се налагат като една своеобразна витрина на постигнатото производствено, интелектуално и професионално равнище за определен район или в национален мащаб.

През 1903–1904 г. се откриват промишлено-търговски музеи към Пловдивската, Русенската и Варненската камари. Дейността им е посветена главно на вътрешната реклама, както и на задачи при подготовката за „голямата конкуренция“ в широкото икономическо поле, в което чуждите държави са стигнали твърде далеч. Музеите към ТИК извършват също посредничество между производители и търговци, ангажират се за известен период и с продажби на дребно, отпускат персонални помощи. Активно е участието на тези специализирани музеи със свои колекции в световните търговски изложения в Париж, Лиеж, Милано, Лондон и другаде, където получават многобройни отличия.

От далечната 1895 г. до днес, в цялата 120-годишна история на Българската търговско-промишлена палата (БТПП), институционалната жизненост се поддържа преди всичко от членовете, от личния състав. В дни на успехи и постижения, в дни на драматични събития, кризи и обществени обрати няколко поколения българи свързват живота си с общата мисия да останат верни на институцията си и така да служат на обществото. Здравата нишка на традициите и идентичността е съхранявана, обогатявана и пренасяна през десетилетията.

Основателите на камарите започват дейността си с твърде ограничен материален и финансов ресурс, но с капитал от свободен предприемачески дух, с чувство за историческа отговорност, с гражданска и професионална почтеност. Тези качества се изграждат в ежедневна съзидателна дейност, когато се допускат и грешки, но се натрупва

**Иван Грозев
(1847–1916 г.)
председател на Софийската
търговско-индустриална камара
1895–1916 г.**

Иван Грозев е един от ония българи със запазен морал и упорита енергия, които характеризират предосвобожденската епоха с нейния кипещ за свобода и независимост, с подема ѝ за културно приобщаване към народите на западната цивилизация. Роден в Карлово през 1847 г., получава основното си образование в родния си град, следва Търговска гимназия във Виена и военно училище в Белград. В 1868 г. в Букурещ се включва в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Строи една част от жп линията Цариград–Белово. През 1874 г. Грозев основава в родния си град фабрика за вълнени платове, но през избухналата наскоро след това Руско-турска война тя бива разорена от турците.

След Освободителната война Грозев е избран за председател на Окръжния съвет в родния си град. След оставането на Южна България в пределите на Турция Грозев заминава за София – новата столица на Княжеството. През 1884 г. той започва експлоатация на мината за каменни въглища в с. Мошино и по този начин поставя

впечатляващ стопански опит, култивира се компетентност и умения за гъвкавост, за адаптивност към динамиката на промените. Това винаги носи обществен авторитет и признание.

Ръководството на камарите се осъществява от техните бюра, от председателя, подпредседателите и секретарите. Тези длъжности са изборни, кандидатите се излъчват от Общото събрание, а утвърждаването им става от ресорното министерство. В ръководните екипи на камарите участват хора със стопанска практика, получили образование в областта на икономическите науки у нас и в различни европейски университети, имат зад гърба си административен опит, владеят чужди езици, известни са с обществения си авторитет и морални достойнства. Пример в това отношение са ръководните екипи на всяка от петте камари.

Основният състав на търговско-индустриалните камари се състои от редовите членове, които упражняват търговска, занаят-чийска или индустриална дейност. В периода 1895–1919 г. Софийската камара работи със 134 действителни членове, Пловдивската има общ състав от 145 души, с дейността на Варненската камара се обвързват общо 126 производители и търговци, общият брой на членовете в Русенската камара за първите две десетилетия възлиза на 131 души, а в покъсно създадената Бургаска камара работят 59 действителни членове.

При попълване на редовия състав на ТИК стремежът е да се направи най-добрата селекция от средите на производители и търговци, упражняващи дейността си в съответните райони на камарите. Основният състав е подвижен, подлежи на периодично обновяване чрез провеждане на редовните избори. Това поражда някои проблеми, но има и своята добра страна, тъй като се оказва една ефективна преграда за превръщането на действащите членове в администратори и чиновници. Създават се условия да бъдат възприемани нови методи и форми на работа, нови модерни идеи за развитието на стопанските процеси в страната. Така камарите имат шанс да се предпазят от силно и зловредно влияние на

началото на мини „Перник“. През 1885 г. образува Българското строително дружество, на което се възлага постройката на първата българска железница Цариброд–София–Вакарел. При тогавашните напрегнати за България времена – войната със Сърбия, детронирането на първия княз и общото безпаричие в страната – Дружеството, под неговото енергичното и умно ръководство, водено повече от чувства на патриотизъм, преодолява всички трудности и благополучно завършва постройката.

Популярността на Иван Грозев расте. През 1894 г. той бива избран за столичен кмет. На следващата година се създава Търговската камара в столицата. Търсят човек за първия ѝ председател – надарен, способен, вдъхновен за работа. През 1895 г. Грозев е избран. Двадесет години, с малко прекъсване, той заема този отговорен почетен пост и чертае пътищата на стопанското развитие. През това време той е народен представител и председател на Дружеството за напрана на Варненското пристанище. Това важно предприятие за стопанското бъдеще на България завършва благополучно през 1906 г. Грозев умира през 1916 г. като председател на Софийската търговска камара. В цялата си дейност като стопански деятел и общественник Грозев проявява предприемчив дух, творческа сила, твърда воля и широк кръгзор. Доказателство за това е фактът, че той е първият строител на железници и пристанища в новоосвободената България, основател на мини „Перник“ и един от родоначалниците на нашата индустрия.

В доклад, прочетен през 1934 г. от тогавашния председател на Софийската търговско-индустриална камара, Д. Савов казва следното: „Преди всичко ние дължим да почетем паметта на създателя на търговско-индустриалните камари – покойния Иван Евстратиев Гешов, и на първия председател на Софийската търговска камара – патриарха на нашите стопански дейтели Иван Грозев.“

В ръководния състав на столичната ТИК повече от 10 години секретар е г-р Иван Златаров. С лично спестени средства заминава за Белгия, където успешно завършва висшето си образование в Лувенския университет. Получава титлата „доктор на икономическите и административни науки“. Бил е окръжен управител в Трън, Плевен, Сливен и Видин. За своя принос като общественник Златаров е удостоен с редица отличия – медал за гражданска заслуга, орден по случай Независимостта на България, орден от австро-унгарския император Франц Йосиф, орден за граждански заслуги III степен по случай 25-годишния юбилей на камарите.

една или друга политическа сила.

Когато се разлистват съхранените документи от ранната история на ТИК, се вижда, че взаимоотношенията сред членовете им се развиват в сравнително спокойна и нормална атмосфера. Разбира се, не са изключения случаите на спорове, пристрастия, критики и обвинения на принципна или на личностна основа. Нагледяват обаче разумните компромиси, общата отговорност за изпълнение на програмата и задачите на камарите. Те са твърде многообразни – съвместна работа с различни административно-стопански учреждения в страната, ангажименти по експертно-консултантски и представителни функции, активни изяви в научно-публицистичната и популяризаторска сфера по стопански проблеми, осъществяване на връзки със сродни институции в чужбина и пр.

В личния състав на камарите важно място заемат член-кореспондентите и мрежата от тези сътрудници започва да се изгражда още с първите стъпки на камарите. Броят им не е законово ограничен и бързо се очертава тенденция към тяхното нарастване. Кореспондентите имат почетен статут, те са българи и чужденци, в по-голямата част от средите на производителите и търговците. Сред основните задачи на кореспондентите е да събират и осигуряват сведения за пазарната конюнктура в нашата страна и чужбина, за вноса и износа на стоките и всичко свързано с важни финансови, митнически, транспортни операции и пр.

От избраните местни кореспонденти се очаква да водят без прекъсване преки наблюдения, да следят внимателно стопанския живот, да събират сведения от своя район за производството и търговията с различни артикули – зърнени храни, розово масло, грозде, ориз, фасул, зеленчуци, да отбелязват състоянието на транспортните услуги и тарифите, да регистрират спецификата на местните условия, съществуващите трудности, нужди.

Камарите имат свои кореспонденти и в чужбина, чрез които осигуряват непрекъснато разширяване на информационната и статистическа дейност. В редица случаи

Иван Златаров се отличава със забележителна за времето си ерудиция. Член е на Българското икономическо гружество, за известен период е редактор на сп. „Народно стопанство“, известен е също като публицист, бил е делегиран представител на камарата в Съюза на българските индустриалци и т.н. През 1911 г. в негова чест е организирано юбилейно честване. Получава високи оценки за неуморния си безкористен труд и постоянство, превърнали го във фактор за успехите и развитието на Софийската камара. Наред с всички инициативи, той изпълнява блестящо мисията за установяване на връзки с почти всички камари на континента, с големия „индустриален и търговски свят“.

В редиците на Софийската камара е Сава Ж. Дацов, който също се отличава с активна стопанска и обществена дейност. Той е основател на първото след Освобождението илюстрирано земеделско-стопанско сп. „Домакин“, редактира сп. „Орало“, съосновател и първи председател е на Дружеството на българските пчелари. По пътя на професионалното си израстване Дацов преминава през различни държавни служби: секретар на Финансовото министерство, секретар във Видинската и Русенската митници, контролор във Върховната сметна палата, член на Академията на науките, избран е за народен представител, за окръжен и общински съветник, през 1915 г. става председател на Комитета за стопански грижи и обществена предвидливост. За своята активна обществена дейност е удостоен с държавни отличия – два ордена „Александър“, един за гражданска заслуга, получава и най-високият знак „Златен кръст“ на дружеството „Червен кръст“. Респектирач е фактът, че, воден от дълбоки патриотични чувства, той изпраща да воюват в Първата световна война петимата си синове, двама от които загиват на фронта.

В ръководството на Пловдивската камара по различно време участват също авторитетни личности. Вълко Шопов вписва в биографията си дейността на учител, пловдивски кмет, народен представител, притежава също два ордена за гражданска заслуга. Неговият колега Стефан Обрейков, роден в Клисуря, е бил народен представител, окръжен съветник, помощник-кмет и общински съветник, удостоен с орден за участие в Сръбско-българската война.

Първият председател на Русенската камара е Стефан Симеонов, заемал този пост до 1903 г. Обществено признание получава като депутат в VI ОНС и IV ВНС. Завършва търговското училище в Свищов. Натрупва богат практически опит, във връзка със строежа на жп линиите Русе – Търново и Саранбей (Септември) – Пловдив, чрез

посредническата работа на чужденците е неocenима, още повече, че автентичната, а понякога с конфиденциален характер текуща информация се подава от активни промишленици или търговци. Мнозина заемат и високи длъжности – председатели и секретари на камари от европейските страни, консули, шефове на административни стопански учреждения и др.

Услугите се изпълняват съобразно нуждите и определените насоки за дейността на камарите. Взаимният стремеж е да се поддържат трайно изградените професионални връзки, както и да се провокира интерес за създаване на нови контакти. Особено полезни са рапортите, които подготвят кореспондентите за състоянието на индустрията, занаятите и търговията в своите страни. Често те са подробни и представляват точна картина на основните тенденции, на формите и конкретните образци на модернизация, на характера и особеностите на законодателството, на работата на най-важните административно-стопански учреждения и гружества.

Периодично изпращаните рапорти или части от тях са отпечатвани в нашата специализирана стопанска периодика и в Държавен вестник. Това създава възможност за ползването на информацията от по-широк кръг специалисти и от заинтересовани лица, а също е една възможност за обогатяване на кръгозора на обикновените граждани. В практически план трябва да се отбележи и съдействието, което кореспондентите оказват лично на български младежи, пребиваващи в чужбина, за да продължат образованието си или да повишат професионалната си квалификация.

Забележително е, че различните по народност кореспонденти са водени в изпълнението на поетите ангажименти от най-дълбоки симпатии и топли чувства към България. Те съзнателно работят за нейната кауза, а това е още по-стойностно в изявата им като пратеници на нашата страна по света. Доказателство са техните многобройни публикации в авторитетни европейски издания, в които популяризират историческите

участието си в управителните съвети на първото българско застрахователно дружество „България“, на кредитната банка „Гиргал“ и акционерното дружество „Труд“. Като един от най-богатите граждани на Русе Симеонов се изявява не само на професионалното поприще, но и като благодетел, който отделя големи суми за благотворителност.

Сред дългогодишните членове на Русенската камара е Иван И. Мънзов. Неговата съдба е свързана с революционните борби на българския народ. Проявява се активно на просветителското поприще като печатар, преводач, редактор, журналист, автор на учебници и речници. Бил е почетен член на Русенския общински съвет, депутат в V Велико народно събрание, а за заслугите си става носител на държавни отличия. След Освобождението известно време е чиновник в митниците на Свищов, Русе и Видин. Запознат отблизо със спецификата на работата, той с компетентност съставя първия Закон за митниците в България. Частната му дейност като търговец и комисионер пък му помага бързо да навлезе в работата на Търговската камара.

Известни русенски деятели са и двама представители на стария български род на Буровите. Никол А. Буров най-напред е бил подпредседател (1899–1904 г.), а след това и председател (1904–1906 г.)

достойнства на българския народ и постигнатите резултати след Освобождението. В коментарите им не е отминавано обстоятелството, че България винаги се е борила за еманципирането на Балканите.

Списъкът на почетните член-кореспонденти на всяка от нашите камари е твърде дълъг. От него могат да се посочат някои лица, които с работата си дават представа за цялостния облик на чуждестранния кореспондентски екип.

По покана на Министерството на търговията и земеделието Луи Щрос става първият търговски агент на България в Белгия. Сътрудничеството му се разширява, след като става кореспондент и на българските камари. Щрос има богата консулска кариера в Германия, Франция, САЩ, Канада, Япония. съосновател е, а по-късно и председател на „Народната лига за свободна търговия“.

Рудолф Стиасни от Виена е също сред дългогодишните сътрудници на Министерството на търговията и земеделието и на

На 21 август 1899 г. е проведен Първият пчеларски събор и е учредено пчеларско дружество под председателството на Сава Дацов, подпредседател на Софийската търговско-индустриална камара. На снимката Дацов е в средата, между свещениците.

на Русенската камара. Атанас Ц. Буров е другата видна фигура сред стопанските и политическите личности на дунавския град. Завършва Търновската гимназия и твърде млад навлиза в търговската кариера, като работи в Свищовския клон на фирмата „Д. А. Буров и сие“. Като действителен член на Русенската камара работи всеотдайно за нея в продължение на 30 години, бил е неин подпредседател и председател. С изявени високи професионални качества, той участва в управлението на Застрахователно дружество „България“, става съосновател и шеф на Русенската стокова борса и т.н.

В поредицата от водещи имена на русенци трябва да се добавят тези на Панайот А. Попов и Петър К. Бъклов. И двамата са участвали в ръководството на Камарата. Панайот Попов придобива опит и компетентност с работата си като председател на спестително дружество „Начало“, на Първата българска частна камара и на застрахователното дружество „България“, бил е кмет на Русе. Дарител е на сиропиталището „Царица Елеонора“ и на трапезарията „Бедни студенти“. Петър Бъклов завършва Френската търговска гимназия в Цариград. Това му открива добри професионални перспективи. Става член на управителните съвети на БНБ, Българска търговска банка, застрахователното дружество „България“, дружество „Бяло море“, през 1906 г. е избран за подпредседател на Русенската камара, като обществен и стопански деец заема и други постове, получава държавни отличия.

Пример за висока образованост е П. Колев, един от секретарите на Русенската камара. Той завършва Търговската академия във Виена, продължава обучението си по финансови науки в Париж и тази подготовка му позволява с широта да изпълнява ръководната си длъжност.

В редиците на Варненската камара се нареждат не по-малко известни фигури. Първият ѝ подпредседател е Димитър Ат. Паница, произхождащ от многобройния и известен български патриотичен род Паница. Още 16-годишен, той започва да се занимава с търговия, работи в търговската къща „Камбуров & Лефтеров“. След Освобождението трайно се установява във Варна и тук заедно с брат си Стат Паница основават търговската фирма „Братя Ат. Паница“, която търгува с колониални стоки от Англия и други страни. Фирмата поема и представителството на английска параходна агенция, а с разрастване на дейността и материалното състояние братята са сред инициаторите акционери за създаване на Българското търговско параходно дружество.

Братята родолюбци Димитър и Стат Паница вписват имената си и сред българските дарители. Двамата стават членове на варненския клон на благотворителното дружество „Св. Св. Кирил и Методий“ (основано през 1892 г.). Щедра е

Софийската камара. В продължение на 14 години той осигурява информация за различни държавни стопански институции. През 1915 г., по време на Първата световна война, Стиасни предава в София събраните дарения от австрийската общественост в размер от 45 200 кр., както и санитарно депо и още 100 000 кр. от Австрийския червен кръст.

В Смирна за нуждите на Софийската, Пловдивската, Бургаската и Варненската камара с голяма енергия и желание работи С. Ф. Ван дер Зее. Съществена е неговата подкрепа за българските експортъори с постоянните указания за различни аспекти от пазарните условия в нашата южна съседка.

В многобройния кореспондентски екип на камарите са още голямата търговска фирма „А. Патрикуос и синове“ (изпълняваща сътрудничество и за Френската камара в Цариград). Сведенията от Кавала се набират от Ж. Шнерф, който е същевременно търговският агент и на Дойче Левант. В Хиос за българските търговски интереси работят братята Гардасилари, от Александрет кореспондентски функции изпълнява фирмата „Белфанте и Катони“, от Патрас сведения за камарите изпраща Георгис Ангелопуло и пр.

Сред групата на кореспондентите, работещи в чужбина, силно присъствие имат и българи. По една или друга причина те са се установили в различни европейски държави. Нашите сънародници изпълняват съвестно и амбициозно поетите ангажименти с искреното желание да помогнат за разширяване на международните връзки на камарите, както и да издигат престижа на България.

От Бейрут за Софийската, Варненската, Бургаската и Пловдивската камара работи Кочо Златаров, който демонстрира висока компетентност по търговските въпроси. В рапортите си той посочва някои проблеми на българската търговия в региона и препоръчва мерки за преодоляването на трудностите.

Георги Близнаков събира и изпраща ценни сведения за вносно-износната търговия, преминаваща през о. Самос. Посочва кои българ-

лептата им за строителството на катедралата „Свето Успение Богородично“ във Варна (открита през 1886 г.). Финансово помагат на пострадалите при пожара в Котел (1895 г.), отделят средства за варненското женско благотворително дружество „Майка“, за търновското читалище „Надежда“. Значителни средства предоставят на бедни жители, както и на „Червения кръст“, на войнишки семейства, изпаднали в беда през периода на Балканските войни.

Друг обществено признат член на Варненската камара е Янко Славчев, родом от Търново, който е един от старите възрожденски дейци. Заселва се във Варна и се занимава с комисионерска дейност. Владее италиански и френски, което му дава възможност да стане търговски агент на английското параходно дружество „Morton Bell“. След 1878 г. разгръща активна обществено-политическа дейност. В черноморския град той посреща руските освободители, всеотдайно работи за учредяването на Българската църковно-просветна община, депутат е в Учредителното събрание

Първата конференция на секретарите на Търговско-индустриалните камари, състояла се в София на 3 юли 1897 г.

Д. Христофъ
София

Хараламъ Николовъ
Варна

П. Колевъ
Русе

Янко Чакаловъ
Пловдивъ

ски артикули могат да намерят пласмент на беломорските острови, намира за необходимо уреждането на пряка параходна връзка между България и островите, както и сключването на митническа конвенция, за да могат нашите доброкачествени жита и брашна, които са вече известни в региона, да се конкурират успешно с турските и румънските.

В Лондон за изпълнението на кореспондентски услуги към Софийската камара е избрана проспериращата българска търговска къща на „В. Христов и синове“, посочена погоре. Благодарение на дългия опит и изградените връзки синовете на Велико Христов изпълняват без усилия задачата за събиране на разнообразни сведения. Те се отнасят до общото състояние на английските пазари – движение на цените, търсени стоки, законодателни правила, митнически и транспортни тарифи, позиции на чуждата конкуренция. Христови извършват успешно посредничество между английски и наши търговски експортни къщи.

Търговската къща на „Братя Е. Паница“ е създадена още през 60-те години на XIX в. във Виена. Наред с пряката си търговско-банкерска дейност, тя приема да изпълнява и кореспондентски задачи за Варненската камара. В предоставянето на данни за камарата братя Паница са твърде облагодетелствани в професионален план. Те имат трайно установени връзки с австрийските фирми „Kitschelt“, „Claiton“, „Ransomes“, „Ed. Kanitz“ и др., разполагат с големи капитали, което им позволява чрез доставките на стоки да си създадат широка мрежа от търговци кореспонденти в Румъния, Цариград, Одеса и различни краища на страната.

Ако се обобща дейността на кореспондентските сътрудници у нас и в чужбина, трябва да се подчертае, че тя става един от основните фактори за устойчиво възходящото развитие на камарите. Положителният ефект от наличието на широка кореспондентска мрежа отдавна е доказан

(назначен от руския императорски комисар), през 1879 г. става кмет на Варна с политическа ангажираност към консерваторите.

През първите години от създаването на Варненската камара в ръководството ѝ участва Велико Христов – още една забележителна личност, достойна за уважението на своите съграждани. През Възраждането благодарение на качествата си разгръща търговска дейност, която надхвърля границите на Империята. Неговата фирма „В. Христов и синове. Варна–Лондон“ осъществява редовна търговия с Англия и Бразилия. След Освобождението активно се включва в обществения живот на Варна като един от най-ревностните радетели на българщината.

Това са само една малка част от ярките и стойностни личности, които се превръщат в истински жив мотор за дейността на камарите. Те увличат другите с идеи и начинания, с моралните си и професионални качества. В индивидуалните характеристики на всеки от тях определящи са трудолюбието, инициативността, творчеството, енергията и родолюбивия ентузиазъм. Затова ръководството на всяка от камарите буди доверие, буди респект и привлича многобройни съмишленици за своята дейност.

от европейската практика. Този образец е възприет и успешно адаптиран към нашите условия. С положените усилия Търговско-индустриалните камари успяват да изградят своя кореспондентска мрежа, която им придава допълнителна жизненост, осигурява ефективно изпълнение на техните функции, създава връзки на различни равнища – персонални или със сродните институти в страната и чужбина, утвърждава навсякъде техния авторитет. Извършваното сътрудничество извън страната следва да се оцени и в контекста на модерните европейски и световни влияния и взаимодействия, на обмена на идеи, и в контекста на осъществяваните делови ангажименти в стопанската сфера.

доц. д-р Лиляна Велева

Школовска Търговско-Инд. Камара 30-Май 1898 г. гр. Школовско.

Камарите – стопанските парламенти на България

Още в периода на генезис на капитализма търговията се превръща в икономическо поле за натрупване на богатства и просперитет. През пазара, в национален и в международен мащаб, преминава неспирно огромен поток от стоки.

Грижа на българската държава, на нейните институции става провеждането на последователна дейност за регламентиране и модернизирание на вътрешната търговия. Важна роля в това отношение изиграват камарите. Те поемат своята мисия не само поради законите им задължения, но и с разбирането, че „буйността на нашия търговски живот извиква нужда от ред нови мероприятия, нововъведения, подобрения на съществуващите отношения“.

Дейността на ТИК следва две основни линии. Първата се отнася до техните съществителни функции към изпълнителната власт, в частност към Министерството на търговията и земеделието, по въпроси от търговското законодателство и други нормативни актове, които пряко или косвено засягат търговията. Към това се добавят многобройните практически мероприятия, изпълнявани с регистрационен, контролен, информационен, посреднически или друг помощен характер.

Втората линия, по която действат камарите, е да представляват интересите на производители и търговци, да бъдат техен защитник и покровител. В изпълнение на тези функции са направени стотици препоръки, осъществени са стъпки и ходатайства по различни въпроси до министер-

ства, стопански учреждения и организации. Стремелът е да бъдат насърчавани лоялните лица и техните фирми, да се наложи спазването на правилата на пазарната игра. В това отношение заслугите и приноса на камарите за възприемането на честна конкуренция, за гарантирането на качеството на местните и вносни стоки, за ограничаването на опитите за фалшификация, за премахането на затруднения от различен порядък – правен, административен или технически, са несъмнени.

При изпълнението на разнообразните задачи камарите полагат много усилия да съчетават държавните и частни интереси и да намират пресечна точка между тях. В много случаи, когато те прилагат верния и правилен подход, се постига търсеният положителен ефект.

Един от проблемите, към които камарите имат отношение и постоянен ангажимент, е свързан с нелоялната конкуренция. Проблемът има международни измерения и в развитите страни е породен от условията на бурен прогрес на производството и търговията. Поради широкото разпространение на нелоялната конкуренция различни нейни аспекти стават обект на международно обсъждане през 1883 г. при изработване на Парижката конвенция за защита на индустриалната собственост, допълвана в Брюксел през 1900 г. и във Вашингтон през 1911 г.

В Европа и света се въвеждат специални мерки за ограничаване на незаконните и корупционни практики, свързани с нелоялната конкуренция. Българските камари старателно проучват чуждия опит, което им служи за ориентир когато решават как да съдействат за по-голям ред, сигурност и морал в търговията в защита интересите както на консуматорите потребители, така и на честните търговци.

В България няма специален закон срещу нелоялната конкуренция до 1940 г. В общи линии е възприет френският образец – с отделни закони и правилници да се регламентира свободната търговия. В тази насока камарите осъществяват активна съществителна дейност. Те дават ценни мнения, пред-

лагат конкретни текстове по редица закони – за тържищата, за мерките и тегликите, Търговския закон, за пътуващите търговски агенти, за търговските и индустриални марки, за публичните разпродажби, за борсите. Препоръки и мнения са давани и при третиране на търговските отношения в други нормативни актове, отнасящи се до данъчното облагане, кредитирането и т.н.

Законът за публичните разпродажби (1905 г.) представлява един важен акт в борбата срещу нелоялната конкуренция. При приложението и на този закон е предвидена намеса на камарите. Законодателните текстове (чл. 3) определят, че обявяването на публична разпродажба става с разрешението на съответната камара при съблюдаване на предвидените формалности. С това камарите добиват още едно признание като обществен институт, който е компетентен да се произнася по нарушения на обществените интереси.

В България сериозен проблем представлява амбулантната търговия, чийто корени са още от епохата на Възраждането. След Освобождението неорганизираното разнасяне

на дребни потребителски стоки продължава да се извършва в селата и градовете из цялата страна. Оценката на камарите е еднозначна – това е остаряла, архаична форма на размяна, която спъва нормалното развитие на вътрешния пазар и трябва да бъде санкционирана от държавата като една от проявите на нелоялната конкуренция.

За целта Софийската камара изработва законопроект за регулиране и силно ограничаване на дейността на амбулантните търговци. Той е предоставен на МТЗ, което дава обещания да вземе предвид направените предложения. По въпроса за ограничаването и регулирането на разносната търговия работят и другите камари, подкрепяйки необходимостта от подобряване на законодателството в тази област.

На вниманието на камарите стоят различни аспекти от статута на търговските агенти и комисионери. Обсъждани са техните права и задължения, необходимите документи, които трябва да притежават за упражняване на дейността, размерът на паричните гаранции, наказателните мерки при нарушения и пр. Препоръките и направени-

Получаване на нова машина в Плевен, юли 1907 г.

те предложения от камарите имат полезен ефект и са отразени в Закона за пътуващите търговски агенти, внесен от второто правителство на Стамболов. Законът е утвърден от Народното събрание и с него се урежда статутът на лицата, действащи на територията на нашата страна, с права да сключват търговски сделки. Създадени са условия търговците да се предпазят от измами, а с това да се ограничат проявите на нелоялната конкуренция. В закона се предвижда картите на българските търговски агенти да се издават от камарите.

Друг проблем, разискван от нашите ТИК, са фалшификациите на различни стоки, особено храни и питеята. Това опасно и вредно явление съществува във всички страни, като се предприемат систематични мерки за неговото ограничаване и преодоляване. В България сериозна стъпка в тази насока е приетият през 1904 г. Закон за санитарния надзор над хранителните и питейни вещества. В комисията, която подготвя законопроекта, участва секретарят на Софийската търговско-индустриална камара Иван Златаров. По-късно в специален реферат, той обстойно аргументира нуждата от прилагането на контрол върху съестните продукти, посочва редица примери за системно нарушаване на новоприетия закон и предлага мерки за преодоляване на слабостите. От своя страна Варненската камара настоява за създаване на лаборатории във всеки окръжен град, но най-упорито работи за откриване на такава към нейното търговско училище.

В търсенето на по-сериозни гаранции не само за потребителите, но и за производителите и търговците настоятелно е повдигнат въпросът за маркиране на индустриалните стоки, които излизат на пазара. Запазената марка има важно значение във водещите страни от стария континент. Нейното масово въвеждане се оказва важно и ефикасно средство в борбата срещу всевъзможни имитации и фалшификации, които в определени случаи биха застрашили сериозно здравето на потребителите.

В нашата страна първият закон за защита на търговските и индустриалните марки

е от 1892 г., допълнен през 1904 г., и предвижда надзорът по изпълнение на неговите постановления (съгласно чл. 63 от Правилника за приложение) да се извършва от търговските камари. С предоставените им правомощия те трябва да санкционират всяко допуснато нарушение и да съставят актове.

В процеса на регулиране и регламентиране на търговските отношения важно място заема практиката на Арбитражния съд и специализираните търговски съдилища. Българските камари правят проучвания в тази област, запознавайки се с историята и дейността на съвременните специализирани правораздавателни институции. На тази тема секретарят на Варненската камара Ж. Димов посвещава реферат. В него отбелязва интересни факти за типовете търговски съдилища в страни, като Франция, Белгия, Германия, Англия, Швейцария, Холандия и др., като проследява развитието на формите и начините за подлагане на търговските спорове на специална юриспруденция. Идеята възниква най-рано във Франция, още през XIII в., на големите панаири в Шампан, Бри, Лион и др., където спорните покупки-продажби са възлагани на специални съдии, а през 1563 г. в Париж е основано първото постоянно търговско съдилище. Към началото на XX в. в съвременната европейска практика вече са установени четири основни типа търговски съдилища.

В стопанския живот на българите още от възрожденската епоха е съществувала практика за разрешаване на възникналите спорове. Това се е извършвало според обичаите на еснафските корпорации върху принципите на доброволност и солидарност на спорещите страни. След Освобождението в България се изгражда съдебната система, но не се предвижда създаване на специализирани звена, каквито представляват търговските съдилища. Тенденцията към увеличаване на споровете в средите на търговците все по-настойчиво изисква да се установи бърза и ефикасна процедура за решаването им. Подходяща за такива случаи се оказва факултативната форма на помирителните съдилища, учредявана към отделни институции и организации.

По силата на първия закон за камарите (чл. 12) те трябва да поемат функциите на арбитър по възникнали спорове между индустриалци или търговци. Това определение е повече с препоръчителен характер. В хода на последвалата дейност на камарите става нужно да се внесе по-голяма точност и яснота по отношение на техния арбитраж, което е постигнато със Закона за камарите от 1906 г. (чл. 8).

На годишните си общи събрания ТИК избират помирителен съд, състоящ се минимум от 7 души. Разширен е обхватът, като освен спорове между търговци и индустриалци, трябва да бъдат обслужвани също занаятчии и работници. Решенията на помирителите влизат в сила и подлежат на изпълнение съгласно разпоредбите на гражданското съдопроизводство. Чрез направените допълнения помирителният съд към камарите се превръща в постоянен институт с легитимен състав. Този факт е особено значим при липсата на специализирани

Една от днешните емблематични за гр. Русе сгради е седалището на Търговско-индустриалната камара. Построена е през 1911 г. по проект на завършилия през 1893 г. в Париж арх. Никола Лазаров. Представява ос, в която са наредени елипсовидно преддверие, петоъгълно фоайе и кръгло стълбище. Входът е обогатен с йонийски полуколони и е подчертан от масивен балкон с балюстрада, а корнизът образува арка, под която е монтиран часовник.

Днес, там се намира регионалната библиотека „Любен Каравелов“.

търговски съдилища в страната. С поемането на арбитражни функции камарите остават свързани със системата на съдебните държавно-административни учреждения.

Камарите добросъвестно изработват правилници за работата на помирителния съд, утвърждавани от МТЗ по съответния рег. Основната цел е въвеждане на регламенти, осигуряващи провеждането на бърза и справедлива процедура с полезен материален и морален ефект за страните.

Правилник изработва Софийската камара (общо 23 члена). Формулирани са целите, принципите, изискванията и начините за функционирането на съда. Текстовете се отнасят до определения, свързани с таксите, вариращи от 10 до 100 лв., съответно за спорове в рамките на 1000 и над 20 000 лв., за използването на българския език като официален за страните, за съхраняването на оригинала от решенията за срок от 10 г. в архива на камарите, за издаването на изпълнителен лист от Мировия или Окръжния съд и т.н.

Варненската камара натрупва солиден опит с десетки извършени арбитражи по различни спорове, главно в областта на житната търговия. По силата на частната инициатива е въведен определен рег за изглаждане на възникналите недоразумения. Правилникът на помирителния съд при Варненската камара е разработен в подробности, компетентно и с вещина. Той се състои се от няколко глави: Комплектуване и мисия на помирителния съд, Подсъдност и съдопроизводство, Изпълнение, Такси.

Свой правилник за арбитражен съд изработва и Бургаската камара. С текстовете (общо 40 члена) се регламентира: организацията и съставът на съда, мисията и обхватът на задачите; правилата за завеждане, протичане и краен резултат от извършения помирителен акт; в какви случаи решенията могат да се считат за недействителни; определяне на размера на таксите и коя от страните ще поеме разходите и пр.

Всяка от камарите в изпълнение на поетите задължения периодично подготвя

списък от свои членове и местни търговци, които се препоръчват на съдилищата за участие в състава на помирителите. Броят им не е фиксиран, обикновено се движи от 10 до 40 души. Стремехът е да се излъчват хора, вдъхващи доверие с професионалните и моралните си качества.

Камарите упражняват арбитражните си функции с различна степен на интензивност и резултатност, като преодоляват редица трудности. При определени случаи, когато се налага, те извършват и експертизи за банки, фирми или частни лица. В хода на динамичния стопански живот споровете между производителите и търговци нарастват. За да се отговори на нуждите от бързото им решаване, камарите застъпват позицията гържавата да създаде специализирани търговски съдилища. Въпросът е повдиган многократно пред специализираните органи с препоръки да се използва немския и френския образец.

Управляващите не стигат до конкретни действия в тази насока, затова камарите продължават арбитражната си дейност, която за тогавашното време дава определени материални и морални ползи за обществото. Въпросът за търговските съдилища е поставен за обсъждане на Втория конгрес на камарите. Доклад изнася Ж. Димов, като анализира и обобщава резултатите за всички камари. Подчертано е обстоятелството, че независимо от полаганите усилия, по-голяма част от съдебните процеси, особено отнасящите се до несъстоятелност, се протакат и са изключително бавни. Така се създават условия недобросъвестни лица да се възползват и „да маскират своите непозволените машиници“, обезкуражавайки честните и предприемчиви търговци.

На форума е изтъкнато, че полето на стопанска дейност непрекъснато се разширява, разменната дейност се усложнява и в цивилизованите страни е гарантирано бързо правосъдие чрез специалните търговски съдилища. Затова делегатите на конгреса препоръчват да се използва опитът на другите напреднали народи. В резултат на дебатите Конгресът формулира решение „да се направят енергични постъпки пред респек-

тивните министерства за неотложното въвеждане у нас на института на специалните търговски съдилища“, като при бъдещото им уреждане участие да вземат и камарите.

Усложняването и огромните мащаби на размяната в ново време довеждат до създаването на съвременните стокови борси. Сред най-старите борси на континента са френските в Лион, Тулуза, Руан, Париж, Бордо, Хамбургската в Германия и др. Появата на съвременните борси представлява безспорен успех за прогреса и благосъстоянието на народите, те се утвърждават във важни места на централизирана и регламентирана дейност на продавачи и купувачи.

В началото на ХХ в. самите нужди на времето извикват на живот стоковите борси и в България. Първата е създадена през 1902 г. във Варна – един от най-оживените пазарни центрове, където в големи количества се търгува със зърнени храни. Инициативата излиза от местната търговско-индустриална камара. Сред учредителите са представителите на Варненската камара П. Петрович и Т. Петров, на акционерното дружество „Дружба“, анонимното акционерно дружество „Ермис“, на фирмата „Луи Драйфус и сие“, на Българската търговска банка и Варненското търговско-кредитно дружество.

Само за няколко години се установят здрави правила, които гарантират началото на добра традиция в извършваните търговски сделки със зърнени храни. Постигнатото дава самочувствие на Варненската камара да формулира и предложи основни принципи, които да станат отправна точка за един бъдещ закон за стоковите борси. Препоръчано е във всички търговски центрове, където се извършва търговия със зърнени храни, уреждането на тържища от специални управления подведомствени на общините и действащи под контрола на камарите.

През 1906 г. в Бургас също е организирана стокова борса като автономен институт с първоначално име „Търговско-житарска корпорация“. Нейни членове освен представители на камарата са и тези на Българската търговска банка, на Износно-вносната банка, Балканската банка, Българската генерална

банка, Банка „България“, на фирмите „Луи Драйфус и сие“, „Р. В. Миркович и сие“ и редица частни лица. Камарата издава борсов бюлетин за цените, в устава са посочени начинът на управление на борсата, правата и задълженията на членовете, правилата за сключване и ликвидирание на сделките. През 1912 г. със закона за борсите корпорацията се преучредява под названието Стокова борса – Бургас.

В подготовката на закона за стоковите борси отношение взема Русенската камара, като разработва правилник за житните пазари. В него (общо 50 члена) се определят правилата за посещаване на пазарите, регламентира се тяхното управление, техниката и изискванията за сключване на сделките. В последната част на правилника са включени разпореждания за извършване на арбитраж по възникнали спорове и прилагането на наказателните мерки, които трябва да се осъществяват от съответната местна камара.

Във връзка с изработването на закона за борсите, също в един предварителен план, Пловдивската камара лансира идеята за съставяне на комисия от компетентни лица представители на Министерството на финансите, на МТЗ, на БНБ и Българската земеделска банка (БЗБ), на камарите и други специалисти. Те трябва да постигнат предварително съгласие върху принципите на управление, издръжката, условията за посещение на борсите, статута на борсовите агенти, извършването на експертизи и съдебни процедури.

През 1907 г. Народното събрание вотира закона за борсите. Камарите не закъсняват да изразят критичното си отношение към редица неговии текстове, които не са съобразени с направените ценни препоръки и реалните условия в страната. Благодарение на последователния натиск на камарите Финансовото министерство назначава комисия от висши чиновници и секретаря на търговските камари, който да направи необходимите допълнения и изменения на закона. Те обхващат материята за управление на борсите, начина за извършване на сделките, помирителния съд, откриване на търговски

институтите от рога на антрепозити, докове, публични магазини и т.н. В резултат през 1912 г. е приет Закон за борсите, допълнени и изменен, по силата на който се утвърждава техния съвременен облик в България.

За нормалното функциониране на специализираните търговски средища е необходима постоянна актуална информация за борсовите цени по световните търговски центрове. Затова камарите поставят въпроса с цялата му сериозност пред Външното министерство и Министерство на финансите. Най-настоятелни и единни в исканията са Софийската и Бургаската търговско-индустриална камара. В резултат при Главна дирекция на търговията към МТЗ се учредява Информационно бюро, което започва да издава бюлетин за текущите пазарни цени у нас и в чужбина.

Две години по-късно, през 1914 г., е поставено началото и на фондовата борса в София. Това дело се увенчава с успех благодарение на активната организаторска роля на Софийската камара. В продължение на няколко години тя обсъжда този въпрос и стъпка по стъпка прокарва своите инициативи. По различни причини реализацията на идеята закъснява, но все пак фондовата борса става факт в стопанския живот на страната. Първоначално се записват 36 членове, които избират управителен съвет. В неговия състав са: М. Тенев, Ас. Иванов, Бончо Боев, П. Чолаков, Ив. Д. Буров, Йосиф Алкалай и делегатите на столичната камара Ст. Караджов и Ив. Златаров, за секретар е назначен Ст. Бочев.

Камарите имат принос за развитието на стопанския живот в страната и с инициативи за създаване на търговски гружества. Идеята е широк кръг от търговци да се обединят, да развият съсловна солидарност и професионална активност. Известно е, че лоялните търговците у нас в условията на прохождащия капитализъм са изправени да се борят с проблеми на няколко фронта – с непосилно данъчно облагане, със злоупотребни в митниците, железниците, телеграфите и пощите, както и с тежката бюрокрация.

ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ.

По Министерството на Финанситѣ,

УКАЗЪ

№ 7.

НИЕ ФЕРДИНАНДЪ I

сѣ Божия милостъ и народната воля

Царь на България.

По прѣдложението на Нашия Министъръ на Финанситѣ, прѣдставено Намъ сѣ доклада му отъ 4 априль т. г., подъ № 1882, и съгласно чл. 3 тѣ Закона за борситѣ,

Постановихме и постановяваме:

I. Разрѣшава се на Софийската търговско-индустриална камара да учрѣди фондова борса въ София.

II. Изпълнението на настоящия указъ възлагаме на Нашия Министъръ на Финанситѣ.

Издаденъ въ двор. Враца на 15 априль 1914 г.

На първообразния сѣ собствената на Негово Величество Царя рѣка написано:

ФЕРДИНАНДЪ.

Приподписалъ,

Министъръ на Финанситѣ: Д. Тончевъ.

който е застъпена идеята за създаване на клонове на Софийското търговско дружество в цялата страна. Скоро такива се основават в Дупница, Рагомир, Цариброд, Луковит и на други места в района на столичната камара.

В Русе също се създава силно и добре организирано търговско дружество. По инициатива на камарата е изготвен неговия устав. Залог за добрия старт е елитното ръководство на дружеството – за председател е избран Г. Губигелников, подпредседатели са г-р Ив. Буров и Д. Бъклов, сред членовете са М. Кънев, Ф. Григоров, Кр. Хрулев, В. Кююмджиян, С. Майер, Д. Дреновски, Г. Константинов и др.

Търговски дружества се появяват и в района на Пловдивската камара, каквото е това в Татар Пазарджик. В управителния съвет участват Ф. Янков, Г. Кожухаров, Л. Касабов, Г. Абаджиев, Д. Костангов и др.

Същевременно чрез дружествата камарите разчитат да си осигурят солидна подкрепа при реализацията на различни свои мероприятия. Този модел е възприет от немската практика.

Първа Софийската камара подема инициатива за сдружаване на търговците в своя район. През 1905 г. с нейното пряко участие е учредено Софийското търговско дружество. Негови почетни членове стават председателят на камарата Ив. Грозев, известният индустриалец Ив. Хаджиенов, секретарят на Софийската камара Ив. Златаров, който участва със съвещателен глас в заседанието. Изработен е устав, одобрен от МТЗ, в

1907 г. се свиква и Първият търговски конгрес. Стремешт е да бъдат обединени усилията в една обща организация на търговските дружества, която да даде алтернатива на търговската политика в страната. Последвалите събития водят до самостоятелното обособяване на Търговския съюз. Връзката се запазва, като представители на камарите вземат участие в Централния комитет на Съюза. В състава му влизат: Ст. Караджов, Хар. Карастоянов, Ал. Д. Киров, Янко Икономов, П. Г. Петрович, Д. Ганчев, Ж. Вегели, П. Бъклов, В. Пеев и Ам. Буров.

В дейността на камарите важно място заемат въпросите, свързани с външната

Георги Губиделников е роден на 2.05.1859 г. в Котел. Завършва френски католически колеж в Цариград и право в Новорусийския университет в Одеса. През 1883 г. се връща в България и трайно се установява в Русе, където е подпредседател на Окръжния съд. Заради политическите си пристрастия е уволнен. През 1895 г. е един от основателите на Българската търговска банка. Председател на Управителния съвет е Иван Буров. Г. Губиделников е главен директор. Българската търговска банка представлява акционерно дружество със 7,5 млн. златни лева внесен капитал и 2,75 млн. лева златен резерв. Той е кмет на град Русе през 1894–1895 г., депутат и заместник председател на IX ОНС, член на Управителния съвет на застрахователно дружество „България“ от 1896 г. до смъртта си на 28.11.1938 г.

На 22.09.1894 г. Губиделников заедно с Константин Стоилов, Михаил Магжаров, Стефан Бобчев, Теодор Теодоров основават в. „Мир“ – орган на Народната партия. Парите дават Губиделников и Буров. През 1896 г. кметът на Русе Г. Михайлов създава комитет, който да подпомогне изграждането на „Доходно здание“. В него е и Губиделников, който дарява значителна сума. Днес това е сградата на театъра. През 1931 г. прави четири благотворителни фонда: на името на родителите си Ана и Гено, на имената на двама от синовете си Ангелко и Христо, починали рано (третият, Иван, не включва), и на съпругата си Станка Губиделникова. Те се управляват от Светия синод, а заръката на Георги Губиделников е да се подпомагат бедни ученици от Духовната семинария. През май 1952 г. парите от всички фондове са конфискувани в полза на държавата.

Неговата заслуга за създаване и развитие на Русенската търговско-индустриална камара (РТИК) е огромна. Той е автор и издател на „Юбилеен сборник на Търговско-индустриалните камари в Царството“ през 1920 г.

търговия на България. Тя се развива според общите закономерности и по сходен начин с останалите държави от стария континент. Освен икономическо значение, външната търговия за България има и друга историческа стойност – тя става мост за приобщаване на младото Княжество към просперираща Европа и света.

До навечерието на войните външната търговия бележи чувствително нарастване във вноса и износа. Над 2/3 от оборота се осъществява с европейските страни – Австро-Унгария, Великобритания, Германия, Франция, Белгия, Швейцария и др., без налагане на монополна зависимост на България от нито един от партньорите.

Вниманието на камарите в областта на външната търговия се насочва към проблеми, свързани с търговските договори, митническата политика, консулската служба и транспорта, осигуряващ връзка с чуждите търговски центрове. Усилията са насочени към анализ и систематизиране на икономически данни за производството и търговията на отделните страни, с които България осъществява стоковия обмен, изследван е чуждия опит при прилагането на митническите режими.

Оценявайки важността на сключваните търговски договори, камарите съставят свои вътрешни комисии, за да направят предварително проучване. В многобройни доклади и реферати обстойно са аргументирани конкретни препоръки до изпълнителната власт. Те се отнасят най-вече до определяне на стойностите на вносните мита в духа и практиката на протекционизма. Правят се също списъци за всички сурови материали и стоки, които да бъдат предмет на безмитен внос: памук, вълна, химикали, бои, лакове, кокосово и палмово масло, фурнири, арабска гума, фосфор, каменни въглища, метали и мн. др.

Специални усилия се насочват и към подобряването на работата на митниците и техния административен персонал. До управляващите са изпращани предложения за реформи, които се отнасят до необходимото увеличаване на броя на служителите, до повишаването на заплатите им, за да се

Иван Буров е роден на 2 май 1873 г. в Горна Оряховица в семейството на видния търговец Димитър Буров. Негов по-малък брат е известният български политик и дипломат Атанас Буров.

Завършва Търговска академия във Виена, след което работи в клона на „Креди Лионе“ в Марсилия. Владее свободно немски, френски, руски и английски. След завръщането си в България живее в Русе. Той е един от основателите и председател на Управителния съвет на Българска търговска банка и от 1907 до 1919 г. е подпредседател на Русенската търговско-индустриална камар. В навечерието на Балканската война той поставя началото на картела „Съединени тютюневи фабрики“, сливане, ако използваме днешната терминология, на всички основни играчи в цигареното производство у нас. Само година по-късно полага основите на бъдещия гигант – АД „Гранитоид“, който след две десетилетия ще се превърне в най-голямото българско предприятие с актив, надхвърлящ през 1939 г. 1,7 млрд. лв. (около 532 млн. днешни лв.). Дружеството диверсифицира дейността си в производство на цимент, електричество, гобив на въглища и строителство. Освен тях Иван Буров е член на ръководството на 28 различни дружества в практически всички сектори на икономиката на страната. Повече от 20 години е председател на Съюза на българските индустриалци и участва в ръководството на Съюза на акционерните дружества. Има специални интереси към археологическата наука и нумизматиката. Става един от основателите и член на Българския археологически институт. Основава към института фонд за развитие на археологическата наука и за археологически проучвания. Иван Буров си отива на 9 декември 1939 г. в София. В деня на погребението му вместо венци Българската търговска банка и групата „България“ внасят съответно до 30 000 и 20 000 лева в основания от него фонд към Археологическия институт.

пресекават злоупотребите, за изискването за по-висок ценз при заемане на ръководни длъжности, до специализацията в европейските страни на млади чиновници, които да се подготвят за контролната и експертна служба, за създаването на нови химически лаборатории при първостепенните митници, строгото делопроизводство и отчетност, уреждането на статута на митническите посредници и др.

Специален акцент е поставен върху въпроса за осъществяване на редовен, строг, вест и справедлив контрол. По наблюдения на камарите действията се изчерпват с ревизии, правени от „време на време“ от финансовите инспектори, също с проверки от страна на Върховната сметна палата, свеждани повече до „аритметическите действия“. Строгийят контрол според камарите трябва да е троеен – административен, финансов и съдебен, упражняван едновременно. Това се налага от разбирането, че митниците „играят важна роля в държавното управление като фискален, икономически и политически фактор“. За засилване на контрола препоръките засягат наказателните текстове на закона за митниците – точно да се определят „елементите на престъпното деяние контрабанда“ и най-строго да се наказват контрабандистите.

Важно значение камарите отдават на Българската консулска служба. Настойчиво се дискутират възможностите за увеличаване на броя на представителствата като допълнителен институционален инструмент и стимул за разгръщане на външнотърговските връзки на България. Камарите стават ревностен застъпник на създаването на нови търговски агентства и изграждането на мрежа от такива специализирани служби. Конкретните искания са за 20 търговски агентства и над 70 търговски кореспонденти в балканските страни, Русия, Германия, Белгия, Австрия, Великобритания, Швейцария, Франция, Испания, Холандия, Португалия, Дания, Швеция, Норвегия, Египет, Финландия, САЩ, Аржентина, Австралия и др. Предложението е твърде смело и идеалистично, но то е израз на благородни намерения и на оптимистичните нагласи на българите в началото на XX в.

В пряка връзка с търсенето на стимули и начини за поощряване на външната търговия стои въпросът за комуникациите и транспорта. Специално към морския транспорт, който е с национално значение, камарите проявяват подчертан интерес. Варненската камара има пряко отношение към Българско търговско параходно гружество (БТПД) поради обвързването на нейни членове с организацията и дейността на гружеството. В периода 1904–1908 г. в Управителния и Проверителния съвет са Тони Петров, Венчан Христов, П. Г. Петрович, Яков Найденов, Атанас Брусев, Стефан Пиронков, Сава Димитров, Петко Баев, Янко Славчев, Марко Симеонов, Илия Шотов и др. Мнозинството от посочените лица фигурират в списъците на действителните членове на Варненската камара, а Т. Петров, П. Г. Петрович, Я. Славчев заемат и ръководни позиции в нея. Честа практика е годишните общи събрания на акционерите да се провеждат в сградата на Варненската камара.

На една от своите работни сесии Варненската камара взема решение да ходатайства пред Министерския съвет (МС) да стане гарант на БТПД пред някоя корабостроителница, за да се закупят още два парахода. Целта е да се осъществи редовна линия между нашите черноморски пристанища и Египет. В мотивите е изтъкната силната позиция на българските търговци на египетските пазари, както и готовността на БТПД да поддържа подобна морска линия. Така към 1909 г. вече действат четири парахода – „България“, „Борис“, „Кирил“ и „Варна“, осъществяващи трафик до Истанбул, Дедеагач, Кавала, Солун, Пирея, Александрия и крайбрежието на Сирия и Палестина.

В цялостната си позиция и дейност по отношение на външната търговия камарите са водени от стремеж да окажат съдействие за засилване на стокообмена и износа на нашите произведения в чужбина. Същевременно предприеманите стъпки по отношение на вноса, винаги са били целенасочени с оглед защитата на промишленото производство в страната.

Камарите остават верен помощник на производителите и търговците при решаването на техните конкретни ежедневни проблеми. За занаятчиите се търсят възможности и форми за осигуряване на лесен и достъпен кредит, откриване на складове за общи покупки на материали или за обща продажба, осигуряване на арбитражен съд при спорове, евтина доставка на машини, сечива и оръдия за колективно или индивидуално ползване, уреждане на конкурсни изложения, повишаване на качеството на продукцията и производителността на труда чрез разширяване на професионалното образование, подпомагане при нещастни случаи и т.н. В тези насоки действа гържавата, а камарите поемат ролята на неин пръв помощник и сътрудник.

През 1910 г. е приет новият закон за организиране и подпомагане на занаятите. Еснафските сдружения трябва да се преустроят и да съставят нови устави. За изпълнението на задачата те получават помощ от камарите. Към камарите започват да функци-

онират и занаятчийски бюра. В обхвата на дейността им се включва разрешаването на спорове, издаването на майсторски свидетелства, утвърждаването на уставите и измененията на сдруженията, упражняването на надзор съвместно с Министерството на търговията и земеделието при оспорване на решения на общите събрания на гружествата, назначаването на членове на занаятчийските помирителни съдилища, издаването на постановления за налагане на глоби на нарушителите.

Оказвана е и практическа подкрепа на гребните производители чрез отпускане на индивидуални финансови помощи, главно за специализации в страната и чужбина, в отделни случаи за закупуване на техника, както и при организирането на земеделски и занаятчийски конкурси с местен характер.

Индустрията е другата специална област, в която работят камарите. Те следят и анализират нейното състояние, коментират тенденциите в развитието ѝ, както и съществуващите проблеми, предлагайки подходи за тяхното преодоляване. Активността е концентрирана преди всичко в областта на

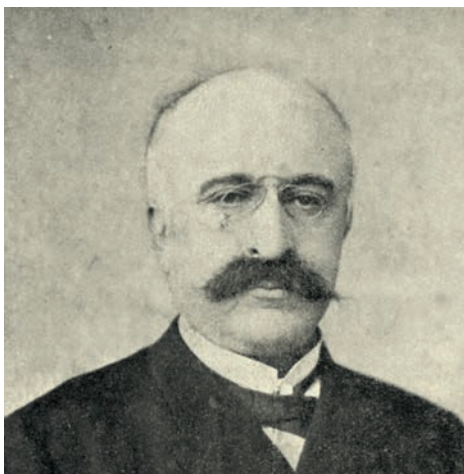
двата закона за насърчаване на местната индустрия от 1894 и 1905 г. Със законодателните допълнения от 1908 г. се създава Индустриален съвет, в който участват двама представители от Софийската търговско-индустриална камара и пратеници със съвещателен глас от другите камари.

Принципно и петте камари одобряват установения режим за получаване на облаги. Пожеланията им са да се разшири обхватът на насърчаваните от гържавата предприятия. В тази насока са дадени някои конкретни предложения: за разделяне на индустриите в две категории в зависимост от използването предимно на местни или чужди суровини, произведената промишлена продукция да се освобождава от износно мито, да се определят районите за концесии, предоставяните безплатни терени да бъдат повече от 2 дк, да се упражнява строг контрол върху индустриалците, ползващи облагите, индустриите и занаятите да бъдат прегледно и точно класифицирани и пр.

Въз основа на извършваните периодично проучвания в своите райони камарите се застъпват за насърчение на „полезните“ ин-

Варненското пристанище в годините след Първата световна война

Димитро Папазоглу

За разпространението и налагането на розовото масло като продукт огромна роля има фамилия Папазови (Папазоглу) от Казанлък. През 1820 г. Дончо Папазоглу прави първата фабрика за розово масло в града, а търговската къща „Дончо Папазоглу и синове“ е една от най-големите по онова време. Впоследствие синовете му развиват фамиленото предприятие и излизат на международните пазари. Братята Папазоглу имат кантори за износ на розово масло в Цариград, Александрия, Париж, Марсилия, Лайпциг, Лондон, Триест, Виена и Ню Йорк. През 1883–1884 г. се разделят и продължават дейността си в 2 фирми – „Димитър Д. Папазов“ и „Ботьо Папазов и съдружие“. Димитър е кмет на Казанлък (1879–1880 г.) и депутат в Областното събрание на Източна Румелия (1880–1883 г.). Привърженик на Народната партия. През 1882 г. емигрира във Франция. След завръщането си (1889 г.) отново поема работата в своята фирма, ръководена по време на отсъствието му от Ботьо Папазов. Участва в основаването на АД „Розова долина“ Завещава сума, с която след смъртта му е построена болница в Казанлък.

Заедно със синовете си Ботьо Папазоглу реорганизира фирмата си в АД, което построява в Казанлък фабрика за дестилация на розово масло. Участва като акционер в Търговско-индустриална банка в Пловдив и в АД „Земеделец“ в Стара Загора. През 1892 г. Александър Папазов, родственик на братя Папазови, основава в Пловдив първата българска парфюмерийна фабрика (впоследствие „Ален Мак“). До края на XIX век розовото масло се търгува в Лайпциг с марката „розово масло от Ориента“, докато постепенно българските търговци защитят марката „българско розово масло“. Страната ни е водещ производител на розово масло: през 30-те години на XX в. тя дава 4/5 от световното производство. В края на Втората световна война в България има 88 розоварни инсталации и до 1950 г. тя е най-големият износител на розово масло в света.

густрии. Прег изпълнителната власт са правени постъпки за създаването на ленени и конопени фабрики, искана е протекция за захарното производство, от което страната би имала „много ползи“. Настоятелно също е искането „да се гарантира пълна стабилност в законодателството и последователност при прилагането му, като се отстранят всички неуредици“.

Камарите предприемат енергични мерки и конкретни действия, свързани с евтино и достъпно кредитиране на дребните производители и търговци от своите райони. За целта внимателно се следят и анализират различни аспекти на финансово-кредитната система у нас, проучен е чуждият опит. Стремешт е насочен към намиране на допълнителни източници на средства за развитие на частната инициатива в областта на производството и търговията.

При засиленото потребителско търсене и изоставане в предлагането на кредити в страната се появяват популярните банки. Те са организирани и функционират на кооперативен принцип по образеца на институтите от този тип, разпространени в Германия, Италия, Франция и други европейски държави. Софийската камара се оказва пионер в това начинание. С нейното пряко участие през 1903 г. в столицата се създава първата популярна банка в България, след нея факт става и банката в Кюстендил. Благодарение на последователната си политика Софийската камара основава популярни банки още в Радомир (1910 г.) и в Дупница (1919 г.) и др.

Много скоро другите камари са заразени от примера на софиянци и също стават инициатори за създаването на такива банки в районите си. В периода 1910–1919 г. в района на Варненската камара са създадени общо 7 популярни банки – Варненска, Провадийска, Разградска, Габровска, Тревненска, Поповска, Търновска. В отчетите им за периода 1910–1919 г. категорично е подчертана възходящата тенденция на развитие – над 2500 членове и наличен капитал (общо за посочените популярни банки), надхвърлящ 1 160 630 лв.

Бургаската камара оказва съдействие за основаването на популярни банки в Бургас,

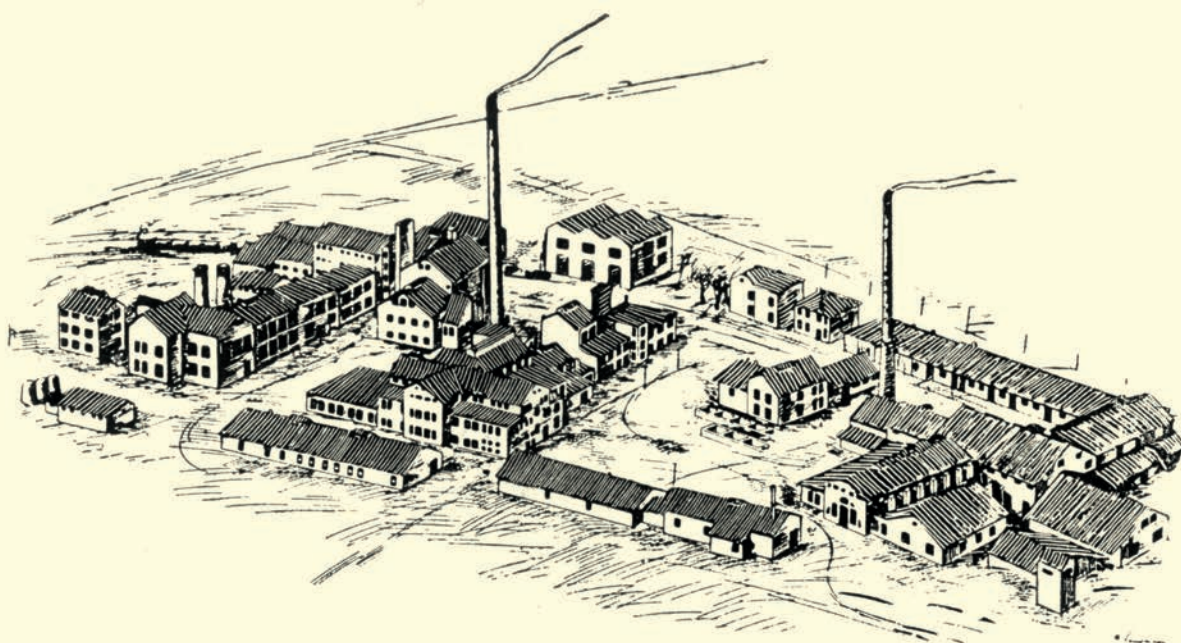
Никола Чилов е български индустриалец. Учи в Търговската гимназия в Солун, а по-късно в Свищов. Завършва финанси в Ерланген (Германия) и през 1910 г. става доктор на финансовите науки. През 1912–1913 г. е секретар на Българската екзархия в Цариград. През 1914 г. е директор на Акционерно дружество за химическо производство – гара Костинброд. Създава най-голямото химическо предприятие на Балканите, което изнася своята продукция в САЩ, Англия, Япония, Италия, Германия и др. Бил е председател на Съюза на българските индустриалци, председател на Българо-американската камара, на Родопското културно дружество и др. През 40-те години след неговата смърт фабриката се преименува на „Заводи д-р Никола Чилов“

Созопол, Айтос, Карнобат, Ямбол, Нова Загора, Стара Загора, Сливен, Харманли, Малко Търново и др.

В резултат от силния обществен интерес, провокиран от инициативите на камарите, до 1908 г. броят на тези своеобразни народни банки нараства на 7, а до 1918 г. те вече наброяват 50.

Делата на камарите в областта на търговията, занаятите и индустрията са илюстрация на волята на институциите да участват активно в стопанския живот на България и да го променят. Мисията да съдействат за обществения напредък е изпълнена успешно, тъй като камарите са компетентен съветник и сътрудник на официалната власт. Многобройните мнения, предложения и инициативи, невинаги вземани под внимание от управляващите, представляват своеобразен генератор на идеи и са верен ориентир за провеждането на целенасочена и ефективна стопанска политика в България.

доц. д-р Лиляна Велева

ЗАВОДИ НИКОЛА ЧИЛОВЪ — КОСТИНБРОДЪ

Професионално образование

В началото на XX в. един от основните фактори за постигнатия забележителен прогрес в Европа и света е развитието на науката и образованието. Българите имат институции за образование и наука преди да имат държава и разполагат с определен социален капитал от подготвени, образовани и интелигентни хора. На тази основа усърдно и неотклонно се гради и след Освобождението. Основната линия, следвана от управляващите независимо от политическите им различия, е образованието и духовната сфера да се превърнат в приоритет на България. Това дава резултати. Само за три десетилетия неграмотността на населението от 72% е сведена до 42%, с което е задмината функционалната граница от около 40%, необходими като основа за икономически растеж. Към 1912 г. по базови показатели за една учебно-образователна система България заема първо място сред балканските държави, следвана от Гърция, Румъния и Сърбия.

Наред с класическите училища, още през Възраждането разпространение намират и някои форми на допълнително обучение, каквито са неделните, вечерните и празничните училища, сказките и беседите, организирани от читалища и различни гружества. След Освобождението нуждата от допълнително образование нараства. Със Закона за народното просвещение (1891 г.) се регламентира откриването на вечерни и неделни училища, на Първия български земеделско-промишлен събор (1892 г.) са формулирани препоръки за развитие на професионалното образование. То е посочено като фактор за спасително съживяване на частната инициатива, за преодоляване на консерватизма и рутината. Препоръчва се, подобно на Белгия, да се осигури субсидиране и организиране на практически

работилници, занаятчийски курсове, както и устройване на вечерни и неделни училища, да се финансира изпращането на отличили се ученици да продължат образованието си на по-високо ниво в страната или в чужбина.

В края на XIX в. Народното събрание приема закон за занаятчийското учение, който предвижда откриване на държавни практически занаятчийски училища и образцови работилници. Наскоро създадените търговско-индустриални камари проявяват готовност да отговорят на повика на официалната власт. Заемат се да организират разпространението на достъпни професионални знания и умения, което се превръща в една основна област от цялостната им дейност. Намират се начини да бъдат подпомогнати всички съществуващи у нас допълнителни образователни форми – временни, неделни, вечерни курсове, частни стопански училища, индивидуални специализации у нас и в чужбина, поддръжка на пътуващи учители, помощ за социално слаби ученици и пр.

Реализацията на образователното дело на камарите е свързано с осигуряване на необходимите средства. Ангажиментът на държавата, по-специално в субсидирането на допълнителните професионални форми на обучение, се оказва твърде скромни в сравнение с бюджетната сума, отделена за класическото образование.

Успоредно с официалната политика за финансиране на допълнителните образователни форми, всяка от петте камари отделя за тях средства от собствените си бюджети. Решенията за вида на курсовете се вземат в координация с околните училищни инспектори, които регулярно се допитват до камарите.

Столичната камара препоръчва и участва в организирането на различни курсове в Кюстендил, Дупница, Радомир и Босилеград. Курсове по модерно дърводелство, тъкачество, ножарство, килимарство, бояджийство, гърнчарство, колбасарство, шапкарьство са препоръчани да се открият в Самоков, Новоселци, Ихтиман, Долна баня, Костенец, Искрец, Цариброд, Брезник, Трън, Мирково, Пиргон, Златарица и др.

За професионалното образование в своя район Русенската камара отделя суми от порядъка на 2000–3000 лв. годишно за подпомагане на всички стопански училища, за кратковременни практически курсове, както и за изпращане на млади интеллигентни занаятчии да специализират в чужбина.

В страната най-широко разпространение добиват временните общообразователни, занаятчийски и търговски курсове, за които камарите поемат дългосрочна грижа. Това се оказва най-достъпната и популярна форма в областта на професионалното образование. Нейните предимства са преценени за българските условия, за многобройните гребнати и средни частни производители, които са с традиционни нагласи и по-слаби материални възможности. Целта е чрез придобиване на нови знания да се повиши производителността и качеството на труда на занаятчиите и доходността на техните малки предприятия.

Застъпени са курсовете по обущарство, кожарство, кройчество, плетачество, дамско шапкарство, килимарство, старобългарски шевици, хлебарство, гърнчарство, железарство, кошничарство, мелничарство, английска бродерия, резбарство, мъжки и дамски грехи и др. Това профилиране цели да се продължат самобитните български традиции, които да се съчетаят със съвременни видове занаятчийско производство.

В хода на динамичната обществена промяна по инициатива на камарите започва организиране на обучение по електромонтьорство и електротехника, управление и поправка на земеделски машини, парни и моторни вършачки, строителна скулптура, строително бояджийство, железопътни и митнически тарифи, немска кореспонденция, занаятчийско счетоводство, часовникарство и др.

Цялата на вестника е:
За година:
В България 5 л.
Вън от България . 8 л.
За 6 месеца:
В България 3-50 л.
Вън от България . 4 л.
Дилж брой 10 ст.

ТЪРГОВСКИ БЮЛЕТЕНЪ

Органъ на Софийската Търговска Индустриална Камара.

Илюстрация на работата.

За обявления се плаща
за годишен редъ:
На 1 страница по 80 ст.
„послѣ“ 20 л.
Всичко, което се отнася
до вестника, праща се
до редакцията:
Улица „Левска“ — София.
Телефонъ № 236.

— Година I. София, 11 януарий 1903 год. Брой 42.

ОЗЪВЛЕНИЕ

Вечеренъ търговски курсъ.

Софийската Търговско-Индустриална Камара съобщава на интересующитъ се, че открива отъ 20-й того вечеренъ търговски курсъ въ столицата, въ който ще се преподава: търговско книгодържане, кореспонденция, канторска практика, сѣтанне, търговско право и политическа икономия.

Преподаватели на курсътъ ще бѣдѣтъ г. г. професоритъ при Вишето Училище Г. Т. Даналовъ и Михаилъ Поповилевъ и г. Кр. Ив. Параскеевъ (чиновникъ въ Камарата).

Таксата за слѣждане на курсътъ е 20 лева за цѣлия 4 месеченъ периодъ.

Курсътъ ще трае до 20 май т. г.

Записването на ученици става всѣки приеждственъ денъ въ бюрото на сѣщата Камара.

За ученици се приематъ само ония, които иматъ най-малко II класно образование.

При записването се внася половината такса — 10 лева.

Отъ бюрото на Камарата.

Памучната индустрия и фабриката „Князь Борисъ“.

Отъ по-крупнитъ индустриални заводи у насъ на първо мѣсто стои, по голѣщината на вложенъ капиталъ, захарната фабрика, а слѣдъ нея една фабрика за памучни прежди „Князь Борисъ“ въ Варна. Фабриката „Князь Борисъ“ принадлежи на едно анонимно акционерно дружество, образувано отъ инострани и мѣстни капиталисти, по-голямата частъ отъ акциитъ на което сѣ продадени въ странство. Тя е турната въ дѣйствието прѣвъ 1899 година и отъ 268,600 К² памучни прежди, работени прѣвъ цѣрната година отъ откритието ѝ, производството ѝ достига днесъ до 1,170,000 к. Въ тази фабрика сѣ вложена повече отъ 1,500,000 лева само въ постройка и инсталация на машинитъ, а и сѣ оставени на разположение отъ дружеството 2,000,000 лева.

И памучната индустрия, както и всички новоосновани индустрии у насъ, сѣща голѣши спънки въ нача-

лото на своето развитие. Ней ъ прѣдстоило да подготви прѣви всички работницитъ се персоналъ, рекретиранъ изключително отъ мѣстни жители, да се бори съ иностранната конкуренция, тъй също и съ загиващото се у насъ прѣдубѣждане, противъ чуждитъ капиталъ. Всичко това ѝ е востуvalo громаденъ трудъ и голѣми материални жертви. Три години подъ редъ, загубитъ ѝ отъ разликата между стурнитъ и обработенъ памукъ вследствие неопитността на работницитъ е била 14 мѣсто 10%, което се ранѣе, като се знае за първата година 270,000 К² употребенъ стуръ памукъ и за останалитъ 2 год. по 1,300,000 К², на една загуба отъ 114,800 К² стуръ памукъ или на 114,800 лева. Възбѣдано на тѣхъ неблагоприятни условия прѣдприетото една е реализирало една печалба отъ 5% за прѣмето отъ основанието на фабриката до 1/III 900. Но всичко това не е отъ начало акционеритъ, аналѣжи, че ниско индустриално прѣдприетие не може да дава дивиденди още въ началото на основанието му.

За „сега“ работницитъ на фабриката „Князь Борисъ“ сѣ прѣдобили вече известна похвалителностъ и опитностъ,

За първите две десетилетия на XX в. петте търговско-индустриални камари откриват из цялата страна 312 временни курса по 41 различни занаята и професии със записани 12 295 учещи, от които завършват цялостното обучение и придобиват желаната квалификация общо 7953 младежи и девойки.

До навечерието на войните (1912–1918 г.) Пловдивската камара организира на различни места в района си общо 89 временни професионални курса, включително частни стопански училища, със записани 3355 ученици. Открити са допълнителни възможности за обучение на младежите от Пловдив, Сливен, Дряново, Чирпан, Казанлък, Брацигово, Татар Пазарджик, Габрово, Хасково, Стара Загора, Панагюрище, Карлово, Сопот, Клисурса, Троян, Станимака, Севлиево, Пещера, Харманли, а също в селата Павелско, Хвойна и др.

Софийската камара също изгражда своя мрежа за обучение. В прилежащия ѝ район са открити 121 курса. Броят на желаещите да повишат квалификацията си възлиза на 5 018 души, прослушани са общо 11 185 часа по различни предмети. Подчертан е интересът към търговските курсове. Един от първите е открит в столицата с активното участие на видния български икономист Ст. Бочев. В спомените си той отбелязва моменти от откриването: „Залата беше препълнена, дори и коридорите бяха задръстени. Министърът (Генадиев) държа гръмка реч, а след него взе гумата председателят на камарата Ив. Грозев“. Самият Бочев преподава във вечерните курсове и с удовлетворение отбелязва, че тази дейност му създава простор за работата въвн от чиновническите задължения.

Столичната камара открива търговски курс и в Кюстендил. Той има продължителност 90 дни, със записани и завършили общо 20 души, а през 1909 г. и по-късно през 1919 г. са открити още два такива курса пак за 3 месеца, завършени от 78 души. Със средствата на Кюстендилската постоянна комисия

Сградата на Софийската търговско-индустриална камара

същият тематичен курс отваря врати в Радомир през 1906 г., обучавани са 70 души. Със свои средства Софийската ТИК открива търговски курс и в Дупница (1906 г.) за 65 ученици.

Варненската камара финансира общо 39 курса, осигурявайки обучение на 1497 души. Временните курсове са организирани във Варна, Бургас, Шумен, Добрич, Провадия, Балчик, Ямбол, Горна Оряховица, Разград, Попово, Дряново и др. Те са по обушарство, кройчество, кожарство, отглеждане на копринена буба, резбарство, столарско чертане, железарство, управление и поправка на земеделски машини, дамско шапкарство, строително бояджийство, мелничарство, електротехника.

Заслуги има и Бургаската камара. Тя става организатор на 31 временни курса с 1174 ученици от Бургас, Айтос, Карнобат, Сливен, Нова Загора, Котел, Малко Търново и др. Под специалните грижи на камарата се назначават избрани преподаватели и за килимарските курсове в Котел и Жеравна, за да се осигури поминък на населението в този сравнително беден стопански район. Чрез настоятелното ходатайство на Бургаската камара през 1909 г. в Котел е открита окръжна дърводелска работилница. В нея за срок от три години се добиват знания по столарство, стругарство, рисуване, стилознание, технология, счетоводство, търговска кореспонденция и др.

Русенската камара вписва в актива си 32 временни курса с 1521 учещи и обща учебна заетост от 3360 часа. По тематичен обхват те са подобни на изброените курсове. Предпочитанията са професионалното обучение да се провежда в по-големите градове в района на Русенската камара.

Друго важно направление в дейността на камарите е индивидуалното субсидиране за специализации у нас и в чужбина. То е предназначено за лицата, които изявяват желание да повишат своята квалификация и знания, имат доказани качества, но не могат да осигурят сами своята издръжка. Решението на камарите да отделят средства от своите бюджети, за да подпомогнат по-способните

Първият ректор на Висшето търговско училище във Варна е радетелят за неговото създаване проф. Цани Калянджиев. Роден е в Лясковец през 1866 г. Завършва гимназия във Варна, учи техническа химия в Московското императорско училище, завършва Университета в Цюрих. Пет години живее в САЩ, където работи като химик във фабрика за производство на бои и химикали. През 1896 г. се завръща в България и постъпва като учител по химия в Търговското училище в Свищов. Бил е химик в Министерството на търговията, в Дирекцията на народното здраве, преподавател в Частното търговско училище в София. През 1904 г. Цани Калянджиев е поканен от Варненската търговско-индустриална камара да помогне за създаването на средно търговско училище в града.

През 1914 г. по негово настояване е построена сградата на Търговското училище и се поставя въпросът за откриване на висше търговско училище. Търговската камара командирова Цани Калянджиев да проучи европейската университетска традиция и да потърси преподаватели. На 4 октомври 1921 г. във Варна се открива дълго жадуваното Висше училище по търговия. Цани Калянджиев е назначен за ректор с научното звание „извънреден професор“. След защита на научен труд е избран за редовен професор по стокознание. До 1933 г. той е ректор на висшето училище. Научното творчество на проф. Цани Калянджиев е посветено не само на химията, стокознанието, стопанското развитие и търговията, а включва редица изследвания по въпросите на общото и професионалното образование. Преди смъртта си, на 28 март 1944 г., той завещава средства на Висшето търговско училище, за да се осъществи несбъднатата му мечта – създаване на научноизследователски институт за стопански проучвания.

и интелигентни младежи, е продиктувано от оценката, че в близка и далечна перспектива е необходим контингент от компетентни кадри, които да попълнят ръководния персонал за професионалните курсове и училища.

До 1912 г. общият брой на стипендиантите към всички камари е 325 души, за които са отпуснати суми в размер на 96 618 лв. от специално създадените фондове на камарите.

Допълнителна насока в дейността на търговските камари представлява субсидирането на частната инициатива за откриване на професионални курсове и училища. В района на Софийската камара са открити 57 частни училища с отпуснати 12 200 лв. Към Варненската камара те са 7 с отделени за тях 2150 лв. Пловдивската камара покровителства 24 училища и 17 курса, като общата субсидия възлиза на 10 180 лв. Русенската камара поддържа 29 училища със средства в размер на 9748 лв., под протекцията на Бургаската камара са 9 училища и курса, кредитирани с 7320 лв.

Натрупаният опит показва, че временните курсове са полезни, но все пак остават едно палиативно средство. Получените знания се оказват недостатъчни. В началото на XX в. новите икономически параметри на производството и търговията у нас налагат все по-настойчиво придобиването на солидни съвременни знания и практически умения.

Най-съществен е приносът на камарите за развитието на търговските училища в страната. В това отношение те дори изпреварват с инициативите си държавата. През 1904 г. Варненската камара открива търговска гимназия, а през 1910 г. такава се създава от Пловдивската, последвана през 1912 г. от Софийската камара.

Варненската камара е особено настойчива в инициативата да организира свое търговско училище. Възможностите за подобно начинание са обсъждани още на първите редовни сесии, проведени през 1896 и 1897 г. Тогава са взети решения да се сезира Министерският съвет за съдействие относно откриване на търговско училище във Варна и едно земеделско в Добруджа. Утвърдителен отговор не е получен. Това не спира варненци

стъпка по стъпка да вървят към осъществяване на идеята. Открит е специален фонд и в крайна сметка усилията са увенчани с успех. Търговското училище е открито тържествено на 6.09.1904 г. в присъствието на представители на варненската общественост и официални лица от правителството. Курсът на обучение във Варненското практическо търговско училище е утвърден като четиригодишен, издръжката му почти изцяло е поета от местната камара, която отделя средно на година по 8000 лв.

Учебната програма е съставена в духа на европейските практически търговски училища. Застъпени са български език и литература (с изучаване на Паусий, Раковски, Каравелов, Ботев, Вазов и др.), френски, немски и съответно водене на кореспонденция на тези два езика, търговска и икономическа история и география. От специалните дисциплини се изучават търговско смятане, счетоводство, образцова кантора, стокосзнание (органична и неорганична химия, текстилни материали, питейни и хранителни вещества и пр.), политическа икономия, служби, търговски договори, гражданско и финансово право. С изучаването на общообразователните и технически предмети се усвоява специализирана търговска терминология, която е в международно обращение, придобиват се основните умения за организиране на търговска кантора, за опериране на вътрешния пазар и поддържане отношения с банки, митници и пр.

Преподавателският персонал на Варненското търговско училище е грижливо подбран с дълбокото убеждение, че „учителят е ковач на бъдещето“. В първоначалния екип са Карл Вайбер – немски и френски език, Тодор Димитров – смятане и икономика, Тодор Куманов – стокосзнание и др. Васил Джапунов е преподавал също търговско смятане, секретарят на Варненската камара Жеко Димов е водил занятия по търговско знание, а известният икономист Кирил Попов – български език, търговска история и география.

В желанието за постигане на ефективна подготовка учениците са водени на опознавателни екскурзии из страната,

както и по маршрути, включващи посещения до Букурещ, Будапеща, Белград, Венеция, Цариград, Смирна, Атина и др. Посетени са много индустриални предприятия и занаятчийски ателиета, оживени тържища, големи стокови складове, музеи и исторически забележителности.

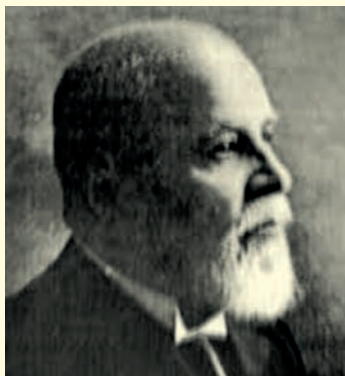
Пловдивската камара също има силна амбиция за създаване на търговско училище по подобие на варненското. Основания дава натрупаният богат опит при организиране на временните курсове. Целта е да се дадат солидни теоретически и практически знания в областта на търговските науки и сродните с тях дисциплини на младежите и девойките, което да ги подготви за бъдещата им стопанска дейност и за евентуално продължаване на образованието им във висши търговски училища.

На 15.09.1910 г. Средното търговско училище към Пловдивската камара отваря врати за първия си випуск. По решение на бюрото на камарата с първоначалната уредба и ръководство на училището се заема Евтим Дабеv. Назначени са и първите учители – Христо Игнатов, завършил специално търговско училище при Лиежкия университет, г-р Кръстю Балабанов, получил образованието си в търговско училище в гр. Бари, Италия, и „Ecole libre des sciences politiques“ в Париж, като лектори са привлечени Христо Увалиев, г-р Павел Нончев, г-р Г. К. Славчев, Ив. Томов, Елизер Коен и Франц Сплитек.

През първите години в учебната програма са застъпени следните дисциплини: български език, френски език, немски език, търговско смятане, търговско знание и канторни книжа, сметководство и образцова кантора, търговска кореспонденция, търговска география, търговско право, финансова наука, гражданско право, гражданско учение, политическа икономия, стокосзнание, история на търговията, политическа аритметика, алгебра, химия, физика, геометрия, машинопис и краснопис. Средното търговско училище към Пловдивската камара се развива възходящо, за което свидетелства нарастващият брой на записаните и завършили ученици, както и показаният от тях успех.

Фамилията Обрейкови

Една от централните пловдивски улици на левия бряг на Марица носи името „Стефан и Обрейко Обрейкови“.

**Стефан Обрейков
(1862–1940 г.)**

Стефан Обрейков завършва Търговския университет в Одеса. Създава първото българско химическо предприятие – фабрика „Май“. Произведеното във фабриката синьо мастило получава златен медал от Първото българско земеделско-промишлено изложение в Пловдив. През 1917 г. основава акционерно дружество „Пютюнева банка“, а през 1923 г. Обрейков вдига на крака и фалиралото предприятие на двама гърци и така се появява прочутата фабрика „Камбана“ – за сапуни, лепила и безири. Фабриката бързо става втората по големина на Балканския полуостров. Социалната ѝ политика също е впечатляваща, към нея са прикрепени овощна градина и свинеферма, а производството им захранва работническия стол. За празниците персоналът получава месо, сапун, олио – силно дефицитни стоки, особено през военните години.

През 1902 г. Стефан Обрейков е избран за подпредседател на Пловдивската търговско-индустриална камара, а в периода 1910–1912 г. и 1919–1924 г. е неин председател. Член е на всички търговски и индустриални организации на своето време. По негова инициатива, с негово съдействие и дарения е построена сградата на Търговската гимназия. Той организира подписка за набиране на средства сред членовете на Търговско-индустриалната камара. Камарата открива специален фонд за дарения, а Общината отпуска 8400 кв. м площ на Хълма на изворите. Откритата през 1910 г. гимназия няколко пъти сменя обителта си. Основният камък на солидната сграда, съществуваща и до днес, е положен в началото на 1926 г. Обрейков прави програмата на училището, привлича с високи заплати най-добрите учители от страната и ги пресява с конкурс. Десет години по-късно гарява и внушителните 150 хил. лв., с които към гимназията е открито практическо училище за по-ускорена подготовка на ценните за развиващото се стопанство кадри.

Като оценява условията в своя район, Пловдивската камара се насочва и към подпомагане на занаятчийството, основавайки средно столарско училище. Това става поетапно след 1904 г. Върху основата на съществуващия вече временен практически курс по зидарско дърводелие, прераснал в учебна работилница, а през 1910 г. и в столарско училище с 4-годишен курс.

В началото на XX в. столичната камара също обсъжда възможностите за откриване на търговско училище. За целта се води преписка с МТЗ и Софийското търговско дружество по въпросите за кредитирането, набирането и назначението на преподавателския състав и пр. Същевременно нуждите на стопанското и културно развитие на страната, в частност на София, правят още по-актуално предложението на камарата. Инициативата се увенчава с успех. Преодолявайки редица административни пречки, в разгара на Балканската война, на 28.02.1913 г., със скромно тържество е даден старт на Средното търговско училище към Софийската камара. В емоционална реч председателят на камарата Иван Грозев подчертава: „Победата на военното бойно поле ни призовава към един не по-малък дълг към скъпото наше Отечество: дългът да работим неуморно и енергично, за да победим и на търговско-индустриалното поле“.

Ръководните правила, които са изтъкнати пред учениците още в началото на тяхното обучение, се свеждат до овладяване на трайни научни знания, възпитание в дълг, постоянство, търпение и воля за успех. Въпреки исторически сложните обстоятелства, училището започва успешно работа и през следващите години разширява обхвата си с откриването на едногодишен женски търговски курс и шестмесечен вечерен курс за офицери.

Ръководството на Софийската камара, под чието покровителство е училището, продължава регулярно обсъждането на всички важни въпроси и набелязва решения, свързани с модернизиранието на учебните програми и правилниците за вътрешния ред и зрелостните изпити, с подпомагане на най-добрите випускници да продължат образованието си в

Д-р Обрейко Обрейков
(1891–1969 г.)

Д-р Обрейко Обрейков, син на Стефан и Елисавета Обрейкови, е роден в Пловдив през 1891 г. Той завършва с отличие право в Монпелие през 1912 г. и финанси и търговия в Париж през 1919 г. Доктор е на финансовите науки. Просветен, енергичен и волеви стопански деец, д-р Обрейко Обрейков по единодушната воля и избор на своите съмишленици застава начело на Пловдивската търговско-индустриална камара през 1930 г. Още на първото заседание на Камарата за 1930 г. д-р Обрейко Обрейков предлага да бъде построено здание за занаятчийско училище. С този акт той продължава традицията, заложена от баща му камарите да инициират идеи и проекти, свързани с професионалното образование. В града по това време битува убеждението, че „щом Обрейкови предлагат нещо, то ще е за добро“. Предложението за построяване на ново училище е прието с ентузиазъм – всички местни производители и търговци отделят от собствените си средства и правят дарения за предстоящия строеж. Те дори се отказват от построяването на дом за Камарата и пренасочват парите. През 1933 г. Занаятчийското училище (сега Техникум по дървообработване) официално е открито.

Най-голямото дело на д-р Обрейко Обрейков обаче е Международният мострен панаир в Пловдив, основан под негово ръководство като председател на Пловдивската търговско-индустриална камара. Изложбата е открита на 4 март 1933 г. с реч на министъра на търговията Димитър Гичев и в присъствието на хиляди граждани и гости на града. В нея вземат участие 423 изложители от цялата страна, а това дава възможност на младата българска промишленост да излезе на международния пазар.

Начело на Пловдивската търговско-индустриална камара, д-р Обрейков насочва голяма част от енергията си и към укрепването на Пловдив като

търговските висши училища в Европа, с осигуряването на компетентни преподаватели и пр.

Учебният процес във временните курсове, стопанските училища, гимназиите се допълва с провеждането на целесъобразно подбрани по тематика сказки и беседи. Те са посветени на различни въпроси от съвременния икономически живот: новите форми и направления в счетоводството, големите европейски модни магазини, борсите и борсовите операции, значение и организация на рекламата, ролята на търговските представители и пр.

По повод на дейността си, свързана с професионалното образование камарите непрекъснато се осведомяват за модерните тенденции в европейските страни. Изследван е опитът на Англия, Швейцария, Италия, Белгия, Франция и редица други страни, като с много конкретни данни са открити основните компоненти в системата и организацията на тяхното професионално образование.

Грижата на камарите да развият професионалното образование в страната не спира дори и в най-критичните военни години, както и през трудния период, който изживява страната след тях.

През 1926–1927 учебна година в Пловдив се открива Практическо търговско училище, което по-късно носи името на председателя на камарата и на своя дарител Стефан Обрейков. Когато поема ръководството на камарата, сред първите инициативи на Обрейков е също да осигури подходяща сграда за обучението на кадри с технически умения по различни професии. За целта той обсъжда с местните търговци, индустриалци и занаятчии как могат да се съберат средства за това училище и апелира за финансовата им помощ.

През 1914 г. с помощта на Варненската камара е построена сградата на търговското училище. Тогава е обсъждана идеята за прерастването му във висше търговско училище. След края на Първата световна война камарата командирова Цани Калянджиев да проучи европейската университетска традиция. На 4 октомври 1921 г. във Варна за първия випуск

панаирен център на България и към неговото международно признаване. Пловдивският панаир става член на Съюза на международните панаири (UFI) през декември 1936 г. след убедителната намеса на д-р Обрейко Обрейков.

Само две години след международното признание за Пловдивския панаир излизащият тогава вестник „Пловдив“ пише: „Панаирът е постижение с извънредно значение за нашия стопански и икономически напредък, което е дело на шепя хора, и дори дело на един честен, искрен и достоен гражданин на Пловдив – д-р Обрейко Обрейков“.

Днес в модерното Панаирно градче, разположено на левия бряг на река Марица в Пловдив, от признателните потомци е издигнат бюст-паметник на д-р Обрейко Обрейков – голямата личност на Международния панаир – Пловдив.

През 1926 г. започва строежа на Националната търговска гимназия в Пловдив

Националната търговска гимназия в гр. Пловдив е основана през 1910 г. по инициатива на Пловдивската търговско-индустриална камара, но големият проблем е сградата на училището. През 1911 г. Пловдивската търговско-индустриална камара поставя началото на фонд „Постройка на търговска гимназия“. Община Пловдив решава да даде място за строеж в размер на 8400 кв. м в югозападния край на Хълма на изворите (Бунарджика). През 1926–1927 г. със средства на Пловдивската търговско-индустриална камара (чрез изтеглен заем от Популярната банка) и от

дарения е построена сградата на Търговската гимназия, солидна постройка на 3 етажа и повече от 1000 кв. м застроена площ. В началото на учебната 1927/1928 г. гимназията се нанася в новопостроената сграда. От същата учебна година се открива и Практическото търговско училище, което носи името на тогавашния председател на Търговско-индустриалната камара – Стефан Обрейков, заради неговото крупно дарение. В нея през 1934 г. е ситуирана главната палата на възобновения Пловдивски мострен панаир.

Решение за създаването на висше търговско учебно заведение се взема още през 1914 г. на XXI сесия на Търговско-индустриалната камара. Отпуснати са средства, но откриването му става на 14 май 1920 г. след решение на XXV сесия на Варненската търговско-индустриална камара, ръководена от Светослав Греков. На 28 септември 1920 г. Висшето търговско училище е институционализирано със заповед на министъра на търговията, промишлеността и труда.

Ръководството на училището се поверява на Върховен училищен съвет. Учебните занятия започват през есента на 1921 г. в сградата на търговската гимназия, чийто трети етаж е построен за нуждите на университета. Висшето търговско училище се открива тържествено в актовата зала 101 с благословията на Варненско-преславския митрополит Симеон. На събитието присъства цар Борис III, членовете на търговската камара, банкери, търговци, индустриалци. Първият ректор на Висшето търговско училище е проф. Цани Калянджиев.

През есента на 2014 г. се навършиха 100 години от построяването на сградата на Икономическия университет – Варна. Разположена в центъра на Варна, сградата на Ректората е сред символите на града. След построяването сградата се използва от Варненската търговско-индустриална камара за организиране на изложби и панаири. От 1922 до 1940 г. залите са предостявани за експозициите на Мострената промишлена изложба. Варненската международна мострена изложба е всъщност първият мострен панаир в България.

студенти отваря врати Висшето търговско училище, известно до 1938 г. под името Търговска академия. Учебните планове и програми са съставени по образеца на Берлинското висше търговско училище, което тогава има репутацията на най-модерното в Европа. Правилникът регламентира подготовката на учители за средните търговски училища и следдипломното обучение на ревизори на търговски книги. До 1936 г. Университетът подготвя икономисти с общ профил – счетоводители, финансови и търговски специалисти, а след това се формират два вида специалности – частно и народно стопанство, съществуващи до 1949 г. През целия период, от създаването си до началото на 40-те години, Варненският университет се развива в тясна връзка с Търговско-индустриалната камара в града по отношение на ръководството и финансирането.

През 20-те години на XX в. Русенската камара влага усилия за създаването на чирашки училища в Русе, Видин, Плевен, Севлиево и Лом. Курсът на обучение е двегодишен и е предназначен да подготвя за трудова дейност бъдещите майстори, както и да ги възпитава в дълг и отговорност.

Несъмнен успех е прерастването на чирашкото училище в Русе в допълнително зана-

Атанас Цонев Буров
(1870–1938 г.)

... Аз пренесох името си през осем десетилетия. Семената, които посяхме с моите другари, дават плодовете си години наред. И днес, когато ви гледаме от отвъдното, заклеваме ви:

„Обичайте науката и знанието, милейте за родния град и за България.“

Днес Професионалната гимназия по промишлени технологии „Атанас Цонев Буров“ е пряк наследник на най-добрите традиции на Допълнителното занаятчийско училище „Атанас Цонев Буров“ към Русенската търговско-индустриална камара, създадено през 1923 г., и на първото в България Фабрично-заводско училище, основано през 1948 г.

Д-р Иван Златаров
(1865–1944 г.)

Завършва икономически и административни науки в Белгия. Кмет на Бургас (8.03.1886 – 20.12.1886 г.). Като областен управител на Видин иницира създаването през 1898 г. на Видинския

панаир за търговия на стоки и добитък. Дългогодишен главен секретар на Софийската ТИК, главен редактор на списание „Народно стопанство“.

През 1929 г. в доклад за дейността на търговско-индустриалните камари главният секретар на Софийската камара д-р Иван Златаров изброява училищата, издържани от камарите:

Софийска камара: 4 занаятчийско-професионални училища: София, Враца, Дупница и Кюстендил.

ятчийско училище, където младежите могат да придобият по-висока степен на професионална квалификация. Най-голям принос за развитието на училището има Атанас Буров като председател на камарата. Неговата ангажираност към социално слабите ученици е подчертана и благородна. Той е инициатор за построяването на самостоятелна сграда на училището. Ръководен от тази кауза залага собствения си дом, за да осигури заем от 500 000 лв. След преждевременната му смърт, през 1938 г., задълженията по ипотеката наследява неговият чичо Цоньо Буров, който погасява останалите задължения. В знак на признателност училището носи неговото име, а випуските от периода 1923–1938 г. се наричат „буровски“. Това училище, както и останалите от района на камарата, имат определен принос за нарастване на занаятчийското съсловие, което към 1945 г. наброява 2455 души.

Усилията на камарите в сферата на специализираното обучение дават своите положителни резултати. Подготвени са стотици търговци, занаятчии и индустриалци за успешна кариера.

доц. д-р Лиляна Велева

Търговската гимназия, Вечерно училище за търговски служители

Варненска камара: 6 занаятчийско-професионални училища: Варна, Шумен, Търново, Провадия, Разград и Габрово. Вечерното търговско училище

Русенска камара: 5 занаятчийско-професионални вечерни училища: Русе, Видин, Лом, Плевен, Севлиево. Средното механо-техническо училище

Пловдивска камара: 4 занаятчийско-професионални училища: Пловдив, Казанлък, Пазарджик, Карлово. Практическото столарско училище, Средното търговско училище

Бургаска камара: 4 занаятчийско-професионални училища: Бургас, Ямбол, Стара Загора, Харманли.

Общо търговско-индустриалните камари в България издържат 23 занаятчийско-професионални училища, 2 търговски училища за квалификация и 2 средни училища.

Колко училища днес се издържат от частния бизнес?

Публикувано от Диана Коларова

Информационна и издателска дейност

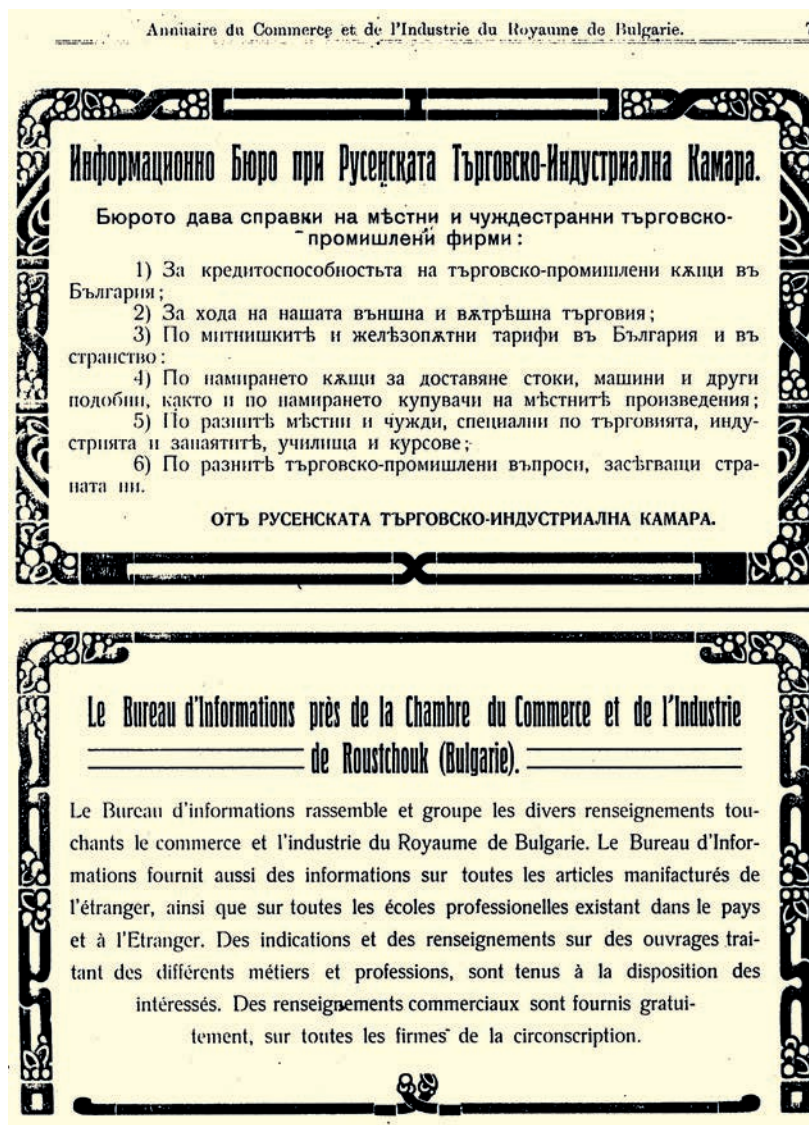
През всички етапи от своето развитие камарите извършват мащабна справочно-информационна и издателска дейност. Тя има практическо значение и е ценен ориентир в условията на непрекъснато усложняващия се и динамичен икономически живот. Тази спец-

ифична дейност се превръща и във важен фактор за формиране на съвременен стопански менталитет, утвърждаване на нови ценности и повдигане националното самочувствие на българските производители и търговци.

Скоро след създаването си търговско-индустриалните камари започват да събират и предоставят специализирана информация, за да отговорят на нарастващите нужди на многобройни заинтересовани лица, фирми и дружества. Тези задачи се изпълняват от информационно-справочните бюра, каквито има при всяка камара, и са уредени със съответните вътрешни правилници. Сведенията от икономическо естество се осигуряват главно чрез кореспондентските екипи на камарите, използвани са също административните канали и обменът с централни държав-

ни учреждения, общински и окръжни постоянни комисии, контактите с частни лица, упражняващи стопанска дейност.

Информационните служби при Софийската, Русенската, Варненската и Пловдивска камара започват да функционират през 1902 г. В уведомителен циркуляр до производителите и търговците е изтъкнато желанието на камарата да ги подпомогне, като ги приканва те да изпратят свои каталози и цено-разписи, а също и данни с кои чужди предприятия и търговски къщи работят. Така е поставено началото на голяма по обем ежедневна работа. Тя включва водене на преписки, кореспонденция със страната и чужбина, събиране на различни по вид сведения (за търговци, индустриалци, занаятчии, комисионери и техните предприятия, протестирани полица и фалити, сдруженията в района, митнически, жп и морски тарифи и пр.), преглед

на нашата и чуждестранната литература и печат по въпроси от търговско-промишлено естество, съставяне на адресна книга, съдържаща актуални и точни данни, поддържане на информационния архив, както и на библиотеката към камарата и пр.

Справочно-информационната дейност на петте камари – Софийската, Пловдивската, Русенската, Варнененската и Бургаската, е съчетана с активна и систематична издателска работа. Чрез нея се обезпечават и подпомагат усилията в стопанската област на самите камари, на официалната власт, на административно-стопанските учреждения, съюзи и организации, както и на всички заинтересовани индивидуални производители и търговци.

Най-многобройни са публикуваните документи на камарите – дневници, решения, протоколи от сесии, отчети, доклади за икономическото положение на районите, рапорти, правилници, писма, окръжни, годишници, комюникета и пр. По същество в тях се засягат всички най-значими проблеми на икономическия живот, а също и редица въпроси с частен характер. Истинското изобилие от подобна специализирана литература, предлагана от камарите, се превръща във фактор за промяна на икономическите нагласи в обществото, за налагане на частната предприемчивост, за професионалното и интелектуално израстване на цяло поколение стопански дейци.

От друга страна, документалността на материалите поставя камарите в пълна прозрачност. Това има двояк смисъл, като уси­ва респекта към институциите и държавността, а самите камари стават още по-популярни, печелейки нови привърженици.

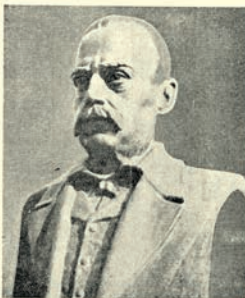
Камарите имат свои периодични издания, които стават неразделна част от българската следосвобожденска преса. В годините на ускореното капиталистическо развитие от началото на XX в. разпространението на вестници и списания придобива масов характер. През 1905 г. у нас излизат 174 вестника и 96 списания, като само за една година техният брой нараства съответно на 214 вестника и 136 списания, най-много от които

Год. VII	1. XI. 1937 год.	№ 21 (155)
Стопански вестник Bulletin économique		
НА DE LA		
СОФИЙСКАТА ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНА КАМАРА		CHAMBRE DE COMMERCE ET D'INDUSTRIE DE SOFIA
ИЗЛИЗВА НА 1 И 15 ЧИСЛО ВСЪКИ МЕСЕЦЪ		PARAISSENT TOUS LES 15 JOURS
Абонамент: {	За България 30 лева годишно	Prix de l'abon- / Bulgario 50 levas par an
	За чужбина 100	nement: / Etranger 100
Обявления за	1 публикация: {	600 levas par page
	• лева 600 за цѣла страница	300 demi-page
	• 300 половина страница	150 quart-page
	• 150 четвъртъ	2 cm ²
	• 2 кв. см	
АДРЕСЪ:		
Софийска търговско-индустриална камара		Chambre de Commerce et d'Industrie
София, ул. Славянска № 2, Телефони: 2-59-74, 2-77-38		Sofia, 2, rue Slavianska. Téléphones: 2-59-74, 2-77-38

Сто години българска индустрия.

Поминът на Съюза на българските индустриалци, да се отпразнува, съ подобающа тържественост, съгодишната от създаването на първото индустриално предприятие у нас — в гр. Сливень, отъ Добри Желъзовъ, нареченъ фабрикаджиято, се посреща съ одобрение и задоволство отъ всички ония, които, създавайки голъмото значение на индустрията за стопанския живот на страната и за подобрене народното благосъстояние, следятъ съ интересъ нейното развитие и укрепване.

Въ периодът на краенъ стопански национализъмъ, на общъ стремежъ за самозадоволяване и грижи за осигуряване народната отбрана, който преживява понастоящемъ свѣтъ, нѣма културна страна, която да не е обхваната отъ движението за създаване собствена народна индустрия, даже и при пълно отсъствие на благоприятни за нейното съществуване условия. Що се отнася до нашата, макаръ и преимуществено земеделска страна, тѣя условия сѣ били винаги на лице. Ние разполагаме съ достатъчна и естествена работна рѣка, сурови материали, вжглица и изобилна водна сила. Разбира се, че само това не би било достатъчно, ако не бѣше отъ една страна, подкрепата и насърчението на държавата, а отъ друга — познатата предприемчивост на българския индустриалецъ, неговиятъ непоси-

ленъ трудъ и неуклоненъ стремежъ къмъ научно усъвършенстване и организация. На тѣзи качества се дължи, въ голѣма степенъ, напредъка, постигнатъ отъ нашата индустрия; благодарение на тѣхъ стана възможно превръщането на нашитѣ първобитни станове и чекръци, на нашитѣ табакани, ковачини и други рѣчни работилници въ малко модерни фабрики, които въ нищо не отстъпватъ на ония въ най-напреднатитѣ индустриални държави.

Какво представлява днесъ българската индустрия и колко голѣмо е нейното стопанско и социално значение за нашата страна, читателитѣ ще видятъ въ следващитѣ додолу изложения и речи, произнесени отъ най-компетентнитѣ й представители на тържественото чествуване нейната съгодишнина, които съдържатъ и съответнитѣ цифрови данни.

Ролята на индустрията за стопанското и културно повдигане на нашия народъ, никой познаващъ стопанския въпросъ обективно съ наблюдателъ, вече не може да оспори. Благоприятното отражение на нейното развитие, днесъ се чувствува въ всички отрасли на стопанския ни животъ; но най-много въ нашитѣ основни производни — земеделието. И ние сме забравили, че въ постоянното засилване на съществуващата връзка между индустрията и селското

се издаватъ в столицата. Тази впечатляваща публична трибуна става място за изразяване на свободните мнения, място за дискусии по всички важни въпроси, които вълнуватъ обществото.

В условията на голяма конкуренция търговско-индустриалните камари издаватъ свои вестници и списания: „Търговски вестник“ на Пловдивската камара; „Търговско-промишлен вестник“, „Наблюдател“ и „Търговски новини“ на Русенската камара; „Бюлетин“ и „Търговски бюлетин“ на Софийската камара; „Известия на Бургаската търговско-индустриална камара“; „Търговски фар“ и „Економически преглед“ на Варненската камара.

Преобладаващият материал се състои от препечатани документи на камарите. Акцентът е поставен върху резолюции и решенията по различни стопански въпроси. Препочитане има също към теми, свързани с местните особености и проблеми. Камарите предоставят и актуални статистически данни от различни направления на икономи-

Иван Балабанов е роден през 1887 г. във Враца в семейството на Тодор Балабанов, чиито предприятия наследява. Сред предприятията, които основава или в които има участие, са Спиртната фабрика „Тодор Балабанов“ и Памукотекстилната фабрика „Бахава“ в Мездра, водноелектрическа централа в Брусен, дружеството с италианско участие „Българска горска индустрия“, което експлоатира горите на Рилския манастир, развива дългорезна фабрика в с. Бараково, община Кочериново. През 1917–1920 г. построява хотел „Империял“ в София на ъгъла на ул. „Лега“ и ул. „Съборна“, по проект на арх. Кирил Маричков. След 1946 г. Балабанов напуска България и живее в Австралия, а след това в Италия. Иван Балабанов се изявява като благодетел на град Мездра. С негови средства се изгражда Класното училище, сега „Христо Ботев“, както и църквата „Св. Георги“, изографисана от Дечко Узунов (1932 г.). Дарява средства и за довършването на сградата на читалище „Развитие“ във Враца (1941 г.), където се настанява и Врачанският областен театър, понастоящем Драматично-куклен театър (Враца).

Сградата на хотел „Империял“, построена от Иван Балабанов

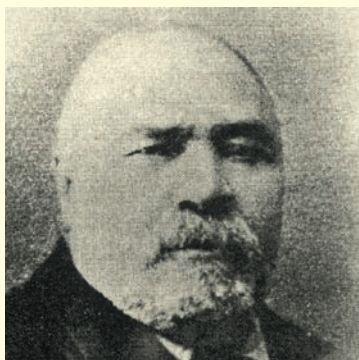
ческият живот у нас и в чужбина, които са в достъпна форма и за широк кръг от читатели. Публикуват се още материали с теоретично или обзорно съдържание, които запознават с опита на напредналите държави или навлизат в задълбочен анализ по проблеми от нашата действителност.

Камарите осъществяват сътрудничество с други авторитетни издания със специализирана стопанска тематика, каквито са „Списание на Българското икономическо дружество“ и сп. „Народно стопанство“. Сътрудничеството се основава на професионалното и тематично сходство, на участието на ръководни личности от камарите, каквито са Ив. Златаров, Г. Т. Пеев, С. Дацов и др., в редакторските колективи на посочените издания, както и на периодично отпусканите средства от бюджетите на камарите за финансовата им подкрепа.

В актива им трябва да се добави и друго полезно дело – уреждане на популярната занаятчийска библиотека „Иван Евстатиев Гешов“. Средствата са предоставени по желание на самия Гешов на Софийската камара. Тя отправя благодарствено писмо, в което високо оценява неговото дарение, направено във време, когато нуждата от популярна книжнина у нас е особено належаща. В редакционния комитет участват Ц. Паяков (Съюза на индустриалците), Пею Иванов (Български еснафски съюз), Г. Т. Пеев и Ив. Златаров (Столична камара), Б. Михайлов, П. Тишков (Софийски университет). Идеята на дарителя и на основателите е да бъдат подпомогнати допълнително в своето образование и трудова дейност завършващите професионалните курсове и училища. В периода 1907–1914 г. са публикувани общо 8 книжки предимно практически ръководства по кожарство, дамско и детско облекло, счетоводство и пр.

доц. д-р Лиляна Велева

ФАМИЛИЯ ХАДЖИПЕТРОВИ

Иван Хаджипетров е роден в Котел, а семейството е имало 5 кашли и 2 чифлика в Добруджа. Хаджипетров завършва курса на гръцко търговско училище в Цариград. След това се установява в Бургас.

След Освобождението Хаджипетров е първият окръжен управител (префект) на Бургаския департамент в Източна Румелия. По-късно е избран за депутат в Областното събрание и две години е министър на финансите на областта. През 1884 г. основава Големите български мелници в Бургас. На първите общобългарски избори след Съединението през 1886 г. Хаджипетров е избран от Котел за депутат в Народното събрание. Иван Хаджипетров е първият председател на Бургаската ТИК от основаването ѝ до смъртта си през 1909 г.

Неговият син Стефан Хаджипетров (1882–1936 г.) е индустриалец, политик и кмет на Бургас от 21 май до 11 юли 1916 г. През 1924 г. оглавява Бургаската стокова борса, а година по-късно и Бургаската търговско-индустриална камара, която ръководи до 1936 г. По негова инициатива е изградена сградата на Камарата. За този акт по-късно получава орден „За граждански заслуги“. Той оставя трайна следа в индустриалното и икономическо развитие на града.

Матей Ив. Хаджипетров, третият от фамилията Хаджипетрови, е избран за председател на Бургаската ТИК през 1937 г., пост, който заема до 1944 г. По време на неговия мандат Камарата разширява международната си дейност. Матей Хаджипетров е оснaвател на Ротари клуб в Бургас.

Родът Хаджипетрови е сред първостроителите на следосвобожденски Бургас. Семейството прави многократни дарения на общината в полза на бедните семейства и нуждаещите се граждани. През 1914 г. основават благотелен дом „Ганка и Иван х. Петрови“. Това е едно от първите сиропиталища в Бургас, а от наемите на втория етаж на зданието се издържат Безплатните ученически трапезарии в града. Всички работници в Големите български мелници получават 13-а заплата, продукти и безплатна храна както в стола, така и за празниците.

Построената през 1927 г. за нуждите на търговско-индустриалната камара и стоковата борса сграда се намира в центъра на града и е част от красивия ансамбъл старинни сгради на Бургас. През 1991 г. тя става седалище на областния управител. Отвътре сградата е истинска галерия от стенописи, а стилните полилеи и вратите от ковано желязо превръщат архитектурният ансамбъл в действителен паметник на културата.

Международна дейност

След Освобождението стремежът за еманципиране на България и превръщането ѝ в равноправен член на международната общност се превръща в кауза, която ангажира действията на нацията по цялата социална вертикала – от владетеля до последния поданик. Три десетилетия правителствата полагат непрекъснати усилия, независимо от политическите им различия, да укрепват държавния суверенитет. По този труден път се върви стъпка по стъпка за постигането на успех. Свой принос дават и търговско-индустриалните камари. В хода на разнообразната си стопанска дейност те амбициозно работят за своето утвърждаване извън пределите на България, изграждат трайни връзки с подобни институции и организации по цял свят. Водят постоянна кореспонденция, извършват обмен на идеи и опит, осъществяват непосредствени лични контакти при провеждането на различни международни форуми, в които участват.

В края на XIX и началото на XX в. една от основните форми за осъществяване на стопански връзки и сътрудничество в широк мащаб са световните търговски изложения. Те стават средища не само за реализиране на търговски сделки, но и за обмен на информация от различни области на живота, място за демонстриране на престижа на държавите, за насърчаване на образованието и за разширяване на хоризонтите на общокултурния прогрес.

Търговско-индустриалните камари още през първите години от дейността си се включват в подготовката и представянето на България на международните тържища. За изложението в Брюксел през 1897 г. организацията се ръководи от Министерството на търговията и земеделието при прякото

съдействие на камарите. Експонатите са събирани в 10 групи, за да се направи най-добра селекция. Образците са от традиционната земеделска продукция, градинарството, техническите култури, прочутите български продукти от розово масло, произведените от преработена животинска продукция, висококачествените вина и спиртните напитки, текстила, коприната, мюмлюневите изделия и др.

Участниците са подбрани сред по-крупни производители и търговци. Те са финансирани от държавата и от четирите търговско-индустриални камари – Софийската, Пловдивската, Варненската и Русенската, всяка отделила от бюджетите си по 2000 лв. Въпреки краткото време за подготовка и някои трудности, мнозина от българските участници получават награди.

През 1900 г. за посрещане на новото столетие се открива грандиозно световно изложение в Париж. Франция отправя покана до всички народи, за да вземат участие в един истински празник на човешкия съзидателен труд, станал мерило за достиженията на съвременната цивилизация.

България започва подготовката си още през 1898 г. Приет е Закон за участието на страната във всемирното изложение в Париж и Народното събрание гласува кредит от 300 000 лв. за построяване на специален павилион, за издръжка на комисарството, за транспортиране на предметите и пр. Правилник регламентира всички важни моменти от организацията за предстоящото представяне, събирането на експонатите става в 15 групи (образование, изкуства, инженерство, средства за транспорт, земеделие, разни индустрии и др.). В хода на подготовката е създаден гербът на София, което се изисква от всички градове участници в изложението.

На 14 април 1900 г. Световното изложение в Париж е открито. Специално за събитието са построени Малкият дворец (Petit Palais) на площ от 6100 кв. м и Големият дворец (Grand Palais), разположен на площ от 33 000 кв. м, открито е парижкото метро, изграден е монументален вход с пишна украса от хиляди

разноцветни стъкла, осветявани с над 3000 електрически крушки и т.н. На втория ред от „Улицата на нациите“ са павилионите на балканските страни, където е разположен и българският павилион с площ от 375 кв. м.

Експозицията съдържа различни предмети, представляващи клоновете на селскостопанското, занаятчийското и индустриалното производство. Това са врачански платна, килими, губери, ръкоделия, цял етаж има „царството на гюловото масло“, показани са кожи, житни храни и пр. Атрактивен акцент, който привлича вниманието на посетителите, е фонтанът с бликаща розова вода пред павилиона. В местните вестници, отразяващи многоликото изложение, се отбелязва как парижанките „намирисват кърпите си“ с водата от фонтана и розовото благоухание изпълва атмосферата наоколо.

През 1904 г. България е сред 36-те участници на изложението в Сен Луи, САЩ. Нейният павилион е разположен в Двореца на индустрията, където с вкус са подредени всички предмети на производството, бита и културата. Получени са много отличия – общо 125 награди, раздадени в отделите за производство и в този за изящни изкуства.

С натрупания опит камарите продължават дейността си по подготовката и организацията за успешното представяне на България и през лятото на 1905 г., когато се провежда Международното изложение в Лиеж. За българското участие са предвидени до 250 хил. лв. Изложението е посветено на 75 години от независимостта на Белгия. Изложбената площ обхваща 700 хил. кв. м, в събитието участват 39 страни с близо 14 хил. изложители, а посетителите надхвърлят 6 млн. души.

В Лиеж България участва с 944 изложители, а останалите балкански държави имат съответно: Сърбия – 311, Гърция – 86, Турция – 61, Румъния – 12, Черна гора – 7. Освен по броя на участниците Бълга-

рия заема първо място сред тези страни и по получените награди в различните категории – общо 603 (голямата награда, златни, сребърни и бронзови медали, почетен диплом, похвален отзив). Важен резултат от участието на България в Лиежкото изложение е установяването на многобройни преки контакти между наши и чужди търговски къщи и производители.

Българската печеливша серия в Белгия е продължена чрез участието на нашите търговско-индустриални камари в Първия международен конгрес на търговските камари, организиран като съпровождащо събитие на изложението. Конгресът е открит през септември 1905 г. също в Лиеж. На него присъстват над 300 делегати, включително от България.

Работата на този форум маркира началото на нова тенденция и перспектива за раз-

ширяване и координиране на дейността на търговско-индустриалните камари в международен мащаб. Събитието предизвиква интерес в цял свят и е широко отразено в печата. Камарите отдавна имат утвърден авторитет като институционален фактор в икономическия и културния живот на народите и като носител на прогреса.

През 1906 г. в Милано се провежда Вторият международен конгрес на камарите и търговските асоциации. Участват 1200 представители от 18 държави, сред които Италия, Англия, Франция, Белгия, България, Холандия, Швеция, Швейцария, Австро-Унгария, САЩ, Аржентина, Китай и др. Българските делегати от Софийската, Пловдивската и Русенската камара са Ив. Златаров, Ив. Маналов, П. Бъклов, а Министерският съвет е представляван от М. Гинев.

В хода на подготовката за конгреса Пловдивската камара е поканена да направи едно изложение за организацията и функциите на българските камари. Целта е информацията да се помести в един общ сборник за режима на тези стопански институции във всички страни. Сборникът е издаден на френски и немски език.

В Милано на обсъждане е поставен въпросът за международните търговски изложения и необходимостта от тяхната ефективна организация. Предложения и препоръки са отправени до отделните правителства за създаване на компетентни национални комитети по изложбите, които след това да се обединят в един общ международен комитет.

Това послание е предадено на българските официални власти. За образец на един български комитет се предлагат за образци съществуващите комитети във Франция и Белгия, които са под формата на професионална корпорация. Софийската търговско-индустриална камара дава конкретно предложение за учредяване на специален комитет, субсидиран от държавата. В състава му от 12 души да влизат представители от МТЗ, Съюза на индустриалците, Еснафския съюз, Софийската камара и от Софийското търговско гружество. Така ще се координи-

ра дейността по организацията за участия в изложенията – селекция на участниците и експонатите им, предоставяне на нужната информация, организиране на българската секция при съответната изложба, избиране на комисариат и т.н. Такъв национален комитет се създава по-късно, в периода между двете световни войни.

През май 1907 г. Англия става център на Първото балканско изложение. Инициативата за уреждане на подобни специализирани международни изложения идва от английската компания „London Exhibition Limited“. Целта е на английския пазар да се покажат произведения на страните от Балканския регион. На изложението са поканени България, Сърбия, Румъния и Черна гора. Поради ангажимент с Букурещкото изложение Румъния не участва.

Камарите стават първи помощници на правителството при подготовката за едно успешно представяне на страната. По уставената практика се изготвя правилник, избран е комисариат на изложението, създадена е комисия за подбор на експонатите.

През 1907 г. в Лондон общият брой на българските изложители е 2000, те са производители от различни браншове, от учреждения, дружества, специализирани училища, частни производители и др. След селекция специализираното жури отсъжда общо 2080 награди (от всички категории) на българите, които стават безспорен победител пред останалите балкански страни. Някои от участниците получават повече от една награда.

През 1908 г. Прага става център и на Третия международен конгрес на търговските камари и асоциации. Форумът се провежда под патронажа на австро-унгарския император Франц Йосиф, присъстват делегати от 17 държави. От българските камари представители са Ив. Грозев, В. Шопов, Ив. Маналов, Ж. Димов. Интензивната международна дейност на камарите продължава.

През 1911 г. като представител на Софийската камара Г. Пеев предприема голяма обиколка из славянските страни. Запознава се с редица картели, синдикати, популярни банки, борси, изложби и други модерни сто-

пански форми в Сърбия, Хърватско, Словенско, Чехия и Полша. Събраната информация излага в обширен доклад, който е отпечатан в 5000 екземпляра. Разпратен е до видни икономисти и е пуснат за разпространение сред широката общественост, за да се запознаят българите с описаните икономически организации в посетените страни.

Обиколката на Пеев се оказва резултатна и в друг аспект – Софийската камара назначава още свои чуждестранни кореспонденти. Сред тях са Ан. Габришек, председател на Търговско-занаятчийската банка, Паскиевич, секретар на Търговската камара в Загреб, д-р Мурник, секретар на Търговската камара в Любляна, д-р И. Краловец, секретар на Търговската камара в Пилзен, и Ст. Форман, секретар на Славянския клуб в Прага. За почетен член-кореспондент е избран и председателят на Пражката камара Вацлав Немец.

Българо-чешки контакти са осъществени и по повод уреждането на изложба за чешки земеделски машини в София. Създадени са два организационни комитета по изложението. За чешката страна водещи фигури са Р. Бейер, едър индустриалец, притежател на най-голямата фабрика за плугове в Централна Европа, и председателят на Пражката камара Франц Хлавачек. В българския комитет почетното председателство е дадено на столичната камара, съорганизатори са представители от земеделските дружества и организации в страната. Изложбата е открита на 11.09.1911 г. в присъствието на много официални лица от двете страни.

В края на XIX и началото на XX в. всесветските търговски изложения и първите международни конгреси на търговско-индустриалните камари са значими събития, които се вписват в мащабната икономическа панорама на света. България е сред многобройните участници от различни континенти и националности и става част от един свободен и динамичен стопански живот.

Българските пратеници, сред които и представители на търговско-индустриалните камари, влизат в непосредствени делови контакти с чуждите производители и търговци, с водещи и международно известни личности. Запознават се с най-добрите стандарти при организацията на производството, с технически и технологически новости, трупат практически опит в областта на модерната търговия и административно-правната регламентация при сделките и т.н. Пулсът и динамиката на световните тържища и международни форуми са пренесени и в България. Това стимулира националния стремеж към утвърждаването на качества и способности, необходими за една съвременна търговска, предприемаческа и производствена дейност, на принципи като коректност, инициативност, комбинация, усет към новото и авангардното.

ПОД ВИСОЧАЙШЕТО ПОКРОВИТЕЛСТВО НА НЕГОВО ЦАРСКО ВИСОЧЕСТВО ПРЕСТОЛНАСЛЕДНИКА КНЯЗЪ БОРИСЪ ТЪРНОВСКИ

ИЗЛОЖБА

НА ЗЕМЛЕДЕЛЧЕСКИ И ЗАНЯТЧИЙСКИ МАШИНИ И ОРЪДИЯ, УСТРОЕНА ОТЪ ОСОБЕНЪ КОМИТЕТЪ ПОДЪ ПОЧЕТНОТО ПРЕДСЪДАТЕЛСТВО НА СОФИЙСКАЯ И ПРАЖКАЯ ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНИ КАМАРИ **въ** СОФИЯ, ОТЪ 11^{МА} СЕПТЕМВРИЙ ДО 9^{МА} ОКТОМВРИЙ 1911 ГОД.

Pod protektorátem J. C. Výsosti korunního prince Borisa, knížete Trnovského, Výstava hospodářských strojů a potřeb, uspořádaná komitétem Sofijské a Pražské obchod.-průmyslové komory v Sofii od 11./24. září do 9./22. října r. 1911.

След края на Първата световна война, при усложнени външно- и вътрешнополитически условия, камарите продължават дейността си в утвърдените основни направления. Приоритет остава поддържането и разширяването на старите международни връзки, както и създаването на нови. Това сътрудничество, осъществявано под различни форми от камарите, добива още по-голяма ценност в междувоенния период и внася свой дял в общите усилия за решаване на многобройните стопански проблеми.

През 1919 г. се създава Международната търговска камара (МТК) със седалище в Париж като неправителствена икономическа организация с консултативен статут. Още през първото десетилетие от дейността си тя обединява различни стопански институции, асоциации и други членове от над 30 страни. Основната цел на МТК е осъществяване на сътрудничество за подобряване на условията за международната търговия, която е силно засегната от Първата световна война. България също е сред страните, членуващи в МТК.

Допълнителна перспектива за разширяване на стопанския обмен дават смесените търговски камари. У нас те се създават през 20-те години. Такива са Италианско-българската камара, Френско-българска камара със седалище в Париж и представителство в Близкия Изток. Сред реализираните инициативи е Унгарско-Българската търговска камара със седалище в Будапеща. Първият ѝ председател е барон Хазай, който е избран от унгарски и български търговци, индустриалци и финансисти. През пролетта на 1922 г. в София стартира успешно и Българско-Чехословашката търговска камара.

Дейността на смесените камари е свързана с взаимно предоставяне на разнообразна търговска информация, с извършване на посреднически интервенции, препоръчване на доверителни източници за покупки и продажби, със събиране и изпращане на съобщения за текущата стопанска конюнктура в страните, за търсенето и предлагането в тях, с издаване на удостоверения, препоръчителни писма, изготвяне на преводи и т.н. В конкретните практически задачи влизат

още дейности за съвещаване на съответните правителства с обобщаващи мнения за движението на търговията, индустрията и занаятите в страните, взаимно информиране за панаири и изложби, за транспортните и митнически тарифи, предоставяне на сведения по кредитоспособността на отделните гружества, банки и частни лица, назначаване на експертни и контролни комисии, определящи качеството на стоките.

През 1922 г. Карнегиевата фондация за международен мир инициира среща в Прага. Конференцията е за представители на търговско-индустриалните камари и групи търговски учреждения за държавите от Югоизточна Европа. По този повод МТПТ изпраща уведомително писмо с отправената покана. Тя е приета от петте камари, направено е обсъждане и са взети решения по организацията за предстоящия форум. Всяка от камарите трябва да изпрати двама свои делегати, в състава на българската делегация задължително вземат участие секретарите на камарите, Софийската камара става координатор на подготовката за участие в международната конференция в Прага.

Две поредни години, 1926 и 1927, български представители участват в Солунския панаир. Въпреки многобройните въпроси за разрешаване, съществуващи между балканските страни, търговските връзки с Гърция остават с важно значение за България. Камарите оказват компетентно съдействие при извършване на подготвителните работи и организацията по представянето. Участието в Солунските изложения е успешно. Демонстрирани са определени индустриални постижения, осъществени са непосредствени контакти с представители на Гърция, Румъния, Унгария, Полша, Швейцария. Това се оказва особено важно в усложнената външнополитическа обстановка, в която се намира България след края на Първата световна война. Стремекът е да се популяризира родното производство, да се преодоляват съществуващите ограничения и да се откриват нови пазари.

доц. д-р Лиляна Велева

България организира свой мострен панаир

В края на тридесетте и началото на четиридесетте години на миналото столетие в България осезателно се усеща нуждата от собствено изложение и реакцията не закъснява – почти едновременно се появяват мострените панаири във Варна и Пловдив.

Първа реагира Варна. През 1921 г. градът официално е обявен за първия български морски курорт. Варна получава правото да събира курортна такса и да сключва заеми за развитието на морския туризъм, но този „бонус“ е сериозно изпитание за Варненската община, тъй като „едно е да бъде обявен градът за морски курорт, съвсем друго е да има условия (освен природните дадености), кои-то да отговорят на очакванията на туристите.“ През 1926 г. са открити „Морските бани“. В името на идеята градът да стане преуспяващ курорт се обединяват местни граждани, юридиче-

ски лица, приятели от страната и чужбина в „Лига за курорта Варна“. През 1932 г., в желанието си Варна да стане един от „най-широко отворените прозорци на страната към света“, Лигата инициира създаването на ежегодна Международна промишлена изложба. След одобрение от общината и от Варненската търговско-индустриална камара ръководството на Лигата с участието и на Популярната банка се обръща със специално писмо до всички търговски камари в страната да пог-

Варна – 1934 г., худ. Евгени Йонов

Варна – 1935 г., худ. Евгени Йонов

Официалните лица след откриването на VIII Международна изложба – Варна 1939 г.

Изложбената палата, построена в Морската градина от Варненската търговско-индустриална камара през 1939 г.

крепят начинанието. За много кратко време е създадена необходимата организация и са привлечени фирми от цялата страна.

На 24 юли 1932 г. председателят на Варненската търговско-индустриална камара Боян Абаджиев открива първата изложба. В нея участват 101 фирми изложители от цялата страна. Разположена е на 12 000 кв. м открита и на 1200 кв. м закрита площ в трите етажа на Търговското училище. За почти едномесечното си представяне изложбата е посетена от 20 000 българи и 4000 чужденци. Въпреки стопанската криза, която разтърсва страната, са сключени сделки за 900 000 лв. Варненската търговско-индустриална камара построява специални изложбени палати в третата част на Морската градина. Само за седем години – от 1932 до 1939 г., обемът на сключените сделки нараства повече от осем пъти. От 1939 г. Изложението разполага със собствен терен от 57 хил. кв. м, върху който са построени палати с 3356 кв. м изложбена площ. Година по-

късно изложението вече ползва 89 064 кв. м открита и 8054 кв. м покрита площ. Броят на чуждестранните изложители е 220 от десет държави през 1940 г., между които са САЩ, Италия, Германия и др. Със свои изложбени площи участват Румъния, Германия, Чехословакия, Югославия, Гърция и СССР. Въпреки успешното начало, „Варненските международни изложби“ просъществуват кратко време. Пловдивският мострен панаир е признат за постоянен и единствен в България и това решава бъдещето на изложението във Варна.

Боян Абаджиев е роден на 19 януари 1898 г. в град Осман пазар, днешния Омуртаг. Завършва Морското училище с випуск 1907 г. Утвърждава се като един от най-видните общественици в град Варна от 20 до 40-те години на миналия век. Той е собственик на текстилната фабрика „Български трикольор“, народен представител е в две Народни събрания, дълги години е председател на настоятелството на Морското училище. Участва активно в живота на Варненската индустриално-търговска камара. В периода 1927–1931 г. е подпредседател, а от 1931 до 1944 г. – председател. След 9 септември е осъден от Народния съд и интерниран с близките си в село, близо до Омуртаг.

По време на неговия мандат Камарата изгражда една от знаковите сгради на Варна – седището на камарата и Стоковата борса, днешния щаб на Военноморските сили.

На 24 юли 1932 г. председателят на Варненската търговско-индустриална камара Боян Абаджиев открива първата международна изложба.

Най-впечатляващата сграда на ул. „Преслав“ е ансамбълът на Търговско-индустриалната камара и Стоковата борса. Построен е по проектите на архитектите Дабко Дабков и Стефан Венедикт Попов между 1929 и 1933 г. Сградата е открита и осветена от епископ Андрей през 1935 г. Струва 15 480 000 лв., от които Стоковата борса заплаща 6 850 000, а Индустриалната камара – 8 621 000. В общата сума влизат около 2 500 000 лв., заделени за доизграждане на театъра, каквато е уговорката с Общината, която отпуска безвъзмездно 700 кв. м площ. „Сградата е архитектурен паметник от местно значение. Проектирана е с едромасшабирани барокови елементи. Характерен за сградата е мощният полуобъл ризалит, който завършва с огромен кръгъл купол с форма на щит. До трите засводени врати се достига чрез обширни полукръгли стълбища. Вратите са фланкирани от коринтски колони, които носят балюстраден балкон. Сградата олицетворява силата и мощта на индустриалната камара и стоквата борса.“ От 1952 г. сградата е предадена на Министерството на народната отбрана и се използва като щаб на Военноморските сили.

Пловдив влиза в своеобразното състезание за „панаирна столица на България“ една година по-късно, но със самочувствието на град домакин на единственото национално изложение през 1892 г. През 1933 г., благодарение на изключителната активност на Пловдивската камара и особено на нейния председател г-р Обрейков е организирана Национална стопанска изложба. Тя е открита с обещанието, че от следващата година се превръща в ежегоден мострен панаир. Изложителите са 424, а посетителите – над 120 000. Това е и първият мострен панаир в Пловдив.

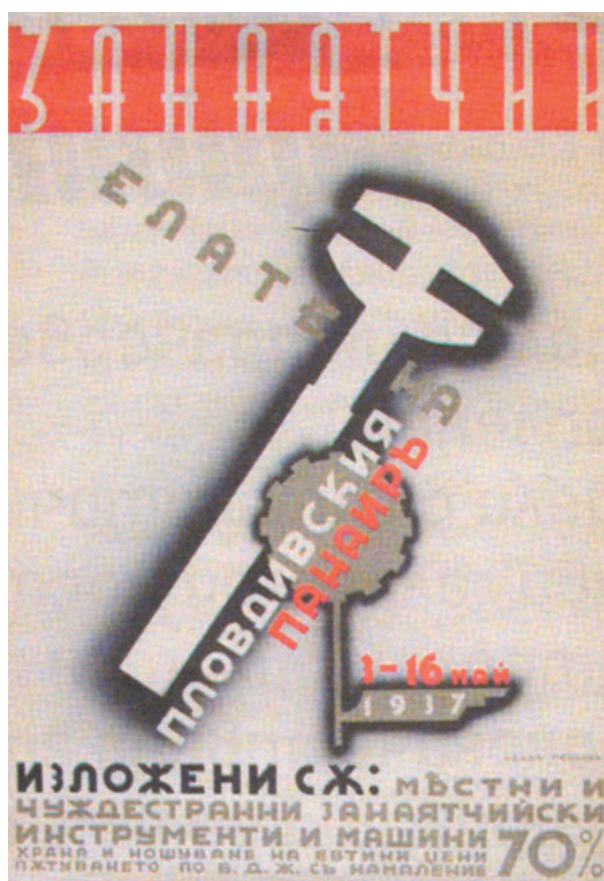
Вторият мострен панаир е през 1934 г. Провежда се конкурс за плакат на панаира. Участват Златю Бояджиев и Цанко Лавренов. В неговите рамки специално се отбелязва 30-годишнината от създаването на Съюза на българските индустриалци, 40-годишнината от създаването на Българската търговско-индустриална камара, 100-годишнината на първата българска вълнено-тъкачна фабрика на Добри Желязков – Фабрикаджията. С постановление на Министерския съвет от 16.05.1934 г. Пловдивският панаир е признат за постоянен и единствен в страната. Така амбициите и претенциите на други градове са елиминирани. Панаирът става част от икономическата панорама на страната.

На 4 март 1933 г. на територията на новопостроеното Занаятчийско училище и Търговската гимназия е открито Първото промишлено изложение. След речта на министъра на търговията Димитър Гичев, председателят на камарата, г-р Обрейков обявява пред събралото се множество, че от 1934 г. нататък изложбата ще се превърне в ежегоден мострен панаир. Първото промишлено изложение се простира на площ от 3150 кв. м, участниците са 424 на брой, а архитектурното планиране е дело на арх. Светослав Грозев. Поставено е началото на Пловдивския мострен панаир. Съвременният панаирен комплекс в Пловдив е най-големият в Югоизточна Европа. Той е разположен на 352 000 кв. м площ. Общите изложбени площи са 137 831 кв. м, от които половината са покрити. Но първият съвместен дом на Панаира винаги ще си останат построените от Камарата Търговска гимназия и Занаятчийско училище.

Четвъртият панаир през 1936 г. – от 13 до 26 април, се провежда в 14 училищни и други сгради, в един павилион и в новопостроената лека палата на булевард „Руски“. Изложбена-та площ е внушителна – 21 000 кв. м, броят на изложителите 1724, а на посетителите – 208 000 души. В края на годината, през декември, на конгреса на международните панаири във френската столица Мостреният панаир в Пловдив е приет за член на Съюза на международните панаири (UFI) със седалище Париж.

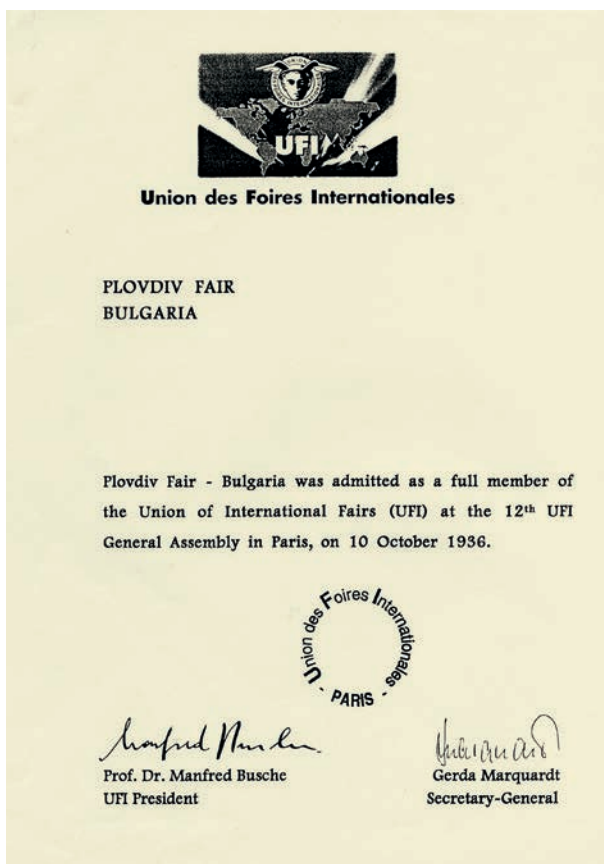
Петият мострен панаир през 1937 г. е обявен за Първи международен мострен панаир в Пловдив. Освен 1070 български изложители, участват още 385 фирми, заводи, тръстове от Чехословакия, Германия, Австрия, Швейцария, Англия, Швеция, Унгария, Италия, САЩ, Франция и други страни. През следващите години броят на българските и чуждестранни изложители непрекъснато се увеличава. Пловдивският мострен панаир запазва възходящата си тенденция до началото на войната, когато се налага да прекъсне своята дейност за няколко години.

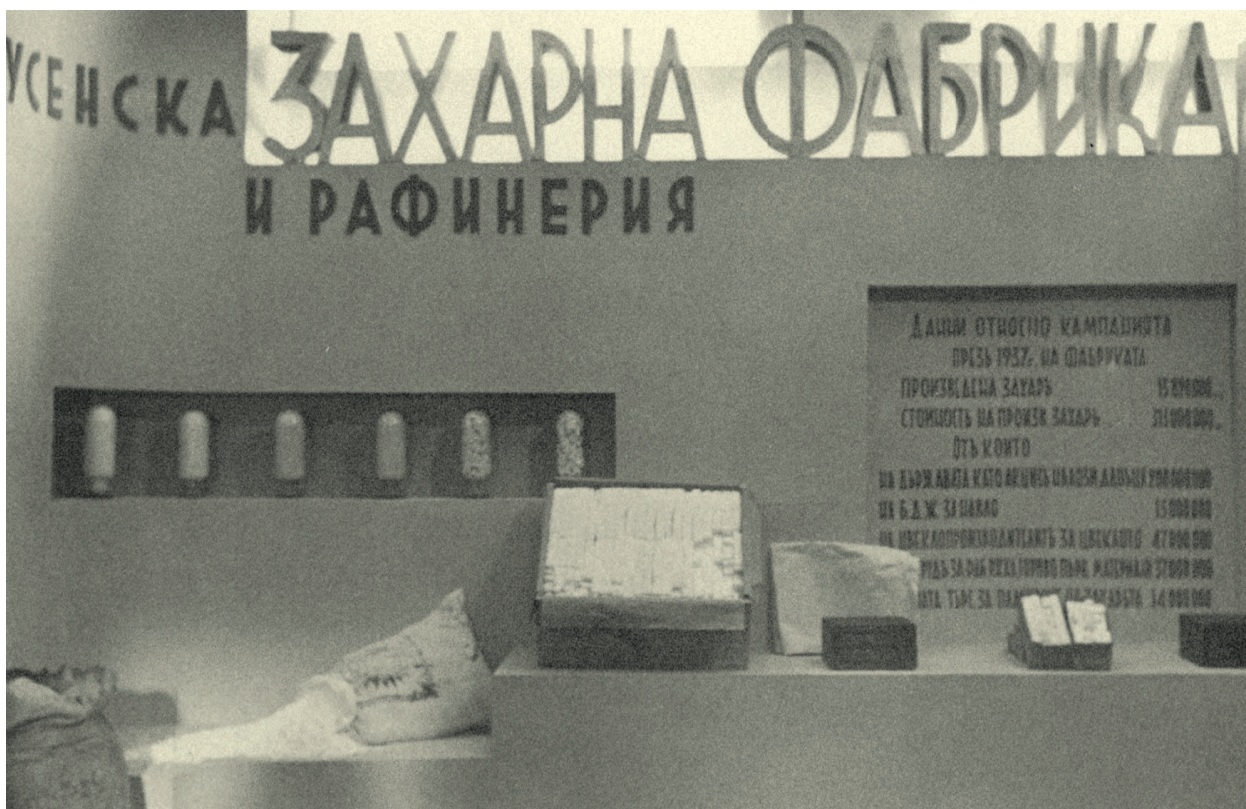
Ивайло Манев

Пловдивският панаир, 1934 г., Палата на земеделието

Пловдивски панаир, 1940 г.

Международно участие в Пловдивски панаир

ВЪРХОВНА СТОПАНСКА КАМАРА (1943–1948)

*Конференция на Съюза на българските индустриалци, 1946 г.
Снимката е направена пред сградата на Софийската търговско-индустриална камара.*

Стоян Христов Никифоров,
председател на Върховната стопанска
камара
(1943–1944 г.)

Роден е на 1.01.1888 г. в Ловеч. Основното образование получава в гр. Ловеч, средното и висшето – във Военното на Н.В. Борис III училище. През 1906 г. е произведен поручик от Лейбгвардейския на Н.В. конен полк. През 1908 година се уволнява по свое желание и заминава за Гренобъл. Следва право и се дипломира през 1911 г. Участва във всички войни. В Балканската и Междусъюзническата – като поручик от гвардията и в Първата световна война – като капитан, командир на минохвъргачна рота. Награден с български и чуждестранни ордени.

Като адвокат е избран два пъти за председател на Адвокатския съвет в гр. Ловеч.

Основател е на Съюза на българските журналисти и три години е негов председател. Народен представител в XXI, XXII и XXV Обикновено народно събрание. Секретар на интерпарламентарната комисия на Народното събрание. Представител на Българското народно събрание на интерпарламентарните конференции в Лондон, Париж и Берлин. На 1.11.1935 г. е назначен за директор на Плевенска област. През 1938 г. е министър на търговията, промишлеността и труда.

През 1943 година става председател на Върховната стопанска камара.

На 29.III.1943 г. е гласуван закон за стопанските камари, респективно Върховна стопанска камара (ВСК). В него се определят основните насоки и обсегът на дейността на ВСК – публично-юридическа личност със седалище София. „Законът прехвърля всички права на досегашните търговско-индустриални и земеделски камари върху областните стопански камари, които конституира както като органи на стопанско самоуправление, така и като органи на държавата и на Върховната камара.“ Централната задача е „да се постигне стопанската хармония в страната чрез обща организация на шестте основни професии и наемния труд; да се свърже и обедини стопанската и социална мисъл на професионалните съюзи (респективно на техните местни поделения), на българските земеделци, занаятчии, индустриалци, работници, търговци, кредитни и застрахователни предприятия за съвместна стопанска и социална дейност в полза на държавата и нацията“. В приветствената реч пред учредителното събрание на Софийската областна стопанска камара министър-председателят Добри Божилов обявява „професионалните организации за естествени сътрудници на управлението в провеждане на неговата стопанска и социална политика“. Във ВСК членуват всички областни стопански камари, Общият съюз на българските индустриалци, Общият съюз на българските търговци, Общият съюз на българските занаятчии, Общият съюз на българските земеделци и предприятията по кредита и застраховките. В нея се обсъждат всички стопански, финансови и социални въпроси от обществено значение, а решенията се предлагат на правителството за провеждане чрез закони, наредби, постановления и др. държавни актове. ВСК е една от най-здравите и надеждни опори на държавната власт. Нейна задача е да координира усилията на всички стопански съсловия и да създава стопанска хармония и социално примирение в страната. ВСК представлява и обединителен център на научно-проучвателната дейност на областните камари с цел да се съчетае научната мисъл с практическия опит. По поръчение на правителството тя

разработва финансови и стопански планове, които предлага на съответните министерства за практическо приложение в тяхната дейност. Нейните главни функции са да има становище и да предлага компетентно мнение по всички стопански въпроси, да иницира законодателни инициативи в областта на индустрията, финансите, занаятите, земеделието, кредита и застраховането и др., да освещава правителството за отражението върху развитието на народното стопанство на влезлите в сила закони и наредби. Програмните намерения са ясно изказани от първия председател на Върховната стопанска камара Ст. Никифоров в речта му при откриване на нейното учредително заседание: „Стопанските камари не са второ Народно събрание, нито ще го заместят. В тях се оформява само стопанската мисъл; те са една стопанска лаборатория на идеи и препоръки, отнасящи се до миналото, сегашното и бъдещото стопанско положение на държавата.“

Организационната структура на ВСК отговаря на характера на нейните задачи. Най-висш орган на управление е Общото събрание, състоящо се от председателя и главния секретар на ВСК, директора на професиите, председателите и главните секретари на областните стопански камари, общите съюзи на българските индустриалци, занаятчии, търговци, земеделци и предприятията по кредита и застраховането.

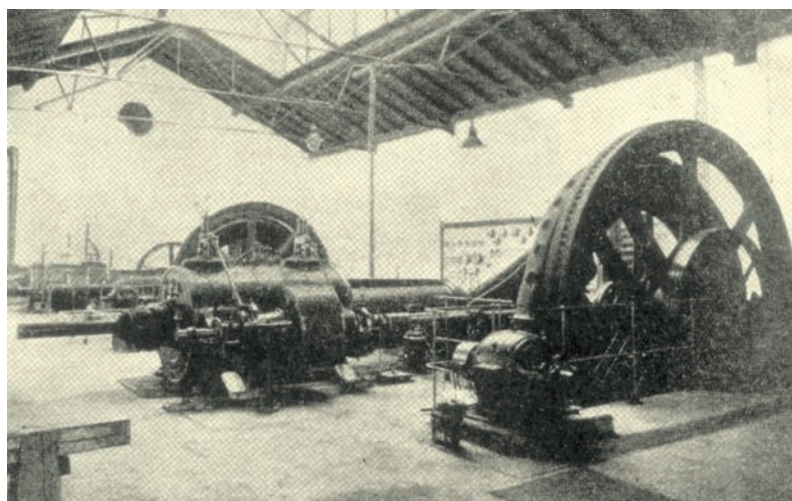
Всекидневната оперативна работа се ръководи от председателя и главния секретар. Бюрото на ВСК е съставено от председател, 6 подпредседатели, избрани на съсловен принцип – по един от всяко съсловие, главен секретар и неговите заместници. Освен това камарата има и следните отдели: „Търговия“, „Земеделие“, „Индустрия“, „За труда“, „Заная-

ти“, „Кредит и застраховки“, „Обществени финанси“, „Цени, конюнктурни проучвания и статистика“, „Стопанска и професионална просвета“, „Бюджетна контрола и финансови проучвания“, „Централна химическа лаборатория“, „Административна и домакинска служба“. Тези отдели обхващали всички отрасли на икономическия и стопански живот на страната.

В момента на създаването си през 1943 г. ВСК обединява 11 областни стопански камари, които се припокриват с административните области на тогавашната територия на страната. Това са областните стопански камари в София, Пловдив, Стара Загора, Бургас, Варна, Русе, Плевен, Враца, Скопие, Битоля и Ксанти. Новите областни стопански камари се образуват от сливането на търговско-индустриалните и земеделски ка-

Индустриални предприятия от края на 40-те години на XX век.

България започва да усеща сътресенията на войната и камарите трябва да се нагодят към трудностите на всекидневието. Софийската камара трябва да продължава дейността си под бомбите на съюзниците в един полуразрушен град. Колко големи са били трудностите, можем да съдим от редакционната бележка към декемврийския брой от 1943 г. на сп. „Стопански вестни“: „Настоящата

мари и преразпределят тяхната територия. Ефектът от тази трансформация не е еднозначен, защото, следвайки административния модел, те не се съобразяват със стопанската инфраструктура на районите, грижливо изграждана от търговско-индустриалните и земеделски камари във времето. Например Русенската търговско-индустриална камара (РТИК) близо петдесет години обхваща почти цяла Северна България от р. Тимок до Силистра, включвайки 30 околии. След създаването на Областна стопанска камара (ОСК) през 1943 г. районът ѝ се ограничава само до рамките на Русенска административна област. Освен това, за разлика от ТИК, които са автономни стопански институти, областните камари се превръщат в поделения на една йерархична централизирана структура. Чрез Върховната стопанска камара (ВСК) ОСК се поставят под прекия надзор на министър-председателя и се задължават стриктно да се придържат към военновременната стопанска политика на държавата. „През Втората световна война ангажиментите на преобразуваните институти във Върховна стопанска камара са свързани изцяло с обслужване нуждите на държавното военновремено регулиране. В тясно взаимодействие с другите държавни органи са поети специфични задачи във връзка с изготвянето на мобилизационни планове за индустриалните предприятия и в селското стопанство, по продоволствието и снабдяването на гражданското население и войската, по въпросите на транспорта във воен-

ното време. Под различни форми ВСК с изградената мрежа от стопански камари вземат участие в контрола на вътрешната търговия, в нормирането на цените на стоките от първа необходимост, при изпълнение на нарядната система и реквизиционния режим“. По такъв начин камарната институция е све-

книжка 8-20, с която приключва XIII годишнина на сп. „Стопански вестни“, бе готова от печат през втората половина на м. януарий т.г. (бел. ред. 1944 г.). Терористичните нападения над София, извършени от 10 януарий насам, забавиха нейното отпечатване. Началните няколко броя от XIV годишнина закъсняха по същите причини, но редакцията вярва, че при полаганите от нейна страна усилия ще могат да се превъзмогнат всички технически трудности по отпечатването и до края на лятната ваканция списанието да започне редовно и навреме да излиза всеки месец.“

СТОПАНСКИ ВЕСТИ

ОПИСАНИЕ НА СОФИЙСКАТА ОБЛАСТНА СТОПАНСКА КАМАРА
ЗА СТОПАНСКА ПОЛИТИКА И СТОПАНСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

ДИРЕКТОРЪ: Никола Ив. Василевъ

ГЛ. РЕДАКТОРЪ: Райко Ошановъ

РЕДАКТОРЪ: Петъръ Шапнаревъ

Год. XIII, № 8—20

ИЗЛИЗА МЕСЕЧНО

Декември 1943

„Стопански вестни“ ще продължава да излиза

Сп. „Стопански вестни“, което излиза въ продължение на дълги 12 години, е тръгвало, поради предстоящото ликвидиране на търговско-индустриалният камари, да преустанови, през тринадесетата годишнина, излизането си от 15 април т. г., когато е била издадена книжка 7 от него. През този дълъг период от време и особено през последните две години, когато е било значително подобрено по съдържание, форма и обем — сп. „Стопански вестни“ е успяло да се издигне до положението на една компетентна, безпристрастна и обективна трибуна на стопанската мисъл у нас и да сперничи на най-добритъ периодични списания въ тази област. И понеже новосъздаденитъ областни стопански камари поематъ всички функции на ликвидиралитъ вече търговско-индустриални и земеделски камари, би било непростима грешка да се изостави една толкова полезна инициатива, каквато е издаването на едно списание, толкова повече, че по силата на чл. 5 отъ Правилника за регистриране на търговскитъ фирми, областнитъ стопански камари сж длъжни да иматъ печатни органи, за да публикуватъ въ него всчки регистрирани предъ тяхъ търговски фирми.

Тръбва да се изтъкне, при това, че за институти отъ категорията на областнитъ стопански камари печатниятъ органъ е повече отъ належаща необходимост, тъй като, за да се формиратъ правилни и ясни становища по всички стопански, социални и други въпроси — за тяхъ е необходимо да поддържатъ една жива връзка, както съ своитъ членове, така и съ членоветъ на различнитъ професионални организации отъ района имъ. А тая жива връзка може да се поддържа най-добре чрезъ печатенъ органъ.

Вънъ отъ това, необходимостта отъ печатенъ органъ за областнитъ стопански камари се налага поради нуж-

дата стопанскитъ деятели отъ района имъ да бждатъ осъществявани по всички законодателни и други мероприятия на управлението, за да бждатъ улеснявани въ тяхната практическа стопанска дейност. Нуждата при това отъ една поширока информация върху конюнктура на пазара у насъ и въ чужбина, а така сжщо нуждата отъ създаването на единъ по-тълъсенъ контактъ между мъстни и чужди фирми чрезъ съответни публикации, налага още повече необходимостта отъ печатенъ органъ, особено за Софийската областна стопанска камара, която, като столична и най-голяма отъ всичкитъ, не е въ състояние да поддържа контактъ по пръвкъ административенъ или кореспондентски пътъ съ толкова многобройнитъ и толкова различни стопански предприятия отъ своя районъ.

По всички тия съображения, имено, председателството на Софийската областна стопанска камара реши да се продължи и за въ бждаще издаването на списанието „Стопански вестни“, съ което въ сжщностъ ще се продължи фактически издаването и на списанието на бившата Софийска земеделска камара, което сжщо така бше си извоювало едно добро име между нашитъ стопански периодични издания.

За да се приключи текущата тринадесета годишнина на сп. „Стопански вестни“, издава се една сборна книжка. Презъ 1944 г. „Стопански вестни“ ще излиза единъ пътъ въ месеца. То ще се списва въ духа на идеологията, върху която е изграденъ Законъ за стопанскитъ камари отъ 25. III. т. г., съ който се извършва реформата на нашето стопанско самоуправление и ще ратува за създаването на една възможно най-пълна социална хармония, безъ каквато е немислимъ не само какъвто и да било стопански просперитетъ, но изобщо — единъ спокоенъ и нормаленъ общественъ животъ.

гена до обикновен гържавно-административен орган. И след войната камарите не получават никакво ново радикално законодателно устройство. Тяхната дейност продължава да се контролира и насочва от гържавата.

Върховната стопанска камара продължава своята дейност и след 9.IX.1944 г. Настъпилитъ политически и социално-икономически поврат в България предизвиква промени в нейното ръководство. Председател на ВСК става членът на постоянното присъствие

на ОФ Иван Харизанов, а на поста председател на Софийската областна стопанска камара представителят на Занаятчиския съюз Харалампи Щерев заменя Никола Василев. Въпреки това в представителството на съсловията в управителните органи граслични промени не са възможни. В един коментар от ония години това положение се формулира като „преминаване на ръководството от ръцете на отявлената фашизирана буржоазия в ръцете на прикритата капиталистическа реакция“. С новите условия се налагат определени промени и във функциите на Камарата. През 1945 г. с Наредбата от 9.05. в ДВ, бр. 105 за изменение на закона за стопанските камари се реформира структурната организация на Камарата. Открива се нов отдел „Кооперативно дело“, а чрез създаването на ОФ комитети в нея се

След септември месец на 1944 година списанието на Софийската камара „Стопански вестни“ започва да излиза под името „Стопански фронт“. Камарата запазва своя печатен орган до 1947 г.

включва и политически елемент. Тези реформи променят постепенно облика на Камарата – обвързаността между нея и профсъюзите се засилва, като същевременно камарата запазва функциите си на стопански съвещателен институт. ВСК упражнява професионално-представителните си функции посредством участие в разни съвети, комисии към различните министерства и правителствени учреждения.

Правителството на ОФ провежда икономическата си политика, в основата на която „стои индустриализацията, електрификацията и модернизирването на селското стопанство, при подчертано засилване на обществения сектор (гържавен, общински и кооперативен) при планови начала“. Започнало е тотално реструктуриране на политическото, икономическото и социалното пространство. С Указ 119 от 15 май 1945 г. като специализиран надведомствен орган на Министерския съвет за планиране и контрол на стопанската дейност на България се създава Върховен стопански съвет (ВСС). Новата институция е създадена от доминираното от Българската работническа партия (комунисти) правителство с цел да постави основите на плановата икономика по съветски образец. Във ВСС са включени и някои

съществуващи по-рано структури, като Дирекцията за гражданска мобилизация. За времето на своето съществуване съветът раз-

СТОПАНСКИ ФРОНТ

СПИСАНИЕ ЗА СТОПАНСКА ПОЛИТИКА И ИНФОРМАЦИЯ
РЕДАКТИРА КОМИТЕТ

Гл. редактор: НЕДЕЛЧО КАНДЕВ

Год. XV — Бр. 1—3

ИЗЛИЗА МЕСЕЧНО

Юни 1945

Неделчо Кандев

„Стопански фронт“

*„Войната свърши, борбата продължава“
(Лозунг на войската от 1 армия)*

„Стопански фронт“ представлява продължение на сп. „Стопански вестни“ на Софийската областна стопанска камара. Последното списание бе спряно непосредствено след 9 септември 1944 год., поради наложилата се основна промяна в целия политически и стопански живот на страната. Настъпилите след това вътрешни и международни събития, които поставиха на по-преден план много други важни политически и стопански проблеми, не позволиха на новото ръководство на камарата своевременно да предприеме, вече съобразно новата обстановка, издаването на списанието. Така, повече от половин година, камарата бе останала без свое списание.

Днес, обаче, когато войната завърши и фашизма е разгромен на политическия фронт, пред нас се разкриват за бързо и правилно разрешение редица стопански проблеми. Борбата на стопанския фронт тепърва ще има да се разгара. А успешна борба може да бъде водена само тогава, когато борещите се обладават съответна подготовка, опитност, познания, съръчност, практика, а и най-подходящи методи и оръдия за работа. Необходимо е основно познаване на всички налични обективни и субективни условия, за да се търси и намери най-правилното разрешение на задачите, които животът постави на стопанския фронт.

„Стопански фронт“ си поставя за основен свой дълг да даде своя принос към разясняване и разрешаване на стопанските проблеми, особено отнасящи се до района на Софийската областна стопанска камара. Но то не ще се откаже да разгледа и въпроси, които може да представляват предмет на общото народно стопанство или на международното стопанство. В това отношение то ще разчита на сътрудничеството на всички компетентни напредничащи среди.

„Стопански фронт“ ще постави на обсъждане в своите страници следните по-важни сектори на стопанския живот.

Земеделското производство, като основен клон от народното ни стопанство, ще бъде предмет на щателни проучвания: застъпени животински и културни видове, наличен и необходим инвентар, подобрение методите на производството, реорганизация на земеделските стопанства на кооперативни начала и др., свързани с подобрене бита и повишаване културното равнище на селското население.

Индустриалното производство, което е от голямо значение за района на камарата, ще бъде също предмет на сериозно внимание. Особено София представлява важен за страната ни индустриален център, где то е застъпена текстилната, хранителната, металната, строителната и др. индустрии, а в областна и дърводобивната. Въпросите за снабдяване на индустрията със сурови материали и тяхното правилно разпределение, за използване всяко предприятие в пълния му капацитет, за доброкачествено и ефикасно производство, за отчетност при използване отпуснатите сурови материали и др. т. — ще намерят подходящо място в страниците на „Стопански фронт“.

Занаятчийското производство все още продължава да има решаващо значение в нашето промишлено производство за цялата страна, а и за района на камарата. През годините на войната то бе предмет на сериозно изпитание. Поради недостатъчното му снабдяване със сурови материали, то се подаде на зловредното влияние на черната борса, което се отрази зле и върху него и върху интересите на консумацията. Проблемите за групиране на занаятчийските предприятия в занаятчийски кооперации или организирането на редовно

**Иван Спасов Харизанов,
председател на Върховната стопанска
камара
(1944–1948 г.)**

Роден в Дупница на 19.03.1885 г., политически, обществен и държавен деец. Завършва право в СУ „Климент Охридски“, член на Радикалдемократическата партия от 1906 г. и на изпълнителния комитет от 1921 г. През 1908 г. работи под ръководството на Яне Сандански за укрепване на Народно-федеративната партия в Солун. Участва във войните 1912–1918 г. като офицер. Член на Македонския научен институт. Народен представител в XXI и XXII Обикновено народно събрание, 1923–1931 г. След разцепването на Радикалдемократическата партия през 1924 г. влиза в Демократическия съговор. След 1928 г. се сближава с политическия кръг „Звено“. През 1934 г. взема активно участие в установяването на режима от 19 май. След отстраняването от управлението на страната Харизанов се ориентира към политически контакти с БКП. От 1941 г. се свързва със съпротивителното движение. Член на националния комитет на ОФ през 1943–1944 г. Участва в установяването на новата власт на 9.09.1944 г. и в изграждането на държавния апарат като председател на Върховната стопанска камара. Член на ИК на Народен съюз „Звено“, на парламентарната комисия на Министерството на финансите и на комисията по подготовка на новата конституция. В качеството си на стопански експерт участва заедно с Васил Коларов в Парижката мирна конференция през 1946 г. Народен представител в XXVI Обикновено народно събрание. В началото на 1947 г. е избран за подпредседател на Международната търговска камара. Умира в Милано през същата година.

работва един едногодишен и един двугодишен стопански план. Новата институция получава и изключително широки правомощия, чрез които да налага изпълнението на плановете, включително правото да мобилизира лица между 18- и 50-годишна възраст и цели предприятия за извършване на безплатен труд в полза на правителството. На 11 декември 1947 година ВСС е преобразуван в Държавна планова комисия (ДПК). С национализацията на икономиката нейните функции се променят. Създадените отраслови министерства поемат прякото управление на предприятията, а ДПК разработва стопанските планове на национално ниво, задава методиките на планирането и одобрява и контролира плановете в отделните сектори и региони. От 15 май 1945 г. тази важна стопанска институция е оглавена от министъра без портфейл Добри Терпешев. Той заема този пост до 16 август 1949 г.

С чл. 14 от Закона за ВСС камарите се считат за негови помощни органи. ВСК е все още необходима, въпреки че „служи за трибуна на временно примирилата се с властта на ОФ капиталистическа реакция.“ Продукт „на частно-капиталистическите условия преди 9.09.1944 г. и изразителка на интересите на частния, търговския и индустриалния сектор, ВСК не може да отговори на изискванията и нуждите на новата стопанска икономика. По всички въпроси, отнасящи се до новото финансово, стопанско и социално законодателство, в Бюрото на ВСК са ставали ожесточени спорове, в които поради членския превес на представителите на буржоазно-капиталистическата класа се стига до отхвърляне на почти всички държавни законодателни актове“... С национализиране на „еграта и средна индустрия“ този проблем в основата си е разрешен. Решен е и въпросът за създаване на решаващ превес на държавния сектор в народното стопанство. В навечерието на национализацията през декември 1947 г. държавният сектор обхваща 6,1% от промишлените предприятия. В края на годината са национализирани 6100 индустриални предприятия и делът на държавните и кооперативни предприятия достига 91,7%.

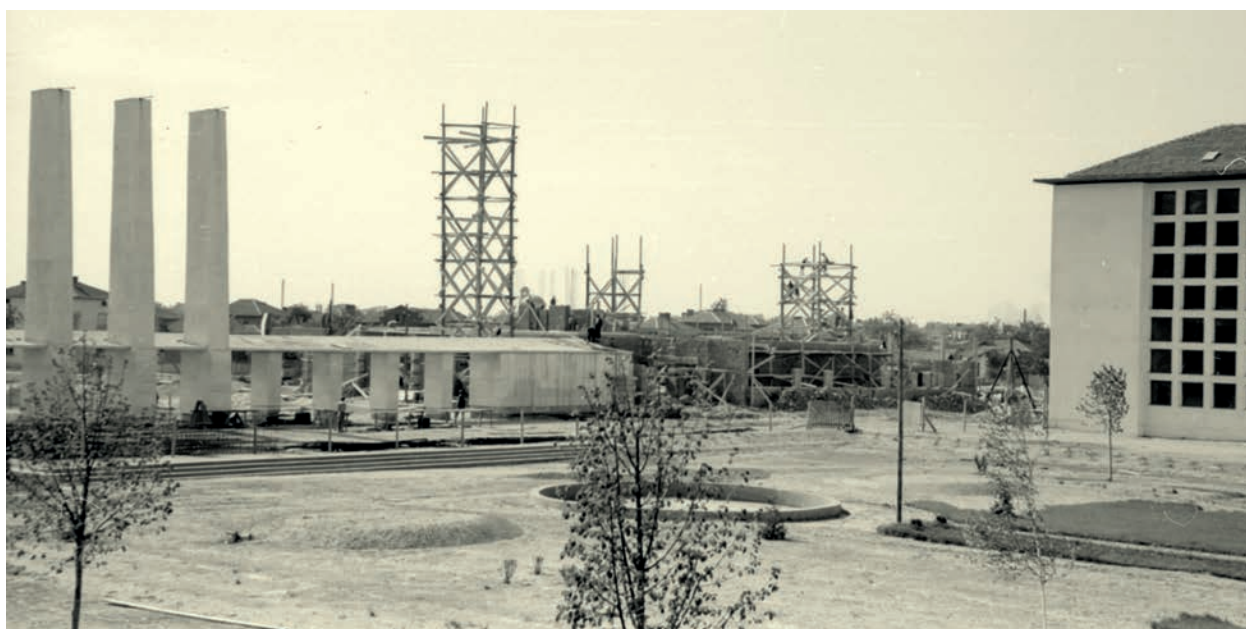

Добри Терпешев,
председател на Върховния стопански съвет
(1945–1949 г.)

Добри Терпешев е една от знаковите фигури в историята на социалистическото движение в България. Полуграмотен, но смел и решителен, той се налага в партията като непримирим революционер. Дългогодишен политически затворник, след 9 септември 1944 г. на Терпешев е присвоено генералско звание. Въпреки слабата си грамотност Добри Терпешев взема активно участие в изпълнителната власт. Той става министър без портфейл в правителството на Кимон Георгиев. На 15 май 1945 г. оглавява новосъздаденият Върховен стопански съвет на 11 декември 1947 г. ВСС е преобразуван в Държавна планова комисия – ДПК. Д. Терпешев е начело на тази важна стопанска институция до 16 август 1949 г. Той е заместник-председател на Министерския съвет (1949–1950 г.). Народен представител в XXVI Обикновено народно събрание (1945–1946 г.), VI Велико народно събрание (1946–1949 г.), I и II Народно събрание (1949–1957 г.).

Функциите, които ВСК има до национализацията на индустрията, преминават към различните стопански министерства: на индустрията, електрификацията и др. При така създадените условия след национализацията, „територията“ на ВСК се намалява значително. Без да се отчитат многообразните функции, които повече от половин век камарните институции успешно изпълняват, ВСК се обявява за „излишен стопански институт и с указ №41 от 12.01.1948 г. на Президиума на Великото народно събрание ВСК се закрива, а нейните функции се прекратяват“. Последното значително събитие в дейността на институцията преди нейното закриване е построяването на панаирното градче в Пловдив.

Ивайло Манев

След петгодишно прекъсване тогавашният Върховен стопански съвет решил 11-ият мострен панаир да се състои от 31 август до 14 септември 1947 г. Имало само няколко месеца на разположение. Държавата отпуска 50 милиона лева, с които да се изградят палатите. Били изготвени проектите за 5 нови палати. Те били построени само за 3 месеца през 1947 г., а двигател на целия процес бил Борис Чобанов – виден индустриалец от някогашното Голямо Конаре (Съединение – б. а.). По покана на д-р Обрейко Обрейков той бил приет за член на Търговско-индустриалната камара в Пловдив, а през 1945 г. станал неин председател.

„Един ден при мен се яви служителят на мострения панаир Кочо Костов, който ме попита знам ли, че като председател на камарата оглавявам и панаира по право. Предаде ми и правилника за управлението на изложението“, пише Борис Чобанов в спомените си. „Започваше един голям обществен строеж, небивал дотогава – градче на Международния мострен панаир в България“.

Трябвало да покажат плановете на председателя на Народното събрание Васил Коларов. Директорът на панаира и тогавашният кмет на

Пловдив Иван Перпелиев отишли в кабинета му, а той ги препратил при Георги Димитров. „Само изви очи към плана, без да го разгледа, каза ни да се посъветваме със специалисти и да започваме строителството веднага“, спомня си Чобанов. Така в средата на май 1947 г. започва строителството на палатите. В края на август с.г. лично Васил Коларов открива панаира с думите: „Това не трябва да бъде място само за сключване на търговски сделки, а да е изложение, което да показва развитието на цялото стопанство“.

Съвременният панаирен комплекс в Пловдив е най-големият в Югоизточна Европа. Той е разположен на 352 000 кв. м площ. Общите изложбени площи са 137 831 кв. м, от които половината са покрити. Пловдивският панаир разполага с 19 многофункционални експозиционни палати, предоставящи възможност да се показват всякакви експонати. Модерен конгресен център предлага 13 зали за семинари и конференции. Целогодишно в панаира се организират и провеждат близо 50 изложбени прояви, в които участват над около 8000 изложители от 60 страни.

Председателят на ТИК Пловдив Борис Чобанов открива панаира в присъствието на председателя на Народното събрание Васил Коларов, август 1947 г.

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО- ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА (1952–1989)

Сградата, в която се помещава БТПП от 1952 до 1995 г.

Пресконференция на лондонското летище с председателя на БТПП и търговския представител на НРБ

Експериментът – „държава без търговско-индустриална камара“ – продължава четири години, време достатъчно, за да се осъзнае нуждата от подобна организация.

Задачите, произтичащи от очертаните държавни приоритети на темпово индустриално развитие, както и перспективите за интегриране в рамките на СИВ, налагат отново необходимостта за връщане към доказалата се през десетилетията стопанска институция. Особено осезаема е нуждата от нея при осъществяване на представителни международни връзки и сътрудничество, при рекламирането на българските стоки, както и на самата страна в чужбина. Съществуващите традиции и опит, авторитетът, с който се ползват търговските камари в международен план, са факти, които не могат повече да бъдат пренебрегвани.

Палата на земеделието, Пловдивски панаир

С постановление №109 на Министерския съвет от 4.02.1952 г. на практика се възстановява ТИК под името Българска търговска палата (БТП), одобрява се нейният устав и уставът на Външно-търговската арбитражна комисия. Учредителното събрание на БТП се провежда на 10.07.1952 г., за председател е избран Цвятко Банчев. Палатата придобива статут на автономна доброволна обществена организация със самостоятелен бюджет. По силата на Устава БТП е организация, която подпомага развитието на външната и вътрешната търговия, промишлеността и другите отрасли на народното стопанство. Съгласно разпореждането на Устава структурата на БТП е утвърдена от Министерството на външната търговия. През следващите години структурата на Палатата се променя непрекъснато, като пряко

**Цвятко Банчев,
председател на БТПП
(1952–1958 г.)**

Роген на 24.05.1914 г .

Завършва юридическия факултет на СУ „Климент Охридски“ през 1940 г.

1946–1949 г. – началник на кабинета на Г. Димитров.

1949–1950 г. – началник на кабинета на В. Коларов.

1950–1952 г. – началник на кабинета на В. Червенков.

1952–1958 г. – председател на БТПП.

отражение на нарастващата „оперативна“ територия на БТП. Един пример – докато при учредяването ѝ през 1952 г. Палатата има 76 служители, през 1959 г. те са вече 354.

През шестдесетте години в структурата на Палатата са включени дирекции за български стоков контрол, за външнотърговска пропаганда и реклама, за патенти и марки, за международни и мострени панаири, за международни връзки, проучвания и сътрудничество. През 1971 г. БТП организира българското участие на Световното изложение в Осака, Япония, а нейният председател Авакум Браничев е директор на българския павилион.

С разпореждане №70 на Министерския съвет от 16 април 1973 г. Българската търговска палата се преименува в Българска търговско-промишлена палата (БТПП). На нея се възлага задължението да подкрепя

процеса на модернизиране на промишленото производство в посока на световните стандарти, да оказва помощ при внедряването на модерни технологии и производства. В стремежа да се отговори на тези изисквания БТПП оказва съдействие на промишлените предприятия в рамките на професионалната компетентност и натрупания исторически опит. Трябва да се отбележи, че промяната всъщност регистрира вече съществуващи дейности на Палатата. Към нея са създадени отраслови съвети: за закрила на индустриалната собственост; по хранително-вкусова промишленост; по маркетинг; по електроника и електротехника; по машиностроене; по валутно-финансови въпроси и др. Наред с тях, на обществени начала, в големите центрове на страната се създават и т.нар. Съвети на Българската търговско-промишлена палата. Те извършват сондажни проучвания по проблемите на предприятията, оказват пряко информационно съдействие за повишаване на професионалната квалификация, организират научни форуми с участието на наши и чужди специалисти от областта на авангардните технологии и пр.

Основна задача обаче е БТПП „да съдейства за икономическите връзки на Народна Република България с другите държави, а също да съдейства за развитието на външната търговия“.

„На Палатата е възложено да установява делови връзки с чуждестранни търговски и индустриални камари и други стопански организации, да участва в международни конференции на търговски камари, да приема чуждестранни търговско-промишлени делегации, да изпраща български делегации в чужбина. Възложено е също така да организира търговски изложби в и извън страната, да осъществява патентоването на изобретения, да регистрира търговски марки, да издава удостоверения за произход на стоки, да дава сведения за търговските и пристанищните обичаи в България. Палатата е оторизирана да пропагандира произведенията на българското стопанство, да информира българската стопанска общественост за икономическия живот в чужбина, да органи-

**Методи Симеонов Попов,
председател на БТП
(1959–1964 г.)**

Роден на 25.10.1920 г.

Завършва право в СУ „Климент Охридски“.

*1949–1950 г. – служител в Министерството на
външната търговия.*

*1950–1957 г. – търговски представител на НРБ в
Швейцария.*

1957–1959 г. – директор във ВТП „Химимпорт“.

1959–1964 г. – председател на БТПП.

1964–1969 г. – посланик на НРБ в ООН, Женева.

*1969–1973 г. – в МВНР, началник отдел междуна-
родни организации от икономически
и социален характер, ИКОСОС и
програмите на ООН.*

*1973–1977 г. – посланик на НРБ в Сирия и Йорда-
ния.*

1977–1982 г. – началник отдел в МВНР.

1982–1986 г. – посланик на НРБ в Мароко.

1987 г. – излиза в пенсия.

зира и администрира у нас Международния мострен панаир в Пловдив, да организира участието на България в международни панаири. Българската търговско-промишлена палата съдействува за извънсъдебно уреждане на спорове и рекламации между местни и чуждестранни организации и лица, организира сюрвейанс на стоките по износно-вносната дейност и други. При БТПП е създадена арбитражна комисия, която действа въз основа на специален устав. Тя разрешава по реда на арбитражното разбирателство спорове, възникнали от сделките между чуждестранни фирми и стопански организации и предприятия в НРБ.“

Дейността на БТПП през този период се реализира в няколко основни направления. С особена стойност е международно-представителната функция на Палатата. В помощ на българското стопанство БТПП подпомага създаването на първите делови контакти с редица страни, с които по това време няма редовни отношения на държавно равнище. След Втората световна война именно Палатата, установява първите връзки с Гърция, Япония, Испания, Филипините и други.

Още през 1958 г. има установени контакти със 106 търговско-промишлени палати в 80 страни, както и няколко хиляди други сродни организации и фирми в чужбина. Основната цел е да се създават благоприятни условия за развитието на външната търговия, да се разкриват нови пазари и да се стимулира българският експорт. Палатата взема участие в комитета Изток–Запад при МТК чрез всичките му работни групи. Съучредител е на Международния съвет Изток–Запад със седалище Виена, Австрия.

БТПП участва най-активно в процесите на интеграция със страните на СИВ, които са един от приоритетите на държавната политика. Редовното сътрудничество се извършва под формата на участие в ежегодните съвещания на председателите на търговските палати, както и по силата на сключени дългосрочни работни програми по въпроси на международните връзки, икономическите организации, патентното дело, панаирната дейност. В тази насока нашата Палата поддържа тесни връзки чрез обмен на делегации, научно-техническа информация и специалисти с търговско-промишлените палати в СССР, ГДР, Полша, Унгария, Чехия, Румъния, Куба, Югославия.

Другата основна линия, по която работи БТПП, е по поддържането и разширяването на връзките с високоразвитите страни. Само за периода 1952–1976 г. у нас са организирани посещения и общи форуми на 167 икономически делегации от Англия, ГФР, Франция, Австрия, Белгия, Италия, Швеция, Холандия, Дания, Турция, САЩ, Канада и т.н. На взаимноизгодна основа са създадени наши представителства в

чужбина, както и секции на чуждестранните ни партньори към БТПП.

Особено внимание заслужава фактът, че Палатата създава контакти, открива бюра в страни, с които нашата държава няма дипломатически връзки през този период (Израел, Южна Корея, Тайван, Южна Африка и др.).

„За първи път през 1967–1968 г. БТПП започва да разработва диференцирани програми за работа по групи страни: социалистически, развиващи се и развити капиталистически.“ Трябва да се подчертае, че деловите контакти и активната дейност на БТПП далеч надхвърлят традиционните рамки. Със своите възможности и професионални кадри в кръга на външно-търговските интереси на страната, са осъществени връзки с Индий-

ската търговска държавна кооперация. Федерацията на пакистанските камари, с тази от Йордания и други развиващи се страни. Съвместни проучвания за разширяване на търговското партньорство са направени с Камерун, Того, Либерия, Сирия, Аржентина, Сингапур, Бирма, Тайланд, Филипините и др. В резултат на това са сключени редица споразумения в областта на търговията, индустрията и научно-техническия обмен.

Подписаният на 20 юли 1976 г. в София договор за сътрудничество между БТПП и Мексиканския институт за външна търговия е първият документ за сътрудничество с камара от развиващите се страни в Латинска Америка.

Една от най-практикуваните форми, осъществявани от Палатата в сферата на меж-

Откриване на Пловдивския международен мострен панаир, 1962 г. В центъра на кадъра са министър-председателят Антон Югов, председателят на Президиума на Народното събрание Димитър Ганев и председателят на БТП Методи Попов.

Йордан Дончев
председател на БТП
(1964–1966 г.)

1942 г. – завършва индустриална химия в град Бърно.
1956 г. – главен директор на „Химимпорт“.
1956-1962 г. – търговски представител на НРБ последователно в Берлин (ГДР) и във Франкфурт на Майн (ФРГ).
1962-1964 г. – ген. директор на „Химимпорт“.
1964-1966 г. – председател на БТПП.
1966-1971 г. – основател и първи генерален директор на „Нефтохим“.
1971-1975 г. – търговски представител на НРБ в Берлин (ГДР).
1975 г. – преминава в пенсия.

дународните контакти, е произвеждането на „Български икономически дни“ в различни държави. Наред с това в актива ѝ се вписват организацията и провеждането на многобройни национални изложби и панаири, както и представителни участия в подобни специализирани мероприятия извън страната. За почти четири десетилетия равносметката е твърде внушителна: над 30 национални изложби; официални участия на страната в повече от 800 международни панаира и изложби; 1500 специализирани и самостоятелни изложби в чужбина. Палатата организира и участието на България в пет световни изложения. За този период през българските павилиони и щандове преминават над 100 млн. посетители.

В панаирно-изложбената дейност на Палатата значително място заема Пловдивският панаир, който се утвърждава като важен център на международната търговия. През този период особени грижи се полагат за техническото, естетическото и стопанско-практическото развитие на панаира в съответствие с водещите световни тенденции.

Потенциалните възможности за ефективната дейност на Българската търговско-промишлена палата нарастват също така благодарение на отношенията, поддържани с различни институции, каквито са Международната търговска камара, Мениджмънт Сентър, Бизнес Интернешънъл, Дунавско-европейският институт, Международното бюро за изложения, Съюзът на международните панаири, Международният търговски център УНКТАД – ГАТТ, Международната организация на труда.

Информационно-проучвателската и събиращата работа са също твърде важен периметър за БТПП. Тя има двупосочен характер, като обслужва българските си членове и същевременно предоставя данни на заинтересованите чуждестранни среди. С тази цел се издават справочни бюлетени и различни периодични списания. Като трайна тенденция се очертава работата по подготвянето на специализирана литература и предоставянето ѝ на широката читателска аудитория. В поредицата „Библиотека търговска палата“ са издадени десетки книги по проблемите на маркетинга, ноу-хау, промишленото коопериране Изток–Запад, контейнеризацията в транспорта, рекламата, правилата в международната търговия и разплащанията и др. В 4-томната поредица „Търговски договори на НР България“ се представят всички търговски спогодби и договори за периода 1878–1972 г. Издаден е и „Енциклопедичен наръчник на външната търговия“. Към Палатата работи библиотека, разполагаща с богат фонд от над 4500 тома.

Както бе посочено, Палатата включва в своята дейност закрилата на индустриалната собственост. За целта е създадена специализирана дирекция, която за разглеждания

**Авакум Видолов Браничев,
председател на БТПП
(1966–1972 г.)**

Роген на 25.01.1907 г. в село Горна Гнойница, Ломска околия, Видински окръг, незавършено висше, юридическо образование.

Кмет на с. Горна Гнойница, завеждащ агитпропа на Околийския комитет на БКП – Лом.

Завеждащ отдел на ОК на БКП – Враца, завеждащ отдел на НС ОФ – София.

От 1952 г. преминава на работа в системата на Министерството на външната търговия, където заема следните постове – завеждащ отдел, заместник, началник управление, заместник-министър.

От 2.12.1966 до 10.3.1972 г. председател на БТПП. Комисар на българското участие на световното изложение в Осака през 1970 г.

период регистрира 20 807 търговски марки, както и 10 225 заявени наши и чужди изобретения. През 1975 г. формираната българска група, ръководена от председателя на БТПП, става член на Международната асоциация за закрила на индустриалната собственост. Продължавайки традицията, Палатата извършва специализирани консултации и правна помощ, които целят сигурност и гаранции за производителите и търговците.

Централно място в развитието на Палатата заема дейността на създадения към нея през 1953 г. Арбитражен съд (АС), който е първата арбитражна институция у нас, компетентна да решава спорове, възникнали при неизпълнение на външно-търговски договори, сключени между стопански субекти от

различни държави. Още в началните години на своето развитие и утвърждаване АС при Българската търговска палата се изявява като безпристрастен и компетентен правораздавателен орган. Заслуга за това има съставът на арбитражите – най-изтъкнати български цивилисти като акад. Любен Василев, проф. Живко Сталев, проф. Александър Кожухаров, проф. Владимир Кутиков, проф. Ангел Ангелов и много други. Бавно, но последователно Арбитражният съд при БТПП става известен не само в Европа, но и на други континенти. През периода 1952–1989 г. АС е разгледал и решил над 3700 международни дела, като неговите принципни решения са поместени в четири сборника.

Към БТПП действа и Диспашорското бюро, което е оторизирано да урежда въпросите с възникнали общи аварии по море.

След 1952 г. Палатата води пълнокръвен организационен живот при спазване на устава и възприетите принципи за своя обществен характер. Редовно се провеждат заседания на управителните органи – Общо събрание и Управителен съвет, които координират многообразната дейност и следят за изпълнението на взети решения. Намесите на централната власт през този период не могат да пренебрегнат обществения характер на Палатата, съобразяват се, макар и формално, с вътрешно-демократичния режим, регламентиран с нейния устав, както и с мандатността на управителните ѝ органи.

И през периода 1976–1989 г. основните дейности на Палатата обхващат следните направления:

Международна дейност – осъществява връзки и сътрудничество с чуждестранни търговски камари, сдружения, вносителци, износителци, браншови съюзи. Ежегодно са провеждани прояви с партньори, като Международната търговска камара – Париж, с изградения към нея Комитет за връзка с търговските палати на социалистическите страни, който работи активно по проблемите на търговията Изток—Запад, Международната асоциация за закрила на индустриалната собственост, Дунавско-европейския съюз – Виена, Съвета за нови инициативи и

ОСАКА '70

Поредното Световно изложение през 1970 г. се провежда в японския град Осака под мотото „Прогрес и хармония за човечеството“. България е поканена да вземе участие и прави това за пръв път със собствен павилион. От 15 март до 13 септември 1970 г. в него се демонстрират постиженията на българския народ да изгради един нов свят, в центъра на който са поставени усилията за усъвършенстване и хармонично развитие на човешката личност. Показани са постиженията на България в промишлеността, селското стопанство, туризма.

За подготовка на българското участие на изложението през декември 1967 г. е учреден специален правителствен комитет. Видът на българския павилион на OSAKA 1970 – EXPO'70 е одобрен след провеждане на национален конкурс в два етапа. Конкурсът от април 1968 г. за архитектурно-пространственото решение на павилиона е спечелен от колектив на „Туристпроект“. Ето спомените на един участник в неговото изграждане – Иван Попйорданов: „Така през юни 1969 г. прекъснах временно трудовия си договор със СИФ и станах служител на БТПП, която беше инвеститор на бъдещият павилион на EXPO'70. Проектанският колектив се състоеше от архитектите Тодор Кожухаров и Евлоги Цветков, които вече бяха изготвили окончателния архитектурен проект на павилиона, а в екипа на Въло Радев за вътрешното оформление на експозицията бяха художниците Борис Китанов, Иван Радев, Иван Богданов, Димитър Механджийски, като помощник-режисьор – Иван Халачев, и аз – като инженера на аудиовизулната част на

експозицията. Генерален комисар на павилиона беше тогавашният председател на Българската търговско-промишлена палата Авакум Браничев.“

Българският павилион на Осака'70 е един от най-оригиналните. За шест месеца той е посетен от 9,3 млн. души, а японската преса му посвещава към 1200 публикации. Главният проектант на изложението, известният проф. Кензо Танге, е удивен от модерната архитектура и дава висока оценка на българските архитекти, успели да оползотворят максимално добре и ефектно отреденото им пространство за експозиция. Генералният секретар на ЕКСПО'70 Набуо Имаеда окачествява българската изложбена композиция като истинска изненада на изкуството, уникално творение на архитекти и инженери, сполучливо представили силата и волята на своя народ.

Но ето и непосредствените впечатления на Ив. Попйорданов от това представяне: „Така, както преди близо осемдесет години Щастливецът отиде до Чикаго на Световното изложение и се върна с ироничното заключение „И ние сме се изложили пред света“, сега аз се връщам от Осака, нямам чувството за малоценност. Сигурно някой ще си помисли, че страдам от прекалено самочувствие. Не. Просто многа хора си бяха свършили добре работата на EXPO'70 и България нямаше основание да се срамува – напротив.“

На първо място, „добре си беше свършила работата“ Българската търговско-промишлена палата, единствената организация в България, която имаше опита, техническите екипи и ресурса да реализира този мащабен проект.

**инж. Емил Николов Разлогов,
председател на БТПП
(1972–1974 г.)**

Завършва висше образование през 1947 г. в МЕИ – Москва, заема различни постове в системата на Министерството на външната търговия – кореспондент, търговски съветник, заместник търговски представител, търговски представител; заместник-началник на управление, заместник-министър, главен директор на „Машиноекспорт“, главен директор на „Балканкар“, главен директор на „Булет“, главен директор на „Винимпекс“, председател на БТПП от 11.3.1972 до 25.3.1974 г.

сътрудничество Изток–Запад, Европейския център за управление в Брюксел, Лигата за защита от нелоялна конкуренция, Съюза на международните панаири, Бюрото за ГАТТ, международни изложения, УНКТАД.

Чрез създадения към БТПП Съвет на директорите на българските предприятия Палатата участва в работата на Международната организация на труда (МОТ).

Наред с утвърждаването на авторитета на Палатата сред професионалните среди от тези области, контактите осигуряват и непрекъснат поток от информация за най-новите тенденции в развитието на доктрината и практиката в областта на индустриалната собственост, информацията се обработва и поднася на членовете на Палатата, за да им помага при реализацията на техните външно-търговски контакти.

През 1984 г. БТПП е приета за асоцииран член на Асоциацията на световните търгов-

ски центрове (АСТЦ), което разширява обема на икономическа информация и деловите контакти с много страни. В същата година е създадена Секция за работа с българските стопански дейци в чужбина.

В изпълнение на мероприятията за нормализиране и разширяване на икономическите отношения със САЩ през 1987 г. е създаден Българо-американски търговско-икономически съвет на базата на подписано споразумение за сътрудничество между двете секции – българската и американската, действащ на фирмена основа. Той провежда ежегодни сесии и в НРБ, и в САЩ с американски и български фирми и организации.

Друга форма за разширяване на деловите връзки е изпращането и приемането на икономически делегации. Освен това Палатата осъществява годишно контакти с около 3–4 хиляди представители на чужди фирми, на които оказва помощ за намиране на партньори на българския пазар. Оказва и редица услуги на български предприятия и ведомства при създаване на контакти с чуждестранни организации, за набавяне на информация по интересувачи ги въпроси.

През периода 1976–1989 г. са сключени споразумения за сътрудничество с търговски палати и камари от Индия (1976 г.), Гана, Йемен, Колумбия, Малта, Тунис (1978 г.), Аржентина, Афганистан, Йордания, Пакистан, Сирия (1979 г.), Албания (1989 г.), подписани са споразумения и с Мексиканския институт за външна търговия (1976 г.), Японската външно-търговска организация (1977 г.).

Информационно-пропагандната дейност се осъществява в две основни направления: информация и пропаганда за чужбина и информация за стопанските организации и предприятия в страната.

През този период БТПП е единствената организация, която издава на чужди езици справочни и специализирани публикации за български външно-търговски и инженерингови организации, обзори, пазарни проучвания, преводи на нормативни актове от областта на външната търговия и икономическото сътрудничество, отпечатва брошури за икономиката на страната. Наред с тях зна-

Penko Marinov Penkov
председател на БТПП
1974–1980 г.

Роден на 12.1.1921 г.

През 1947 г. завършва право в СУ „Климент Охридски“.

1947–1951 г. – търговски представител в Австрия.

1951–1956 г. – заместник търговски представител в ФРГ.

1958–1961 г. – генерален директор на ВТО „Хранекспорт“.

1961–1966 г. – ръководител на търговското представителство в ФРГ.

1966–1972 г. – заместник-министър на външната търговия.

1972–1974 г. – ръководител на търговското представителство в ФРГ.

1974–1980 г. – председател на БТПП.

1980–1983 г. – пълномощен министър във Виена, Австрия.

Старши научен сътрудник, член на Съюза на юристите и на Съюза на научните работници в България.

Автор на повече от 60 монографии и 250 статии.

чителна текуща информация в чужбина се разпространява и чрез в. „Икономически новини от България“ – орган на БТПП, месечно издание, излизащо на руски, немски и испански език.

С писмо №39-14-129/03.06.1983 г. на МВНТ редакциите на сп. „Българска външна търговия“ и „Стопанска информация за чужбина“ се обособяват в редакция списание „Българска външна търговия и задгранична информационна дейност“.

Със заповед №196/11.06.1987 г. на МВНТ е създадена обща редколегия с председател Петър Русев, председателя на БТПП.

Общата редколегия е създадена за периодичните и непериодични издания за страната и чужбина със задача да обсъжда тематичната насоченост на изданията, да дава критични оценки и препоръки на редакциите за работата им с авторите, селективно разпространение на езикови емисии и гр.

Общата редакция е изградена от 4 сектора:

- сп. „Българска външна търговия“
- в. „Икономически новини от България“
- Информационен бюлетин
- Пресинформация.

Дейността на БТПП по организирането на национални изложби в чужбина, участието в международни панаири и изложби и в Международния панаир в Пловдив се осъществява с решения на МС. Най-голямата българска изложба през периода е тази по случай 100-годишнината от Освобождението от османско иго през 1978 г. в Москва на 22 хил. кв. м площ.

С организирането на голямата международна специализирана изложба за консумативни стоки през 1976 г. се слага началото на ежегодни специализирани изложби. От 25 април до 25 май и от 18 до 30 октомври се провеждат вътрешни специализирани изложби, на които се сключват договори между вътрешнотърговски и производствени предприятия.

С разпореждане №18/23.2.1977 г. на МС към БТПП като юридическо лице на стопанска сметка се създава обединено стопанско предприятие „Международни панаири и изложби“ – София, с поделение „Международен панаир“ – Пловдив с предмет на дейност: организиране на участията на НРБ на международни панаири и изложения, изработване на проектите, конструкциите, реквизитите и художественото оформление на отрасловите и други изложби на български стопански организации в чужбина, организиране на изложби на чуждестранни фирми в НРБ и на Международния панаир в Пловдив, стопанисване и експлоатация на панаирното имущество.

Участие на България на Солунския панаир

телно-вкусови стоки, и есенен – за технически стоки.

Съгласно разпореждане №54/24.12.1981 г. на МС дейността по организиране участията на НРБ в международни панаири и изложби и в Международния пловдивски панаир, стопанисването и експлоатацията на панаирното имущество от началото на 1982 г. е възложено на СП „Международен панаир“ – Пловдив.

С ПМС № 42/14.10.1983 г. е приета Наредба за организирането и участието на НРБ в световни изложения, международни панаири и изложби с външнотърговски характер, на която е подчинена панаирната политика на Палатата.

С решение №2 на ОБ/30.01.1987 г. въз основа на 212-о решение на ПМС от 1986 г. в направление „Панаирна политика“ се включва дейността на звено „Световни изложби и международни прояви на младите изобретатели“ с предмет

на дейност подготовката, организирането и провеждането на национални и международни изложби и изложения на младежкото новаторство и свързаната с това рекламна, търговска и внедрителска дейност. Въз основа на решение №183/05.12.1989 г. звеното се преобразува, считано от 01.01.1990 г. в Младежки изложбено-информационен център – Експоцентър към Републиканския съвет за научно творчество за младежта като отделно юридическо лице.

Въпреки Разпореждането обаче Стопанско предприятие (СП) „Международни панаири и изложби“ и Стопанско предприятие „Международен панаир“ – Пловдив не се обединяват и функционират като самостоятелни юридически лица с отделна стопанска сметка.

Съгласно споразумение №38/27.6.1979 г. на МС от 1981 г. на терена на Пловдивския панаир се провеждат два международни панаира – пролетен – за ширпотребни и храни-

Връзките с промишлеността Палатата осъществява чрез окръжните съвети и регионални представителства на обществени начала и чрез функционалните съвети за закрила на индустриалната собственост по машиностроене, хранително-вкусова промишленост, валутно-финансови въпроси, маркетинг, на товародателите, на работодателите и т.н. Главната цел е създаването на преки връзки с чуждестранни партньори.

БТПП оказва активна помощ на отрасловите министерства и ведомства на окръжните съвети и стопански организации за усвояване на научно-техническия прогрес, за подобряване на качеството на промишлената продукция, за разнообразяване на асортимента на стоките и за пряко свързване на националното стопанство с изискванията

на международния пазар. За целта се провеждат „Дни на БТПП“ в окръзите. Изградените отрасли функционални съвети оказват помощ на стопанските организации и промишлени предприятия.

С решение №1/12.02.1986 г. на ИК е учредено Бюро за консултации и информация. То е създадено, за да подпомага стопански организации при установяване, разширяване и задълбочаване на взаимноизгодно международно икономическо и научно-техническо сътрудничество в областта на международната търговия, специализацията и кооперирането, при организиране на съвместна дейност и създаване на смесени предприятия.

В началния период от работата на бюрото преобладават искания за консултации по единични въпроси от текущата работа на

Посещение на кмета на Париж Жак Ширак в българския павилион на Парижкия международен панаир, пролетта на 1985 г.

**Петър Пенчев Русев,
председател на БТПП
(1980–1989 г.)**

Роден на 18.10.1935 г. в Златарица, Велико-търновски окръг

1959 г. – завършва висше образование във ВМЕИ – София, инженер „Електрически мрежи и станции“.

1965 г. – директор на кантора във ВТО „Електроимпекс“.

1969 г. – завършва ВАВТ – Москва.

1970 г. – директор на смесено българо-ливанско дружество „Литекс“ в Ливан.

1971 г. – директор на смесено българо-италианско дружество „ФАР“ – Милано.

1977 г. – генерален директор на ВТО „Изотимпекс“.

1979 г. – генерален директор на ВТО „Електроимпекс“.

1980–1989 г. – председател на БТПП

предприятието. След излизането на Указ 56 за стопанската дейност през 1989 г. се увеличава значително броят на комплексните проучвания и задълбочени икономически и производствени анализи от група опитни и квалифицирани консултанти.

Във връзка с Указ №2242/17.07.1987 г. на МС за създаване на Свободни безмитни зони (СБЗ) в НРБ, чрез Бюрото за консултации и информация Палатата предоставя високо квалифицирани специалисти при подготовката и изработването на необходимите нормативни документи по създаването на свободни безмитни зони (СБЗ), сформирана е работна група, която да се запознае с опита

в изграждането, стопанисването и функционирането на СБЗ в редица страни и събраната информация и документация предава на създадените СБЗ, подготвя и ръководство „Правна уредба на СБЗ в НРБ“.

Правното обслужване на външната търговия се осъществява от специализираните институции и звена: Арбитражен съд, Диспашорско бюро, Звено за регистриране на българските външнотърговски организации (ВТО), за издаване и заверка на сертификати за произход на стоки и други документи, свързани с международния стокообмен, и Звено за правно обслужване и оказване съдействию за извънарбитражно уреждане на спорове между български ВТО и чуждестранни предприятия и фирми.

През периода 1976–1979 г. Арбитражният съд продължава да се развива и утвърждава като специализиран орган за външностопанско правораздаване. Той осъществява своята дейност като звено от двете правораздавателни системи – националната и международната. В правораздавателната система на страната той е третата по важност институция след Върховния съд и Върховния държавен арбитраж. Като звено от международната правораздавателна система той служи не само на икономическата интеграция в рамките на СИВ, но и на икономическото и научно-техническо сътрудничество на страната с нечленуващите в СИВ държави.

Отчитайки значението на клаузата за приложимо право при сключване на договори от българските ВТО с лица и фирми от не-социалистически страни, ръководството на Палатата създава работна група под ръководството на председателя на Арбитражния съд, която разработва такава клауза, приета на заседание на Оперативното бюро от 30.11.1978 г. Прилагането ѝ предвижда споровете по договорите да се разглеждат от Арбитражния съд.

Влизането от 8.08.1988 г. в сила на Закона за международния търговски арбитраж по проект на Арбитражния съд при БТПП е важен етап от развитието не само на съда, но и на предприятията, които ползват клаузите му при преговорите си с чуждестранни парт-

**Кирил Петров Цочев,
председател на БТПП
(1989–1990 г.)**

- Роден на 4.04.1947 г. в София.
1962–1966 г. – средно образование в техникум „С. М. Киров“, София.
1966–1971 г. – висше образование във ВМЕИ „Ленин“, София.
1971–1980 г. – НИППИЕС „Енергопроект“, инженер, началник на отдел, ръководител на група.
1980–1982 г. – ВТО „Електроимпекс“, специалист по изграждане на комплексни обекти.
1982–1983 г. – НИППИЕС „Енергопроект“ – директор на дирекция „Автоматизация на инженерния труд и управление“.
1983–1989 г. – ВТО „Електроимпекс“, директор на дирекция, заместник генерален директор, генерален директор.
1989–1990 г. – председател на БТПП.
1990–1992 г. – търговски представител в Токио.
1992–1994 г. – президент на частна фирма МИКРА.
1994–1996 г. – заместник министър-председател, министър на търговията; заместник министър-председател, министър на търговията и външноикономическото сътрудничество.
1996–2004 г. – президент на МИКРА.
1993–2004 г. – председател на Българо-японски икономически комитет.
1999–2004 г. – член на управителния съвет на БТПП.

нъори. Арбитражният съд поддържа контакти с чуждестранни арбитражни институции. Пряко или чрез БТПП са сключени съглашения

за сътрудничество в областта на арбитража с Индия – 1978 и 1982 г., с Австрия – 1982 г., с Югославия – 1985 г., с Финландия – 1986 г., с Японската арбитражна асоциация, през 1981 г., с италианската – 1979 г., с американската – 1985 г., с гръцката – 1987 г.

Арбитражният съд е представян чрез своя председател Живко Сталев в Международния съвет за търговски арбитраж.

Диспашорското бюро урежда въпросите с възникнали общи аварии на водния транспорт.

На 26.09.1978 г. е променен статутът на Диспашорското бюро от 15.09.1973 г. с утвърдения от ИК на БТПП нов Правилник за организацията и дейността на Диспашорското бюро, според който бюрото е основно преустроено в съответствие с действащите нормативни актове и с опита на диспашорските бюро от страните членки на СИВ. Бюрото разглежда искания и установява аварии, при които една или повече от страните са стопански организации на НРБ, свързани с морски или речни превози по осъществяването на стокообмена на страната.

Закрилата на индустриалната собственост се изразява в патентоване на чуждестранни изобретения у нас, регистрация на търговски марки, марки за услуги, наименования за произход и промишлени образци в НРБ, както и по искане на българските организации и предприятия за регистриране на техни марки и наименования за произход и промишлени образци в чужбина. Чрез посредническата си роля Палатата способства за нормално развитие на външно-търговските операции.

БТПП извършва услуги, които освен че носят определен икономически ефект, благоприятстват за реализиране на сделки в различни отрасли на икономиката, за увеличаване на икономическите контакти с чужди фирми. Това утвърждава авторитета на Палатата в чужбина. Патентно-правната закрила покрива цялата износна продукция на страната.

С решение №5/11.12.1989 г. на ИК се образува Бюро за опростяване на процедурите в международната търговия (БУЛПРО)

към Съвета по валутно-финансови въпроси с предмет на дейност координация на работата по опростяване на процедурите в международната търговия – подготовка на съгласувани становища, популяризация и разпространение на международните достижения, съдействие за тяхното внедряване във външнотърговската практика, участие с конкретни предложения в съвещания на работните групи по линията на СИВ и ИКЕ при ООН.

БТПП е обществена организация и осъществява стопанската си дейност на пълна валутна и левова самоиздръжка. Самофинансира се от собствените си приходоизточници – резултат от дейността ѝ.

На самостоятелна сметка и самофинансиране са и поделенията ѝ СП „Международни панаири и изложби“ (съществувало до 1982 г.) и СП „Международен панаир“ Пловдив. В различна степен през годините са предоставяни средства от държавния бюджет чрез МВНТ (МВИВ) за финансирането на сп. „Българска външна търговия“ и на международните участия в панаири и изложби в чужбина.

След 1980 г. започва постепенно въвеждане на нов икономически механизъм. Като главна задача се очертава подпомагането на членовете за резултатна външнотърговска дейност, за стимулиране на българското участие в международното разделение на труда, активизиране на международните връзки, увеличаване на ин-

формационната дейност в страната и чужбина, създаване на териториални секции и обществени съвети, специализация на пловдивските панаири – есенен технически и пролетен – за стоки с широко потребление. Постигнато е самофинансиране на дейностите. Увеличава се и броят на членовете през годините.

През този период ръководството на Палатата се осъществява от председателите Пенко Пенков (1974–1980 г.) и Петър Русев (1980–1989 г.).

В началото на 80-те години в българския стопански речник се появява нова абревиатура БИСА – Българска индустриална и стопанска асоциация. Създател и първи председател на новата стопанска структура е Огнян Дойнов. В своите спомени той пише: „... у мен възникна идеята да създадем нещо като организация на ръководителите на стопански-

те организации, каквито съществуват в развитите капиталистически държави... Задача на БИСА бе да обедини на доброволни начала стопанските ръководители и да стане орган на творческо обсъждане и предложения за подобряване на работата на стопанските организации, да защитава техните интереси и да бъде алтернатива на министерствата и други държавни органи при изготвяне на закони, планове и други нормативни актове относно развитието на промишления отрасъл на страната... БИСА беше единствената организация, която подкрепяше стопанската инициативност и извършваше координираща дейност между отделните стопански ръководители.“

Стремешът към по-голяма самостоятелност на отделните стопански единици е свързан с популярната от онези години „перестройка“, но е мотивиран от очевидните проблеми в икономиката на „зрелия социализъм“. Нуждата от по-голямо присъствие на стопански ръководители в изпъ-

Българско участие на международни панаири

лнителната власт и вземането на икономически решения е очевидно.

В мотивите и целите на БИСА има пълно покритие с тези на търговско-индустриалните камари, затова изниква въпросът защо е било необходимо да се изгражда през 1980 г. паралелна структура? За мотивите на покойния Огнян Дойнов можем само да гадаем, но създаването на БИСА е още едно признание за абсолютната необходимост от институцията БТПП. Даже тоталитарната държава със сто процента държавна собственост е имала нужда от механизъм за защита от самата себе си, от съвещателен орган на обществени начала, от трансмисия, която да осъществява връзката между държавната администрация и стопанството. В последвалите обяснения се посочва, че като модел на БИСА „са използвани Японската федерация на икономическите организации „Кейданрен“, Френският патронат, Конфедерацията на шведските индустриалци, издирени са документи за Българската търговско-стопанска камара от началото на века (XX в.)“. Това е сложен и излишно дълъг път към правилното решение – просто е било необходимо да се прочете Законът за търговско-индустриалните камари от 1894 г., защото в началото на XX век „Търговско-стопанска камара“ няма, и да се делегират съответните права на съществуващата вече десетилетия БТПП! За да стане това обаче, трябва да измине още едно десетилетие, когато в резултат на промените, настъпили след 1989 г., БТПП отново ще поеме своите функции в „реални граници“. По този начин БТПП възстановява своята дейност, но не успява да си върне издетото ѝ имущество (парични фондове, сгради, училища и др.).

Историята на търговско-индустриалните камари (Върховната стопанска камара, Българската търговско-промишлена палата) показва жизнеспособността на една институция с богато минало, жизнеспособността на модела за защита на интересите на бизнеса в индустриалните отношения, на независимост от държавата и политическата конюнктура. Самият факт,

Българско участие на международни панаири

че Дойнов в опита си да създаде структура, която да защитава стопанските ръководители от партиен натиск, се обляга на опита на БТПП (устава̀т на БИСА е копие от устава на БТПП и е писан от хора, приближени до БТПП), е достатъчно доказателство за това.

Настъпилите промени на обществено-икономическите отношения в страната след 1989 г. намират отражение в статута и дейността и на БТПП. Настъпват нови моменти в утвърждаването на истинската независимост на БТПП, в обогатяването и актуализирането на целите и задачите ѝ, в разширяването на членския ѝ състав с фи-

зически и колективни членове с общо изискване към тях – да извършват стопанска дейност.

Осъществявайки приемствена връзка, демонстрирайки способност за адаптивност и гъвкавост в бързо променяща се среда, Българската търговско-промишлена палата оправдава отново своята общоползна мисия.

Ивайло Манев

Българско участие на международни панаири

Худ. Иван Пенков

Худ. Иван Манев

Худ. Евгени Йонов

Най-голямата действаща изложба на българското приложно изкуство

Българското земеделско-промишлено изложение в Пловдив през 1892 г. полага началото на панаирните традиции у нас, но първите модерни панаири се организират четиридесет години по-късно. В началото стартират панаирите във Варна и Пловдив, но постепенно Пловдивският взема преднина. През 1936 г. Изложението е прието за член на Съюза на международните панаири, получава официално европейско признание и се утвърждава като национална институция. Пловдив се превръща във вратата на България към света, във витрина на Родната. Представят се производствата на леката и тежката промишленост, земеделието и туризма, на практика всичко, което произвежда и притежава България. Оформлението и изграждането на панаирните експозиции става неизменно с участието на художниците. Нещо повече, Изложението се оказва мястото, където много творци „преминават“ границата на така наречените „изящни“ и „приложни“ изкуства. Творци като Дечко Узунев, Иван Пенков, Иван Фунев, Цанко Лавренов, Златю Бояджиев, Йоан Левиев, Димитър Киров свързват творческата си биография с панаира. Но организацията на панаирните пространства и представянето на различните експонати ще конституира една нова професия – на „рекламните дизайнери“ и „пространствени оформители“. Началото е през 30-те години на миналия век. Пионерите са „художниците декоратори“ Иван Пенков, Евгени Йо-

нов, Иван Манев, Борис Китанов, Георги Петров, Петър Гачев, Петко Момчилов, Васил Вълчев, по-късно ще бъдат наречани „художници оформители“. Те ще бъдат последвани от поколения творци с нови виждания и творчески постижения. Това е естественият контакт на българските художници със световните тенденции, които идват заедно с чуждестранните участници. В тази конкурентна среда българските дизайнери създават правилата, намират творчески решения при обмяната на образна информация за всички отрасли на стопанския, обществения и културния живот. Това са повече от осем десетилетия, белязани със сериозни творчески постижения. Това е историята на приложната графика и пространственото оформление в нашето изобразително изкуство. Колективният резултат от труда на поколения творци превръща Пловдивския панаир в най-голямата действаща изложба на българското приложно изкуство – графичен, рекламен и промишлен дизайн, пространствено оформление. Ако сравним броя на зрителите, които посещават една художествена изложба, със стотиците хиляди посетители, които преминават през панаирното граде, ще разберем мащаба на този най-голям форум на българското изобразително изкуство.

Това е приносът на търговско-индустриалните камари във Варна и Пловдив, а от 1952 г. на Българската търговско-промишлена палата. През годините БТПП е организатор и инвеститор на Пловдивският мострен панаир и участията на България на всички международни форуми и изложения, промоутър на външнотърговската реклама на България.

Председатели на Търговско-индустриалните камари 1895–1943 г. Областните стопански камари 1943–1948 г.

Варна

1894–1895 г.	Янко Славчев
1895–1896 г.	Стефан Бабаджов
1896–1899 г.	Величко Христов
1899–1901 г.	Янко Славчев
1901–1903 г.	Найден Николаев
1903–1905 г.	Яко Найденов
1905–1914 г.	Петър Петрович
1914–1920 г.	Коста Ранков
1920–1931 г.	Константин Генов
1931–1944 г.	Боян Абаджиев
1944–1948 г.	Васил Игнатов

Пловдив

1895–1898 г.	Нестор Абаджиев
1903–1904 г.	Нестор Абаджиев
1905–1909 г.	Вълко Шопов
1909–1912 г.	Стефан Обрейков
1913–1918 г.	Вълко Шопов
1919–1920 г.	Груйо Хр. Данов
1920–1924 г.	Стефан Обрейков
1925–1926 г.	Петър Каранетров
1926–1927 г.	Христо Лъочков
1928–1929 г.	Личо Личев
1930–1943 г.	Д-р Обрейко Обрейков
1943–1944 г.	Драгомир Цанков
1945–1947 г.	Борис Чобанов

Русе

1895–1903 г.	Стефан Симеонов
1904–1906 г.	Нико А. Буров
1906–1918 г.	Иван И. Мънзов
1919–1920 г.	Петър К. Бъклов
1920–1938 г.	Атанас Цонев Буров
1938–1945 г.	Йосиф А. Вешков
1945–1948 г.	Аспарух Емануилов

Бургас

1907–1909 г.	Иван Хаджипетров
1910–1911 г.	Георги Д. Жечков
1912–1913 г.	Стефан Ив. Родев
1914–1916 г.	Никола Александров
1916–1919 г.	Коста П. Качев
1919–1920 г.	Георги Д. Жечков
1920–1924 г.	Иван Сребров
1925–1936 г.	Стефан Ив. Хаджипетров
1936–1937 г.	Вълко Д. Вълев
1937–1943 г.	Матей Ив. Хаджипетров
1944–1946 г.	Петко Кобарелов
1946–1948 г.	Иван Кремаков

**Търговско-индустриалната камара
1895–1943 г.**

**Областната стопанска камара
1943–1948 г.**

БТП и БТПП

1952–1989 г.

София

1895–1916 г.	Иван Грозев
1916–1931 г.	Стефан Караджов
1931–1943 г.	Димитър Савов
1943–1944 г.	Никола Василев
1945–1948 г.	Харалампи Щерев
1952–1958 г.	Цвятко Банчев
1959–1964 г.	Методи Попов
1964–1966 г.	Йордан Дончев
1966–1972 г.	Авакум Браничев
1972–1974 г.	Емил Разлогов
1974–1980 г.	Пенко Пенков
1980–1989 г.	Петър Русев
1989–1990 г.	Кирил Цочев

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО- ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА (1990–2008)

**Владимир Костов Ламбрев,
председател на БТПП
(1990–1993 г.)**

Роген в гр. Пловдив на 26.07.1935 г. Завършва средно образование в 8. СОУ гр. София през 1953 г.

1953–1958 г. – висше образование в Московския нефтен институт.

1958–1960 г. – Геоложки проучвания, гр. София.

1960–1964 г. – ДТП „Машиноекспорт“, инженер. Директор кантора „Износ на металорежещи машини“.

1965–1973 г. – директор и администратор на „Сибимекс“ ООД – Милано.

1973–1974 г. – Българска търговска палата, началник отдел „Международно сътрудничество и коопериране“.

1974–1976 г. – Министерство на машиностроенето – съветник на министъра.

1976–1979 г. – Комитет за транспортно и селскостопанско машиностроене, заместник-председател.

1979–1987 г. – Институт по социално управление, ръководител и лектор „Управление на производствените предприятия“.

1982–1986 г. – заместник-председател на Държавен и народен контрол.

1986–1990 г. – първи заместник-министър на външната търговия.

1987–1991 г. – член на управителния съвет на Българска външнотърговска банка.

1990–1993 г. – председател на БТПП.

1996–2001 г. – консултант на банка Агрикола Монтована – Италия.

1994–2002 г. – управител на „Летко“ ООД, „Амикон“ ООД и др.

От 1988 г. – член на УС на БТПП.

През 120-те години на съществуването на Българската търговско-промишлена палата периодът 1990-2008 г. се откроява с особена динамика, свързана с промяната на политиката, икономиката, собствеността, с приобщаването към нови ценности.

Големите политически промени, настъпили в България след 1989 г., породиха чувство за свобода на гражданите, вяра в по-добро бъдеще и създадоха огромна вълна от ентузиазъм за повече възможности.

Прожежданите радикални промени, извършвани често „в крачка“ от различни по своята ориентация правителства, изискваха от Палатата извънредно внимателен подход, за да изпълни своята мисия на посредник между държавата и предприемачеството за преодоляване на последиците от държавния монопол и изграждане на пазарно стопанство.

Всеки българин почувства нужда да реализира своята предприемчивост чрез създаване на фирма. Бяха регистрирани над милион и половина фирми, при това при липса на опит в корпоративните отношения, отсъствие на добри закони и най-важното – на първоначален капитал и предприемачески умения. В търсене на капитал се развиха различни процеси – реституция, изкупуване на държавни и общински имуществва и разграбването им. Покрай законното натрупване на първоначалния капитал се създадоха и условия за непрозрачно натрупване, за преплитане на политика, предприемачество и сива икономика, което доведе до много усложнения в стопанството ни. Тези проблеми в различна степен се проявиха и в други страни от Източна Европа, но като че ли са с най-дълбоки корени у нас.

Най-сериозно предизвикателство за Палатата в началото на този период бе да реструктурира сама себе си в ефективна организация, основана на принципите на либерализма и демокрацията.

През 1990 г. се провежда XXIV Редовно събрание, което променя и допълва Устава на БТПП и отваря пътя за независимото ѝ развитие вече не само като самостоятелна организация с нестопанска цел, но и като една система от палати и на регионално равнище. Измежду обсъжданите възможности гали

регионалните структури да бъдат клонове (представителства) на БТПП, или отделни, независими юридически лица, се възприема втората, което дава по-висока степен на инициатива и активност на местния бизнес¹. За да се осигури функциониране на системата по единните международни правила и обичаи в търговията при обслужването на бизнеса по места, БТПП поема разходите за обзавеждането на минимум едно работно място с компютър, факс и фотокопир, за обучението и заплатата на един одобрен от УС на местната палата служител, отговарящ на важащи за всички изисквания за образование и езикова квалификация във всяка редовно регистрирана местна палата, чийто устав отговаря на правилата на Палатата. По този начин се осигуряват две важни за системата неща – еднакво качество на обслужването на фирмите и достатъчен минимален набор от услуги, без които ежедневната дейност на предприемачите би се усложнила значително.

Палатата разви своята регионална структура, вече далеч по-многобройна отпреди, зачитайки решенията на фирмите от съответния регион както за момента, в който те се чувстват готови да създадат регионална палата, така и за това как да насочват своята дейност. Международните норми и стандарти в палатската дейност, целящи стабилността на икономическата среда, бяха единственото ограничение, което е поставяно и на което се гържи. При отклонение от тези стандарти и неяснота относно представителността и легитимността на дадена регионална палата БТПП е откривала временно представителство в съответния регион до отстраняване на причините за неяснота и несигурност пред нормалното обслужване на бизнеса. Такива случаи имаше в Хасково и Велико Търново.

Новата роля и значение на взаимодействието на БТПП с регионалните палати/кама-

¹ Само през 1990 г. са учредени седем регионални палати: Бургаска, Пловдивска, Великотърновска, Русенска, Добричка, Разградска и Сливенска.

През 1993 г. регионалните палати са вече 21, през 1996 г. – 24, за да се стигне до 2003 г., когато и в последните три областни града — Силистра, Кюстендил и Ловеч, са учредени РТПП.

ри се регламентира в Устава на БТПП като Единна палатска система. Гаранция за това е участието на председателите на регионалните палати в Управителния съвет на БТПП. В Устава на БТПП Съветът на председателите на регионалните палати е определен като оперативен орган за координация на дейността на Единната система. Съветът има правилник за своята дейност и провежда периодични заседания. Обсъждат се организационни въпроси, засягащи дейността на Единната система, предоставянето на услуги на фирмите членове, участието в трипартийни комисии, бизнес средата, съвместната работа с браншовите организации и др.

На редовното общо събрание на БТПП на 27 април 1993 г. бяха формулирани основните принципи, които да ръководят Палатата във времето на Прехода. Това са принципи, които легитимират недвусмислено БТПП и системата от търговски палати като независима работогателска организация.

Заложен беше принципът на **доброволността**, защото преобладаващата част от предприемачите възразяваха срещу каквато и да е форма на задължително сдружаване. Самата същност на сдружаването изисква свобода и доброволност на този процес. Доброволно сдружените членове, както показва практиката, във всички случаи са измежду най-сериозно работещите фирми, с най-изострена чувствителност към събитията в обществото и с това – най-полезен индикатор за посоката на промените в обществото и икономиката.

Вторият важен принцип, който трябва да се следва, е **независимостта** от структурите на държавното управление, принцип, чието спазване помогна и за реализиране на свързания с това принцип за диалог и сътрудничество с държавните органи за отстояване на интересите на членовете. В устава на БТПП бе вписано и изричното изискване за отстояване на икономически, а не на политически интереси – чрез забраната за членуването в Палатата на политически организации, държавни органи, синдикални и религиозни организации. В ежедневната дейност бе следван стриктно и принципът на

Божидар Божинов,
председател на БТПП
(1993–2009 г.)

Роден на 30 януари 1939 г.

1967 г. – завършва Карловия университет в Прага, Чехословакия, специалност „Междunarодно и патентно право“.

1967–1969 г. – работи в Чехословашката телевизия.

1969–1971 г. – адвокат.

1972–1977 г. – юрисконсулт към БТПП.

1977–1985 г. – директор на бюро „Патенти и търговски марки“ към БТПП.

1985–1993 г. – заместник-председател на БТПП.

1993–2009 г. – председател на БТПП.

От 1995 г. – президент на адвокатско бюро „Божинoв и Божинoв“ (патенти и търговски марки).

1987–1993 г. – президент на Българската национална група към AIPPI.

1997–2009 г. – член на Консултативния икономически съвет към президента на Република България.

2003–2009 г. – член на Съвета за икономически растеж към правителството на Република България.

1996, 2004 г. – председател на Асоциацията на балканските палати – ABC.

От 1985 г. – член на Арбитражния съд към БТПП.

конструктивното партньорство с управляващите – на въздържане от присъединяване или даже танцуване към която и да е политическа сила. Без да бъде закрияна от което и да е правителство в този период от своята история, БТПП поддържаше конструктивен диалог с всяко едно от тях, но това ѝ помогна да поддържа диалог и с опозицията, като двата елемента имаха основната заслуга да не се загуби чувството за реалност и последователност в защитата на интересите на българския бизнес. В колективните органи на БТПП само епизодично, по изключение участваха – гържавни служители, които не можеха да повлияят на вземането на решение при брой на членовете на Управителния съвет около 60–80 и повече. Същевременно много от работещите за системата на БТПП и нейните органи бяха привлечени благодарение на високата отговорност при тяхното подбиране, номиниране и избиране, благодарение на техните знания, опит и работиха като членове на правителството, кметове, областни управители и др.

Третият важен принцип за налагането на БТПП като надежден представител на бизнеса при изпълнението на нейните функции, който беше заложен и провеждан с настойчивост, беше принципът на самоиздръжка и самофинансиране на дейността. Фокусът при оценката на състоянието на работата и планирането на бъдещите промени в насоките за дейност неизбежно се концентрираше и върху това те да бъдат приходоносни или да не налагат разходи, които не могат да бъдат покрити с приходите от ежедневната дейност на Палатата. Провеждането на тези принципи в практиката бе осигурено от успешното реализиране на проекти с участието на представители от системата на търговските палати в България. Всички те не могат да бъдат изброени, но не бива да пропуснем в никакъв случай проектът, финансиран от Британския ноу-хау фонд, с прякото участие на представители на БТПП, на Пловдивската, Русенската и Бургаската ТПП; проектът, финансиран от холандското правителство, за дигитализирането и отварянето на търговския регистър на БТПП

за цялата система на търговските палати и превръщането на регистъра в достъпен за външни ползватели в частта, съдържаща данни с публичен характер.

Представлявайки през цялото време на своето съществуване институция, поддържаща свободната търговия и конкуренцията, когато нашата държава е имала пазарна икономика, и служейки като най-важния легален мост на българската стопанство със страните с пазарна икономика даже по времето, когато страната ни беше с централизирано планирана икономика, БТПП е може би единствената неправителствена институция, която не се срамуваше от името си и го запази в годините след краха на предишната икономическа система. БТПП беше и остана привърженик и проводник на всички международно признати стандарти, материализирани в различни конвенции², еднообразни правила³, обичаи и унифицирани термини⁴, примерни договори и др.

Тези важни акценти трябваше да бъдат реализирани успоредно с подчинеността на цялостната дейност на Палатата на валидните изисквания за всяка една стандартна палата по света:

Да представлява обобщените, балансираните интереси на своите членове, които в многобройни случаи не съвпадат, а становищата трябва да бъдат резултат от разумен компромис, който да позволява на обществото да се движи възможно най-бързо напред.

Да съдейства за въвеждане на международните стандарти, на търговските обичаи и да приобщи страната към общоприетите правила за конкуренция.

БТПП и регионалните палати започнаха без държавна подкрепа. Нещо повече, нацио-

нализираното след Втората световна война имущество, притежавано в предвоенните години, не им беше върнато. И то въпреки признанието на БТПП и регионалните палати за несъмнен наследник на дейностите и ролята на предвоенните търговски камари/палати в обществото. Илюстрация на това е приемането на БТПП за безспорен техен наследник не само в Международната търговска камара/Световната федерация на търговските палати в Асоциацията на европейските търговски палати, но и в редица други престижни и уважавани международни организации, като Асоциацията на световните търговски центрове (заедно с Интерпрег), Международната организация на работодателите (заедно с други официално признати работодателски организации), EAN/GS1 International и много други.

Допуснато беше не само оспорването, но и отнемането по прикрит начин на придобитото имущество и в следвоенния период. В държавното управление липсваше разбирането, че защитата на национални интереси включва и имуществото на неправителствени организации. Използваха се всякакви възможности за разпродажбата на това имущество и за преминаването му по съмнителни начини в частни ръце.

През 1994 г. БТПП инициира и заедно с регионалните палати приема първия Кодекс по етика на стопанската дейност. Този пример бе последван от браншовите организации. През 2001 г. БТПП разработва нов проект на кодекс – заложен са принципите на лоялната конкуренция, коректните пазарни отношения, спазването на изискванията на добрите обичаи, утвърдени във вътрешните и международните икономически взаимоотношения.

Периодът на преход към пазарна икономика се характеризира с промяна на структурата на членовете на БТПП. По форма на собственост на капитала частните фирми достигат през 2003 г. 99% – за сравнение през 1989 г. те са само 1%. Членовете на БТПП играят важна роля в икономиката на страната. През 2003 г. на тях се падат 67% от износа на страната, 35% от БВП, 41% от брутната добавена стойност и 44% от заетите в България.

² Например Конвенцията за признаване и допускане изпълнението на съдебни и арбитражни решения от 1958 г., известна като Ню-Йоркската конвенция, Конвенцията за временно допускане на стоки, Конвенция АТА, Конвенцията за международна продажба на стоки от 1980 г., известна като Виенска конвенция, и мн. др.

³ Еднообразни правила за документарните акредитиви, договорните гаранции, различни банкови правила и мн. др.

⁴ Правила за тълкуване на търговските термини във всичките им редакции от 1958 г. до 2000 г., известни като Инкотермс.

През 2000 г. взаимодействието между БТПП и браншовите организации е институционализирано в самостоятелен съветствен орган – Съвет на браншовите организации при БТПП. В рамките на своята дейност Съветът се налага като един от основните форуми в Палатата за дискусия и формулиране на важни за бизнеса позиции. Целта е да се повиши значението и ролята на браншовите организации при решаването на отраслови проблеми. Броят на браншовите организации – членове на Съвета, през 2004 г. е 82, а в края на 2008 г. – 93. Някои от разискваните проблеми са: данъчен режим, евроинтеграция, администрация, законодателство и др. БТПП беше и остана най-ревностният защитник на официалното принципно признаване на ролята на браншовите организации посредством един общ закон, който да уреди ролята им за включване на всички нива. Не само при обсъждането на въпроси от съответния отрасъл, в т.ч. и нормативни актове, но и при прилагането им. Целта на такъв закон е да се чува ясно и недвусмислено гласът на съответния бранш и да не се допуска размиване на представените позиции на бранша с недостатъчно грамотни, експертно необосновани и безотговорни при формирането на позициите организации – някои с неясен, а други с твърде „ясен“ произход. Такъв проект е на разположение на политиците в България вече много години, той влиза в програмите на партиите в предизборните периоди и после, за съжаление, се забравя.

ДИАЛОГ С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ В ЗАЩИТА НА ИНТЕРЕСИТЕ НА БИЗНЕСА

Утвърждаването на българското ново предприемачество чрез търговско-промишлените палати в периода след демократичните промени става на принципа на свободно сдружаване, политическа и икономическа независимост. Чрез палатите се търсеха познания, контакти, средства и защита на интересите им. БТПП водеше постоянен диалог със законодателната и изпълнителната власт и се включи в промяната на цялото законодателство за създаване на максимално добри условия за предприемачите. Независимо от факта, че не се ползваха от постоянната подкрепа на българските правителства, търговските палати бяха един от факторите, които допринесе за всички положителни промени в страната, и това, извън всякакво съмнение, личи в публично оповестяваните позиции, в утвърдените от колективните органи на БТПП насоки, в програмите, които се формират, мотивират и защитават по възможно най-прозрачния за обществото начин.

Участие в публично-частни органи

Една от формите за диалог и партньорство с държавата е участието в публично-частни органи. Ако през 1990 г. техният брой е едва 3, то през 2004 г. БТПП като национална представителна организация на работодателите участва в 95 органа, а в края на 2008 г. – в 242 органа – на европейско, национално и местно равнище.

Подписване на споразумение между държавата и работодателските организации в областта на професионалното обучение, 2008 г.

БТПП получава сертификат за качество по ISO 9000, 2004 г.

Заседание на Националния съвет за тристранно сътрудничество, 2008 г.

Заседание на Съвета на председателите в Пловдив, 2008 г.

БТПП и Федерацията на потребителите обсъждат съвместни инициативи, 2007 г.

Подписване на споразумение за сътрудничество с Патентното ведомство, 2004 г.

THE COMPUTERWORLD
HONORS PROGRAM

The Computerworld Honors Program recognizes
**BULGARIAN CHAMBER OF COMMERCE
AND INDUSTRY**

for the project
ELECTRONIC INFORMATION SYSTEM

as a 2006 Computerworld Honors Program Laureate
in the category of

GOVERNMENT & NON-PROFIT ORGANIZATIONS

This certifies that The Computerworld Honors Program formally includes this organization's case study as part of the Global Program Archives on six continents and will be included in the permanent research collections of over 250 distinguished national archives, museums and institutions of higher learning.

June 5, 2006

Bob Carrigan, President, IDG Communications
Chairman, Chairman's Committee, The Computerworld Honors Program

Ron Milon, Executive Vice President, Computerworld
Chairman, Board of Trustees, The Computerworld Information Technology Awards Foundation

БТПП е номинирана за лауреат в категория „Правителствени и неправителствени организации“ на американския конкурс Computerworld Honors Program, 2006 г.

Заседание на Съвета на браниовите организации, 2007 г.

Награждаване на председателя и заместник-председателя на БТПП с ордени на краля на Белгия за улесняване сътрудничеството с ЕС, 2008 г.

Тържествено отбелязване 100-годишнината на БТПП, 1995 г.

Общо събрание на БТПП, 2004 г.

Годишни награди на БТПП, 2004 г.

Честване на 110 годишнината на БТПП, 2005 г.

По-важните органи, в които БТПП участва, са:

- Национален съвет за тристранно сътрудничество. Учреден е през януари 1993 г. като Национален съвет за социално партньорство въз основа на Кодекса на труда. Преименуван през 1993 г. в Национален съвет за тристранно сътрудничество с участници представители на правителството и на национално представените работодателски и синдикални организации.
- Съвет за икономически растеж към Министерския съвет – създаден с решение на Министерския съвет №150/18.03.2002 г., с което като членове на Съвета са посочени представители на правителството, Българска търговско-промишлена палата, Българска стопанска камара, клуб „Възраждане“ и Българската международна бизнес организация. Впоследствие като членове на неправителствени организации са включени представителите на национално представените работодателски организации.
- Икономически и социален съвет, създаден със Закона за Икономическия социален съвет, учреден на 10.12.2003 г., с участници – представители на национално представените работодателски и синдикални организации, както и неправителствени организации от т.нар. трети сектор – граждански сдружения.
- Надзорен съвет на Националния осигурителен институт, учреден през 2000 г. въз основа на Кодекса за социално осигуряване, с участници представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.
- Общо събрание на Националната здравно-осигурителна каса, създадено през 1998 г. въз основа на Закона за здравното осигуряване, с участници представители на държавата, на национално представените работодателски и синдикални организации и други сдружения.
- Надзорен съвет на фонд „Гарантиране вземанията на работниците при несъстоятелност на работодателя“, учреден през

2004 г. въз основа на Закона за гарантиране на вземанията на работниците при несъстоятелност на работодателите, с участници представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.

- Управителен съвет на Национална агенция за професионално обучение, създаден през 2000 г. въз основа на Закона за професионално образование и обучение, с участници представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.
- Надзорен съвет на Националния институт за помирение и арбитраж, създаден през 2003 г. въз основа на Закона за уреждане на колективните трудови спорове, с участници представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.
- Управителен съвет на Социалноинвестиционния фонд, създаден през 2001 г. въз основа на Закона за социалноинвестиционния фонд, с участници представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.
- Комитети за наблюдение към седемте оперативни програми и Националната стратегическа референтна рамка, създадени въз основа на ПМС №182/2006 г., с участници представители на държавата, на национално представителните работодателски и синдикални организации и други сдружения.
- Обществен съвет за контрол при разходване на европейски средства към вицепремиера по европейските фондове, създаден по инициатива на БТПП, с участници представители на държавата, на национално представените работодателски организации и други сдружения, медии.
- Антикризисен съвет към министър-председателя на Република България, създаден с цел да бъде подпомогната и обезпечена адекватна политика от страна на правителството в условията на световна финансова и икономическа криза. В съвета участват национално представените

организации на работодателите и работниците, икономически институти и центрове, както и министри и народни представители.

Резултати от диалога с държавата

В рамките на периода 1989–2008 г. държавата е приела следните по-важни предложения на БТПП:

- Намаляване на ставката на корпоративния данък: 50% през 1989 г., 36% през 1996 г., 10% през 2006 г., с което беше прието предложението на БТПП за изравняване на данъците за корпоративни субекти и граждани.
- Въвеждане на патентния данък (1996 г.) с цел извеждане на светло на оборотите от дейности със сравнително ниски печалби.
- Принципно приемане на презумпцията за мълчаливо съгласие (2003 г. в Закона за ограничаване на административното регулиране и административен контрол върху стопанската дейност).
- Освобождаване от облагане на разходите на работодателите, свързани с транспорта на работниците и служителите (2006 г.).
Еднакво третиране на българските и чуждестранни инвеститори с преименуването на изменението и допълването на дотогавашния Закон за чуждестранните инвестиции.
- Ограничаване на кръга на данъчните субекти, които заплащат патентен данък; превръщането на патентния данък в местен данък.
- Определяне на размера на местните данъци от общинските съвети (2008 г.).
- Въвеждане на регламент за частично управление на бюджетния излишък от парламента.
- Сnižаване на осигурителната тежест поетапно в годините, като за работниците и служителите при най-масовата трета категория труд работодателят е заплащал осигурителна вноска, както следва:
 - за 1997 г. – 35%;
 - за 2000 г. – 33.6%;

– за 2009 г. – 18,25% (13% – работника и 12% – държавата).

- Частично въвеждане на семейното погодно облагане (2005 г.).
- Отмяна на допълнителното възнаграждение за работа при вредни и специфични условия на труд (2006 г.).
- Ограничаване на отговорността на работодателя за заплащане на възнаграждение на работниците и служителите за период на временна нетрудоспособност (2006 г.).
- Частично облекчаване на процедурата при кандидатстване с проекти, финансирани от европейски фондове (ПМС №121/2007 г. през 2008 г.).

За съжаление, предложенията на бизнеса се приемаха или след дълго и мъчително противопоставяне в рамките поне на две години, или след negliжиране без обяснение. За да разводни натиска, властта създаваше нови, подобни на БТПП структури, които невинаги успяваха да просъществуват за по-дълъг период или не можеха да намерят своето място в международните организации на съответния вид национални креации, да получат международно признание и да се поучат и да ползват експертизата, авторитета и връзките на тези организации.

Асоциация на организациите на българските работодатели

На 12 май 1994 г., след проведени консултации и преговори по време на среща на организации на работодателите от Централна и Източна Европа в Центъра на Международната организация на труда – Торино, главният секретар на БТПП постигна договореност с президента на Международната организация на работодателите (МОР) Жан Жак Оксен и с главния секретар на МОР Костас Капартис за рамката и принципите на обединяване на работодателските орга-

низации от България в асоциация, която да членува в МОР. Подписването и формалното създаване на Асоциацията на организациите на българските работодатели (АОБР) става на следващата година, на 18 декември 1995 г., по инициатива на БТПП. Непосредствено след учредяването АОБР е приета в МОР. Първоначално в асоциацията членуват шест представителни на национално равнище работодателски организации – БТПП, Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ), Българска стопанска камара (БСК), Български съюз на частните предприемачи (БСЧП) „Възраждане“, Съюз за стопанска инициатива (ССИ) и Съюз на работодателите в България. По-късно, през април 2005 г., Общото събрание на АОБР реши да бъде прекратено членството в Асоциацията на Съюза на работодателите в България поради несъобразяване с решенията на организацията и нарушаване на общи принципи на работодателите.

Асоциацията ефективно осъществява целите си, като се обединява около агресираните до държавните институции общи документи, съдържащи предложения за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната. Сред тях е и Обръщението към представителите на политическите сили и участниците в Избори – 2005. Този документ се възприема като знак за постигнат значителен напредък в развитието на отношенията между българските работодателски и синдикални организации, тъй като за първи път в историята на българския социален диалог се постигна консенсус между петте работодателските организации – членове на АОБР, и представителите на национално ниво синдикални организации – КНСБ и КТ „Подкрепа“, по въпросите на обществено-политическото и социално-икономическото развитие на страната.

ТЪРГОВСКИЯТ РЕГИСТЪР НА БТПП

От 1969 г. БТПП поддържа единен Търговски регистър, а през 1990 г. Палатата въвежда първия в България електронен регистър на фирми чрез системата LBase. Държавата започва да изгражда регистри едва през 1995 г. – регистър ЕКПОУ, впоследствие БУЛАСТАТ.

През 1993 г. във връзка с влизането в сила на новия Търговски закон и прекратяването и преобразуването на множество фирми, регистрирани по Указ №56 за стопанската дейност, в БТПП е пусната в действие нова електронна информационна система на регистъра – Slipreg. Във връзка с новия режим БТПП извършва актуализация и редуциране на фирмите при въвеждането на новата електронна система. През 1996 г. е пусната и английска версия на регистъра.

През 1996 г. влиза в действие информационната програма за въвеждане на спесимените от подписите на представителите на фирмите – уникална за страната, която дава възможност за сравняване и проверка на тяхната достоверност и бързо обслужване, в която и да е област, без значение от регистрирането на седалището на търговеца. Това е качествен скок в облекчаването на обслужването на фирмите и стана възможен единствено на базата на навлизането на дигиталните технологии, чиито постижения системата на търговските палати в България не само не е поставяла под съмнение, но е използвала рационално и ефективно, ограничена единствено от финансовите си възможности на една самоиздържаща се организация на гражданското общество.

През 1999 г. Търговският регистър е качен в Интернет, което го прави публичен и достъпен от цял свят.

През май 2007 г. стартира новата информационна система на Търговския регистър в София и в регионалните палати, като от 01.01.2008 г. е пусната за ползване и публичната ѝ част.

Разработката на новата система бе номинирана за лауреат в категорията „Правителствени и неправителствени организации“ на американския конкурс „Computerworld Honors Program 2006“. Това е изключително признание, тъй като за първи път българска организация е номинирана в конкурса, в чието жури участват директорите на първите 100 ИТ компании в света.

Новата система обезпечи поддържането на модерен, единен, доброволен електронен регистър на БТПП, отговарящ на нарасналите нужди на бизнеса за бърза, надеждна и опростена процедура за регистрация, на цена, покриваща разходите по неговото поддържане, и с основна функция да обслужва и улеснява стопанската дейност на предприемачите чрез издаване и заверка на документи на български и чужди езици.

Информационната система предлага следните предимства:

- единна, централизирана електронна база данни с възможност за директно (online) въвеждане на обстоятелствата, подлежащи на регистрация, и за извършване на промени от БТПП и 28-те Регионална ТПП (в реално време);
- двуезичност – българска и английска версия на системата за ползване от страната и от чужбина;
- ускорена процедура за регистрация – от 3 до 36 часа;
- прилагане на единни правила на работа и единна тарифа на цените за регистрация;
- унифицирани образци на формулярите за регистрация, които да се изпращат по електронен път с приложения към тях документи, подписани с електронен подпис;
- заплащане на услугите по електронен път.

В конкурентната среда на съществуване и на други електронни бази данни за фирми, Търговският регистър на БТПП обезпечава лесна достъпност от чуждестранните партньори и разполага с познаваемостта и авторитета на Палатата, които са безспорен гарант за достоверността на представената информация.

През 1996 г. БТПП предлага да води регистър на малките и средните предприятия

без разходи за държавата. Предложението не е прието и той се създава по-късно към Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, за да бъде подновяван и изоставян няколкократно, след като е изразходвал значителни средства и е неактуален на по-късен етап.

Информационната система на БТПП дава възможност за извършване на справки по всички въведени 250 параметъра за фирмите и комбинации от тях. За сравнение към 2005 г. в регистъра на съда се вписват единствено данните, произтичащи от съответния закон. Броят им е около 15. В Регистър БУЛСТАТ се вписват около 30 вида данни, но достъпът до тях е органичен основно за държавни институции и териториални администрации. Липсва възможност за справки, особено важни за предприемачите, като например в колко фирми участва едно лице и в какво качество и др.

Търговският регистър на БТПП е създаден като динамична структура, което позволява награждане и усъвършенстване през следващите години.

На базата на информацията в Търговския регистър БТПП ежедневно издава и заверява над 400 броя външнотърговски документи: сертификати за актуално състояние, които легитимират фирмите пред български и чуждестранни органи, институции, митници, банки, партньори и др.; референции, съдържащи допълнителна информация за надеждността и финансовото състояние на фирмите и се използват при участие в международни търгове, конкурси и др.

Постигнато е обслужване на „едно гише“ при оформянето на търговски и фирмени документи. Това включва консултации, заверка, превод и легализация в съответните държавни ведомства и консулски отдели на чуждестранни мисии.

Регистрация на търговски представителства на чуждестранни лица

Търговските представителства на чуждестранни лица задължително се регистрират в БТПП, като решението на Палатата за регистрация е с конститутивно действие.

За 1989–2008 г. в БТПП са извършени 3185 регистрации на търговски представителства на чуждестранни лица и 5874 пререгистрации. През този период в Палатата не са постъпвали възражения или несъгласия от държавни органи, институции или от чуждестранни лица към организацията и правилата за извършване на регистрацията или промените в обстоятелствата. Заслужава да се отбележи, че за гордост на всички поддръжници на много модерния сега подход на публично-частното партньорство като форма за обгрижване на обществото и в случая на бизнеса всички критики към държавно поддръжаните регистри за грубо отношение към заявителите, за бавно и скъпо обслужване, за товарене с излишни формалности при регистрацията и произтичащата от това корупция (макар и „на дребно“) никога не са стояли като проблем пред обществото и в частност пред фирмите при обслужването от екипа на служителите в системата на търговските палати в България.

АТА карнети

През 1963 г. влиза в сила Митническата конвенция по карнетите АТА, чрез която се създава общ режим за опростяване на митническите процедури, свързани с временния износ, временния внос и транзитното преминаване на стоки, чрез използване на единен международен митнически документ – АТА карнет. Той представлява единен гаранционен митнически документ, при чието представяне се избягва заплащане на митнически сборове. Използва се основно при временен износ на експонати за панаири и изложения, на театрален реквизит, спортни съоръжения, музикални инструменти, произведения на изкуството и др.

България се присъединява към Конвенцията АТА през 1964 г. От 1967 г. БТПП е единствената организация, оторизирана да издава и гарантира АТА карнети на територията на България. От 30 броя годишно в началото, за 2008 г. се издават около 650 карнета АТА, като това спестява на фирмите обезпечаване на мита, ДДС и такси за стоки на стойност около 6 500 000 лв.

Палатата ежедневно издава широк диапазон от международно признати въннотърговски документи

Покани декларации за бизнес пътуване на чужденци в България

На основание ПМС №261 от 1992 г. и 31, 32 и 33 от 1993 г. БТПП извършва заверка на покани декларации за бизнес пътуване на чужденци в България при стриктно спазване на унифицирани правила. От 10 юли 2008 г. режимът е променен. През 15-годишния период, през който се прилагаше, Палатата е завершила 163 074 броя покани декларации, с които са били поканени за бизнес посещения 235 078 лица. Този режим улеснява бизнеса и се прилага от Палатата. На фона на многобройните станали известни или останали скрити за публиката скандали във визовите отдели на не едно посолство, свързани с отклонения от правилата, за гордост на служителите в търговските палати нищо подобно не се случи в процеса на изпълнение от БТПП на тази високоотговорна и чувствителна за обществото и за бизнеса дейност.

Установяване на съществуването и статута на чуждестранни фирми

Чрез изградените контакти с търговските палати от цял свят БТПП оказва съдействие на фирми и институции за получаване на информация чрез чуждестранните

търговски палати за съществуването и статута на фирми в чужбина.

Сертификати за форсмажор

В съответствие с международната практика и в качеството си на независима организация – член на престижни международни организации и институции, БТПП издава сертификат за форсмажор – документ за освобождаване от отговорност за неизпълнение или забавено изпълнение на търговски договор, причинено от непреодолима сила – пожар, природни бедствия, аварии, войни, земетресения, правителствени забрани, стачки и др.

Сертификатът за форсмажор се издава на бланка на Палатата на български или на чужд език в зависимост от искането на клиента. Сертификатите за форсмажор, издадени от БТПП, са международно признати и се приемат като доказателство от международните арбитражни институции.

През периода 1993–2008 г. са издадени 252 сертификата за форсмажор. При наводнененията у нас през 2005 г. са издадени над 50.

Преписки за съдействие

От началото на 80-те години БТПП създава процедура за оказване на съдействие за доброволно (извънарбитражно) уреждане на спорове между български и чуждестранни партньори.

През периода 1989–2008 г. са образувани 480 преписки за съдействие. При това средно всяка пета преписка завършва с частичен или пълен успех за спорещите фирма без практически никакви разходи за нея.

След влизане в сила на Закона за медиацията (Обн. ДВ, бр. 110 от 17.12.2004 г.) тази дейност преминава към Центъра по медиация при БТПП. Процедурата на „преписки за съдействие“ се прилага в случаи, когато не може да се постигне съгласие между страните за медиация.

ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗИ

Дейността на отдел „Икономически анализи и политика“, започната през 1998 г., включва провеждане на анкетни проучвания сред членовете на БТПП, извършване на анализи на макроикономическо и секторно ниво, изготвяне на класации на фирмите в България. Аналитичната дейност се осъществява и по заявка на клиенти или в партньорство с международни организации.

По-значимите проучвания и анализи са в областта на металургията (2003 г.), вноса на продукцията от черни метали (2004 г.), хранително-вкусовата промишленост (2005 г. и 2007 г. по поръчки от Посолството на Република Индия), предприятията, изхвърлящи отпадни води (2007 г. по поръчка от Джайка Стади Тийм Офис – София), заетостта и свободните работни места (2006 г. по поръчка от Световна банка), текстилната промишленост (2006 г.), фармацевтичната промишленост (2006 г.).

През 1999 г. излиза от печат първото издание на БТПП с класациите на водещите фирми в България от 1998 г. Класирането „ТОП 100“ се извършва по икономически показатели на база финансовите резултати на предприятията. Делът на фирмите, участващи в класациите, формира между 70% и

80% от БВП на страната. Ежегодно БТПП награждава лидерите в „ТОП 100“ – примери за успешен бизнес.

Задълбочено се проучва настроението на българския бизнес относно очакваните ефекти от присъединяванията към ЕС, като тази дейност е особено активна в началото на 1997 г.

От 2000 г. започва проучването за бизнес климата в България, част от европейското изследване Eurochambres economic survey. Изследването се провежда ежегодно в сътрудничество на БТПП с Асоциацията на европейските палати (Европалати). Точно по настояване на БТПП то се отвори и за страните асоциирани членки на ЕС. Осигурява се надеждно информиране на обществото за намеренията на бизнеса, за степента, в която те се осъществяват през следващата година, независимо дали са благоприятни, или не. Доста организации членки отклоняват участие в изследването по едни или други причини, включително и в години, когато резултатите не са „цветущи“ за съответната страна. За БТПП по-отговорно е да се предоставя откровена информация, за да се осигури информирано решение на инвеститорите – български или чуждестранни.

От 2005 г. БТПП се включва в проучването „World economic survey“ (четири пъти в годината) в сътрудничество с Ifo Institute, Center for Economic Studies, Германия.

АРБИТРАЖЕН СЪД

Колегия на Арбитражния съд при БТПП, 2008 г.

След 1988 г. чрез поредица от законодателни изменения разрешаването на спорове чрез арбитраж бе допуснато като алтернатива на правораздаването на държавните съдилища.

За да отговори на международните стандарти и да затвърди позицията си на независима правораздавателна институция, Арбитражният съд (АС) при БТПП прие нов Устав и Правилник.

АС е активно ангажиран в усъвършенстване на съответното законодателство. С изключителния принос на проф. Живко Сталев изработването и приемането през 1988 г. на Закона за международния търговски арбитраж (ЗМТА) бележи началото на нов етап от развитието на АС при БТПП. За илюстрация на значението на тази стъпка може да се отбележи, че това транспониране на модела закон се случи много години по-късно в страни с голямо самочувствие в тази област, като Австрия например. Създавайки пълна, съвременна и рационална уредба на международния търговски арбитраж, отговаряща на световно приетите стандарти за международен арбитраж, ЗМТА е предпоставка за укрепването на АС при БТПП, който до 1992 г. продължи да съществува като единствената арбитражна институция в България. С активното участие на ръководствата на АС и БТПП бяха приети поредица изменения и допълнения на ЗМТА, в резултат на което българският закон за арбитраж стана напълно съвместим с международните стандарти, а арбитражните решения придобиха висока степен на стабилност. Наред с това се усъвършенства Уставът на АС и Правилникът на АС при БТПП. Разработен и приет е Правилник за ускорени производства, който се прилага от 01.01.2005 г. Този правилник създава възможност за по-експедитивно и евтино разглеждане на арбитражни дела и е особено подходящ за разрешаване на спорове с ниска цена.

След законодателните промени през 1992 г., приети изключително по инициатива на председателя на АС при БТПП проф. Ж. Сталев, за пръв път стана възможно създаването на конкурентни арбитражни институции.

АС при БТПП затвърди водещата си позиция като най-важната арбитражна институция в България, ползваща се с доверие от бизнеса благодарение на високопрофесионалната си дейност в областта на разрешаването на правни спорове.

Доказателство за професионализма и авторитета на арбитражите към АС при БТПП е тяхното участие в национални и международни съдилища. Между съдиите от първите мандати на Конституционния съд на Република България са включени М. Жабинска, Т. Чипев, Дим. Гочев, Т. Тодоров, Р. Янков, В. Гоцев, Л. Неиков и в следващите години – Бл. Пунев и Кр. Стойчев. Трима поредни председатели на КС са измежду най-ерудитаните и най-дългогодишни арбитражи от листите на АС – проф. Живко Сталев (1997 г.), Христо Данов (2000 г.), Неделчо Беронов (2003 г.). След приемането на България в Европейския съюз арбитражи от листите на АС бяха включени в европейски съдебни институции – проф. Цв. Каменова в състава на Международния трибунал за престъпленията със седище в Хага, а доц. Т. Чипев беше избран за член на Първоинстанционния съд на Европейските общности в Люксембург. Висококвалифицирани арбитражи от списъците на арбитражите към АС при БТПП са участвали като арбитражи и пред международни арбитражни съдилища от европейските страни – Севдалин Стайков, Силви Чернев, Евгений Стайков, Иван Дерменджиев.

Във връзка с гарантирането на независимостта на институцията от всякакви политически, икономически и други интереси, както и за недопускане на корупция в нейната дейност през 2004 и 2005 г. бяха приети Етични правила за арбитражите и Етични правила за поведението на вещите лица.

АС при БТПП се утвърди като авторитетна правораздавателна институция в нашата държава, която отчита голям обем на образуваните вътрешни и международни дела. Бързината и качеството при решаването на арбитражните дела са основни предимства на арбитражното производство, затова и около 50% от приключените дела са решавани в кратките срокове до 6 и до 9 месеца.

Председателят на Конституционния съд Неделчо Беров открива Международна конференция по европейския опит при прилагане на арбитражната практика, 2004 г.

Постановените арбитражни решения са правилни, добре аргументирани и затова и случаите на атакуване пред ВКС и отмяна на арбитражни решения са незначителни – около 0,7% от атакуваните арбитражни решения са отменени от ВКС.

БТПП съдейства и за извънарбитражно уреждане на спорове между фирми. Броят на тези преписки през 1990 г. е 5, а през 2003 достига 62.

През 1992 и 1997 г. БТПП става домакин на заседание на Европейската група за арбитраж.

През 2003 г. Арбитражният съд при БТПП отбелязва 50 години от възстановяването си и 107 години арбитражна дейност в системата на БТПП. По този повод се провежда Международна конференция през септември „107 години арбитражна дейност в системата на БТПП и 50 години от възстановяването на Арбитражния съд при БТПП“. Учат на 200 юристи от страната и чужбина.

Международна конференция по въпросите на европейския опит при прилагане на арбитражната практика и други алтернативни методи за бързо решаване на извънсъдебни спорове бе организирана през 2004 г. от БТПП и Сдружението за медиация в България по линия на програма ФАР на ЕС. Събитието бе най-мощното мероприятие, свързано с правораздавателната система, проведено у нас.

През 2005 г. официално се открива Център за медиация към Арбитражния съд при БТПП,

създаден съвместно с Американската агенция за международно развитие USAID.

ЕВРО ИНФО ЦЕНТЪР / ЕВРОПЕЙСКИ ИНФОРМАЦИОНЕН И ИНОВАЦИОНЕН ЦЕНТЪР

От 1999 до 2007 г. БТПП иницира и координира националната мрежа на Евро Инфо Центровете, в която бяха обединени 8 неправителствени организации, представляващи българския бизнес. Чрез предоставяне на специализирани консултации по въпроси, свързани с евроинтеграцията и законодателството на ЕС, Евро Инфо Центровете изиграха ключова роля за повишаване информираността на българските малки и средни предприятия (МСП) относно възможностите за пълноправното им участие в Единния европейски пазар.

С решаващото настояване и съдействие на БТПП системата на ЕИЦ се разпростра и върху голям брой палати от системата на БТПП.

За периода 1999–2008 г. чрез дейността на информационните центрове БТПП предоставя около 10 000 консултации годишно на българските фирми по оперативните програми за усвояване на средства от Структурните фондове на ЕС, по 5-а, 6-а и 7-а Рамкова програма за научни изследвания, за техноло-

гично развитие и иновации, информация относно търговската политика на ЕС по отношение на трети страни, както и информация относно европейските стандарти, търговските марки, данъчните и митническите режими на ЕС.

За същия период Палатата подпомогна чуждестранните фирми, предоставяйки средногодишно около 7000 консултации, свързани със започването на бизнес в България, с българското законодателство и бизнес партньорството с български фирми.

Принадлежността на БТПП към мрежата осигурява на членовете ѝ възможност за обучение и съдействие за участие в проекти, свързани с енергийната ефективност, околната среда и възобновяемите източници на енергия, иновациите и технологичния трансфер, със СЕ маркирането и интелектуалната собственост, както и с подпомагането на предприемачите при разработването на проектни предложения и участие в европейски проекти.

През 2008 г. стартира нов проект за поддържане на мрежа от информационни и иновационни центрове – Enterprise Europe Network – България. Enterprise Europe Network е най-голямата информационно-консултантска мрежа в света, създадена да подпомага малките и средни предприятия в развитието на техния иновативен потенциал и своевременно да ги информира за политиките на Европейската комисия, насочени към бизнеса.

В България в рамките на новия проект са създадени 8 центъра, един от които в БТПП.

Евроклуб към БТПП

Особена роля в подготовката на членството на България в ЕС изигра дейността на Евроклуба към БТПП, създаден през 2000 г. по инициатива на ЕИЦ към палатата. Евроклубът отрази консенсуса на обществото за присъединяването на България към ЕС, събирайки заедно дипломати, представители на бизнеса и журналисти. Клубът е уникален инструмент за запознаване на бизнес общността с предизвикателствата и възможностите пред малките и средните предприятия, както и надеждно средство за обратна

Награждаване на Д. Куркулас – ръководител на делегацията на Европейската комисия в България, 2006 г.

Отбелязване една година от създаването на Евроклуба при БТПП, 2001 г.

Среща на Евроклуба, 2007 г.

връзка от бизнеса към ЕК. Неформалните дискусии на срещите на Евроклуба (повече от 50 за периода до 2008 г.) допринесоха за ценна обмяна на опит и идеи по актуални въпроси, както и за отстраняване на бариерите пред предприемачите.

По инициатива на Евроклуба и на Атлантическия клуб в България през 2002 г. се провежда среща „България в НАТО – нови възможности за българския бизнес“. Специални гости на срещата са Джеймс Пардю – извънреден и пълномощен посланик на САЩ, както и посланиците на страните членки на ЕС и НАТО.

От 2003 г. Евроклубът е член на международната мрежа на Европейските клубове и дейността му се спонсорира от УниКредит Булбанк АД. Дейността на Евроклуба се обогатява и като съдържание заради ценните анализи, които очертават позициите на българската икономика в Европа и света и които, без да са причина за вземане на инвестиционни решения от фирмите, са важен и надежден ориентир за стопанските деятели, осигуряван благодарение на сътрудничеството между клуба и тази банка.

Ролята на Евроклуба е високо оценена от Европейската комисия и той е включен в редовния доклад за най-добри национални практики, както и в годишния доклад на Главна Дирекция „Предприятия“ за 2000 г. Европалати също оцени Евроклуба като един от най-успешните инструменти за присъединяване към ЕС и го включи в брошурата си „Пътят към Европа“.

По-късно дейността на клуба беше обогатена и с разглеждане на постиженията на завършващо председателство на Съвета на ЕС, в светлината на декларираните при поемането на председателството приоритети.

СЪВЕТ БУЛПРО

БТПП изпълнява препоръките на Икономическата комисия за Европа (ИКЕ) на ООН чрез Съвет Булпро към Палатата за стандартизиране на търговските документи и улесняване на търговията и транспорта. Като форма на публично-частно партньорство членовете на Булпро са правителствени институции, неправителствени организации и фирми.

През 1999 г. Булпро към БТПП се включва в проект на Световната банка за улесняване на търговията и транспорта (ТТФСЕ). В рамките на 3 години по проекта се провеждат редица семинари за представители на транспортни и спедиторски фирми. Булпро става координатор на интернет сайта на проекта и домакин на сървъра. БТПП участва и в редовните срещи с прокомитетите на съседните страни – Гърция, Турция, Сърбия, Румъния, и издава периодично Наръчник за преминаване на границите в Югоизточна Европа.

Меморандум, в който се предлагат редица мерки, свързани с контрола на ГКПП Капитан Андреево – Капъкуле, сключват Съветът Булпро и Турският прокомитет Туркпро.

Среща на Булпро и Макпро, 2006 г.

През 2004 г. Булпро заедно с Икономическата комисия на ООН за Европа (UNECE) започва работа за пилотно внедряване в България на електронните документи на ООН (UNeDocs). Целта е чрез електронното подаване на ин-

формация да се предотвратят митническите измами и да се намали времето за преминаване на границите. Изпратена е първата митническа декларация по Интернет в присъствието на представители на БТПП, Агенция „Митници“, Информационно обслужване, Гранична полиция.

През 2005 г. успешно се финализира тестването на пилотната програма за идентификационна система на товарите на границата между Македония и България.

КОНСУЛТАЦИИ

През 1988 г. в БТПП е създадено Консултантско бюро с цел предоставяне само на правни консултации. Работят и специализирани съвети – Съвет за данъчни консултации и Съвет за митнически консултации.

Изискванията в икономическия живот на страната и проблемите пред българските и чуждестранните предприемачи налагат кръгът от въпроси да се разшири и към 2008 г. са обхванати всички сфери на стопанския живот. Чрез използването на български и чуждестранни консултанти БТПП за 1990–2008 г. е консултирала над 10 000 клиенти.

ПРЕВОДАЧЕСКИ УСЛУГИ

Предлагането на преводачески услуги в БТПП започва през 1993 г. въз основа на подписан договор с Министерството на външните работи – Консулски отдел. Първоначално на клиентите се предлага превод само на решенията за вписване на предприемачите в Търговския регистър на БТПП. Впоследствие обхватът е разширен и е организирано комплексно обслужване на клиентите. Извършват се всички видове предварителни заверки на частни и фирмени документи: превод, легализация, включително в консулските отдели на чуждестранните мисии в страната, предаване на готовите документи лично или чрез куриерска доставка в страната и чужбина. Предлагат се преводу

на 20 езика, включително и по електронната поща. Услугата се предлага и в регионалните палати, като са привлечени преводачи от съответните региони. Въведена е и възможност за обслужване на клиентите и плащане online. Обслужването на клиентите от страната и по електронен път дава възможност за пестене на време и средства.

За динамиката на предоставените преводачески услуги говори фактът, че през 1993 г. клиентите са били 75, а през 2008 г. – 4135. При това тази дейност се осъществява от БТПП в сериозна конкурентна среда – преводаческите фирми, лицензирани от МВНР за официални преводи, са повече от 1150.

ПАНАИРИ И ИЗЛОЖБИ

До 1992 г. БТПП организира официалните участия на нашата страна на международни панаири (за 1990 г. – 15 участия в чуждестранни панаири, за 1991 г. – 3, през 1992 г. – 1), финансирани от бюджета на държавата.

Паралелно с тази дейност БТПП инициира организирането и провеждането на търговски базари в страната. От 1991 до 1994 г. са организирани 7 изложби базари с участието на български и чуждестранни фирми.

През 1991 г. със съдействието на БТПП е организиран Първият международен автосалон с участие на 20 чуждестранни фирми и първото изложение на Реклама Експо с участието на 60 български и чуждестранни фирми.

БТПП е и инициатор и организатор на контактно-информационната борса (център) по време на Международните панаири в Пловдив – пролет и есен. Организирани са първите участия с информационни щандове на БТПП, Асоциацията на балканските палати, Черноморската икономическа зона и страните от ОНД.

Разработена е програма за организиране и провеждане на международни специализирани изложби в България. Програмата стартира

Награди „Златен и Сребърен лъв“ за фирми, участващи в изложението „Произведено в България“, 2007 г.

Международна специализирана изложба Security 2008 – награждаване на традиционни участници

през 1993 г. и поставя началото на значителен брой авторитетни изложения:

1993 г. – Първа международна специализирана изложба „БУЛГАР МЕДИЦИНА“

1994 г. – Първа международна специализирана изложба за охрана, сигурност, безопасност „СЕКЮРИТИ“

1995 г. – Първа международна специализирана изложба „МЕБЕЛ“

1995 г. – Първо национално търговско изложение „ПРОИЗВЕДЕНО В БЪЛГАРИЯ“

1996 г. – Първа международна музикална изложба и семинар „ЕКСПО МУЗИКА“

1998 г. – Първа международна изложба за текстил, мода, аксесоари „ИНТЕРТЕКСТИЛ“.

През периода са организирани десетки фотоизложби, над 20 изложби дегустации с участието на над 300 фирми.

Значителен е и броят на участията в чужбина: Световно изложение „ЕКСПО 92“ – Севиля, панаирите Партньори на прогреса – Берлин, Интермармомаг – Верона, Яспова – Виена, Винова – Виена, Интерщоф – Франкфурт, Изложба на български стоки – Истанбул, 27-а, 28-а, 29-а и 30-а сесия на Международния търговски панаир – Багдад (1994–1997 г.), участие на Първия балкански панаир – Белград през 1995 г., колективно участие на фирми членки в Истанбул през 1994 г.

По каналите на БТПП се осигури финансиране на различни участия на български фирми в панаири и изложения зад граница –

например през 1994 г. с германско финансиране наши фирми участваха в изложения в Германия.

В София и Пловдив БТПП организира Изложба на италиански текстил, Китайска национална изложба, Индийска текстилна изложба и гр.

От 1993 г. започна ежегодно отпечатване и разпространение в България и чужбина на „Календар на панаирите и изложбите в България“.

В рамките на Асоциацията на балканските палати през 1997 г. е издаден и първият „Календар на панаирите и изложбите на балканските страни“.

За периода 1989–2008 г. БТПП организира участието на 7074 фирми от България и чужбина на обща площ 70 121 кв.м. Броят на посетителите на тези изложения възлиза на над 2 700 000 души, включително „ЕКСПО 92“, Севиля, Испания.

БТПП отчита факта, че изложбената и панаирната дейност трудно се справя с тежката конкуренция на модерните технологии в предлагането на продукти и услуги, и насочва вниманието към иновации, за да отговори адекватно на това предизвикателство.

ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Дейността на Палатата в областта на международното сътрудничество в периода следва традициите, като обхваща организирани на бизнес делегации в страната и чужбина, двустранни срещи на различни нива, участие в работата на международни организации и транспониране на взети решения и насоки във вътрешен план на езика на бизнеса.

През периода 1990–2008 г. БТПП е посетена от 350 чуждестранни бизнес делегации и подготви и осъществи 150 посещения на български фирми в чужбина. 40% от тях съпътстват представители на българското правителство и президента – в Германия, Словакия, Полша, Норвегия, Швеция, Испания, Турция, Черна гора, Казахстан, Узбекистан, САЩ, Китай, Индия, Катар, Сирия, Ливан и др. В рамките на тези делови форуми и бизнес мисии БТПП е подпомогнала осъществяването на над 50 000 срещи между български и чуждестранни бизнес партньори в страната и чужбина.

Редица бизнес форуми в страната са по повод посещения на високопоставени държавни и правителствени ръководители, сред които:

- Негово Величество Кралят на Швеция Карл Густав XVI (2000 г.), съпроводен от 10 големи шведски фирми от хранително-вкусовата промишленост, туризма и информационните технологии;
- президентът на Турция Сюлейман Демирел (през 1995 и 1999 г.) – поставят се основите на двустранно взаимноизгодно сътрудничество с нови измерения;
- президентът на Австрия Томас Клестил (1999 г.) заедно с над 40 представители на големи австрийски корпорации от сферата на строителството, машиностроенето, енергетиката, търговията, банковото дело и консултантската дейност;
- президентите на Гърция Константинос Стефанопулос (през 2004 г.) и Карлос Папуляс (през 2007 г.), съпроводени от представители на значителен брой гръцки фирми, които провеждат над 380 срещи с български предприемачи в рамките на

бизнес форумите – конкретни интереси за сътрудничество в енергетиката, телекомуникациите, недвижимите имоти, строителството и инфраструктурата;

- президентът на Унгария Ференц Магд (в края на 2002 г.) със 70 унгарски фирми;
- чешкият президент Вацлав Клаус (2004 г.), придружен от 38 чешки компании от отраслите енергетика, електроника, телекомуникации, транспорт, туризъм;
- президентът на Албания Алфред Моисиу (2004 г.) и на министър-председателя на Албания Фатос Нано (няколко години по-късно през 2008 г.) и официално посещение на председателя на Народното събрание на Албания Йозефина Топали, придружена от бизнес делегация, дипломати и членове на албанския парламент;
- президентът на Израел Моше Коцав (през 2006 г.) – в деловата мисия са включени 13 водещи компании от секторите строителство, недвижими имоти, телекомуникации, високи технологии, маркетинг, консултантски услуги;
- президентът на Армения Серж Саркисян (2008 г.), съпроводен от 32 фирми от Армения. БТПП подписва споразумения за сътрудничество с Арменската агенция за развитие и със Съюза на производителите и бизнесмените на Армения;
- президентът на Кипър Димитрис Христовиас (2008 г.);
- президентът на Монголия Нацагийн Багабанги.

Независимо от предизвикателствата, които дигиталните технологии поставят и пред тази дейност, подобно на панаирно-изложбената дейност, БТПП съумява да формира максимално добре подготвени като състав делегации в съответствие с приоритетите на бизнеса или на държавните институции (в зависимост от инициатора на делегацията). Деловите мисии са гостатъчно информационно осигурени относно икономическите възможности на съответния регион или страна. Осигуряват се и потенциални партньори в зависимост от конкретните заявените интереси, приоритети или цели на участниците в делегацията. Палатата

дава пример и в друго едно отношение – предоставя възможност и на членове на другите представителни бизнес организации да участват в делегациите, доколкото обявените приоритети на съответното държавно посещение го позволяват.

Споразумения с чуждестранни партньори

За периода 1989–2009 г. са подписани над 150 споразумения с чуждестранни сродни организации. Това позволява комплексно обслужване на български и чуждестранни компании от цял свят.

Сключени са споразумения с Палатата за търговия, индустрия, занаяти и селско стопанство на Гориция – Италия, Търговската палата на Триест, ТПП на Руската Федерация, Търговско-промишлената палата на Палестина, Търговско-промишлената палата на Рабат, Френско-българския делови клуб, Словашката търговско-промишлена палата, Полската търговско-промишлена палата, Търговско-промишлената палата на Република Армения, с организациите от Португалия – Института за външна търговия, инвестиции и туризъм (JCEP), Асоциацията на индустриалците (AIP) и Асоциацията на предприемачите (AEP), с ПРОМЕК – Модена, Търговската палата за малки и средни предприятия – Атина, Международния център на търговските палати от регион Венето, ТПП на Латвия, Палатата на стокотроизводителите и предприемачите на Узбекистан, Центъра за външна търговия на търговско-промишлените палати на област Ломбардия, Техеранската търговско-промишлена палата, ТПП на Молдова, Унионкамере – Рим, ТПП на Сърбия, Международната търговска палата на Литва, Асоциацията на литовските палати за търговия, промишленост и занаяти, Търговско-промишлената палата на Кувейт, Грузинската търговско-промишлена палата, Съвета за развитие на търговията на Тайланд, Швейцарската програма за насърчаване на импорта (SIPPO) и др.

Цялостна представа за географските измерения на сключените споразумения може да се получи от инфокартата на 170 стр.

Председателят на БТПП Божидар Божинов и президентът на Чешката република Вацлав Клаус, 2005 г.

Българска делегация в Прага, 2005 г.

Кралят на Испания Негово Величество Хуан Карлос на официално посещение в България, след подписване на споразумение с Върховния съвет на търговско-промишлените палати на Испания, 2003 г.

Германо-българска кооперационна борса , 2005 г.

Посланикът на Япония Негово Превъзходителство Тсунихаро Такеда на разговор в Палатата, 2008 г.

Евгений Примаков, председател на Търговско-промишлената палата на Руската федерация, на посещение в БТПП, 2005 г.

Обсъждане на програмата на Българо-фламандския проект за обучение по предприемачество, 2006 г.

Смесени бизнес организации

В периода 1990–2008 г. БТПП създава голям брой смесени съвети, палати и бизнес клубове. Те са посредник за установяване на делови контакти и обмен на търговска, митническа, данъчна, транспортна информация.

Учредени са Българо-корейски комитет за икономическо сътрудничество (1990 г.), Българо-руска търговско-промишлена палата (1993 г.), Българо-израелска търговско-промишлена палата (1993 г.), Българо-турски икономически съвет (1996 г.), Българо-американски търговско-икономически съвет (1998 г.), Българо-йорданска камара за икономическо сътрудничество (1998 г.), Българо-ирански икономически съвет (1998 г.), Българо-македонска търговско-промишлена палата (1999 г.), Българо-либийски търгов-

Срещна с посланика на Република Корея Негово Превъзходителство Ким Мьонг-Джин и южнокорейска делегация, 2007 г.

ско-икономически съвет (2001 г.), Българо-ливански бизнес клуб (2002 г.), Българо-румънски бизнес съвет (2002 г.), Българо-арабска търговска палата (2003 г.), Българо-испански бизнес съвет (2003 г.), Българо-словенски бизнес съвет (2006 г.).

УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ

По отношение на международното сътрудничество БТПП също претърпя развитие в периода след 1989 г. И то не само следвайки събитията, но често изпреварвайки ги и иницирайки тяхната реализация. БТПП членува в 20 международни организации и партнира с повече от 150 други неправителствени организации и търговски палати от целия свят.

Асоциация на балканските палати

Предвиждайки настъпването на нови отношения на Балканите, председателят на БТПП през 1994 г. иницира създаването на Асоциацията на балканските търговски палати (ABC). Към 2008 г. Асоциацията обединява 10 национални палати от балканските страни и Кипър. ABC си поставя за цел създаването на зона за свободна търговия на Балканите и преодоляването на пречките пред бизнеса в региона. Знаково в тази посока е обръщението на председателите на палатите – членове на ABC, към техните правителства, прието през декември 1996 г. в София, с искането за превръщане на Балканите в зона за свободна търговия. Предложението, посрещнато с известно недоверие, в т.ч. и от някои медии, се превърна в реалност през 2004 г. за България. Тя вече може да търгува свободно с Турция – по сила на двустранно споразумение, с Румъния, Сърбия и Македония – в рамките на ЦЕФТА, и с Гърция – по силата на предприсъединителните договорености с ЕС.

През 1995 г. се поставя началото на системата ABCINFOS за обмен на оферти между

фирмите от балканските страни – първоначално по факс и мейл, а от март 1999 г. БТПП става създател и домакин на мрежата ABC (www.abcfinfos.com). През следващите години мрежата се развива и усъвършенства. Индикатор за ефективността на системата е еволюцията на месечните посещения – от 2088 през 1999 г. до 31 532 през декември 2002 г. и общо 318 997 посещения през цялата 2002 г.

БТПП е инициатор на съвместен проект между ABC и Асоциацията на германските търговски палати – DINK, който стартира през 2001 г. Резултатите от проекта са оценени високо от германското правителство и на тази база се разработва идея за нов проект, акцентиращ върху Западните Балкани, който и през следващите години дава своя принос за подготовката на европейското бъдеще на тези страни.

ЕВРОПАЛАТИ

През 1994 г. БТПП кандидатства за член-кореспондент, защото това е възможността, предвидена в устава на организацията, но е приета директно за асоцииран член на Асоциацията на европейските търговски палати – Европалати. Това е бележит факт от историята на Палатата, тъй като се случва няколко месеца преди започването на предприсъединителните преговори на България за членство в ЕС, което е изключение от практиката и безспорно признание за авторитета и ролята на БТПП. Приемането е резултат и от високата оценка, дадена от Рон Тейлър, изпълнителен директор на Асоциацията на британските палати, по това време и ръководител на проект, финансиран от „Ноу хау“ фонда на Великобритания, за БТПП и за регионалните търговско-промишлени палати в Пловдив, Бургас и Русе.

През 1999 г. БТПП открива свое представителство при ЕС в Брюксел. Създаването на офиса е продиктувано от необходимостта нашите производители да бъдат защитавани в рамките на ЕС и българският бизнес да има пряка връзка с Европалати.

През 2006 г. отново БТПП получава висока оценка от Европалати, като е приета за пряк член на организацията три месеца преди официалното присъединяване на страната ни към ЕС.

Чрез БТПП през октомври 2008 г. българският бизнес получи възможност да участва в учредяването и работата на Първия европейски парламент на предприятията. Така родните предприемачи, заедно със свои колеги от цяла Европа, поставят директно своите въпроси пред Европейския парламент и ЕК.

Форум за развитие на инфраструктурата на Балканите, 2001 г.

Среща с Пиер Симон, президент на Европалати и председател на Парижката ТПП, 2006 г.

Общо събрание на АВС, 1996 г.

Българска делегация участва в Европейския парламент на предприятията, 2008 г.

Общо събрание на АВС, 2006 г.

Министър-председателят на Албания Фатос Нано и Симеон Сакскобургготски в БТПП, 2003 г.

Балкански партенариат по линия на Асоциацията на Балканските палати, 2003 г.

Годишна среща на координаторите по проекта ABC-DIHK, 2008 г.

Семинар за европейски програми и финансови инструменти в рамките на проекта ABC-DIHK, 2004 г.

Конференция на палатите от Югоизточна Европа по линия на ABC-DIHK, 2006 г.

Бизнес съвет към Черноморското икономическо сътрудничество

БТПП беше сред създателите и неизменно работи за постигането на целите на съвета и до ден днешен. Съветът получи официален статут през 2007 г. В рамките на тази организация БТПП предава опита си, натрупан от сътрудничеството с балканските търговски палати, в съответствие с общата цел – стабилността от Балканите да се пренесе и към Черноморския регион.

Търговско-промишлени палати към Централноевропейската инициатива (ТПП към ЦЕИ)

Централноевропейската инициатива изигра важна роля преди присъединяването на страната ни към ЕС. БТПП е източник на идеи за оползотворяване на средствата, отделени от членовете на организацията, за подпомагане на бизнеса и опосредстване на деловите връзки между страните от Централна и Източна Европа.

През 2007 г. БТПП координира инициативите на ТПП към ЦЕИ в рамките на българското председателство на Инициативата.

Поемане на председателството на Търговско-промишлените палати от Централноевропейската инициатива, 2007 г.

Асоциация на световните търговски центрове

През 1984 г. БТПП като асоцииран член става част от световната мрежа, включваща 326 световни търговски центъра в 26 страни. В рамките на тази световна мрежа се осъществяват контакти и патньорства

с фирми, организации и институции от цял свят.

Решение за по-активно ангажиране с мрежата бе взето след събитията от 11 септември със Световния търговски център в Ню Йорк. Значително се разшириха обемът и активността на контактите, обмяната на информация. През 2005 г. в БТПП се открива Клуб на Световния търговски център. Той предоставя отлични възможности за установяване на бизнес контакти, за провеждане на срещи, коктейли, тържества с високо качество на услугите. И понастоящем БТПП е сред водещите членове заради предоставянето на максимален брой услуги.

Международна търговска камара – Париж

БТПП възстановява редовното си членство в МТК през май 1992 г., след като още през 1952 г. Палатата се включва в нейната работа чрез Комитета Изток-Запад. Участва активно в комитетите и работните групи на Камарата. Периодично отпечатва изданията на МТК – Париж, които засягат широк кръг въпроси, свързани с международния търговски арбитраж, еднообразните правила и обичаи относно документарните акредитиви, междубанковите рамбурси, договорните обезпечения, инкасата, Инкотермс, АТА карнетите, транспорта и др.

Международен Виенски съвет

БТПП сътрудничи в рамките на Международния Виенски съвет (учреден през 1979 г.) за изграждане на унифицирани условия и правила за правене на бизнес. Под егидата на БТПП е създаден Български национален комитет за работа със съвета. Палатата участва в учредяването на работни групи по инфраструктура, финанси, опазване на околната среда, безработица, както и на Смесен комитет по малките и средните предприятия.

Дунавско-европейски институт

БТПП поддържа контакти от 1978 г. с Дунавско-европейския институт – важен център за сътрудничество в транспортната инфраструктура, туризма и строител-

ството между страните от Дунавския басейн. Осъществява се обмен на информация и търговски мисии, участие в симпозиуми и семинари, издаване на доклади и бюлетини.

Международна организация на труда

Дейността на БТПП по линия на Международната организация на труда, в която страната ни членува от 1920 г., се изразява в участие в сесии, представяне на становища във връзка с ратификации на конвенции, предложения за нови конвенции, участие в трипартитните проекти на организацията, семинари и обучения, информиране на заинтересуваните институции за постиженията на организацията.

На редовните сесии на Международната конференция на труда в Женева БТПП, заедно с национално представителните работодателски организации – членове на Асоциацията на организациите на българските работодатели (АОБР), представя доклади за развитието на социално-икономическите отношения в България и ролята на българските работодатели в този процес.

Международна организация на работодателите

Чрез АОБР БТПП участва активно в работата на Международната организация на работодателите (МОП). Подготвя становища по актуални политики на пазара на труда.

Инициатива за сътрудничество в Югоизточна Европа

БТПП е участник в Инициативата за сътрудничество в Югоизточна Европа (SECI). През септември 1998 г. Палатата става домакин и инициатор на учредяването на Асоциация на прокомитетите от Югоизточна Европа (SECIPRO). В срещата участват Ерхард Бусек, SECI координатор, посланикът на САЩ Ричард Шифтър, представители на прокомитети от региона. Булпро към БТПП е част от тази структура. Създава се възможност да се представляват и защитават позициите на българския бизнес, да се улеснява неговият достъп до външни пазари, да се ограничава нелоялната конкуренция.

БТПП е институцията, която последователно подкрепя провеждането на преговори и членството на България в световната търговска организация, което става факт на 2 октомври 1996 г.

Подписване на споразумение между БТПП и УЗИНФОИНВЕСТ – Узбекистан, 2008 г.

Българо-турски бизнес форум с представители на фирми от Одрин и Бурса, 2006 г.

EAN България / GS1 България

Подготовката за членство в Международната организация GS1 (преди EAN International) започва през 1988 г. Във връзка с това е създаден съвет към БТПП с представители от Министерството на търговията и експортно ориентирани фирми по това време. Целта е запознаването с условията и подготовката на необходимите документи за членство в EAN International. Съгласно действащия тогава и сега правилник на Международната асоциация всяка страна е представена от една неправителствена нестопанска организация, която представлява интересите на широк кръг от производители и търговци в съответната страна.

В края на 1991 г. БТПП става член и официален представител на България в Международната асоциация EAN International (сега GS1). Функциите на Национална организация EAN се поемат от EAN България, звено в структурата на БТПП.

През първата година на членство броят на регистрираните фирми, получили фирмен префикс, е сравнително малък – 11. През следващите години броят на регистрираните фирми непрекъснато нараства, като съществен фактор за рязкото увеличаване на броя на членовете в България е появата на търговски вериги, като Метро, Билла, Брик-о-лаж, Практикер и други.

Първоначално EAN България разполага с ограничен персонал и изпълнява ограничени функции, като основната дейност е регистрацията на нови членове и предоставяне на номера EAN-8. Впоследствие дейността започва да се разширява, като включва генериране и верификация на баркодове. Това става възможно след закупуване на съответната техника и софтуер (верификатор и баркод генератор). Започва издаването на бюлетин, целящ да информира за продуктите и приложенията на стандартите на EAN International. През 2001 година броят на членовете вече възлиза на 1476.

През 2005 г., след подписване на меморандум за съгласие между БТПП и GS1, звеното EAN България се трансформира в Съвет GS1 България към БТПП. След промяната на статута дейността на Съвет GS1 България значително се активизира: изградена е собствена страница в интернет, съобразена с препоръките на GS1 за дизайн и съдържание, изготвен е нов софтуер за поддържане на базата от данни за членовете с доста разширени функции и възможности за търсене, ежедневно се обновява информацията в каталога на членовете на GS1 България и се зарежда информация за световния каталог на членовете на GS1 – GEPiR. Повишава се качеството и бързината на обслужване на членовете. Издадени са правилници, ръководства, специализирани бюлетини както на книжен, така и на електронен носител. При появяването на нови материали по различните теми се подготвят специализирани издания или се включват в темите на обучение и така информацията става достъпна за всички потребители на стандартите GS1 в България.

Редовно се провеждат семинари за обучение и запознаване на производителите и търговците със стандартите GS1, както и за повишаване на квалификацията на вече регистрираните фирми по приложението на тези стандарти. От 2008 г. теми, свързани с приложението на стандартите GS1, постепенно навлизат в обучението на студенти от Техническият университет в София, Техническият университет в Габрово и Университета за национално и световно стопанство – София.

През годините в рамките на своята дейност Съвет GS1 създава условия на една маса да седнат конкурентни търговски фирми и производители и да обсъждат въпроси от общ интерес с цел намиране на оптимални решения по различни теми, свързани с използването на стандартите GS1.

През 2006 г. е създадена EDI потребителска група, чиято цел е да въведе единен подход при внедряването на EDI (електронен обмен на данни по стандартите EANCOM и XML на Системата GS1). Използването на електрон-

ния обмен на поръчки, авизо за доставка и фактури между търговските вериги и техните доставчици се активира окончателно след направените законодателни промени през 2008 г. и оценяването на предимствата, които предлага този метод за обмен на документи.

ИНФОРМАЦИОННО-ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

От 1991 г. БТПП започва да издава **Бюлетин „Инфобизнес“** – седмично на български език, а от 1995 г. – ежемесечно и на английски език. В него е отразена цялостната дейност на Палатата – инициативи, становища, предложения, събития, срещи, полезна търговска, данъчна и митническа информация, търговско-икономически профили по страни. Включват се оферти за търсете/предлагане на стоки, технологии и услуги от български и чуждестранни компании.

От 1997 г. БТПП издава **„България – търговски каталог“** – справочник на българските износители. Броят на включените търговци расте с всяко следващо издание – от 2800 в първото издание до 6000 през 2008 г.

БТПП публикува множество **наръчници и ръководства** за осъществяването на определени стопански дейности – „Ръководство за обучение по предприемачество“, „Ръководство за създаване на клъстер“, „Курс за обучение на мениджъри в семейния бизнес“, „Ръководство за ползване на портала за онлайн консултация на обучители“, „Ръководство за работещите в туризма, проверка на умения и стандартизация на квалификацията“, „Наръчник по здравословни и безопасни условия на труд“, „Европейски справочник на предприемача“, „Европейски мрежи и финансови инструменти в подкрепа на бизнеса“, „Ръководство за съставяне на международен договор за пласмент“, „Наръчник на спедитора“ и др.

БТПП трайно полага грижи за информиране на всички фирми за правилата за произход, в т.ч. и за процеса на асоцииране на България в Европейския съюз. Още през 1993 г. издава

ръководство за прилагане на споразумението. Предоставя на своите членове информация за договорноправната основа на сътрудничество с различни страни, като преглед на законодателството на Швейцария и САЩ за внос от България, „Как да правим бизнес в Германия“, Общата система за преференции на УНКТАД (United Nations Committee on Trade and Development – UNCTAD), сборници със спогодби за избягване на двойното данъчно облагане, международен договор за факторинг и др.

За периода 1989–2008 г. БТПП е издала над 100 различни брошури, обхващащи въпроси по преминаването на границите, създаването и управлението на компания, маркетинга, мениджмънта, европейските стандарти и др.

БИБЛИОТЕКА

Библиотеката на БТПП постоянно обогатява книжния си фонд по над 50 теми, касаещи международното и българското търговско право и икономика. Към 2008 г. библиотеката разполага с над 100 000 заглавия на икономическа тематика.

ОБУЧЕНИЯ И СЕМИНАРИ

За разглеждания период в БТПП са организирани над 200 семинара с над 10 000 участници по теми от областите външна търговия, инвестиции, международно търговско право, патенти и търговски марки и др.

Във връзка с кандидатстването и приемането на България в ЕС е проведена поредица от 14 тематични семинара и обучения с 1120 участници, свързани с основните изисквания на Европейското право по отношение на търговската, данъчната и митническата политика, обществените поръчки, конкурентоспособността, взаимното признаване на професионалната квалификация, авторското право, транспортните коридори, включително използването на канала Рейн–Майн–Дунав–Русе и др.

С помощта на Британския ноу-хау фонд през 1996 г. в цялата страна се провеждат обучения по бизнес планиране и кредитиране.

Организиран са и семинари по въпроси, свързани с въвеждането на европейски стандарти за отговорностите на производителя за качеството и безопасността на стоките, опаковката, маркировката и етикетирането — за качеството в хранително-вкусовата промишленост, за безопасните условия на труд, за опазването на околната среда и др.

В рамките на 48 семинара са обучени 1920 фирми по писане на проекти за финансиране на дейности по Общоевропейски и Оперативни програми.

УЧАСТИЕ В ПРОЕКТИ

За периода 1989–2008 г. БТПП участва в 31 проекта, финансирани по общоевропейски програми. В рамките на събитията при реализирането на проектите са участвали над 15 000 фирми.

Чрез Българо-фламандския проект Палатата положи основите за създаване на центрове за обучение по предприемачество. За периода 2006–2008 г. са създадени 7 центъра, като се въведе дисциплината предприемачество като редовно обучение в специализираните учебни заведения.

КОМПЮТЪРНИ СИСТЕМИ

През септември 1998 г. е пуснат собствен интернет сайт на БТПП с домейн bcci.bg. През същата година е открит Интернет център, чрез който членовете на Палатата ползват онлайн услуги.

За периода 1998–2008 г. в сайта са регистрирани 2 053 504 уникални посещения. Обособени са 61 самостоятелни рубрики. Качена е електронна платформа, която позволява заявяване и плащане на услуги на БТПП по електронен път.

Информацията на сайта е преведена на шест езика (английски, немски, френски, италиански, испански и руски).

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ ПРИ БТПП (НЦПО при БТПП)

НЦПО при БТПП се създава през 2002 г. като сдружение с нестопанска цел. В него членуват БТПП, регионални палати и браншови организации.

Центърът е партньор на МТСП, МИЕ, МОН, НАПОО и участва във всички форуми, свързани с професионалното обучение.

По инициатива на НЦПО през 2002 г. се създава Съвет на лицензираните центрове в България.

НЦПО получава лиценз от Националната агенция за професионално образование и обучение и чрез изградена мрежа от 20 клона в страната провежда професионално обучение и краткосрочни семинари по 64 професии с общо 98 специалности. Заедно с чуждестранни партньори издава международно признати сертификати.

През 2005 г. НЦПО подписва договор за сътрудничество с Лондонската търговско-промишлена палата.

БЪЛГАРО-БАВАРСКИ ЦЕНТЪР ПО УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ЕООД

Българо-баварски център за управление на качеството е създаден през септември 1996 г. от БТПП и Баварския център по мениджмънт Изток–Запад. Центърът започва развитието си с обучение по внедряване на системи за управление на качеството ISO 9000. В първоначалния си вид той функционира като отдел в БТПП. От 2001 г. дейността е обособена в самостоятелно дружество с ограничена отговорност.

Дружеството се специализира в предоставянето на консултации на фирми по ISO 9000, ISO 14000, HACCP, CE маркировка.

През февруари 2000 г. „Беласица“ АД – гр. Петрич, получава сертификат за качество 9001. Това е първото предприятие, консултирано от Българо-баварския център за управление на качеството към БТПП, на което се връчва такъв сертификат след успешно проведен одит от страна на ТЮФ Рейнланд – сертификационен център за Средна и Източна Европа.

През 2008 г. се връчват наградите за качество „Босей“. На официална церемония „Оптикс“ АД, Панагюрище и МБАЛ „Токуда Болница София“ стават първите организации в България, които получават награди за управление на качеството „Босей – стремеж към звездите“.

ИНФОРМАЦИОННО-ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ВЕЗНИ“ ЕООД

През 1991 г. БТПП създава своето първо търговско дружество – „Везни“ ЕООД, с предмет на дейност издателство, полиграфия и реклама.

Активността на дружеството приоритетно е концентрирана в обслужване на издателската дейност на Палатата – отпечатване на бюлетини, брошури, бланки на документи, календари и рекламни материали.

ОЩЕ ИНИЦИАТИВИ НА БТПП В ПОДКРЕПА НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

За да подпомогне кредитирането на малки и средни предприятия, в началото на 1994 г. БТПП създава специален фонд за микро-кредити на обща сума 2 000 000 лв. Като резултат от добрия подбор и познаване на фирмите няма нито един невъзвратен кредит. В етапа на прохождане на частния бизнес тази услуга се приема много добре от членовете.

Чрез договор със застрахователни дружества БТПП предоставя услугата за издаване на застрахователни полици за рисковете „Злополука в чужбина“ и „Гражданска отговорност“.

За да осигури стабилност на пазара и доверие във фирмите, в началото на 1994 г. БТПП започва да предоставя информация за български фирми, обявени в ликвидация.

През 1995 г. Палатата извършва значителна дейност по запознаване на българския бизнес с отклонения от нормалните практики, като финансовите измами, особено нашумели с организации в Нигерия.

През 1997 г. Палатата учредява Клуб на износителите – платформа за обмен на добри практики във външнотърговската дейност.

През 2003 г. съдейства на фирми вносителки от САЩ при получаване на кредити от Ex-Im Bank.

БТПП, заедно с четиридесет и осем компании, работещи у нас, заявяват ангажимент за присъединяване към инициативата на ООН „Глобален договор“ – важна предпоставка за ангажирането на бизнеса у нас с решаването на приоритетните за обществото задачи, като повишаване на трудовата заетост, подобряване качеството на живота и намаляване на бедността.

Опитът на развитите западноевропейски държави в областта на технологичните постижения са също обект на внимание. През 1999 г. например се сключва споразумение между БТПП и Белгийската организация за подпомагане на технологичното развитие ТЕХНОПОЛ.

През 2001 г. БТПП подписва договор за стратегическо партньорство с „Информационно обслужване“ АД и става първата неправителствена организация, която получава правото да извършва дейност като регистриращ орган на електронния подпис. Палатата създава Информационен център за електронна търговия, който консултира и предоставя електронен подпис на фирмите.

БТПП създава продукта ЕЛЕКТРОНЕН ПАЗАР НА ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ с цел да

съдействия за установяването на контакти между инвеститори и предприемачи.

На базата на сътрудничеството с „Дейта енд Информейшън Консулт“ ЕООД – дистрибутор на фирма Dun&Bradstreet, българските фирми получават достъп до услугите на компанията – маркетингови справки, икономически профили на държави и компании от цял свят.

В областта на опазване на околната среда БТПП подкрепя инициативата на браншови организации от хранителната и козметичната промишленост за създаване на „Екобулпак“ АД, което започва дейност като колективна

организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки по Закона за управление на отпадъците и със своята дейност е част от усилията за изпълнение на договореностите на България за присъединяване към ЕС.

БТПП включва своите членове в дискусии по чувствителни теми на значително ранен етап, като например въвеждането на Валутния борд, борбата с монополите, генномодифицираните храни, електронната търговия и др.

През 2008 г. БТПП става първата национално призната работодателска организация, сертифицирана по ISO 9001:2000.

Ако трябва накратко да се опишат резултатите от дейността на БТПП в периода 1989–2008 г., то това са: плавен и успешен преход към пазарни условия на дейност върху основата на вековна традиция; запазване на лидерската позиция както сред българския бизнес, така и в международен план; авторитет пред държавните институции и независимост от тях и от политическите сили; финансова независимост, стабилност и предвидимост, винаги в услуга на членовете на БТПП.

БТПП И БИЗНЕСЪТ ПО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПЪТ НА БЪЛГАРИЯ (2009–2014)

Периодът 2009–2014 г. е от историческо значение за България. Членството в Европейския съюз даде старт на модернизиранието на страната, на хармонизирането на националното законодателство с европейското и сближаването с европейските ценности и стандарти.

Заедно с това обаче българската бизнес общност се изправи пред предизвикателството успешно да реализира всички възможности, които ни дава това членство. В тази посока бяха и усилията на БТПП. Важно беше бизнесът не само да приема, но и да мисли стратегически за ЕС, да участва във формулирането на европейските политики – основен проблем за реализиране на ползите от членството на страната ни в Европейския съюз.

През периода 2009–2014 г. дейностите и инициативите на Палатата бяха ориентирани към практическите аспекти на предприемачеството, но винаги в контекста на Единния европейски пазар, оперативните програми през първия програмен период 2009–2014 г. и проектите, свързани с тях.

ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ ЗА ЕВРОПЕЙСКА ИНТЕГРАЦИЯ

БТПП затвърди своята роля като организация, която предоставя консултации и обучение на малките и средните предприятия за повишаване на техния капацитет при формулирането на печеливши идеи и представянето на успешни проекти с цел активното усвояване на европейското финансиране и повишаването на тяхната конкурентоспособност.

В периода Дирекцията „Европейска интеграция и Европейски проекти“ реализира 29 проекта в областта на туризма, енергийната ефективност, транспорта и логистиката, опазването на околната среда, развитието на биологично земеделие, повишаването на конкурентоспособността на малките и средните предприятия чрез обучение и по-

вишаване на квалификацията на мениджъри, насърчаване на експортната ориентация и износа чрез създаване на бизнес мрежи, участия в специализирани изложби и обмен на опит с партньори от Европа и др.

Значително постижение на експертния екип е реализирането на проект „Тръст“, изпълняван по програма „Достойни условия на труд и тристранен диалог“ и финансиран от Норвежкия механизъм. В един труден период за БТПП през 2012 г., когато държавната администрация прие специален закон, за да извади Палатата от тристранния диалог като национално призната работодателска организация, международната общност чрез своята подкрепа демонстрира признанието си към БТПП и нейните усилия да работи в полза на бизнеса и в защита на неговите интереси.

През 2012 г. Палатата стана единствената работодателска организация, чийто проект, свързан с мерки за подобряване на тристранния диалог, бе одобрен от управляващия орган на Норвежката програма и получи финансиране. В рамките на проекта се реализираха 6 проучвания за състоянието и развитието на социалния диалог в България, за ролята на работодателските организации и бяха направени съответните изводи и препоръки за подобряване на работата в рамките на тристранното сътрудничество. Партньор на Палатата по проекта от норвежка страна бе Конфедерацията на работодателите в Норвегия (ННО).

През 2014 г. приключиха два мащабни проекта с възлово значение за развитието на туризма и мултимодалния транспорт в Югоизточна Европа, включително и в България. БТПП създаде първото мобилно приложение в областта на туризма по проект „Саджитаруус“, включващо 120 културно-исторически паметника от Югоизточна Европа, 20 от които от София, с атрактивни снимки и текстове. За приобщаване на младите хора към културните ценности беше създадена и образователна компютърна игра, базирана върху културното наследство в Югоизточна

Срещна по проект Tech-Eastile за представяне на резултатите по проекта, 2012 г.

Международен панаир в Берлин по проект RECULTIVATUR, 2013 г.

Обсъждане на проект RECULTIVATUR в Ланчано, Италия, 2012 г.

Учредяване на Център за мултимодален транспорт към БТПП, 2014 г.

Пресконференция по проект TRUST, 2013 г.

Среща на партньорите по проект SAGITTARIUS, 2012 г.

Европа. Използвайки най-новите технологични разработки, БТПП представи и съдейства за развитието на туризма и рекламирането на София като културна столица.

През 2014 г. към Палатата се създаде и Център за мултимодален транспорт, който беше резултат от реализирания проект по програма Югоизточна Европа „Мултимодална платформа ADB – Агриатическо море, Дунав, Черно море“. Дейността на Центъра е в контекста на приоритетите на новия програмен период 2014–2020 г., свързан с по-нататъшното развитие на мултимодалния транспорт и превръщането му в реално предлагана услуга за бизнеса с цел намаляване на транспортните разходи и опазване на околната среда.

За периода 2009–2014 г. бяха организирани около 25 тематични обучения по оперативните програми с участието на повече от 750 фирми. Още около 500 фирми получиха индивидуална помощ и консултации. Палатата се ръководеше от амбицията да бъде максимално полезна на бизнеса при кандидатстването и писането на проекти, да дава практическа насока на обученията с професионална информация и конкретни отговори на достъпен език.

Чрез сайта на Палатата се създаде възможност за следене на „Нормативни актове на Европейския съюз в процес на подготовка“, което позволява на деловите среди реално да участват с мнения и коментари в предстоящи промени в европейското законодателство, в международни споразумения на европейско ниво, в решения на Съда на ЕС по конкретни казуси.

ЕВРОПЕЙСКИ ИНФОРМАЦИОНЕН И ИНОВАЦИОНЕН ЦЕНТЪР (ENTERPRISE EUROPE NETWORK)

С пълноправното членство на България в ЕС мрежата Европейски информационен и иновационен център (Enterprise Europe Network – EEN) разгърна дейността си като основен инструмент на Европейската комисия за провеждане на политиката и за подпомагане на МСП. Над 6000 български фирми бяха консултирани и над 500 предприятия получиха специализиран съвет относно Европейското законодателство, функционирането на вътрешния пазар на ЕС, намирането на нови партньори и пазари, възможностите за повишаване иновационния капацитет и трансфер на технологии, финансирането на научни изследвания по програмите на ЕС за иновации и изследователска дейност, защитата на интелектуалната собственост.

Над 3500 представители на бизнеса взеха участие в обучителни семинари, информационни дни и специализирани обучения, проведени в рамките на различни европейски инициативи. Бе предоставена възможност на гражданите и заинтересованите страни да дадат своето мнение и принос в ранен етап от изработването на политиките на Европейския съюз

Над 200 български фирми намериха нови партньори чрез участие в международни специализирани събития – конференции, бизнес мисии, срещи за двустранно сътрудничество, мисии за растеж.

През 2014 г. EEN към БТПП бе първият център в рамките на мрежата от България, който се сертифицира по инструмента на Европейската комисия IMP³rove за извършване оценка на иновационния капацитет на предприятията.

В периода 2009–2014 г. EEN работи по 13 проекта, финансирани по линия на ЕС – Седма рамкова програма, Интелигентна енергия,

Срещна на Евроклуба, 2013 г.

Строителни специалисти на посещение във фото-волтаична централа ЗИТА - Стара Загора по проект Ree_Trofit, 2012 г.

Екип от експерти по проект WASTEKIT в завод за отпадъци в Амстердам, 2010 г.

Програма за предприемачество и иновации, Програма за транснационално сътрудничество в Югоизточна Европа. В рамките на проектите специалисти от различни сфери – опазване на околната среда, енергийна ефективност, управление на отпадъците, третиране на повърхности, получиха възможността да се запознаят с последните тенденции в своята сфера, да обменят опит и добри практики, както и да установят контакти с експерти от групи европейски държави.

Сред най-значимите проекти на EEN е проект MILD HOME с основна цел да доведе до създаването и реализирането на иновативен модел за екоселище, притежаващ значително подобрени характеристики в контекста на околната среда, енергийната ефективност и икономическата устойчивост. Подобен холистичен подход към устойчиви строителни и архитектурни решения се реализира за пръв път на територията на България.

Евроклуб

Евроклубът към БТПП се утвърди като форум за обмен на идеи между дипломати, политици, представители на бизнеса и медиите. Единствено в срещите на Клуба към БТПП, освен представяне на приоритетите на започващото председателство, се дава и отчет за постиженията през изминалото председателство на ЕС.

Сред новите инициативи на Евроклуба е подкрепата на Кандидатурата на София за Европейска столица 2019.

През 2013 г. дейността на Евроклуба бе призната като добра практика и в мрежата Enterprise Europe Network.

Признание за добра практика в мрежата EEN получи също и Съветът по иновации и енергийна ефективност към БТПП.

Работни групи

Експерти от EEN към БТПП участват в работна група „Обратна връзка за малки и средни предприятия“ и секторна група по „Женско предприемачество“ към ЕК. На национално ниво се осигурява участие в работни групи към Министерството на труда и социалната политика и Министерство на икономиката и енергетиката.

УЧАСТИЕ В НАЦИОНАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ДЪРЖАВНО-ОБЩЕСТВЕНИ ОРГАНИ И ОБЩЕСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ

БТПП – най-голямата работодателска организация в България

Спорът за това коя е най-голямата работодателска организация у нас, е непродуктивен. Най-важен и определящ критерий е в каква степен дадена структура е в подкрепа на предприемачите и до каква степен защитава техните интереси. Много от националните организации, получили международно признание и авторитет, в това число и чрез членството в Международната организация на работодателите, нямат многоброен членски състав. Например Полската конфедерация на частните работодатели „Левиатан“ има само 90 членове, но това не ѝ пречи да представлява интересите на една значителна по големина, даже за мащабите на Европа, икономика като полската. Затова действията на определена организация, особено в защита интересите на работодателите, са от огромно положително значение. И обратно, отрицателно се оценява конформисткото поведение на една организация в сервилничене на всяко ново правителство и отричане на постиженията на предишното, към което преди това също е демонстрирано низкопоклонство.

Затова някои организации, като БТПП, са признати и членуват в редица големи и авторитетни международни организации, а други – не.

БТПП винаги се е ръководила от принципа да бъде конструктивен партньор, но и опонент, коректив, когато интересите на работодателите се negliжират.

БТПП запазва статута си на най-значимата работодателска организация в България – с над 53 000 членове към 31.12.2014 г. Информация за членовете на Палатата е публи-

Социалните партньори на консултации при президента Росен Плевнелиев, 2014 г.

кувана в електронната версия на Единния търговски регистър на БТПП с осигурен публичен достъп през Интернет.

Националната представителност на БТПП е призната последно от Министерски съвет с Решение №638 от 26.07.2012 г.

БТПП с участието си в национални и регионални държавно-обществени органи формулираше предложения и становища към институциите у нас с разбирането за успешно прилагане на европейското законодателство като инструмент за вътрешна промяна.

В рамките на социалния диалог БТПП и през 2009–2014 г. продължи да защитава интересите на българските предприятия чрез участието си в над 300 държавно-обществени и обществени органи на национално и местно ниво.

През този период бяха постигнати следните по-значителни резултати в диалога с държавата:

- Осигурителните задължения към ДОО продължиха да намаляват, като от 2012 г. общият размер на вноската при най-масовата трета категория труд се снижи на 22.3% (за сметка на работниците/служителите и на работодателите).

БТПП винаги е отстоявала становището (и досега е успявала) да не се увеличава данъчно-осигурителната тежест за стопанските субекти, включително и за здравна осигуровка.

- БТПП настоя на отмяната (през 2013 г.) на разпоредбата от Закона за публичност

Национално представителните синдикални и работодателски организации оповестяват обща позиция относно актуалната обществено-политическа ситуация в страната, 2014 г.

Заседание на национално представителните работодателски организации, 2013 г.

Заседание на парламентарната комисия по труда и социалната политика, 2013 г..

Среща с министъра на труда и социалната политика, 2013 г.

Заседание на Парламентарната комисия по икономическа политика и туризъм, 2014 г.

на имуществото на лица, заемащи висши държавни, обществени и други длъжности в публичния и частен сектор, която задължаваше членовете на управителните съвети на националните работодателски и синдикални организации да декларират цялото си имущество пред Сметната палата, а последната – да публикува тази информация.

- БТПП наложи обявяването (през 2012 г.) за противоконституционна на разпоредбата в Кодекса на труда, с която се въведе критерий за представителност, предварително изключващ възможността БТПП да кандидатства за национално призната работодателска организация.
- БТПП успя да се наложи за нормиране в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (считано от 2013 г.) на право на представители на браншовите организации да присъстват в заседания на парламентарните комисии и да участват в дебатите, както и на задължения на водещата комисия да изискват становище от Националния съвет за тристранно сътрудничество, ако законопроекта касаят трудовите и осигурителни отношения.
- След продължително настояване през 2014 г. беше приета разпоредба в Закона за местните данъци и такси, съгласно която такса „смет“ да не се определя въз основа на балансовата стойност, данъчната оценка или пазарната цена на недвижимите имоти (разпоредбата влиза в сила от 1.01.2015 г.).
- Постигане за работодателите в България е нормирането в Кодекса на труда на условия за извършването на надомна работа и работа от разстояние (през 2011 г.), както и на агенциите за временна заетост (през 2012 г.).

На сайта на Палатата е създаден динамичен модул „Внесени законопроекта в НС, касаещи икономиката“ с възможност за абонамент/отказ от абонамент, както и коментар. Към края на 2014 г. в базата данни има около 150 записа с възможност за търсене по ключова дума. Интересът към тази информация е изключително голям – годишно посещенията надхвърлят 10 хиляди.

Посланикът на САЩ у нас Н. Пр. Марси Рийс удостоверява председателя на Палатата с почетен сертификат от Департамента по търговия на САЩ, 2014 г.

От името на БТПП главният секретар на Палатата Васил Тодоров получава отличие от посланика на Турция Негово Превъзходителство Сюлейман Гьокче, 2014 г.

Министърът на външните работи на Япония удостоверява с почетна диплома Георги Стоев, заместник-председател на БТПП и на Българо-японския икономически съвет, 2012 г.

ПРОЕКТ „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“

През периода 2009–2014 г. БТПП изпълни мащабен шестгодишен проект по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд (ЕСФ), насочен към противодействие на проявите на сивата икономика при трудовоправните и осигурителните отношения, водещи до нелоялна конкуренция и промени на обществената нагласа за толериране на тези прояви.

Обхванатите от проекта работодатели и наетите лица бяха около 8000 души.

В цялата страна бяха организирани 685 събития, от които:

- 479 обучителни събития (включително и обучения на работното място);
- 117 информационни събития;
- 89 кръгли маси и дискуссионни панели.

Създадена бе Виртуална социална академия www.vsa.bcci.bg като инструмент за самообучение и самоинформиране, съдържаща информация за:

- нормативната рамка, регулираща трудовоправните и осигурителните отношения;
- анализи, методически ръководства, резултати от проучванията, Кодекс по бизнес етика и др. информация;
- възможност за абонамент на Alert механизъм, чрез който абонатите получават редовна информация за промени в трудовото законодателство;
- HelpDesk за получаване на сигнали за нарушения в областта на трудовоправните и осигурителните отношения;
- консултантски услуги;
- добри европейски практики;

- модул „Кариерно развитие“, където виртуално се срещат работодатели, предлагащи атрактивни позиции, и заети лица, търсещи кариерно развитие;
- възможност чрез попълване на онлайн анкета за изразяване на лично мнение по даден въпрос в областта на трудовоправните отношения и др.

Бяха предоставени 800 безплатни тематични консултации в писмена форма от едни от най-добрите специалисти в следните тематични области:

- фирмено поведение;
- корпоративна социална отговорност;
- бизнес етика;
- повишаване адаптивността на работниците;
- управление на конфликти посредством преговори;
- посредничество и медиация;
- приложение на система от глобални стандарти GS1 (маркиране с бар код и електронен обмен на данни).

Подготвени са 10 експертни разработки в следните тематични области:

- Ефективна организация и администриране на бизнеса;
- Обща рамка на трудовоправните и осигурителните отношения;
- Фирмена култура – ефективна работна среда;
- Правни механизми за защита на интересите на наетите лица;
- Механизми за взаимодействие между работодателите и наетите лица.

Проведени са 12 мащабни проучвания и 17 анализа на резултатите от проведените проучвания (в териториален и отраслов разрез), обхващащи цялата страна, по-важните от които са:

- Проучване на нивото на информираност на наетите лица и работодателите в цялата страна относно нормативната рамка, регулираща трудовоправните и осигурителните отношения с 6637 респондента;
- Повторно проучване със същия предмет към края на изпълнението на проекта, за

да се провери какво се е променило в резултат на проведените обучения, информационни събития, подготвени учебни и методични материали, Виртуалната социална академия и други инициативи по проекта. Резултатите показват в различните отрасли/региони от 10% до 32% по-добра информираност и оттам с от 10% до 32% намаляване на проявите на сивата икономика при трудовоправните и осигурителните отношения;

- Проучване и анализ на условията на труд в отраслите: производство на текстил и изделия от текстил, производство на облекло; производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия; хотелиерство и ресторантьорство. В резултат на проучването бяха подготвени методически ръководства за подобряване на условията на труд в горепосочените три отрасли, бяха проведени обучения на място. В резултат на разработените методики за подобряване на условията на труд в предприятията от целевите сектори, 6 месеца след запознаването на работодателите с тях, бяха постигнати следните резултати:

– Отрасъл „Производство на текстил и изделия от текстил, производство на облекло“ – намаление на трудовите злоупотреки с 40,0%;

– „Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия“ – намаление на трудовите злоупотреки с 35,7%;

– „Хотелиерство и ресторантьорство“ – намаление на трудовите злоупотреки с 28,6%;

– Средноаритметично намалението е 34,77%;

- Проучване на рисковите фактори на пазара на труда, водещи до прояви на неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения в отраслите производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия, производство на текстил и изделия от текстил, производство на облекло, гражданско строителство и изолации, хотелиерство и ресторантьорство, транспорт, спеди-

ция и съобщения, операции с недвижимо имущество, наемогателна дейност, бизнес услуги, учебно-образователни услуги.;

- Оценка на въздействието на проекта върху рисковите фактори на пазара на труда и разработване на стратегия за ограничаването им. Подготовка на предложения за законодателни промени в нормативната рамка, регулираща трудовоправните и осигурителните отношения с цел ограничаване на проявите на неформалната икономика;
- Проучване на европейските добри практики в борбата срещу сивата икономика при трудовоправните и осигурителни отношения в 6 страни членки на ЕС: Люксембург, Португалия, Ирландия, Румъния, Латвия и Литва. Аналитичен подбор на приложими в България добри практики и разработване на стратегия за прилагането им в България.

Създадоха се 29 Центъра за кариерно развитие в София и в останалите 28 града с функциониращи Регионални ТПП за подпомагане на кариерното израстване на заетите лица и за подобряване възможността работодателите да намерят подходящи експерти чрез виртуално базираната информация в модула „Кариерно развитие“ на Виртуалната социална академия.

Учредителна среща дискусия за създаване на регионални мрежи за предотвратяване на проявите на неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения, 2012 г.

Обучение за израстване в кариерата по линия на проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“, 2014 г.

Заклучителна конференция по проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“, 2014 г.

БТПП – ДЕЛОВИ ПОСРЕДНИК В МЕЖДУНАРОДНИТЕ КОНТАКТИ НА ФИРМИТЕ

Ръководена от разбирането, че в съвременния свят на глобални проблеми и рискове международното сътрудничество е един от ключовете за развитие, БТПП поставя международното сътрудничество сред приоритетите на своята дейност – в насоките приети от Общото събрание от 2009 г. и развити в приоритетите, гласувани от Общото събрание през 2014 г.

Универсалният характер и авторитетът на Палатата ѝ отреждат водещо място в международното сътрудничество на страната ни. Дейностите и инициативите ѝ са подчинени на целите и стратегиите на националната ни икономическа политика, като в центъра на сътрудничеството за развитие са поставени фирмите и предприемачите.

Бизнес делегации

За периода 2009–2014 г. бяха организирани 119 бизнес делегации и форуми в страната и чужбина с над 3900 български и около 5400 чуждестранни участници. 27 български бизнес делегации в чужбина придружаваха представители на българското правителство при официални посещения или по покана на партньорски организации. Останалите 92 бизнес делегации и форуми са проведени в България.

Споразумения с чуждестранни партньори

За периода 2009–2014 г. са подписани 38 споразумения с чуждестранни организации. Това създава възможности за комплексно обслужване на български и чуждестранни компании.

Цялостна представа за географските измерения на сключените споразумения може да се получи от инфокартата на 170 стр.

Смесени бизнес съвети

През последните 5 години бяха основани редица нови смесени съвети. През 2010 г. официално бе учреден Българо-саудитски

бизнес съвет, по линия на който се състояха няколко официални посещения на делегации в България.

Като най-значими резултати от дейността на съвета могат да се отбележат улесненият начин за получаване на бизнес визи за Кралство Саудитска Арабия, усилията за създаване на подобна организация в Саудитска Арабия, партньорството със Съвета на саудитските палати за намиране на подходящи партньори. През февруари 2011 г. българска бизнес делегация, организирана от БТПП и съпровождаща министъра на икономиката и енергетиката на България, посети Риад. Бе проведен бизнес форум с многобройни срещи с местни бизнесмени, както и посещения в различни институции. През септември 2011 г. бизнес делегация от Саудитска Арабия бе на посещение в София. Делегацията бе водена от министъра на земеделието на Саудитска Арабия. През май 2013 г. бе приета делегация от град Джеда – втория по големина град в страната след столицата Риад и най-голямото саудитско пристанище на Червено море. Съветът активно работи за установяване на контакти и сътрудничество в секторите туризъм, селско стопанство, информационни технологии.

През 2010 г. бе основан Клубът на смесените и чуждестранни палати в България. В началото неговите членове са 18, а през 2014 г. те достигнаха 40.

През 2012 г. се учредиха Българо-украинска индустриална камара и Българо-катарски бизнес съвет.

Българо-японският икономически съвет задълбочи сътрудничеството си с японските организации ДЖЕТРО, ДЖАЙКА и с Посолството на Япония в София. През 2012 г. бе отбелязана 40-годишнината от икономическите връзки между Българо-японския икономически съвет и Японо-българския икономически съвет.

БТПП оказва съдействие за сформирането на няколко смесени палати: Българо-туркменистанската индустриално-търговска камара, Българо-азербайджанската търговско-индустриална палата и Българо-полската търговско-промишлена камара.

Среща с членове на Бизнес съвета на ЧИС, 2010 г.

Заседание на Борда на директорите на Бизнес съвета на ОЧИС, 2014 г.

Бизнес съветът на ОЧИС отчита успехи за българското председателство на организацията, 2014 г.

Австрийско-български икономически форум във Виена, 2012 г.

Австрийско-български икономически форум в София по повод визитата у нас на федералния президент на Австрия, 2014 г.

Участие на българска делегация в Европейския парламент на предприятията в Брюксел, 2010 г.

Българска бизнес делегация отпътува за участие в Европейския парламент на предприятията, 2014 г., Брюксел

Президентът на Гърция Каролос Папуляс при откриването на Българо-гръцки форум в Атина, 2009 г.

Българо-словенски бизнес форум и двустранни срещи в конгресния център Бърдо при Кран, 2011 г.

Първа бизнес конференция „България – Бразилия: устойчиви партньорства“ с участието на президента на Бразилия Дилма Русеф, 2011 г.

Президентите на България и на Хърватия откриват Българо-хърватски форум в БТПП, 2013 г.

Президентите на България и на Сърбия участват в делови форум, организиран от Палатата, 2013 г.

Сътрудничество с дипломатическия корпус, акредитиран в България, и българските мисии в чужбина

През периода 2009–2014 г. са проведени 390 срещи с посланици и търговски представители на чужди страни. Цели на тези срещи са улесняването на обмена на важна за фирмите членове на БТПП информация и организирането на многобройни съвместни събития в страната и чужбина.

Обичайна практика стана срещата с ръководството на БТПП да бъде част от програмата на всички дипломати още в началото на мандата им заради доказания капацитет и експертиза в развитието на двустранните отношения. От значение е и опитът на Палатата при ефективното сътрудничеството със сродни неправителствени организации от страните, чиито интереси дипломатите представляват в България.

Годишни награди на Службите по търговско-икономически въпроси

БТПП започна кампания по издигане на авторитета на българските търговско-икономически служби зад граница. Неудовлетвореността на бизнеса от работата на българската администрация се пренасяше по аналогия и в отношението към търговските ни представители. Това не стимулираше онези, които вършеха добре своята работа, да се усъвършенстват, нито пък тези с по-скромни резултати да последват примера им. От 2012 г. БТПП започна да насърчава Службите по търговско-икономически въпроси (СТИВ) зад граница, оценявайки ги съвместно с Министерството на икономиката и енергетиката по следните критерии: износ, инвестиции, туристи, чуждестранни участници-изложители в панаири в България.

По линия на сътрудничеството със СТИВ в БТПП постъпва оперативна търговска информация – анализи на пазари и стокови позиции в съответните страни, конкретни оферти за търсене, предлагане, коопериране и участие в панаири и изложби, която по информационните канали на Палатата се предоставя на фирмите.

Участие в проекти

По линия на международното сътрудничество се изпълниха проекти с Европалати: („Woman on board of local development“ и „Медиация“) и проекти за трансгранично сътрудничество (България – Сърбия и България – Македония). Като резултат от проекта, реализиран със сръбските партньори през 2013 г., официално бе открит и Център за обучение на хора с увреждания със специализирана IT зала в община Владичин Хан, Сърбия.

От 2010 г. БТПП е партньор в проект между палатите от ЦЕФТА и Асоциацията на германските търговско-промишлени палати (CEFTA-DIHK) за приложение на ЦЕФТА споразумението. Целта е подобряване на интернационализацията на икономиката на Централна и Източна Европа. Ежегодно БТПП участва в инициативи на страните от ЦЕФТА и приема за обучение в Арбитражния съд служители от секретариатите на АС при търговско-промишлените палати на Македония, Молдова, Черна Гора. Големи събития, които са организирани по линия на проекта за периода, са Международната конференция по инфраструктурата в София (ноември 2009 г.) с над 150 участници, сред които представители на българския бизнес, фирми от страните на Асоциацията на балканските палати (ABC), немски компании и партньорски организации на БТПП от Балканите. Организирана бе и конференция на тема „Интернационализация на икономиката на Централна и Източна Европа и Черноморския регион чрез приложение на ЦЕФТА споразумението“ (май 2014 г.) в София.

МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ – ПАРТНЬОРИ НА БТПП

Сътрудничеството с неправителствени международни организации заема особено място в общия инструментариум на Палатата в областта на интернационализация на дейността на фирмите членове.

В европейски план Европалати е стратегически партньор за осъществяването на консултации, за изготвянето на становища и общи инициативи. БТПП участва активно в управляващите органи на Асоциацията – председателят на БТПП Цветан Симеонов е член на Борда на директорите, а заместник-председателят Георги Стоев е член на Бюджетната комисия от 2013 г.

Палатата е сред учредителите на Европейския парламент на предприятията (ЕПП) през 2009 г. Представители на българския бизнес дебатират и гласуват по време на сесиите на ЕПП, провеждани се на всеки две години в Брюксел. И през 2014 г. България бе представена в Третия европейски парламент на предприятията от 18-членна бизнес делегация, номинирана от БТПП. Интернационализацията, финансите, обучението и човешките ресурси, енергетиката стояха във фокуса на дискусиите. Провеدهа се и срещи с българските евродепутати, поставиха се конкретни въпроси, свързани с проблемите на бизнеса.

В регионален план най-активни контакти БТПП има с Асоциацията на балканските палати (АВС), като пое ротационното председателство през 2011 г. с приоритети трансграничното и регионалното сътрудничество, инвестициите в региона и насърчаването на женското предприемачество. В рамките на българското председателство се проведе и първата среща в Истанбул на Съвета на жените предприемачи към АВС, създаден в края на 2010 г.

През първата половина на 2010 г. БТПП бе председател на Съвета на деловите среди към Черноморското икономическо сътрудничество (ЧИС). Във фокуса на българското председателство стояха международни проекти с участие на Бизнес съвета на ЧИС, сътрудничество със сродни международни организации.

БТПП отново пое председателството на Бизнес съвета към ЧИС през първата половина на 2014 г. с основни приоритети транспорт, логистика, регионално сътрудничество, стимулиране на МСП и сигурност. В рамките на това председателство палатата

БТПП и Китайският съвет за насърчаване на международната търговия сключват споразумение за сътрудничество, 2012 г.

Китайска бизнес делегация от провинция Цзянсу, 2011 г.

Българска делегация участва в инвестиционен форум в Токио, 2012 г.

Бизнес форум в Токийската търговско-промишлена палата и подписване на Споразумение за сътрудничество между БТПП и Японската асоциация за търговски арбитраж, 2011 г.

Българска бизнес делегация придружава официално правителствено посещение в Албания, 2012 г.

Българо-индийски двустранни срещи в рамките на бизнес форум в Делхи, 2012 г.

Подписване на споразумение с Федерацията на индийските търговски палати, 2012 г.

Ливанско-български бизнес форум по време на официално правителствено посещение в Ливан, 2010 г.

Връчване на годишни отличия на най-активните служби по търговско-икономически въпроси (СТИВ), 2012 и 2014 г.

организира участия в изложенията Винария и Секюрити експо с щанд на Бизнес съвета, форум за МСП и конференция на тема интернационализация.

С отстояваните позиции в рамките на Съвета Палатата успя да предотврати прекаленото му бюрократизиране и нарастване на разходите за дейността за сметка на въноски на членовете.

Съвместно с търговско-промишлените палати към Централната европейска инициатива (ТПП към ЦЕИ) БТПП осъществи дейности за подпомагане на бизнеса в региона и осъществяване на преки фирмени контакти.

В глобален план основни партньори на БТПП останаха и през периода 2009–2014 г. Асоциацията на световните търговски центрове, Международната търговска кама-

ра – Париж, Международната организация на труда, Международната организация на работодателите.

Като част от глобалната мрежа от 326 Световни търговски центъра в 26 страни, Палатата осъществява контакти и партньорства с фирми, организации и институции от цял свят и ползва възможностите за промотиране на важни събития чрез информационните канали на мрежата. Ежегодно чрез мрежата се разпространяваха годишните издания на Палатата – „ТОП 100 – водещите фирми в българската икономика“ и „България в цифри“.

Чрез членството в Международната търговска камара (МТК) – Париж, БТПП създава възможности за българския бизнес да участва във формирането на важни правила в международната търговия, условия за достав-

БТПП – домакин на Виенски Икономически разговори в София, на тема „Либерализация на регионалните пазари“, 2012 г.

ка, търговски разплащания, разрешаване на търговски спорове. Председателят на БТПП участва активно в Седмия и Осмия световен конгрес на търговско-промишлените палати (юни 2011 г. в Мексико и април 2013 г. в Доха).

На експертно ниво БТПП бе представена в работни срещи на Съвета по сертификатите за произход и АТА картетите към МТК през декември 2013 г. и юни 2014 г. Палатата продължава дискусията с МТК относно условията за участие в Националния комитет към МТК в България. През 2014 г. БТПП успешно премина процес на акредитация от МТК за издаването на сертификати за произход съгласно правилата, установени от международната организация. В резултат на това БТПП бе присъединена към Акредитационната верига за издаване на сертификатите за произход на стоки и е сред първите десет палати, получили международна акредитация за осъществяване на тази дейност – Холандия, Франция, Белгия, Великобритания, Австралия, Словакия, Сингапур, Китай, Южна Корея.

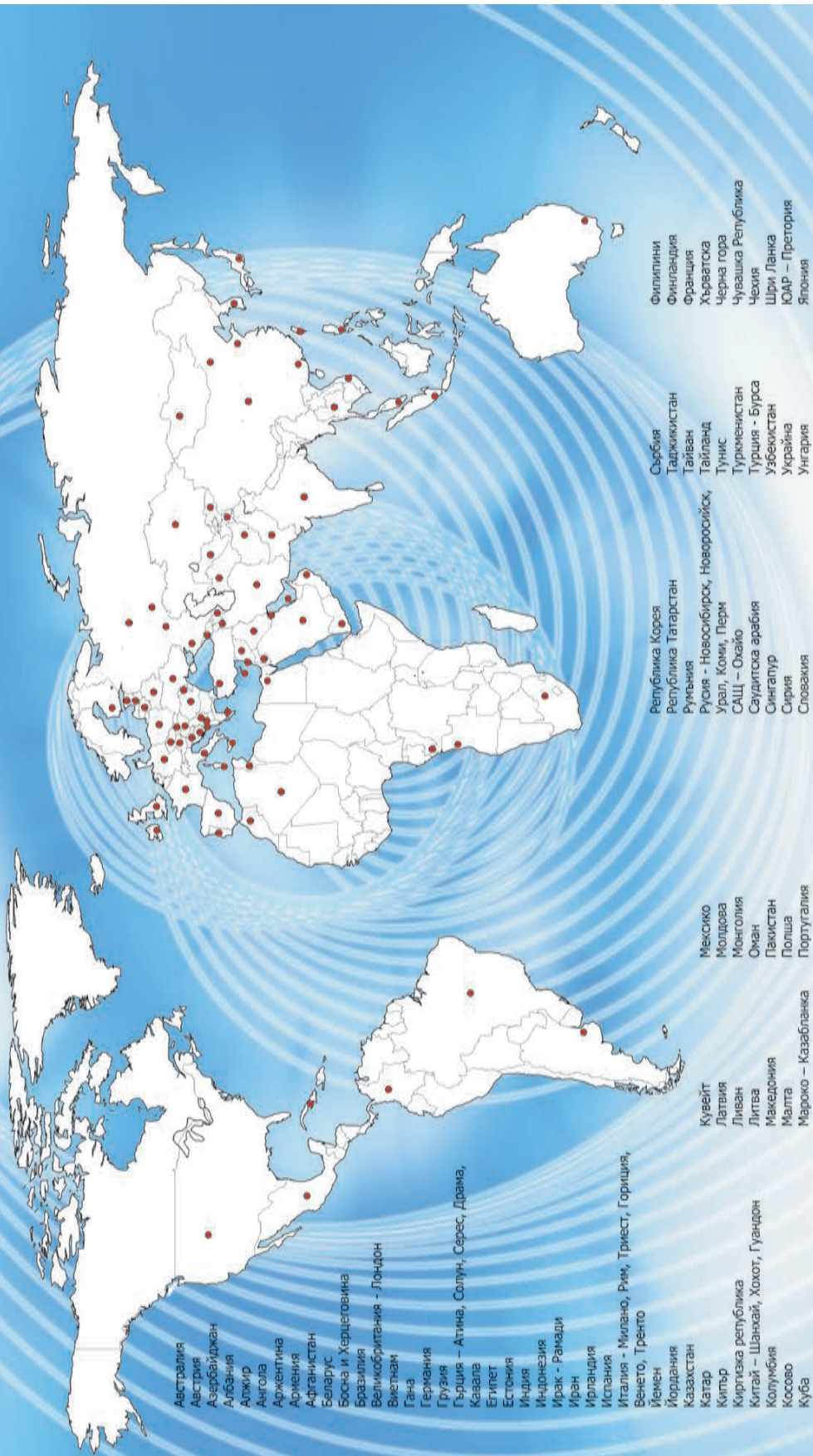
БТПП има конструктивно сътрудничество с Международната организация на труда – участва в сесии и срещи на организацията, представя становища във връзка с ратификации на конвенции, предложения за нови конвенции, участва в трипартитните проекти на организацията, в семинари и обучения, информира заинтересуваните институции за постиженията на организацията.

Чрез Асоциацията на организациите на българските работодатели (АОБР) БТПП се включва активно в работата на Международната организация на работодателите (МОР) в Женева, изразявайки становище по дискутирани политики на пазара на труда. Важни моменти в това сътрудничество са ротационното представителство на АОБР в МОР през 2009 г., участието в Деветата европейска регионална среща на МОТ, Сто и втората международна конференция на труда и Европейската среща на МОР в Киев. В рамките на тези участия БТПП представи трудностите, пред които бе изправена при отстояване на позицията си като работодателска организация. По време на срещата в Киев председателят на УС на Палатата докладва по темата „Намесата на държавата в социалния диалог и предизвикателствата пред работодателските организации“. Палатата получи международна подкрепа за позициите си и стъпките, предприети за отмяна на променените нормативни критерии за национална представителност на работодателските организации, както и относно направените промени в Закона за публичност на имуществото на лица, заемачи висши държавни длъжности. Тези промени бяха определени като нарушение на международните принципи, основни сред които са свободата на сдружаването и независимост на работодателските организации – финансова и институционална.

Инициативи и комуникация БТПП осъществява и с други организации, сред които са Международният Виенски съвет, Асоциацията на търговско-промишлените палати от Черноморската зона, Дунавско-европейският институт. БТПП е партньор на Инициативата за сътрудничество в Югоизточна Европа (SECI) като създател на Съвет за опростяване на процедурите в търговията Булпро, част от прокомитетите.

За подобряване на връзките и сътрудничеството в Югоизточна Европа през януари 2012 г. БТПП и Виенският икономически форум подписаха меморандум за разбирателство. Документът предвижда осигуряване

През периода 1998-2014 г. БТПП е подписала споразумения със сродни организации от следните страни:

на подкрепа от страна на двете организации за разширяване на техните мрежи и обхват, съвместно сътрудничество при подготовката и провеждането на икономически събития, обмен на икономическа информация и общи действия в полза на представяните от тях компании. През април 2012 г. в София под патронажа на министър-председателя на България бе проведен форум Vienna Economic Talks – Sofia meeting.

GS1 БЪЛГАРИЯ – ГЛОБАЛНИЯТ ЕЗИК НА БИЗНЕСА

GS1 България към БТПП развива динамично приложенията на стандартите GS1, ръководена от амбицията да повишава ефективността на бизнеса. Използването на глобални стандарти у нас позволява автоматизация на процесите по веригата за снабдяване и подобрява оперативната съвместимост между различните информационни системи.

Последователно с въвеждането на електронния обмен на данни, както и с появата на законови изисквания за осигуряване на проследимост по веригата за снабдяване, се появява интересът към стандартния GS1 логистичен етикет за маркиране на гоставните единици (кашони и палети). През 2012 г. GS1 България проведе дискусии под формата на кръгли маси с представители на търговските вериги за изготвянето на препоръки за данните, които следва да бъдат включени при маркиране на логистични единици със стандартен GS1 логистичен етикет. Крайният вариант на тези препоръки е публикуван на интернет страницата на GS1 България. Той послужи за разработването на онлайн приложение за генериране на логистичен етикет, което да облекчи малките фирми в изпълнение на изискванията на търговските вериги.

Във връзка с изискванията за проследимост се създават условия за налагането на новата символика GS1 DataBar за стандартно маркиране с баркод на пресни продукти и

Мобилното приложение за проверка на баркодове „БГ Баркод“

стоки с променливи тегла. Налице са първите производители в България, които използват символиката за кодиране на допълнителна информация, като партида, срок на годност и тегло върху потребителската единица.

През януари 2014 година експертна група на ЕК публикува доклад, в който внедряването на стандартите GS1 се препоръчва като най-добра практика за подобряване на проследимостта, по-бързото изтегляне на негодни продукти от пазара и повишаване на безопасността на потребителите. Докладът е публикуван след двегодишен диалог с представители на широката индустрия. Препоръките в доклада се фокусират върху ползите не само за бизнеса и потребителите, но и за органите за контрол на пазара в съответствие с глобалната цел за защита на обществената сигурност и здраве.

По отношение на регистрацията и членството в GS1 съществуват ясни правила. Съветът работи съвместно с търговските вериги за контрол върху използването на нелегитимни идентификационни номера и защитата на интегритета на системата. Работата в тази посока стартира през 2008 г. в рамките на проект на Националните организации GS1 в Европа „Контрол за легитимно използване на идентификационните номера GTIN/GTIN Intelligence“, който през 2012 г. премина в Logger for Staff/Quality of GEPiR. Като резултат от работата по проекта е разработено мобилно приложение за проверка на легитимността на GTIN номерата, което е предназначено за служителите на

GS1 България – домакин на заседание на Борда на „GS1 in Europe“ в София с участието на президента на международната организация Мигел Лопера, 2012 г.

40-годишнината от сканирането на първия баркод отбеляза и Бюрото на Съвет GS1 България, 2014 г.

Националните организации GS1. За да предостави възможност за проверка на българските потребители и да подобри тяхната информираност при покупка, GS1 България създаде мобилното приложение „БГ Баркод“. Чрез сканиране на баркода върху потребителската опаковка потребителят получава информация за легитимността на баркода и за производителя/дистрибутора на съответната стока. За чуждестранни баркодове

Заседание на Бюрото на Съвет GS1 България, 2013 г.

приложението пренася към международния регистър GEPIR. Предвидено е разработването на следваща версия на „БГ Баркод“, чрез която да се получава допълнителна информация за сканирания продукт.

Сериозно е навлизането на стандартите GS1 в сектора на здравеопазването. Преглед на приложенията в различни страни показва успешно внедряване за нуждите на управлението на стоккови запаси, лекарства и кон-

сумативи в болници и аптеки, за електронно снабдяване, за проследяване на лекарства и медицински изделия, за проследяване на процеса на стерилизация на медицински инструменти, за издаването на електронни рецепти, проследяване на наркотични средства и други. През ноември 2012 г. е публикуван доклад на McKinsey&Company – „Strength in unity: The promise of global standards in Healthcare“, в който се казва, че „значителни ползи за безопасността на пациентите и за намаляването на разходите по веригата за снабдяване в здравеопазването могат да бъдат постигнати чрез използване на единен световен стандарт“. Скоро след публикуването на доклада, през април 2013 г., водещи производители на лекарства и медицински изделия, търговци на едро и болници от САЩ, Канада, Европа, Австралия и Япония подписват становище, в което изразяват своята единна позиция, че най-подходящи за здравната индустрия в световен мащаб са стандартите GS1.

Трябва да се има предвид също, че в изпълнение на Директива 2011/62/ЕС за фалшивите лекарства, предстои въвеждането на Европейска система за проверка на лекарствени продукти. Разработените два модела – Паневропейският модел (European stakeholder Model, ESM) на EFPIA, EAEPС, PGEU и GIRP и системата eTact на EDQM, предвиждат идентификацията на лекарствата да се осъществява по стандартите GS1. За целта върху

опаковката на всяко лекарство трябва да се отпечата 2D-баркод GS1 DataMatrix, който кодира Глобален номер на търговската единица (GTIN), партиден номер, сериен номер и срок на годност.

GS1 България покрива всички регламентирани от GS1 базисни услуги. В близък план усилията на Съвета са насочени към хармонизирането на електронния обмен на данни в България, към подготовката на членовете за внедряване на символиката GS1 DataBar за маркиране на пресни продукти и стоки с променливо тегло, към консултирането на фирмите за изпълнение на изискванията на Регламент 1169/2011 на ЕС (мобилни приложения) и на изискванията за проследимост чрез използване на стандартите GS1. Доколкото в здравеопазването в България все още не е осъзната необходимостта от използването на тези стандарти за нуждите на оперативната съвместимост в електронното здравеопазване, за подобряване на логистиката на болниците и оптимизиране на разходите, за осигуряване на проследимост на лекарства и медицински инструменти, години наред Съвет GS1 България продължава активно да поддържа диалога и връзката с представителите на този сектор и да предоставя информация за стандартите в него и за напредъка на тяхното внедряване в световен мащаб.

През 2014 г. броят на членовете на GS1 България е 3495. 49% от тях са представителите

Посещение на RFID лаборатория в Грац, Австрия, по линия на партньорска програмата за менторство с GS1 Австрия, 2012 г.

ли на хранително-вкусовата промишленост. Около 16% е броят на фирмите членове, произвеждащи и търгуващи с нехранителни стоки, 14% – търговия, 9% – фармацевтична промишленост, 4% – текстилна индустрия, 8% – други.

С цел да подобри максимално обслужването на своите членове, както и качеството и начина за предоставяне на информация, свързана с приложение на стандартите GS1, през 2014 г. GS1 България обнови своята информационна система и уебсайт. В обновената система са заложили различни функционалности, като автоматизиране на процеса на регистрация, автоматизиране на процеса за събиране на членски внос, автоматично уведомяване, електронен достъп до документи, като фактури, сертификати и други, възможност за поддържане от фирмата на данни за продуктите в Регистър GTIN, онлайн приложение за генериране на логистични етикети. За да използват новите функционалности на системата, както и за да управляват и следят процесите, свързани с членството им в организацията, членовете на GS1 България трябва да създадат свои потребителски профили в сайта.

Използването на системата от стандарти GS1 е доброволно. Тя дава редица предимства при оптимизиране на процесите вътре в предприятията и по веригата на снабдяване в международен план се утвърди като най-масово използваната по целия свят.

В системата на GS1 International дълги години битуваше разбирането, че нередовните членове трябва да бъдат насърчавани само с методите на убеждението да изпълняват задълженията си към системата. GS1 България предприе пилотно кампания за принудително събиране на задълженията към организацията чрез съдебни изпълнителни дела, чрез искове в съда и „представяне“ на неизправните фирми пред обществеността чрез интернет и медиите. Това усилие доказва своята правота, като неизправни към системата останаха само ограничен брой фирми, предимно в ликвидация или изпаднали в неплатежоспособност. Направените разходи бяха покрити двойно чрез приходите от изпълнението от страна на нередовните длъжници, без да се отчита превантивният ефект върху тези, които смятаха, че могат безнаказано да ползват баркодове, без да се съобразяват с установените за всички участници в системата за баркодиране правила.

ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ, ПРЕВОДИ, КОНСУЛТАЦИИ И ФИРМЕННО ОБСЛУЖВАНЕ

От юли 2010 г. дейностите, които имат стопански характер, като тези по предоставяне на консултантски и преводачески услуги, фирмено обслужване и организиране на специализирани изложения, се прехвърлиха в еднолично дружество с ограничена отговорност „БТПП-Център за професионално обучение, преводи, консултации и фирмено обслужване“

Най-важните фактори, които определят фирмената политика на дружеството, са:

- запазване на постигнатото високо качество на предлаганите услуги, с трайна тенденция за увеличаване на броя на редовните клиенти;
- при предоставянето на преводаческите услуги се предлага комплексно обслужване. От 15 февруари 2013 г. дружеството получи сертификат от Остриан Стандартс плус Гмбх, Австрия, за приложение на европейски стандарт EN 15038:2006, касаещ писмени преводачески услуги;
- консултантските услуги се развиват като посредник между бизнеса и изискванията на пазара. Предлаганите консултантски услуги подпомагат предприемачите при вземане на управленски решения;
- въпреки тенденцията, наложена през последните години, за намаляване на интереса на фирмите към участие в изложби и панаири, много успешно бяха организирани четири нови търговски изложения:
 - 2010 г. – Първа международна изложба „БИО И ЕКО ЕКСПО“;
 - 2011 г. – Първо изложение „АУТО КЛУБ ШОУ“;
 - 2013 г. – Първо специализирано изложение „СВЕТЪТ НА ДЕТЕТО“;
 - 2013 г. – Първо национално търговско изложение „ДОВЕРЕТЕ СЕ НА БЪЛГАРСКОТО“;
- Организиране на семинари и курсове за усъвършенстване на квалификацията с цел подобряване пригодността за заетост.

17-а Международна специализирана изложба за охрана, сигурност, безопасност SECURITY, НДК – София, 2010 г.

Специализирано автомобилно шоу „Авто клуб шоу“, зала „Христо Ботев“ – София, 2011 г.

19-а Международна специализирана изложба за охрана, сигурност, безопасност „Security – защита и сигурност“, Интер Експо Център – София, 2012 г.

Наградите в Национално търговско изложение „Произведено в България“, НДК – София, 2011 г.

Специализирана изложба „Био и Еко Експо“, НДК – София, 2011 г.

Специализирано изложение за детето и неговото семейство „Светът на детето“, НДК – София, 2013 г.

РАЗВИТИЕ НА КОМПЮТЪРНИТЕ СИСТЕМИ НА БТПП

Внедряването на съвременни информационни и управленски системи в дейността на БТПП създаде мост между практическите бизнес задачи и новите технологии, приложими за тяхното автоматизирано, т.е. коректно, бързо и многоаспектно решаване.

През периода 2009–2014 г. бяха реализирани редица ключови дейности за развитие и усъвършенстване на компютърните системи на Палатата:

- Разработване/добавяне на допълнителни възможности и пускане на приложения на интернет сайта на БТПП на:
 - онлайн системи за запознаване с материалите и регистрация на заседанията за: Изпълнителен съвет (2009 г.), Съвет на председателите (2009 г.), Управителен съвет (2010 г.), Съвет на БО (2010 г.), Клуб на смесените палати (2011 г.);
 - добавяне на възможност за е-рау заплащане в системата за мероприятия на БТПП;
 - микросайт на Клуба на чуждестранните, смесените палати и съвети в България;
 - индустриални зони (български и английски език);
 - „ТОП 1500“ – динамично определяне на мястото на фирмата посетител в класацията „ТОП 1500“ на сайта на БТПП;
 - нова визия на заглавната страница на сайта на БТПП и преминаване към динамична структура на всички езикови версии с цел преминаване в по-предни позиции на различни рейтингови класации на уеб сайтове. Процесът започна с поетапно пускане на езиковите версии – български език – 2011 г., английски и руски – 2012 г., немски, френски, италиански и испански език – 2013 г. В новата версия на сайта има възможност за качване на видеозаписи и тяхното разглеждане, както и на аудио записи;
 - динамичен модул за регионалните палати, които нямат собствен сайт;

- интегриране на всяка новина от сайта на БТПП с Фейсбук (регистриране и пускане на страница на БТПП във Фейсбук) за харесване и изпращане на информация и за новини – допълнителни предложения;
- динамичен модул бюлетин „Инфобизнес“ – български (ежедневник), и бюлетин „Инфобизнес“ – английски (седмичник);
- интегриране на международната база данни за бизнес коопериране и технологичен трансфер на ЕЕН с над 60 000 оферти за бизнес и технологично сътрудничество в сайта на БТПП, с което се създадоха условия за по-добро обслужване на потребителите;
- динамичен модул „Внесени законопроекти в НС, касаещи икономиката“ с възможност за абонамент/отказ от абонамент, както и коментар;
- динамичен модул „Бизнес оферти“;
- самостоятелен административен модул за превод на сайта на БТПП на китайски език.

- Увеличи се и скоростта на достъпа до Интернет както в BG зоната, така и за международния трафик. Първото увеличение беше през 2009 г. – 8 mbps международен, 40 mbps България, а последното през 2013 г. – 20 mbps upload + 20 mbps download международен, 80 mbps upload + 80 mbps download България.

ЕЛЕКТРОННИЯТ РЕГИСТЪР НА БТПП – НАДЕЖДЕН ИЗТОЧНИК НА ФИРМЕНА ИНФОРМАЦИЯ

В конкурентната среда на изградени и групи електронни бази данни за фирми, Търговският регистър на БТПП обезпечава лесен достъп на чуждестранните партньори и чрез разпознаваемостта и авторитета на Палатата гарантира достоверността на представената информация.

Търговският регистър, създаден като динамична структура, може да бъде награден с нови модули в зависимост от нуждите

на фирмите. В края на 2012 г. БТПП предприе действия за разработване на обновена версия на Единния търговски регистър, която предстои да бъде въведена в реален режим. Чрез нея ще се модернизира, усъвършенства и оптимизира информационната система на регистъра в съответствие с новите тенденции за по-широко използване на електронни системи като средство за улесняване на обслужването на клиентите. С обновената система ще се постигне:

- усъвършенстване на вътрешната част – подобряване на ефективността на работа на операторите и обслужване на по-голям брой клиенти; улесняване на процеса на регистрация и минимизиране на евентуални грешки; по-бърз и улеснен достъп и необходимо ниво на сигурност на операциите при минимално време за изпълнение на заявката към системата; съкращаване на времето за генериране на справочна информация чрез въвеждане на оптимизирани критерии; улесняване на процесите на администриране на потребителите и на управлението на достъпа до системата, както и проследяване на всички изпълнени действия на потребителите в нея; актуализиране на използваните номенклатури; залагане на възможности за връзка с външни бази данни за автоматично обновяване на информацията и др.;
- улеснения за външни клиенти – публичната част на Търговския регистър се отделя в самостоятелно приложение и по този начин няма да се нарушава нормалната работа на операторите на Търговския регистър; ще могат да се извършват справки при улеснена процедура; ще се постигне по-голяма бързина при проверка на данни от регистъра. През публичната част клиентите ще могат сами да попълват и подават в Палатата документи за заверка на сертификати за произход на стоки и за издаване на АТА карнети.

Независимо че вече съществуват и други регистри в страната, Единният доброволен търговски регистър на БТПП запазва авторитета си и фирмите продължават да се

регистрират в него, тъй като по този начин информацията за тях става леснодостъпна за чуждестранни партньори, институции и др. и им помага да установят контакт с бъдещи партньори (по електронен път). Чрез регистъра те получават сертификати на чужди езици с данни за актуалното им състояние, с които се легитимират в чужбина. Чрез регистъра БТПП заверява на българските търговци документи за осъществяване на външнотърговската им дейност: сертификати за произход на стоки, експортни фактури, заверка на подписи на законните представители на търговците, положени върху ценови листи, декларации, търговски договори и др.

Дейността по поддържане на Търговския регистър на БТПП и предоставянето на услуги на бизнеса е сертифицирана по ISO 9001:2008 от 02.11.2013 г.

През периода 2009–2014 г. БТПП предостави на фирмите широк кръг услуги, свързани с регистрацията и издаването на външнотърговски документи:

- регистрация на търговски представители на чуждестранни лица – към декември 2014 г. в Палатата са регистрирани 4550 търговски представители на чуждестранни лица;
- АТА карнети – издадени са 1624 броя карнети;
- преписки за съдействие за получаване на информация за съществуването и статута на чуждестранни фирми – 178 документа;
- сертификати за форсмажор – издадени са 161 сертификата за форсмажор.

Индустриални зони

В желанието си да се включи по-активно в процеса на привличане на чуждестранни инвестиции, което е закономерно за БТПП предвид постоянно поддържаните контакти с чуждестранни търговско-промишлени палати, с международни организации и институции, с посолства, с водещи световни фирми и др., през 2010–2011 г. бе събрана информация за индустриални зони паркове в България и бе изградена обща база данни „Индустриал-

ни зони паркове“, публикувана на сайта на БТПП – българска и английска версия.

Информационна система EComGrid

Палатата, ръководена от стремежа да въвежда нови, полезни услуги за предприемачите, в началото на 2011 г. разработи заедно с израелски партньори интернет портал, наречен EComGrid (Electronic Commerce Grid – Мрежа за електронна търговия). През 2013 г. бе внедрена обновена версия на системата, която бързо може да се стартира през сайта на Палатата www.bcci.bg или през Google. Системата е удобна и лесна за ползване – по-добно на Facebook, но за бизнеса (B2B).

ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И АНАЛИЗИ

През периода 2009–2014 г. Палатата реализира анализи на макроикономическо и секторно ниво, изготви ежегодни класации на фирмите в България. Аналитичната дейност се осъществява и по заявка на клиенти или в партньорство с международни организации.

Продължи традиционното издаване на класациите „ТОП 100“ по икономически показатели на база на финансовите резултати на предприятията. Делът на фирмите, участващи в класациите през последните годи-

Практическо обучение на ученици от Националната финансово-стопанска гимназия и Националната търговско-банкова гимназия, 2013 г.

ни, формира между 70% и 80% от брутния вътрешен проодукт на страната. Всяка година БТПП награждава лидерите в „ТОП 100“ – примери за успешен бизнес. Това начинание има особено значение за насърчаване на бизнеса. То доказва, че колкото и да са трудни икономическите условия, мисията за успешна предприемаческа дейност е напълно възможна и постижима.

Продължи участието на БТПП в европейското изследване „Eurochambres economic survey“ – раздела за България, изготвяно от Европалати. Съвместно с Ifo Institute, Center for Economic Studies, Германия, Палатата участва и в проучването „World economic survey“ (четири пъти в годината).

През 2010 г. е отпечатано първото издание на брошурата „Bulgaria in figures“. В него се представят данни за икономическото развитие и предимствата за бизнес в България. Брошурата се разпространява широко в чужбина – до 120 търговски палати по света, до членовете на Европалати – 45 национални палати от 43 страни, до 330 членове на Асоциацията на световните търговски центрове, до над 50 служби по търговско-икономически въпроси на България в чужбина и др.

От 2011 г. се активизира дейността по анкетиране на членовете на БТПП с цел помотивирана защита на техните интереси при участието на Палатата в тристранното сътрудничество.

В изпълнение на целите на БТПП за разширяване на предлаганите услуги за бизнеса, подпомагащи и легитимиращи дейността му пред чуждестранни и български партньори, институции и др., БТПП подготви и подписа на 28.01.2014 г. споразумение за издаване на сертификат „Excellent SME“ за удостоверяване на кредитен рейтинг с партньори „Кофас България Кредит Мениджмънт Сървисиз“ ЕООД, София, и „Коннет“ ООД, Любляна, Словения.

100 ГОДИНИ ТЪРГОВСКА ГИМНАЗИЯ В СОФИЯ

През 2013 г. БТПП отбеляза стогодишния юбилей на Търговската гимназия в София. Нейни приемници днес са Националната финансово-стопанска гимназия (НФСГ) и Националната търговско-банкова гимназия (НТБГ). Гимназията на Камарата в София за времето си заслужено се ползва с реномето на първо специално търговско училище в страната. Открита е официално на 25 февруари 1913 г. по стар стил (11 март по новия календар) от председателя на Софийската камара Иван Грозеv. По-късно специално за Търговската гимназия от Търговско-индустриалната камара е изградена внушителна за времето си сграда в софийския квартал „Лозенец“, която на 31 май 1931 г. е осветена тържествено. За тази снабдена с всички модерни удобства сграда Камарата изразходва кръгло 22 милиона лева. В зданието „се помещава и снабдената с всички модерни съоръжения химическа лаборатория на Камарата, която от 1932 г. е в пълна услуга на стопанските съсловия.“

Учениците от Националната търговско-банкова гимназия и от Националната финансово-стопанска гимназия, спечелили конкурса, обявен от БТПП по повод 100-годишнината на двете учебни заведения

Училищен панаир на учебно-тренировъчните фирми от Националната търговско-банкова гимназия

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН „ИНФОБИЗНЕС“

Следвайки световните тенденции в публикуването, разпространението и международния обмен на информация, от 1 януари 2012 г. БТПП разпространява Бюлетин „Инфобизнес“ само по електронен път.

Изданието, стартирало през 1991 г., и с отпечатани 1038 книжни броя, продължи да информира фирмите членове на Палатата и деловите среди за събитията и инициативите, както и за позициите ни по актуални икономически теми във вътрешен и международен план.

Ръководени от амбицията информацията да достига максимално бързо до фирмите, българската версия на бюлетина от седмично стана ежедневна, а английската версия от месечна се превърна в седмична. Освен че пести време и ресурси, електронният бюлетин като съвременен функционален инструмент даде възможност за допълване с линкове към документи и други информационни източници.

Електронният бюлетин „Инфобизнес“ се разпространява безплатно до над 4700 абонати. Броят на неговите абонати непрекъснато расте, а отзивите са положителни.

АРБИТРАЖЕН СЪД

БТПП последователно утвърждава Арбитражния съд (АС) при Палатата като съвременна арбитражна институция с правораздавателна власт, основана на арбитражни споразумения.

През февруари 2013 г. с тържествена сесия бе отбелязана 60-та годишнина от възстановяването и 116 години от създаването на АС при БТПП. Беше дадена висока оценка на институцията. Красноречив израз на тази оценка е фактът, че в последните пет години АС при БТПП разглежда и решава годишно около 1100 вътрешни и международни дела за приблизително 16 000 000 евро, 2 500 000 щ.д. и 95 000 000 лв.

Значително се повиши международният авторитет на АС. През октомври 2013 г. за трети път той бе избран за домакин на заседание на Европейската група за арбитраж, организирана под егидата на Международния арбитражен съд при Международната търговска камара – Париж. На форума институцията ни беше оценена не само като водеща за страната в разрешаването на търговски спорове, но и като една от най-успешно развиващите се в Централна и Източна Европа.

Арбитражният съд при БТПП участва в различни международни програми, подпомагащи изграждането на нови арбитражни ин-

Годишно отчетно събрание на арбитражните колегии, 2011 г.

Европейската група по арбитраж заседава в София, 2013 г.

Подписване на споразумение за сътрудничество с Арбитражния съд при Търговската палата на Черна гора, 2013 г.

Млади юристи получават удостоверения за придобити допълнителни знания по въпросите на арбитража, 2012 г.

Д-р Силви Чернев връчва удостоверение за успешно обучение по арбитраж, 2014 г.

ституции, като тези в Македония, Косово, Молдова и др.

Като съвременна и най-авторитетна арбитражна институция у нас АС въвежда модерни технологични инструменти за администрирането на делата. След 2010 г. беше усъвършенствана системата за електронно съхранение и размяна на информация по делата, което дава възможност за дистанционно проследяване на развитието на делото от страните, респективно от процесуалните им представители, от арбитражите и вещите лица.

Бързото развитие на информационните технологии намери адекватно отражение и в процесуалните правила на Арбитражния съд при БТПП, а именно – разменената по електронен път информация на общо осно-

вание беше призната за доказателствено средство в арбитражното производство.

Предизвикателствата и задачите пред Арбитражния съд и занапред изискват от институцията да осъществява модерно правораздаване, като акцентът е върху наградването на позициите и понататъшното утвърждаване на авторитета на АС в условията на конкуренция с други арбитражи.

КОРПОРАТИВНА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ

В ролята си на „добър корпоративен партньор“ Палатата във всички свои начинания създава атмосфера на лоялност и гради устойчиво своята висока репутация. Отговорна към високите очаквания на обществото, БТПП чрез своята корпоративна социална отговорност има амбицията да облагородява средата в социален, икономически и екологичен аспект.

Българската търговско-промишлена палата е дългогодишен и основен спонсор на Детски дом “Св. Иван Рилски” – София, в който се отглеждат деца от 3 до 7-годишна възраст, лишени от родителски грижи. Средствата се изразходват за закупуване на дрехи, обувки, спално бельо, храна, лекарства и текущи ремонти според нуждите в дома, както и за лакомства за децата. Не само по празници, а целогодишно Палатата остава вярна на каузата да доставя радост на подрастващите – спонсорира летния лагер на децата, настанени в дома, и обслужващия ги персонал. От януари 2014 г. на мястото на Детския дом бе открит „Център за настаняване от семеен тип“, като Палатата продължава да е чувствителна към нуждите на децата.

През 2011 и 2012 г. БТПП участва със свой щанд в ежегодния благотворителен базар, организиран от Международния клуб на жените в София. В благотворителната инициатива се включиха и фирми членове на Палатата.

БТПП е партньор на мрежата за благотворителност на БЧК. Палатата се включи през 2012 г. в дарителската кампания за пострадалите от земетресението в област Перник. На сайта на БТПП е поставен рекламен банер на инициативата “Топъл обяд” – за събиране на средства за подпомагане на деца в неравностойно положение. По линия на партньорството си с фирми и други организации Палатата разпространява рекламни материали за различни инициативи на БЧК.

Служителите на БТПП традиционно провеждат ежегодни акции за почистване, озеленяване и разкрасяване на градинската площ пред Палатата. Основната цел на тези еко-акции е да се повишат чувствителността и интересът към възпитаване на екологична култура и отговорност към околната среда за един по-чист и по-добър живот.

През 2012 г. БТПП започна ремонт на прилежащата от нея хижа „Погледец“ в природен парк „Витоша“. Сградата беше изцяло реновирана, като към настоящия момент функционира като профилакториум. Ползването му е безплатно за преките членове на БТПП и техните семейства при правила, разписани в Правилник за вътрешния ред.

С редица мероприятия извън работното място Палатата скъсява дистанцията между отделните нива в йерархията на организацията, създава предпоставки за общуване между звена и позиции, които в нормалния работен процес нямат допирни точки или контактите им са силно ограничени. „Зелено училище“ и колективно отбелязване на празници са добри практики на БТПП. Те сплотяват колектива, създават мотивация и постигане на по-добри резултати.

През 2012 г. Ръководството на БТПП подкрепи и съдейства за провеждане на езиково обучение на 28 свои служители по програмата „Аз мога“. За удобство обучението се осъществяваха в зали на Палатата.

По линия на договор със „Содексо Пасс България“ БТПП и регионалните ТПП/К популяризираха ваучерната система за храна. Подписаното споразумение дава възможност да се запази интереса на малкия и средния бизнес от регионите към ваучерите за храна, да се насърчи тяхното използване като форма на допълнително стимулиране на работниците и служителите.

БТПП подкрепи и редица външни инициативи.

По време на Националното търговско изложение „Произведено в България 2011“ бе

Озеленяване и разкрсяване на градинската площ пред Палатата

Палатата – домакин на вечер на аржентинското танго с гости от дипломатическите и деловите среди, 2014 г.

Палатата е дългогодишен и основен спонсор на Детски дом „Св. Иван Рилски“, в който се отглеждат деца от 3- до 7-годишна възраст, лишени от родителски грижи

Хижата на Витоша – база за отдих и почивка на служителите, се поддържа в отлично състояние

предоставен самостоятелен шанс на сдружението „Подкрепа за дебют“. Това даде възможност на големия брой посетители да се запознаят с възможностите и уменията на младите хора от сдружението в областта на приложните изкуства, съвременните и традиционните занаяти.

През 2012 г. на организирания от БТПП-ЦПОПКФО (Център за професионално обучение, преводи, консултации и фирмено обслужване) Колеген базар бе предоставена възможност за участие на фондация „Очи на четири лапи“. Така фондацията успя да популяризира дейността на българското училище за кучета водачи на слепи и за привлече съмишленици и партньори.

През 2012 г. бе оказана подкрепа и съдействие за провеждане на традиционната „Седянка“ на участниците в проект „Художествените занаяти – поле за изява на млади таланти“. Пред майстори и гости младите „чираци“ плетяха, бродираха, създаваха нетрадиционни изделия от глина и кожа.

През последните години БТПП в партньорство с Арт Виза ООД организира изложби на картини във фойето на Палатата.

През 2013 г. бе оказано съдействие на Националната финансово-стопанска гимназия и Националната търговско-банкова гимназия за организирането на съвместно честване на 100-годишнината от създаването на техния предшественик – Софийската търговска гимназия.

Бяха направени дарения за:

- билети на благотворителни концерти;
- участие в благотворителното събитие „Вечер на добродетелите 2013“, организирано от Фондация „За нашите деца“, в подкрепа на каузата децата с увреждания да имат равен шанс за развитие и щастливо детство;
- отбора по медиация на УНСС за участие в чужбина на международно състезание;
- SOS Детски селища;
- инициативата „Българската Колега“

ЕДИННА СИСТЕМА НА БЪЛГАРСКИТЕ ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНИ ПАЛАТИ/КАМАРИ

Единната система на българските търговско-промишлени палати/камари се утвърди като важен фактор за подпомагане и защита на интересите на българските предприемачи на местно и национално ниво.

Условие за постигане на този приоритет са повишаването на ефективността, доброто качество и бързината на обслужване на фирмите при пълно териториално покритие на страната и конкуренция от сходни организации. В регионалните търговско-промишлени палати/камари на място се регистрират фирмите, извършват се промени на регистрираните обстоятелства, издават се и се заверяват външнотърговски документи при прилагане на унифицираните правила, единната практика и в съответствие с клаузите на подписаните договори за съвместни дейности между БТПП и регионалните търговско-промишлени палати/камари (РТПП/К). Анализът на резултатите на тази дейност показва, че през периода 2009–2014 г.:

– 49,18% от новорегистрираните търговци и 40,38% от направените промени и актуализации на данни са извършени от служителите на БТПП в 28-те РТПП/К;

– 37,74% от представените документи за регистрация на нови търговски представителства на чуждестранни лица и 26,09% от документите за извършване на промени и актуализации на регистрирани търговски представителства са приети от служителите в 28-те РТПП/К. От тях около 30% са приети във Варненската ТИК и около 13% – в Бургаската ТПП;

– в РТПП/К са заверени около 70,73% от общо заверените от Палатата външнотърговски документи;

– в РТПП/К са подадени 40,24% от заявленията за издаване на сертификати с данни от Търговския регистър.

Наред с изброените дейности, експертите на БТПП в РТПП/К:

- консултират предприемачите относно изискванията и условията за издаване на АТА карнети, правилното им използване и приключване в съответствие с Международната конвенция АТА;

- набират финансови отчети на фирмите по региони за включване в ежегодната икономическа класация на БТПП „Топ 100 – Фирми, водещи в икономиката на България“. През периода 2009–2014 г. общият брой на събраните от РТПП/К отчети е 4935;

- участват в провеждането на ежегодното проучване от Европалати за състоянието на бизнес климата в България. От РТПП/К през отчетния период са анкетирани 3090 фирми. Анкетата се провежда основно сред фирми, участвали в проучването през предходните години, за да се установи тенденцията в развитието им.

РТПП/К осъществяват и други дейности, като:

- сътрудничество с чуждестранни посолства, вкл. посещения на посланици, търговски представители и др. в РТПП/К – 258 бр.

- участие на представители на РТПП/К в работата и партньорство с други организации – комисии, съвети за тристранно сътрудничество, регионални структури, културни институции, от които само през 2014 г. – 365 бр.;

- създадени са 24 клуба на специалистите в РТПП/К в градовете Пловдив, Варна, Враца, Ямбол, Стара Загора, Габрово, Бургас, Благоевград, Търговище, Шумен, Ловеч, Плевен;

- издания на РТПП/К – годишник, електронни издания – в градовете Пловдив, Варна, Враца, Ямбол, Стара Загора, Габрово, Бургас, Хасково, Русе, Търговище, Добрич;

- през 2013 г. са осъществени 40 мероприятия (дейности) по корпоративна социална отговорност от РТПП/К в градовете Пловдив, Варна, Враца, Стара Загора, Габрово, Бургас, Хасково, Русе, Търговище, Силистра;

- въвеждане на нови иновативни подходи за подобряване на обслужването на фирмите са направили 12 РТПП/К;

- разработване на нови услуги за подпомагане на дейността на техните членове е извършено в 12 палати, например в Благоевград е внедрена СЕ маркировка, в Плевен поддържат връзка с членовете чрез скайп и др.;

- регистрирани са електронни подписи в РТПП/К – общо 319 в градовете Пловдив, Враца и Хасково;

- изнесени офиси имат 18 регионалните палати от градовете Варна, Враца, Ямбол, Стара Загора, Габрово, Бургас, Хасково, Благоевград, Търговище, Шумен, Ловеч, Плевен, Велико Търново, Силистра, Добрич, Разград, Перник, Монтана.

Въз основа на критерии, утвърдени от Съвета на председателите на БТПП и РТПП/К, ежегодно се извършва класиране на РТПП/К, членове на единната система. През периода 2009–2013 г. въз основа на резултатите от класацията следните палати бяха наградени от БТПП с бронзова статуетка “Хермес“ и грамота в категорията „За принос при постигане целите и задачите на БТПП“:

- 2009 г. – Варненска търговско-индустриална камара;

- 2010 г. – Бургаска търговско-промишлена палата;

- 2011 г. – Търговско-промишлена камара Пловдив;

- 2012 г. – Търговско-промишлена палата Благоевград;

- 2013 г. – Варненска търговско-индустриална камара

- 2014 г. – Ямболска търговско-промишлена палата.

Чрез електронната мрежа между БТПП и РТПП/К постоянно се обменя информация за организирането и провеждането на различни мероприятия – бизнес срещи, дискусии, семинари, конференции и др. БТПП редовно изпраща на регионалните палати материали, получени от държавни органи и институции, касаещи предстоящи обсъждания и вземане на решения по въпроси от икономически, правен и социален характер с важно значение за дейността на българските предприемачи. Въз основа на получените отговори и предложения, както и на анкетните проучвания

Палатата изготвя обобщени становища, които представя и отстоява пред съответните компетентни органи. Общите позиции се оценяват положително от българския бизнес, а това е важен фактор за укрепването и развитието на Единната палатска система и за повишаването на авторитета ѝ сред предприемачите, държавните органи и институциите. През периода 2009–2014 г. от регионалните палати в БТПП са постъпили над 200 предложения и становища по проекти за изменения и допълнения на нормативни актове, стратегии, планове и др.

В изпълнение на програмата на БТПП за укрепване на Единната система на Българските търговско-промишлени палати/камари и за издигане на авторитета ѝ продължи организирането и провеждането на срещи дискусии на председателя на БТПП и на ръководствата на РТПП/К с представители на бизнеса, областните и общинските власти, медиите и др. по региони. Проведени са общо 22 срещи в: Благоевград, Бургас, Варна, В.Търново, Видин, Враца, Габрово, Добрич, Казанлък, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Перник, Разград, Русе, Силистра, Сливен, Стара Загора, Търговище, Хасково, Шумен и Ямбол. Традиционно по време на срещите се дискутират въпроси, свързани с икономическата ситуация в страната, с ефективността на предприетите мерки за справяне с кризата, с проблемите на предприемачите от конкретния регион. Инициативата на Хасковската търговско-промишлена палата за ежегодното честване празника на лозаря се съпътства от срещи на ръководството на БТПП с местния бизнес и местната власт.

Подготвят се съвместни предложения, които се представят пред съответните компетентни държавни и местни органи и институции. Анализът на резултатите от срещите показва, че те са особено полезни и конструктивни както за укрепване на Единната система, така и за издигане на позициите на РТПП/К в региона и за популяризиране на техните дейности и услуги.

Продължи и практиката по време на заседанията на Съвета на председателите да бъдат споделяни добри практики от РТПП/К.

Важен момент от съвместната дейност на БТПП и РТПП/К представлява подготовката на необходимите документи за участие на Палатата в обявената процедура за установяване на критериите за представителност на организациите на работниците и служителите и на работодателите. С активното участие на всички регионални палати бяха покрити изискванията за представителност и на 31 май 2012 г. БТПП подаде в Министерския съвет комплекта необходими документи за участие в процедурата. С Решение 638/26.07.2012 г. на МС БТПП бе призната за представителна организация на работодателите на национално равнище. Успешният резултат доказва, че обединена, Единната система е силна, ефективно работеща и в състояние да се противопостави на всички опити на некоректни организации да я дискредитират. Единната система се развива успешно, укрепва и разширява влиянието си на местно и на национално ниво.

Между членовете на системата съществува ползотворно и активно сътрудничество, а провежданите съвместни инициативи спомагат за повишаване на авторитета ѝ в подкрепата на българското предприемачество.

БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ

Взаимодействието между БТПП и браншовите организации е институционализирано в самостоятелен съвещателен орган – Съвет на браншовите организации при БТПП. В рамките на своята дейност Съветът се налага като един от основните форуми в БТПП за дискусия и формулиране на важни за бизнеса позиции.

Взаимодействието с браншовите организации е подчинено на следните приоритети:

- изработване на съвместни позиции по значими за икономиката въпроси и отстояването им пред компетентните институции;
- съдействие на браншовите организации при обсъждането и изготвянето на съвместни становища по въпроси, касаещи икономиката.

мическата ситуация в страната след присъединяването ни към ЕС, възможностите за усвояване на средства от Еврофондовете, последиците за бизнеса в условията на настъпилата финансова криза и др.;

- участие в комисии и работни групи на браншовите организации като представители на БТПП;
- разпространение на материали за повишаване на информираността на браншовите организации и техните членове по въпроси, засягащи нови моменти в нормативната уредба на страната, директиви на ЕС и др.

Към края на 2014 г. членовете на Съвета на браншовите организации при БТПП са 105.

При последното преброяване и отчитане на критериите за национална представителност през 2012 г. броят на браншовите организации, предоставили мандат, е 68, покриващи 29 бранша от Класификатора на икономическите дейности (КИД 2008) при необходим минимум от 25. През 2007 г. БТПП е получила пълномощни за представителство в тристранния диалог на национално ниво от 33 браншови организации, обхващащи 12 бранша, съгласно националната номенклатура на отраслите в страната.

Съветът на браншовите организации провежда ежегодно общи събрания за приемане на отчет за дейността през предходната година, програма за следващата година и избор на ръководство.

Бюрото на Съвета на браншовите организации се състои от председател и заместник-председатели, като е осигурена приемственост в мандата. През периода 2009–2014 г. за председатели и заместник-председатели на Съвета бяха избрани:

2009–2010 г. – председател Милчо Бошев, председател на Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България; заместник-председатели Мариана Кукушева, председател на Федерацията на хлебопроизводителите и сладкарите в България, и Николай Гавраилов, председател на Националната предприемаческа камара в строителството. Третият заместник-председател се посочва

и е член на ИС на БТПП, отговарящ за работата с браншовите организации – Лъчезар Искров, през този период председател на Националното сдружение „Недвижими имоти“;

2011–2012 г. – председател Мариана Кукушева, председател на Федерацията на хлебопроизводителите и сладкарите в България; заместник-председатели Милчо Бошев, председател на Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България, и Лъчезар Искров, председател на Националното сдружение „Недвижими имоти“ и член на Изпълнителния съвет на БТПП;

2012–2013 г. – председател Лъчезар Искров, председател на Националното сдружение „Недвижими имоти“ в предходния мандат на сдружението и член на Изпълнителния съвет на БТПП, заместник-председатели Мариана Кукушева, председател на Федерацията на хлебопроизводителите и сладкарите в България, и доц. г-р Виктор Ташев, председател на Българската асоциация за геотехническо и тунелно строителство;

2013–2014 г. – председател доц. г-р инж. Виктор Ташев, управител на Българската асоциация за геотехническо и тунелно строителство, заместник-председатели Лъчезар Искров, заместник-председател на Националното сдружение „Недвижими имоти“ и член на Изпълнителния съвет на БТПП, и Илия Петров, член на председателския съвет на Браншова организация за текстил и облекло (БОТО).

Основното в дейността на Съвета на браншовите организации през периода бе изготвянето на позиции по въпроси от общ интерес за браншовите организации и такива, касаещи проблеми на отделни браншове.

Един от най-важните въпроси, който многократно бе поставян пред правителството, се отнасяше за приемането на Закон за браншовите организации. Обсъждани бяха варианти на проекти, внесени в Парламента, беше изготвена и съгласувана обща позиция на браншовите организации, която през 2010 г. бе представена с писмо до министър-председателя за приоритетно включване в програмата на Народното събрание. В получените отговор от министър-председателя бе отбелязано, че няма спешна необходимост

от приемане на такъв закон. От името на Съвета БТПП изпрати писмо, изразяващо несъгласие със заявената позиция, и предложи да настоява за повече самостоятелност в управлението на секторите чрез техните доброволно обединени фирми в НПО, способни да формират, изразяват и защитават интересите на стопанските субекти от съответния бранш.

Браншовите организации участваха с предложения при оформяне на позициите на БТПП по антикризисните мерки на правителството.

Във връзка с приетото решение за увеличаване на здравната вноска на 10% Съветът излезе с декларация, в която категорично изрази несъгласието си с решението и настоя същото да бъде отменено и да се запази досегашната здравна вноска от 8%. Декларацията бе изпратена от БТПП до председателя на Народното събрание и до министър-председателя.

Съветът проведе дискусии по въпросите, отнасящи се до начина на определяне на минимални осигурителни прагове. Изработена бе съвместна позиция и бе изготвено и изпратено предложение до министъра на труда и социалната политика за разработване на механизъм (критерии и правила) за определяне на минималните осигурителни прагове по длъжности и икономически дейности. На министъра на труда и социалната политика бе предложен и модел за определяне на минималните осигурителни прагове при липса на споразумение на браншово/отраслово ниво.

Акцент в сътрудничеството с браншовите организации бе постоянното им информиране по важни за техните членове въпроси от икономически, юридически и социален характер. Палатата им предоставя по електронен път материали и информация, получени от държавни органи, комисии към Народното събрание, агенции, български и чуждестранни институции и организации, посолства и др., като проекти на закони и други нормативни актове, нови регламенти на ЕС, покани за участие в икономически форуми, дискусии и кръгли маси, търгове в чужбина, въвеждане на антидъмпингови мерки, презентации и др. Палатата отдава голямо значение на тази

дейност, тъй като по този начин осигурява възможност на браншовите организации и на техните членове навреме да се запознаят с предложения за изменения в нормативната уредба.

Общо през периода 2009–2014 г. до браншовите организации, членове на Съвета на браншовите организации при БТПП, са изпратени по електронен път, от всички звена на Палатата над 1500 материала. Членовете на Съвета на браншовите организации бяха канени за участие в кръгли маси и дискусии, конференции, семинари, срещи, делегации и други мероприятия, организирани от БТПП или с подкрепата на Палатата – повече от 200 на брой.

От страна на Съвета бяха инициирани мероприятия, като създаване на Съвет по иновации към БТПП, среща дискусия, подготвяща провеждането на пресконференция на тема „За какво плаща българският потребител и на кого“, дискусия с представители на Европейския инвестиционен фонд в София по проблеми, свързани с кредитирането на МСП и др. Инициирани бяха предложения и за промени в нормативната уредба на страната.

Нов елемент във взаимодействието с БО бе създаването на регистри, изградени на професионален принцип. Инициатор на идеята бе Българската предприемаческа камара в строителството. През април 2011 г. бе подписан меморандум между Българската предприемаческа камара в строителството и БТПП за сътрудничество в областта на строителното предприемачество, за издигане на ролята и авторитета на професията „строителен предприемач“ и за изразяване на общи позиции по въпроси, касаещи развитието на тази дейност. В изпълнение на меморандума Палатата създаде Доброволен регистър на предприемачите в строителството, като част от базата данни, публикувани на сайта на БТПП в Интернет – www.bcci.bg, с осигурен свободен достъп до информацията. Регистърът е включен и в английската версия на сайта на БТПП.

През 2012 г. по искане на Българската предприемаческа камара в строителството БТПП предложи професията „строителен

предприемач“ да бъде включена в Националната класификация на професиите в България и предложението бе прието.

През юни 2011 г. бе подписан меморандум между Камарата на инсталаторите в България и БТПП за сътрудничество и оказване на съдействие на фирмите от бранша в процеса на намиране на партньори и на установяване на лоялни и етични взаимоотношения между тях и за издигане на авторитета на професията „инсталатор“.

187 експерти на браншови организации участваха като представители на БТПП в комисии, работни групи и други държавно-обществени органи, в преговорите за осигурителните прагове и др.

Въз основа на извършена класация по комплексни показатели и на база на предоставена информация от браншовите организации бяха отличени за дейността им:

- Федерацията на хлебопроизводителите и сладкарите в България (2009 г.);
- Националното сдружение „Недвижими имоти“ (2010 г.);
- Българската асоциация за геотехническо и тунелно строителство (2011 г.);
- Браншовата организация за текстил и облекло – Кюстендил (2012 г.);
- Българската асоциация на търговците на медицински изделия (2013 г.);
- Браншовата камара на дървообработващата и мебелната промишленост (2014 г.).

СЪВЕТ ПО ИНОВАЦИИ И ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Съветът по иновации и енергийна ефективност (СИЕЕ) при БТПП е основан на 11.05.2011 г. В Съвета членуват над 100 представители предимно на малкия и средния бизнес (има членове и от едрия бизнес), които са преки членове на БТПП или са членове на Съвета на браншовите организации (СБО) при БТПП, на научни институти от БАН и от Селскостопанска академия, на няколко во-

геши университети и висши училища, технологични центрове, асоциации за енергийна ефективност и др. СИЕЕ се ръководи от двама съпредседатели – от страна на БТПП и от страна на научната общност.

Основната цел на СИЕЕ е да постигне взаимодействие на представителите на науката и бизнеса за внедряването на научните постижения в индустрията. По линия на Съвета са организирани над 20 кръгли маси, дискусии, конференции и информационни дни, в които са участвали над 600 представители на бизнеса, научните среди и държавната администрация, както и от Европейския парламент и Европейската комисия.

СИЕЕ се включи със свои докладчици в две издания на Европейския ген на предприемача, регулярно прави свои презентации пред Клуба на смесените и чуждестранните палати при БТПП. Чрез свои консултанти Съветът активно консултира проиновативни фирми, които търсят нисколихвено финансиране на свои проекти, като ги насочва към фондове и банки, работещи по инициативата JERAMIE и към Българската банка за развитие, с която БТПП сключи договор за сътрудничество по инициатива на Съвета.

Проведени бяха конкурси за най-успешна иновативна фирма и за най-добър иновативен проект, реализирани през 2013 и 2014 г. Наградите бяха връчени официално на специални церемонии в БТПП.

Пред финализиране са две инициативи на Съвета – Платформа „Иновационна борса“ и Център за трансфер на технологии.

ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

„СТОП БЕЙЗ“ АД

В изпълнение на решение на ИС на БТПП на 13 декември 2007 г. беше регистрирано акционерно дружество „Стор бейз“ с основен предмет на дейност управление и стопанисване на недвижими имоти.

В периода 2007–2014 г. дружеството осъществява дейност по управление и стопанисване на недвижими имоти, като средногодиш-

но отгадените под наем площи са около 6000 кв.м, което отговаря на заетост от 70% на материалната база.

Дружеството осъществява своята дейност в зона „Илиянци“, в конкуренция с над 200 хил. квадратни метра складови площи, притежавани от групи гружества. Високият процент заетост на фона на силната конкуренция се дължи на отличното качество на обслужването на клиентите в складовата база и на създадения авторитет на коректен партньор на местните търговци.

„ВИКОРС“ АД

В изпълнение на решение на ИС на БТПП на 13.12.2007 г. беше регистрирано акционерно гружество „Викорс“ с основен предмет на дейност управление и стопанисване на недвижими имоти.

В периода 2007–2014 г. гружеството отдава под наем 60% от полезната площ на обекта.

Организираны бяха семинари за общо представяне и секторни приложения на системата GS1, както и обучения по интелектуална собственост. Това е изцяло нова за гружеството дейност, като постигнатите резултати са стимул да се разшири кръгът от теми и форми за организиране и провеждане на тези инициативи.

„ВЕЗНИ“ ЕООД

Дружеството, основано през 1992 г. с цел да обслужва издателската, печатна и рекламна дейност на БТПП, изпълнява качествени услуги със собствена производствена база. Фирмата е представител на японския производител на материала YUPO. От 2012 г. стана представител и на българската фирма за перилни и почистващи препарати „Веко“ ЕООД – Троян.

„АТС МЛАДОСТ“ ЕАД

В изпълнение на решение на ИС на БТПП през 2014 г. беше извършена покупка на 100% от акциите на еднoлично акционерно гружество „АТС Младост“ с основен предмет на дейност търговска, агентска, комисионерска и консултантска дейност в страната и чуж-

бина, маркетинг и мениджмънт, представителство и посредничество на местни и чуждестранни лица.

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ (НЦПО) В СИСТЕМАТА НА ТПП/К

През периода 2009–2014 г. НЦПО и регионалните центрове като членове на образователната общност се включиха активно в процеса на изпълнение на Европейската стратегия по професионално обучение и заетост.

По линия на Програмата „Леонардо да Винчи“ Центърът участва в работни срещи в Холандия и Испания. След успешните презентации на НЦПО в семинар в гр. Сполето – Италия, заедно с партниращите организации – Агенция за хората с увреждания към МТСП и Регионалния инспекторат по образованието към МОН, беше проведена заключителна конференция в България през 2010 г. Успешно бе звършена и работата по Седма рамкова програма FP7.

Представители на НЦПО участваха в заседания и конференции на СЕДЕФОП (Европейски център за развитие на професионалното обучение) в Солун и в стартирането на програмите ЕС-Китай и ЕС-Япония. Подписаха се договори за сътрудничество при обучение с АОТС-Япония и бе разработен проект по програмата ЕС-Китай. Представители от системата на НЦПО и от регионални центрове участваха в тези проекти.

От изготвените 28 проектни предложения 18 са одобрени, като за 15 са подписани договори с Договарящия орган (3 са прекратени поради отказ от страна на водещите организации).

През ноември 2009 г. беше направена регистрация на НЦПО за включване в списъка на доставчиците на услуги по Постановление на МС № 251 за определянето на реда и условията за предоставяне на ваучери за обучение на безработни и заети лица по Приоритетни оси 1 и 2 от ОП „Развитие на човешките ресурси“, учебен проект „Gateway“ с Финландия.

НЦПО получи сертификат на консултантска организация от Изпълнителната агенция за насърчване на малките и средни предприятия (ИАНМСП) по международната програма „BASIS“ – Международен стандарт за бизнес консултации и подкрепа за МСП.

В условия на променяща се икономическа среда в нашата страна, с приемането ни в ЕС и актуализацията на нормативната база в областта на образованието, обучението и насърчването на заетостта, НЦПО непрекъснато следеше тези промени и ориентираше инициативите си в съответствие с новите изисквания.

През 2010 г. бе приета нова стратегия за работа на клоновата мрежа с цел НЦПО да действа като една хомогенна структура на територията на страната за предоставяне на услуги за професионално обучение и квалификация.

Основните дейности, по които Центърът работи през 2011–2013 г., са предоставяне на обучителни услуги по програмите „Развитие“ и „Аз мога“, администрирани от Агенцията по заетостта съгласно ПМС 251/2009 г., и участие в проекти по Приоритетна ос 2 „Квалификация на заети лица – Фаза 2“ по ОП „Развитие на човешките ресурси 2007–2013 г.“ Организираните бяха 27 обучителни курса с около 280 участници чрез ваучерна система на финансиране. Курсовете се реализираха в клоновата мрежа с активното участие на клоновете във Видин, Сливен, Хасково, Шумен, Габрово, Бургас, Монтана, Благоевград, Търговище и Варна. Активен самостоятелен принос имаха и обучителните центрове към регионалните палати на Пловдив, Враца и Ямбол.

В програмата „Аз мога“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ Центърът работи за овладяване на професията „Икономист“ и специалностите „Икономика и мениджмънт“, „Оперативно счетоводство“, „Бизнес администрация“, „Фирмен мениджмънт“ и „Екология“ под формата на дистанционно обучение във „Виртуална среда за обучение“

НЦПО участва като партньорска организация в изпълнението на 6 проекта. В курсовете

за професионална квалификация участваха 295 обучаеми. Проектите се изпълняваха от 6 работодателни предприятия в качеството им на водещи организации и бенефициенти.

Основната част от дейността на НЦПО през 2011 г. бе фокусирана върху разработването, развитието и доставката на професионално обучение чрез съвременни форми на интерактивни и дистанционни квалификационни курсове, като курсове за професионално обучение, курсове за придобиване на ключови компетенции, обучителни модули за вътрешнофирмено обучение, обучителни модули по темата „Безопасни и здравословни условия на труд“.

В сътрудничество с водещи преподаватели от висшите училища и университети, както и от институти на БАН Центърът предостави консултации в областта на въвеждането на нови технологии в придобиването на знания и професионални умения, създаването и прилагането на иновативни образователни продукти за придобиване на квалификационни умения.

Центърът разработи и внедри тестова програма за предоставяне на обучителна услуга в дистанционна форма. Платформата е базирана на продукта „MOODLE“ и се нарича „Виртуална среда за обучение“. Прилага се повече от три години в пилотни проекти по програмите „Аз мога“ и „Аз мога повече“ на Агенцията по заетостта, като непрекъснато се надграждаше, усъвършенстваше и разширяваше обхвата на услугите.

Агенцията по заетостта верифицира 100% от ваучерите по проекта „Аз мога повече“, изпълняван от централния офис и клон Варна през 2013 г. и от клон Габрово през 2013–2014 г. Тези успехи се дължат на постоянната и професионална работа на оперативния екип и колегите от клон Варна и клон Габрово.

Експертният екип продължава да полага усилия по решаване на текущите проблеми в НЦПО, за да се освободи време и човешки ресурс за подготовка на участието на Центъра в проекти от новия програмен период.

Редовно годишно заседание на Управителния съвет, 2014 г.

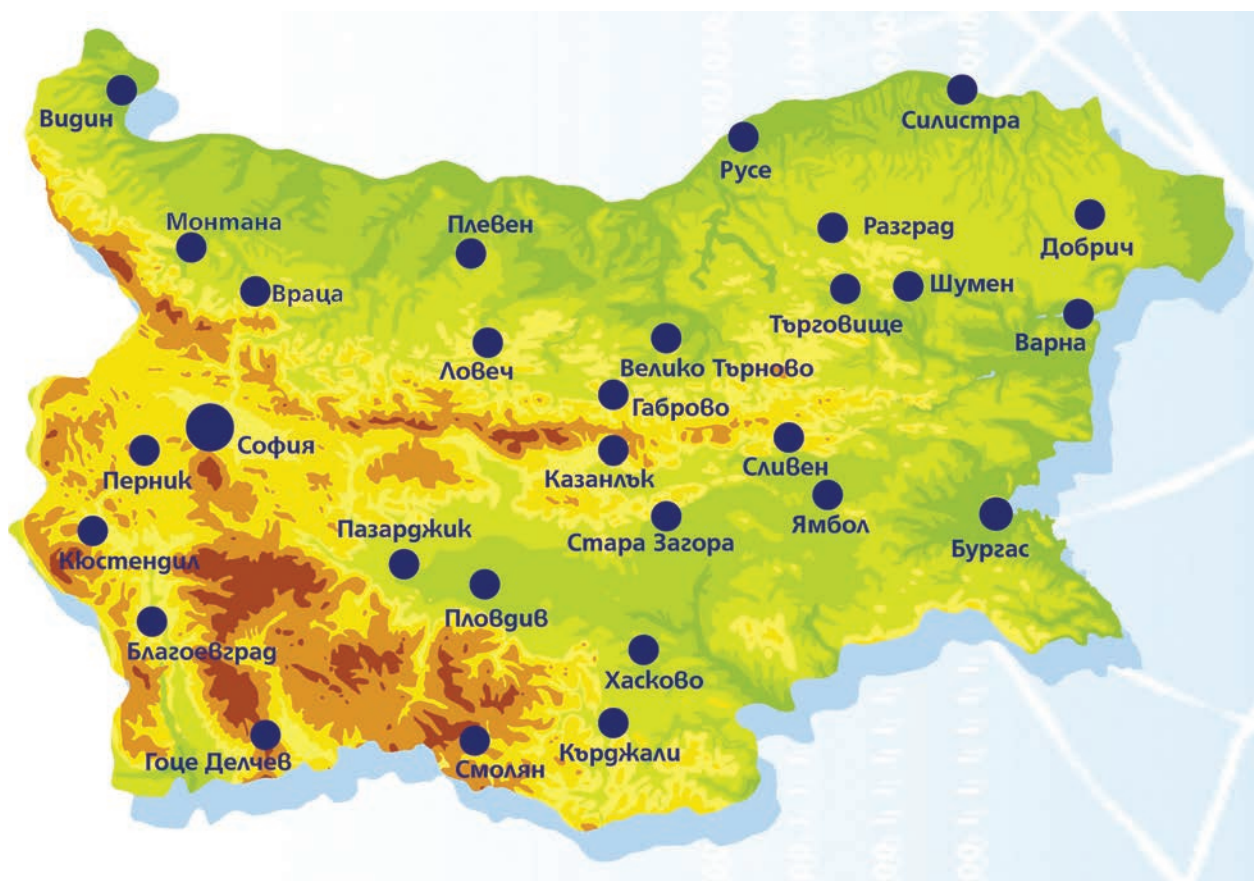
Тридесет и трето редовно общо събрание на БТПП, 2014 г.

БТПП има миноритарни участия в дружествата „УНИКРЕДИТ БУЛБАНК“ АД, „СОФИЙСКА СТОКОВА БОРСА“ АД, ЗАД „Алианс България“, Международна застрахователна компания Европа“ АД.

БТПП участва в следните сдружения с нестопанска цел:

Български икономически форум
 Български институт по стандартизация
 Съюз „Произведено в България“.

БТПП И РЕГИОНАЛНИТЕ ПАЛАТИ – В УСЛУГА НА БИЗНЕСА

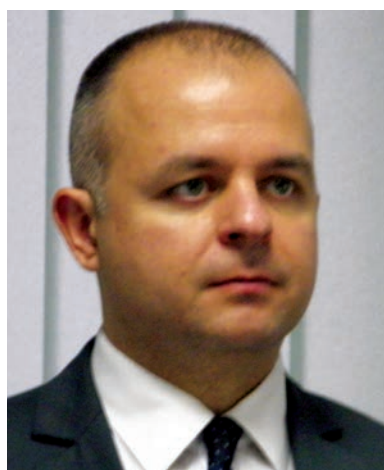
РЪКОВОДСТВО НА БТПП

Цветан СИМЕОНОВ,
председател

Георги СТОЕВ,
заместник-председател

Васил ТОДОРОВ,
главен секретар,
член на Изпълнителния съвет

Евгени ЕВГЕНИЕВ,
член на Изпълнителния съвет

Миряна КАЛЧЕВА,
член на Изпълнителния съвет

Иван СТОИМЕНОВ,
член на Изпълнителния съвет

Рагка СТАМЕНОВА,
член на Изпълнителния съвет

Лъчезар ИСКРОВ,
член на Изпълнителния съвет

Тодор ТАБАКОВ,
член на Изпълнителния съвет

**ЧЛЕНОВЕ НА
УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
на БТПП, избрани на
17 юни 2014 г. от Тридесет
и третото общо събрание
на Палатата**

АЛЕКСАНДЪР ИВАНОВ КАШУКЕЕВ
АНГЕЛ МИТОВ АНГЕЛОВ
АНГЕЛ ТОДОРОВ СКЕНДЕРОВ
АНДОН МЕТОДИЕВ ПИПЕРЕВСКИ
АННА БЕНЕВА МАРИНОВА-СЕНДОВА
АСПАРУХ ДРАГАНОВ КАРАСТОЯНОВ
БОЖИДАР БОРИСОВ БОЖИНОВ
БОЖИДАР ИВАНОВ ХАДЖИЕВ
БОЙКА ПАВЛОВА ПЕТРОВА
ВАЛЕНТИНА ЙОРДАНОВА ЗАРТОВА
ВАЛЕРИ ЛЮДМИЛОВ АНДРЕЕВ
ВАНЬО ЦАНКОВ КОСТАДИНОВ
ВАСИЛ ТОДОРОВ ТОДОРОВ
ВЕСЕЛА ИВАНОВА МИРЯНОВА
ВЕСЕЛИН ИВАНОВ БЛАГОЕВ
ВИКТОР ДОБРЕВ ТАШЕВ
ВЛАДИМИР ЙОСИФОВ НАЙДЕНОВ
ВЛАДИМИР КОСТОВ ЛАМБРЕВ
ВЛАДИМИР ПЕНКОВ ПЕНКОВ
ГЕОРГИ СТЕФАНОВ СТОЕВ
ДИМИТЪР ДИМИТРОВ ПАМПУЛОВ
ДИМИТЪР ЛАЗАРОВ КОЕВ
ДИМИТЪР ХРИСТОВ МАРИКИН
ДОБРИНА ДИМИТРОВА ПРОДАНОВА
ЕВГЕНИ ВЕСЕЛИНОВ СТАНЧЕВ
ЕВГЕНИ ИВАНОВ ЕВГЕНИЕВ
ЕЛЕНА ТОДОРОВА ВЪЛЧЕВА-ЯНЕВА
ЕЛЗА КОСТАДИНОВА МАРКОВА
ЕМИЛ ГАНЧЕВ ПОПОВ
ЕМИЛ ИВАНОВ ПЕЕВ
ИВАЙЛО ИВАНОВ ДЕРМЕНДЖИЕВ
ИВАН АСЕНОВ ИВАНОВ
ИВАН ГЕОРГИЕВ ТАБАКОВ
ИВАН МИХАЙЛОВ РАЙКОВ
ИВАН НИКОЛОВ СТОИМЕНОВ
ИВАН ПАНОВ ЛЕСЕВ
ИВО ВЛАДИМИРОВ ВЛАДИМИРОВ
ИВО ПЕТРОВ РУСЕВ
ЙОРДАНКА РАНГЕЛОВА ВИЯЧКА
ЙОСИФ АВРАМОВ АВРАМОВ
КИРИЛ ЙОРДАНОВ ИЛИЕВ

КОЛЬО ВАСИЛЕВ КОЛЕВ
КОНСТАНТИН СТЕФАНОВ ГЛАВНАКОВ
КРАСИМИР БАНЧЕВ ДАЧЕВ
КРАСИМИР ЙОРДАНОВ КИРИЛОВ
КРАСИМИР ПЕТКОВ КОЦЕВ
КРАСИМИР СТОЯНОВ МУНЕВ
КРЪСТЮ САВОВ КАПАНОВ
ЛАРИСА НИКОЛОВА РУЗМАНОВА
ЛИДИЯ САНТОВА ШУЛЕВА
ЛЪЧЕЗАР ДЕНКОВ ИСКРОВ
ЛЪЧЕЗАР РОСЕНОВ ГЕОРГИЕВ
МАНОЛ ИВАНОВ ТОДОРОВ
МИРЯНА ПЕТРОВА КАЛЧЕВА
НАСКО ВАНЧЕВ НАСТЕВ
ОЛГА КИРИЛОВА САНДОВА-КРЪСТЕВА
ОЛГА МИНКОВА ВАСИЛЕВСКА
ОЛЕГ СОТИРОВ СТОИЛОВ
ОЛЯ ИВАНОВА ИВАНОВА
ПЕЙЧО ИВАНОВ ЛАЛЕВ
ПЕТКО КРЪСТЕВ КРЪСТЕВ
РАДКА ЦВЕТКОВА СТАМЕНОВА
РАДОСТИН ВЪЛКАНОВ ГЕНОВ
РОМЕО АЛЕКСАНДРОВ ШАТЕВ
СИЛВИ ВАСИЛЕВ ЧЕРНЕВ
СИЛВИЯ АСЕНОВА ПЕТРОВА
СИМЕОН АСЕНОВ ЗАХАРИЕВ
СЛАВКА ИВАНОВА СТЕФЧЕВА
СТАНИМИР ЦОЦОВ ЦОЦОВ
СТАНИСЛАВ ИЛИЕВ БОЯДЖИЕВ
СТАНИСЛАВ РАЙНОВ НОВАКОВ
СТОЙЧО ПЕТРОВ СТОЙЧЕВ
ТОДОР ВЪЛЧЕВ СТАЙКОВ
ТОДОР ДИМИТРОВ ТАБАКОВ
ТОДОР НИКОЛОВ НИКОЛОВ
ХАРАЛАМБИ ГЕОРГИЕВ ХАРАЛАМБИЕВ
ХРИСТО ГЕНАДИЕВ ГРИГОРОВ
ХРИСТО ТОДОРОВ ДЕЧЕВ
ЦАНКО ДЕЛОВ ИВАНОВ
ЦВЕТАН АТАНАСОВ СИМЕОНОВ
ЦОЛО ЙОТОВ ВУТОВ
ЮЛИЯН ИВАНОВ ВЪРБАНОВ
ЯНЧО ЯНКОВ ЯНЕВ

ПРЕЗИДИУМ НА АРБИТРАЖНИЯ СЪД ПРИ БТПП

Кристиан ТАКОВ,
председател

Ружа ИВАНОВА,
заместник-председател

Александър КАЦАРСКИ,
заместник-председател

Ангел КАЛАЙДЖИЕВ,
заместник-председател

Марин ЛАЗАРОВ,
член на Президиума

Ивайло ДЕРМЕНДЖИЕВ,
член на Президиума

Евгений СТАЙКОВ,
член на Президиума

РЕГИОНАЛНИ ТЪРГОВСКО- ПРОМИШЛЕНИ ПАЛАТИ/КАМАРИ

Председатели

Иван ТАБАКОВ
Варна

Ромео ШАТЕВ
Благоевград

Кирил ИЛИЕВ
Велико Търново

Цанко ИВАНОВ
Бургас

Красимир КИРИЛОВ
Видин

Евгени ЕВГЕНИЕВ
Враца

Лъчезар РОСЕНОВ
Добрич

Иван ЛЕСЕВ
Габрово

Ангел СКЕНДЕРОВ
Казанлък

Красимир МУНЕВ
Гоце Делчев

Наско НАСТЕВ
Кърджали

Ваньо КОСТАДИНОВ
Кюстендил

Лариса РУЗМАНОВА
Пазарджик

Емил ПЕЕВ
Ловеч

Бойка ПАВЛОВА
Перник

Славка НОНЧЕВА
Монтана

Петко КРЪСТЕВ
Плевен

Добринa ПРoДАНoВA
Плoвдив

Мaнoл ТoДoРoВ
Cилиcтpa

Симeон ЗAХAРИEВ
Paзгpaг

Кoльo КoЛEВ
Cливeн

Вaлeри AНДPEEВ
Pyce

ИВaн PAЙКoВ
Cмoлян

Олег СТОИЛОВ
Стара Загора

Христо ДЕЧЕВ
Шумен

Оля ИВАНОВА
Търговище

Стойчо СТОЙЧЕВ
Ямбол

Янчо ЯНЕВ
Хасково

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – БЛАГОВЕГРАД

Търговско-промишлена палата – Благоевград е учредена през 1992 г. като представителна организация на работодателите в Благоевградски регион.

Структура на организацията

Сектор „Търговски регистър и документи“

Дейности: поддържане на фирмена база данни и издаване на документи, които подпомагат външнотърговската дейност на фирмите.

Сектор „Международни контакти и програми“

Дейности: подготовка и управление на проекти, информация и консултации на фирми за работа по европейски програми, изграждане на стратегически партньорства на местно, национално и международно ниво.

Сектор „Подпомагане на фирмени дейности“

Предоставя информация и консултации на фирмите в различни области.

Сектор „Професионално обучение“

Извършва обучения за повишаване на професионалната квалификация, придобиване на допълнителни компетенции и социални умения. Работи по европейски програми.

Европейски информационен център „Европа Директно“ – Благоевград

Предоставя информация за политиките на ЕС и отговаря на въпроси на граждани, свързани с практическите аспекти на европейското членство на България – права, възможности, програми, партньорства. Организира и провежда информационни събития, съдейства за обратна връзка с европейските институции.

Представителство и партньорства: тристранни съвети и комисии за сътрудничество, международни партньори и организации.

Палатата е инициатор за създаване на Координационен програмен съвет – регион Благоевград, за сътрудничество с ключови публични институции, университети и граждански организации в рамките на програмен период 2014–2020 г.

Проектен опит на организацията:

- „EMPLOKOMP“

Ученето през целия живот като инструмент за подобряване на конкурентоспособността и заетостта

- Проект „EGNATIA-VAE“ – трансгранични вертикални оси за предприемачество и подпомагане на младежи и жени;
- „RBDICT“ – регионално бизнес развитие чрез използването на информационните и комуникационни технологии;
- Проект „FRESH-AIR“ – насърчаване на планински и селски туризъм в пограничния регион България–Македония;
- Проект „SCHULDBOARD“ – интеркултурен диалог с участници от Гърция, Испания, Португалия, Унгария и България;
- Стратегически проект „Smart Specialization“ – интелигентната специализация на трансграничен район Гърция–България;
- Стратегически проект „SkillsBalancing“;

Балансиране на предлагането и търсенето на професионални умения в трансграничния регион България–Гърция

- Проект „ТЕМБ“ – екипната ефективност като фактор за развитие на местната демокрация и социалното сближаване между България и Македония;

Семинар за рамковото споразумение с Европейската комисия

- Проект „Изграждане и функциониране на Европейски информационен център „Европа Директно“ – Благоевград“.

Партньорства по програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007–2013 г:

- Проекти, свързани с актуализиране на учебни програми във висшето образование в съответствие с изискванията на пазара на труда;
- „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“ – BG051PO001–2.1.07.

Проектно партньорство с БТПП

През 2012 г. Търговско-промишлената палата – Благоевград отбеляза 20 години от създаването си. Тя е отличена за принос с бронзова статуетка „Хермес“ в категория „Регионална търговско-промишлена палата в системата на БТПП“.

БУРГАСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

В 110-годишната си история Бургаската търговско-промишлена палата (БСТПП) е наследник и приемник на Бургаската търговско-индустриална камара, основана през 1905 г.

На 7 юни 1990 г. ръководители и специалисти от почти всички крупни бургаски предприятия провеждат учредително събрание и стават първите членове на новосъздадената Бургаска търговско-промишлена палата.

За пръв председател на Управителния съвет на Бургаската търговско-промишлена палата е избран инж. Цанко Иванов.

През изминалия четвърт век от началото на прехода Бургаската търговско-промишлена палата се утвърди като един от основните фактори, подкрепящи развитието на предприемачеството в Бургаска област. Конкретното съдействие, което оказва на фирмите, е изключително разнообразно и се проявява в различни аспекти на стопанската им дейност. В БСТПП членуват промишлени предприятия, търговски дружества, кооперации, еднолични търговци, финансови институции, асоциации и организации с идеална цел, физически лица.

Общите цели и задачи на БСТПП са подпомагане, насърчаване, представителство и защита на стопанските интереси на членовете; насърчаване на производителите в България; формиране на пазарно поведение в стопанските субекти. Особено внимание се обръща върху насърчаването на предприемчивостта и инициативата на членовете на Палатата. БСТПП поддържа и разширява създадените международни връзки с цел да активизира търговско-икономическото сътрудничество с други страни, да развие експорта, да запази традиционните и да завоюва нови пазари. БСТПП представлява и защитава своите членове пред общински, областни и други държавни институции.

Семинар по програма Хоризонт 2020

Бургаската палата осъществява тясно сътрудничество с държавната власт и общинската администрация, представлявайки интересите на своите членове. БСТПП участва активно в работата на различни комисии и съвети на регионално ниво като представител на бизнес средите. Палатата работи съвместно и с Генералното консулство на Турция в Бургас, и с почетните консулства на Румъния, Беларус, Грузия, Русия, Индия, Естония, Украйна, с които екипът на Палатата провежда периодични срещи.

Бизнес конференция в хотел „България“

БСТПП участва в дейността на 30 международни, междуправителствени и неправителствени организации.

телствени организации. Тя е единствената българска палата, приета за асоцииран член на ASCAME (The Association of the Mediterranean Chambers of Commerce and Industry).

Бургаската палата активно работи с неправителствени и браншови организации, представени в града и региона.

В подкрепа на бизнеса са и многобройните контакти на БСТПП с палати от други страни и международните събития, които Бургаската палата организира. Основа за това сътрудничество са подписаните договори за съвместна дейност с повече от 20 чуждестранни палати от Гърция, Румъния, Турция, Сърбия, Русия, Унгария, Беларус и др.

Посещение в ТПП – Лозенград

региона и осъществява международни контакти.

В периода на присъединяване на България към Европейския съюз дейността на БСТПП бе съсредоточена върху подготовката на фирмите за въвеждане на европейските стандарти и изисквания и за повишаване на тяхната конкурентоспособност в новата икономическа среда.

Напълно бе обновен сайтът на БСТПП, предлагащ в реално време информация за дейността на Палатата и по теми, интересувачи бизнеса.

В услуга на бизнеса Бургаската палата разработи и реализира редица проекти, финанси-

Среща на БСТПП с представители на Посолството на САЩ

Форум на открито на ЕИЦ „Европа Директно – Бургас“ към БСТПП

В своята дейност Бургаската палата подкрепя идеите за равноправие в бизнеса. Към нея бе учреден „Клуб на жените в бизнеса“, който обединява бизнес дамите от

Кръгла маса по проект за трансрегионално сътрудничество с ТПП – Констанца

рани от оперативните програми на ЕС, Световната банка, Европейската Комисия и др.

Издателската дейност на БСТПП включва поредица от информационни брошури,

периодичното издаване на информационния бюлетин „Бизнес Юг“, юбилейна книга на Бургаската търговско-промишлена палата по случай 100 години от създаването ѝ, стратегии за предприемаческо развитие, бизнес наръчници.

Годишната награда на БСТПП – статуетката „Порив“, връчвана повече от 20 години, се превърна в най-престижната бизнес награда в региона.

Връчване на годишните награди на БСТПП

През 2005 г. БСТПП отбеляза 100-годишния юбилей на организацията. В рамките на честванията бяха проведени няколко конференции с национално и международно участие.

Традиционни са срещите на Бургаската палата с посланици и търговски аташета от дипломатически мисии в София. Палатата са посетили дипломати от САЩ, Аржентина, Белгия, Беларус, Естония, Хърватска, Сърбия, Нидерландия и др. Бяха организирани мащабни презентации на икономическия потенциал на Нидерландия, Аржентина, Сърбия и др.

Текущата дейност на Бургаската палата включва многобройни тематични семинари и конференции, презентации и обучения, насочени към бизнес средите не само в Бургаския регион, но и в партньорски региони от други държави.

Многобройни са и отличията, получени от Бургаската търговско-промишлена па-

лата за своята дейност, между които са: почетен знак на президента на Република България, връчен от президента Георги Първанов по повод 100-годишния юбилей на Палатата; почетен знак на община Бургас; грамоти на Българската търговско-промишлена палата и статуетка „Хермес“ на БТПП; награда на Китайската търговско-промишлена палата (Шанхай) за поддържане на отлични търговски отношения и за осъществяване на съвместни дейности почетни плакети и знаци от много партньори – чуждестранни палати.

От създаването на Бургаската търговско-промишлена палата председател е инж. Цанко Иванов.

ВАРНЕНСКА ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНА КАМАРА

Варненската търговско-индустриална камара (ВТИК) е създадена на 11.06.1895 г. на основание на приетия през 1894 г. от Народното събрание Закон за търговско-индустриалните камари в България.

Още през първите години на създаването си ВТИК взема активно участие в изграждането на структуроопределящите предприятия в региона – Българския морски флот, Варненското пристанище, Варненската корабостроителница. Камарата играе решаваща роля за развитието на индустрията, търговията, занаятите и банковото дело.

ВТИК отдава голямо значение на образованието и професионалната квалификация на своите членове. Организира провеждането на курсове за квалификация по различни професии и занаяти, а през 1904 г. основава Варненската търговска гимназия.

За ръководители на Камарата варненските индустриалци, търговци и занаятчии избират видни представители от своите среди, които в различни периоди са избирани и за кметове на Варна.

Дейността за развитие на образованието и квалификацията продължава през 1914 г. с построяването на сграда за висше търговско училище – Търговската академия, която поради войните започва своята първа учебна година през 1920 г. със 158 студенти.

През 1935 г. Камарата построява своя собствена сграда, която е една от най-впечатляващите постройки във Варна. Сега в нея се помещава Щабът на военноморските ни сили.

През втората половина на ХХ в. във Варненския регион се изгражда огромна по мащабите за страната материално-техническа база от предприятия, произвеждащи експортно ориентирана продукция. Девненският промишлен комплекс произвежда различни видове сода, полимери, торове, цимент, захар. С високи темпове се развиват корабостроенето и кораборемонтът. Българският

Изложба, посветена на 100-годишнината на сградата на Икономически университет – Варна, построена от ВТИК

морски флот притежава над 120 кораба с различен тонаж и предназначение. Машиностроенето произвежда дизелови двигатели, електродомакински уреди, радионавигационна апаратура, мебелен обков и оборудване за корабостроенето.

Текстилната промишленост предлага първична обработка на памук, производство на памучни прежди, на памучни платове и готови облекла.

Варна е важен транспортен и логистичен център с международно летище, добре развито пристанище, железопътен и сухопътен транспорт и модерни складови бази.

Поставят се основите на модерен за времето си туризъм, който освен за социалистическия лагер предлага услугите си и на туристи от ФР Германия, Великобритания, скандинавските и арабските страни.

Селското стопанство на региона освен производство на зърнени храни предлага и значително разнообразие от плодове и зеленчуци. Растениевъдството и животновъдството са основна суровина за хранителната промишленост, която задоволява нуждите на населението и на туризма и предлага разнообразни продукти за експорт.

Местната промишленост произвежда разнообразни стоки и услуги за реализация на пазара в региона.

След закриването на дейността на Стопанските камари през 1948 г. цялата външнотърговска дейност от 1952 г. се осъществява от Българската търговско-промишлена палата.

След 1990 г., когато страната ни пое по пътя на пазарната икономика, голяма част от предприятията на региона загубиха своите традиционни пазари и престанаха да съществуват.

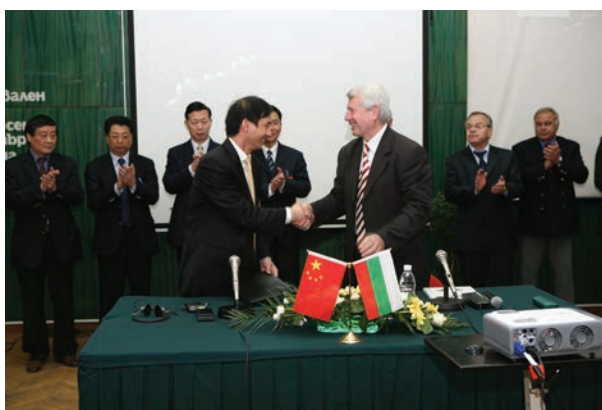
Дейността на Варненската търговско-индустриална камара бе възстановена на 10.04.1991 г. с цел обслужване на външнотърговската дейност на множеството нововъзникнали частни фирми. Оттогава Камарата се помещава в триетажна сграда на булевард „Приморски“ 135.

Още с възстановяване на дейността си през 1991 г., наред с функциите си да представлява и защитава интересите на своите членове, ВТИК създава необходимата организация за предлагане на редица услуги, подпомагащи търговската дейност и бизнес контактите на фирмите от Варненския регион.

Основната част от тези услуги, които ВТИК предлага в съответствие с Договора с БТПП, са запазени и в сегашната ѝ дейност. По този начин се гарантира тяхното високо качество, валидност и признаване и от международните търговски и правителствени организации и институции.

Наред с традиционните за една търговска камара дейности, съобразно регионалната икономика в годините след 1990 г., ВТИК си постави задачата да развие международните контакти с цел създаване на благоприятна среда за външнотърговска дейност на фирмите от региона, за привличане на инвестиции и коопериране. Подписани са над 50 споразумения за сътрудничество с търговски камари и сродни организации от Европа, Азия, Африка и САЩ.

ВТИК е инициатор на създаването през 1991 г. на Международния черноморски

Подписване на споразумение с Търговската камара на провинция Shen Zhen, Китай

Подписване на споразумение с Търговската камара на Кавала, Гърция

Подписване на споразумение с Търговската камара на East London, ЮАР

клуб – организация на общините от Черноморския регион и активен участник в Деловия съвет към Клуба.

През 1992 г. ВТИК иницира и идеята за създаване на Асоциация на черноморските

Учредителите на Черноморския клуб

търговски камари. Идеята се реализира през 1997 г. в сътрудничество с Търговско-индустриалната камара на Румъния в Мангалия.

От 2007 г. ВТИК е координатор за България на Програмата на ООН за развитие (ПРООН) в Черноморския регион.

ВТИК се стреми да спазва добрите традиции на нашите предшественици в сферата на професионалното обучение. В периода след възстановяването на дейността през 1991 г. Камарата провежда редица семинари и обучения, целящи да създадат и усъвършенстват умения в различни специалности и професии, необходими за развитието на икономиката на региона. Още в самото начало са създадени партньорски отношения с варненските висши учебни заведения и ректорите на двете от тях са членове на УС на Камарата.

ВТИК отделя особено внимание и на взаимоотношенията си със средните професионални гимназии. Професионалните гимназии по икономика и търговия, туризъм, транспорт и машиностроене са приети за членове на ВТИК при преференциални условия. ВТИК е инициатор, спонсор и участник в традиционния конкурс „Бизнес идея“ и подкрепя Клуб „Приятели на Европа“, в който основни участници са ученици от професионалните и езиковите гимназии в града.

Качествено нова стъпка в дейността на ВТИК по въпросите на професионалното обучение е създаването на Националния център за професионално обучение (НЦПО) в системата на БТПП и неговия клон към Камарата. НЦПО притежава лиценз за професионално

обучение за над 100 професии. Камарата и НЦПО – клон ВТИК, са спечелили над 10 проекта за професионално обучение като водещи организации и имат участие в групи 15 като партньори в сферата на професионалното обучение в различни области.

Камарата активно участва в ръководните органи на общинско и областно равнище – Съвета по заетост, Съвета по здравословни и безопасни условия на труд, Съвета срещу корупцията, Съвета за регионално развитие и Съветите за сътрудничество към общините в региона.

ВТИК успешно сътрудничи с бизнес организациите в региона.

От 2013 г. към Камарата действа Информационен център „Европа Директно“, тържествено открит от еврокомисаря Кристилина Георгиева.

За постигнати успехи в цялостна дейност в системата на БТПП, Варненската камара е награждавана с бронзова статуетка и Почетна грамота през 2004, 2009 и 2013 г.

Еврокомисарят Кристилина Георгиева открива Център „Европа Директно – Варна“

ВТИК е призната за най-авторитетната бизнес организация във Варненския регион. По нейна препоръка са назначени почетните консули на ЮАР, Индонезия, Испания, Чехия, Словакия, Германия и Франция, Швеция, Норвегия и Дания. Почетният председател на ВТИК Николай Божилов е Почетен консул на Великобритания, а настоящият председател на ВТИК Иван Табаков – на Италия.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Търговско-промишлената палата – Велико Търново е основана през 1990 г. като самостоятелно, самоуправляващо се, неправителствено юридическо лице с нестопанска цел.

Учредители на ТПП – Велико Търново са 80 фирми от региона.

Палатата е създадена с цел да подпомага стопанската дейност на своите членове, да представлява и защитава техните интереси, да стимулира международното икономическо сътрудничество, да оказва съдействие на бизнеса и да насърчава развитието на пазарните отношения и пазарната икономика. Тя е част от единната система на търговско-промишлените палати, включваща Българската търговско-промишлена палата и 28-те регионални търговско-промишлени палати/камари.

Териториалният обхват на дейността на Търговско-промишлена палата – Велико Търново е област Велико Търново – част от Северния централен район.

Представени са няколко структуроопределящи сектора:

– Суровинният сектор – предимно от отрасъл „Селско стопанство“ с превес на растениевъдството, което се развива на основата на качествените поземлени ресурси и установените традиции. Основни култури са зърнените – 83%, и маслодайните – 15% от използваните земеделски площи. Развитие на животновъдството следва негативната национална динамика на отрасъла и няма значима структуроопределяща роля. Горското стопанство в областта е слабо значимо в първичния сектор и има малък принос към икономиката на региона.

– Преработващият сектор е основен за областната икономика и като цяло бележи спад. За това допринася спадът в строителството, което изпитва най-силно последици-

те от икономическата криза. Компенсиращи до известна степен са химическата, дървопреработвателната, целулозно-хартиената и хранително-вкусовата промишленост.

– Секторът на услугите е от голямо значение за областната икономика. Стабилно се развива туризмът, особено в някои общини на областта. Науката, образованието, търговията, транспортът, финансово-банковата и комунално-битовата дейност са добре представени.

През последните години се отчита ръст на приходите на фирмите в региона и като цяло се наблюдава относителен икономически подем с тенденция към постоянното нарастване на обема на производството. Най-интензивно се развиват секторите „Търговия“ и „Преработвателна промишленост“, привличащи 60% от общите инвестиции в региона. Областта е специализирана в производството на храни, хартия и картон, химични продукти, земеделие, шивашка индустрия, земеделие и туризъм.

В структурно отношение основна част в областта са предимно микрофирми и малки фирми – 98,5% от общия брой. Средните и големите предприятия са малко на брой и са предимно преработващи предприятия, учебни заведения, здравни обекти, търговски центрове и др.

Представлявайки интересите на бизнеса от региона, Търговско-промишлена палата – Велико Търново е в постоянна комуникация и участва активно в координационен режим с местната и държавната власт, в социалното и тристранното сътрудничество.

ТПП – Велико Търново е член на:

– Областния съвет за развитие на област Велико Търново;

– Обществения съвет при областния управител на област Велико Търново;

Семинар по проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването им“

Председателят на ТПП – Велико Търново инж. Кирил Илиев връчва удостоверение за успешно обучение

Пресконференция при откриване на Центъра за кариерно развитие във Велико Търново

Консултация в Центъра за кариерно развитие във Велико Търново

- Постоянната комисия по заетостта към Областен съвет за развитие;
- Областния съвет по условия на труд;
- Областния съвет за тристранно сътрудничество в област Велико Търново;
- Съвета за сътрудничество към Бюрото по труда – Велико Търново;
- Съвета за сътрудничество към Бюрото по труда – Горна Оряховица;
- Съвета за сътрудничество към Бюрото по труда – Свищов;
- Съвета за сътрудничество към Бюрото по труда – Павликени.

Търговско-промишлената палата – Велико Търново развива връзките си с побратимени на Велико Търново градове, като с някои от тях има договори за сътрудничество.

ТПП – Велико Търново съдейства за европейското развитие на областта, активно участва в подготовката и изпълнението на проекти по европейски и трансгранични програми. Един от най-значимите проекти са „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването им“, ОП „Развитие на човешките ресурси“ към Европейския социален фонд.

Председател на Търговско-промишлена палата – Велико Търново от 2007 г. е инж. Кирил Илиев.

ВИДИНСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Видинската търговско-промишлена палата (ВТПП) е активно действаща неправителствена организация, създадена през 1990 г. Палатата работи в подкрепа на бизнеса от област Видин и през своята 23-годишна история се е утвърдила като най-голямата действаща бизнес организация в региона. Освен с представителите на бизнеса Палатата взаимодейства много активно и с всички местни и регионални институции и организации.

Откриване на Второто търговско изложение в гр. Видин с участие на малки и средни предприятия от областите Видин и Зайчар, Сърбия.

Видинската търговско-промишлена палата извършва дейност на територията на Видинска област – най-северозападната и най-слабо населената област в България, с площ от 3032.9 кв. км и население 101 018 души. Област Видин включва 11 общини с най-голям център община Видин.

На север областта граничи с Република Румъния, на запад е в съседство с Република Сърбия, на юг – със Стара планина, на изток – с област Монтана. Северната ни граница – река Дунав, обуславя възможността за преки връзки с всички държави от Дунавския басейн. През областта преминават два трансевропейски коридора – №4 – Крайова (Румъния)–Видин–София–Кулата, и №7 – Рейн–Майн–Дунав.

Видинската търговско-промишлена палата обслужва над 8000 фирми, регистрирани към Агенцията по вписванията във Видинска област.

В отговор на изискванията на предприемачите от региона ВТПП осъществява следните дейности:

- защита на малкия и средния бизнес;
- насърчаване и защита на производството;
- привличане на чуждестранни инвестиции;
- приемане и утвърждаване на мерки за разширяването на българския износ и опростяването на процедурите;
- съдействие за провеждането на законодателната реформа в посока изграждане на благоприятен инвестиционен климат и хармонизиране на българското законодателство с европейското;
- развитие на процеса на създаване на трудов пазар и участие в тристранното сътрудничество;
- съдействие за разширяването на международните контакти.

Представители на ВТПП участват активно в дейността на:

Председателят на ВТПП Красимир Кирилов получава наградата „Дунавски цвят“ за принос към трансграничното сътрудничество между България и Сърбия

Участие на представители на ВТПП в партньорска среща по проект в град Калкута, Индия

- Регионалният съвет за развитие на Северо-западния район за планиране;
- Областният съвет за регионално развитие – Видин;
- Постоянната комисия по заетост към Областният съвет за регионално развитие – Видин;
- Съвета за сътрудничество към бюрата по труда във Видин, Кула и Белоградчик;

- Областният съвет за противодействие на корупцията в област Видин;
- Областният съвет по енергийна ефективност – Враца;
- Консултативните съвети по туризъм към община Видин и към областната администрация на Видин.

След приемането на България в ЕС Видинската палата е разработила и изпълнила повече от 20 проекта, финансирани от еврофондовете и насочени към подобряването на бизнес средата, контактите и възможностите за развитие на бизнеса в област Видин.

В своята дейност ВТПП работи активно с търговските палати на съседните региони в Румъния и Сърбия, за което многократно е получавала признания и отличия от своите колеги.

Председател на Видинската търговско-промишлена палата е Красимир Кирилов.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – ВРАЦА

Търговско-промишлена палата – Враца е продължител и правопреемник на активните Врачански индустриалци и търговци, учредители на Софийската търговско-индустриална камара в 1895 г.

ТПП – Враца е регистрирана като самостоятелно юридическо лице на 19.11.1991 г. по Закона за лицата и семейството (ЗЛС). На 20.03.2002 г. се пререгистрира по Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) в обществена полза, а на 30.12.2003 г. е вписана в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност под №20031230052.

От 2010 г. притежава внедрена и действаща Система за управление на качеството в съответствие с международния стандарт EN ISO 9001:2008, под акредитацията на UKAS (The United Kingdom Accreditation Service), Великобритания.

ТПП – Враца е член на Асоциацията на гънавските палати, участва в европейските мрежи Enterprise Europe Network и Europe Direct. Активно участва в Асоциацията на световните търговски центрове, в Международната търговска Камара – Париж, в Европалати – Брюксел, в Асоциацията на балканските търговско-промишлени палати, в Международната организация на работодателите и Икономическата комисия за Европа на ООН в Женева. Заместник-председателят на ТПП – Враца Илиана Филипова е българският представител на бизнеса и частния сектор към групата на Световната банка (PSLO).

Търговско-промишлена палата – Враца е приемна структура на Enterprise Europe Network (EEN) за Северозападна България. EEN е информационен и консултантски инструмент на Европейската комисия, осигуряващ интегрирани услуги в помощ на бизнеса и ино-

вациите за малките и средните предприятия в Европа. Центърът е наследник на Евро Инфо Център – Враца.

Чрез информационен център „Европа Диалектно“ ТПП – Враца стимулира активния диалог и съпричастността на гражданите към европейските ценности и политики.

ТПП – Враца има активно партньорство с палати и бизнес организации от всички страни членки на Европейския съюз, както и със Сърбия, Албания, Русия, Украйна, Китай, Индонезия.

Над 2300 са фирмите членове на ТПП – Враца, редовни и асоциирани. Сред тях са АЕЦ „Козлогуй“ ЕАД, „Холсим България“ АД, „Месер България“ ЕООД, „Лалов и Вачев“ ЕООД, „РОМТЕХ – ЗС“ ООД, „ЗММ Враца“ АД, „Булнед“, „Атоменергоремонт“ АД, „Центромет“ АД, „Агротехчаст“ АД, „Интерприбор сервис“ ООД, „Чехпласт“ ООД, „Бърцеф“ ЕООД, „Електростарт“ – Вършец, „Пристанищен Комплекс Лом“ ЕАД, „Хемус М“ ООД, „Ливия М“ ООД, „КОРЕКТ – Враца“ ООД, „Опал 94“ АД и др. от региона.

За 25-годишната си дейност ТПП – Враца се утвърди като водеща, подкрепяща бизнеса организация в цяла Северозападна България със сериозен принос в развитието на регионалната икономиката и в подобряването на бизнес климата. Широката гама от качествени услуги превърнаха Палатата в незаменим партньор на фирмите от региона в тяхната дейност. ТПП – Враца организира специализирани обучения, семинари, информационни дни, участия и посещения на панаири, изложения, бизнес мисии в чужбина.

Палатата издава регулярно електронен бюлетин с бизнес оферти, предложения за иновационни и технологични трансфери и кооперационни възможности.

По-големи организирани и проведени мероприятия са:

– Българо-китайският бизнес форум и срещи във Враца и в Китай;

Бизнес форум в Китай, септември 2011 г.

– Международният форум – конкурс по иновации в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост;

– Наг 240 срещи на бизнеса от региона с чуждестранни бизнес делегации;

– Наг 100 бизнес делегации от региона с участия в бизнес форуми, панаири и изложения извън страната;

– Наг 125 срещи с евродепутати, с народни представители, с министри, с посланици и дипломати, с комисари от ЕК.

Дискусия с евродепутат Уручев, септ. 2014.

Със своя експертен екип ТПП – Враца участва при разработването и управлява: електронно обучителна платформа за проучване на конкуренцията; локален център на Европейска технологична платформа за обмен и развитие на идеи на млади иноватори; специализиран трансграничен панаир в областта на туризма – Враца; организирането на фолклорен фестивал в Сърбия.

ТПП – Враца е учредител и осигурява услуги чрез:

– Регионален център за привличане на инвестиции (Regional One Stop Investment Office) ROSIO;

– Трансграничен статистически и изследователски център за МСП от Българо-румънския трансграничен регион;

– Трансграничен бизнес, подкрепящ Център за предоставяне на услуги на бизнеса и стимулиране на трансграничните отношения между фирмите;

– Мрежа за трансгранично сътрудничество между България и Сърбия в туристическия сектор;

Комисар Миглена Кунева във Враца, март 2009

– Доброволческа мрежа в полза на граждани на трети страни;

– Мрежа от видеоконферентни центрове за осъществяване на интерактивна връзка и сътрудничество в трансграничния регион България – Румъния;

– Регионален академичен център – Враца.

ТПП – Враца учредява и връчва Приз за новаторство, индустриален подем и социална отговорност „Мито Орозов“.

Връчване на приза, учреден в памет на Мито Орозов

ТПП – Враца успешно реализира над 60 проекта, финансирани от международни донори и Европейски програми. Проектите са насочени предимно към подпомагане на дейността и повишаване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия и към подобряване на бизнес климата, както и в полза на съдебната система, на регионалната и местна администрация и на сектора на НПО.

Издания на ТПП – Враца:

- Пътеводител „Врачанският Балкан – впусни се в приключението“ – на български и английски език;
- Пътеводител за културния туризъм в трансграничния регион България – Сърбия – на английски, сръбски и български език;
- Четири туристически пакета за културния туризъм в трансграничния регион България–Сърбия – на английски, сръбски и български език;

– Промоционален филм и видеоклип, представящ трансграничния регион България–Сърбия като туристическа дестинация, дублиран на английски, сръбски и български език;

– Наръчник „Развитие на креативността и иновациите“;

– Наръчник за „добри практики“ за обществени поръчки.

ТПП – Враца е носител на наградата „Хермес“ на БТПП, на награда за принос към регионалната икономика, на Националната награда за принос в развитието на туризма, вписана е в Доклада на ЕК като една от 10-те най-добри практики; има награди и грамоти за постижения от национални управляващи органи, от международни партньори и от делегацията на Европейската комисия.

Председател на Търговско-промишлена палата – Враца е Евгени Евгениев.

ГАБРОВСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Габровската търговско-промишлена палата (ГТПП) е създадена през 1991 г. като Габровска търговско-промишлена и земеделска камара. През 1994 г. наименованието е променено на Габровска търговско-промишлена палата. През 2013 г. Палатата е пререгистрирана като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза. ГТПП е част от структурата на единната система на Българската търговско-промишлена палата и регионалните търговско-промишлени палати/камари в страната.

Основната цел на Палатата е да представлява и защитава обединените интереси на членовете си пред местните органи на управление и посредством БТПП – пред централните органи на държавна власт и управление. Като работодателска организация ГТПП работи за регионалното развитие, участва в консултативни и други органи и организации в региона, в регионалните и местните органи за тристранно сътрудничество.

ГТПП обслужва бизнеса от Габровска област. Общата територия на областта е 2045 кв. км с население 122 702 души. Областта е с добре развита индустрия. По повечето икономически показатели тя е на 7–8 място в националните класации. Добре развити са машиностроенето, електротехническата промишленост, преработката на пластмаси, производството на изделия от кожа, шивашката промишленост и др.

От създаването на ГТПП досега от 100 до 200 фирми са редовни членове на Палатата и повече от 1000 – асоциирани. Членовете на Габровската търговско-промишлена палата са от всички сфери на икономиката и реализират от 40% до 60% от нетните приходи от продажби за областта.

Ключова дума в работата на ГТПП е „партньорство“. С ясната визия, че обединените усилия водят до много по-добри резултати, Палатата създаде редица работещи парт-

ньорства с органите на местната и държавната власт, с неправителствени организации.

Палатата участва активно в разработването на стратегическите документи на регионално ниво. От 2008 г. ГТПП има сключени споразумения за сътрудничество с общините и областната администрация. Дългогодишно е сътрудничеството ѝ с Регионалния инспекторат на образованието в областта на професионалната квалификация. Активно е участието в подготовката на план-приема в професионалните училища по общини и на областно ниво.

Дебат на кандидатите за кмет на гр. Габрово за икономическата и социална политика, 10.06.2010 г.

От 2008 г. ГТПП е домакинска структура на Европейския информационен център EUROPE DIRECT (2008—2017 г.) – европейска мрежа, насочена към гражданите. От откриването на центъра досега са проведени повече от 100 събития с представители на всички целеви групи – от деца в детската градина, ученици, студенти до хора от третата възраст. В регионалните медии ГТПП има повече от 250 публикации, свързани с европейските политики. Издава се двуседмичен електронен бюлетин, който достига до повече от 800 абонати, поддържа се сайт на центъра – www.eurodirect-gabrovo.info.

Ден на здравословното хранене и готвене за деца в рамките на Europe Direct, 2012 г., Габрово

Регионалният център за квалификация към ГТПП и Националният център за професионално обучение в системата на БТПП (НЦПО) – клон Габрово заемат съществено място в работата. През различни обучения преминават между 500 и 600 лица годишно, включително дългосрочни обучения по професии, за които има лиценз.

ГТПП и НЦПО – клон Габрово са изпълнили успешно повече от 30 проекта, свързани с квалификация и преквалификация. От 2007 г. Палатата работи активно по проекти от Програма „Леонардо да Винчи“ на ЕК. В тях бяха създадени секторни квалификационни рамки, матрици на компетентностите и други практически инструменти в областта на автомобилните професии, външната търговия, строителството и др. С помощта на Министерството на образованието беше въведена професията „мехатроник“ в България.

През последните три години ГТПП работи по следните проекти от програма „Леонардо да Винчи“:

TRIFT (2011–2013 г.) – „Трансфер на иновации в областта на външната търговия“ – разработване на Матрица на компетентностите за професионална област „Външна търговия“.

INKAS (2011–2013 г.) – „Прилагане на инструмент за анализ и развиване на компетентности“ – използване на метод за оценка стойността на заплащането с цел подобряване на пригодността за заетост.

USM AUTOMOTIVE (2012–2014 г.) – „Управление на щетите от автопроизшествия като паневропейски квалификационен подход“.

„Управление на щетите от автопроизшествия като паневропейски квалификационен подход“ на панаира „Автомеханика“ – Франкфурт на Майн, Германия, септември 2014 г.

Представяне на резултатите от проект USM на конгрес

IT:BSE (Building Service Engineering) – „Инженеринг в областта на изграждането и поддръжка на сгради – клон от „Фасилити мениджмънт“.

„Иновативни европейски практики и трансфер на модел за професионално обучение в сферата на балнеотуризма“ (2013–2014 г.).

ГТПП работи по три нови проекта, един от които е по новата програма „Еразъм+“.

InnoWeit (2013–2015 г.) – „От иновация към допълнително професионално обучение“;

CONVET (2014–2015 г.) – Европейска система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET) за признаване на квалификации в строителния сектор;

Пилотно тестване на иновативната способност на предприятие по проект InnoWeit, Мехатроника АД, Габрово, юли 2014 г.

ENTERPRISE+ (2014–2017 г.) – „Иновативният потенциал среща опита“ – насърчаване на младежкото предприемачество.

Издания:

През 2002 г. ГТПП издаде първия каталог „Социално-икономически профил на Габровска област“, преиздаден през 2006 и 2010 г. В рамките на проектите ГТПП има редица издания

като: TRIFT – трансфер на иновации в областта на външната търговия; Европейска концепция за продължаващо професионално обучение по „Управление на ремонта на щети от автопроизшествия и Европейски профил за обучение по същата тема“; IT:BSE – инженеринг в областта на изграждане и поддръжка на сгради и гр.

Тематични издания в рамките на „Europe Direct“ – Габрово: „Лечебните тайни на парк „Българка“ в 4 сезона; „Национален парк Централен Балкан – пазител на живи съкровища“; „Ние помагаме – включи се и ти“; „Няма книжка като тази – традициите не остаряват“; „Справочник за гражданите“; CD с нормативната база за „Безопасност и здраве при работа“ и гр.

Награди:

- Статуетка „Златен Хирон 2007“ – „За принос в развитието на Габрово“ – награда на община Габрово.

- Статуетка „Хермес“ – „За комплексна ефективна дейност в полза на бизнеса от региона и палатската система“ – награда на Българска търговско-промишлена палата 2002 г.

Председатели на Габровската търговско-промишлена палата:

Пенчо Иванов Христов – 1991–1995 г.

Румен Иванов Шумков – 1995–2000 г.

Иван Лесев – от 2000 г. досега.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

Създаване, цел и задачи

Регионалната търговско-промишлена палата в гр. Гоце Делчев (ТПП – Гоце Делчев) е създадена през 1993 г. в отговор на необходимостта от обединение на бизнеса в региона в защита на общите си интереси, промотиране на възможностите на фирмите и представителство пред местните и държавните власти, пред национални и международни организации.

Сградата на Регионалната търговско-промишлена палата в гр. Гоце Делчев

Палатата подкрепя своите членове в тяхното икономическо развитие и международни връзки.

Чрез единната система на БТПП Палатата в Гоце Делчев предоставя на своите членове техническа, икономическа, законова и маркетингова информация на национално и международно ниво, както и редица услуги, облекчаващи дейността им.

ТПП – Гоце Делчев участва в държавно-обществени, консултативни и други органи и организации в региона, а посредством Българската търговско-промишлена палата – и в органи и организации на национално ниво.

Като работодателска организация ТПП – Гоце Делчев участва в работата на регионалния орган за тристранно сътрудничество.

Регионалната търговско-промишлена палата се намира в гр. Гоце Делчев – център на район от четири общини с население от 80 хиляди жители, в Югозападна България, в близост до границата ни с Гърция.

Чрез системата на регионалните търговско-промишлени палати и БТПП, ТПП – Гоце Делчев участва в дейността на 30 международни, междуправителствени и неправителствени организации.

Чрез БТПП ТПП – Гоце Делчев членува в:

- Международната търговска камара – Париж
- Асоциацията на Балканските палати – ABC
- Европалати.

Водещи фирми – членове на Палатата, редовни и асоциирани, са: „ПИРИН – ТЕКС“ – за производство на облекла с 3000 работници, „БКС“ – строителство и архитектура, „ИНТЕРПРЕД – ПАРТНЕР“ – производство на тоалетна хартия и салфетки, „ПИРИНПЛАСТ“ – производство на пластмасови изделия, „ХАРИЕСА“ – конфекция и трикотаж, „ОРБЕЛ“ – производство на ципове.

Принос в регионалната икономика

От особено значение в дейността на Палатата е стимулирането на малките и средните предприятия.

В европейски мащаб ТПП – Гоце Делчев осъществява представителство предимно на МСП, които са „гръбнакът на икономиката“. Залаганите приоритети на ТПП – Гоце Делчев основно са подпомагането на дейността и постигането на европейски облик на малките и средните фирми – нейни членове.

Палатата предоставя голям пакет от услуги за улесняване и стимулиране на стопанската им активност:

- регистрация на фирми в Търговския регистър на БТПП;
- заверка на сертификати за произход на стоки;

- заверка на подпис върху договори, пълномощни и други документи;
- регистрация на фирми в Националната система GS1;
- разпространяване на бизнес оферти;
- търсене на партньори в страната и чужбина;
- издаване на бюлетин с делова информация;
- представяне на български и чуждестранни фирми пред потенциални партньори;
- организиране на бизнес делегации в страната и чужбина, посещения и участия в международни панаири и изложения;
- провеждане на курсове, семинари и делови срещи;
- организиране на местни и международни форуми, представяне на местния бизнес, установяване на контакти и партньорства.

Сътрудничество с местната власт

Палатата поддържа тесни връзки и сътрудничи с местната власт в региона и си партнира в много национални и международни проекти. Съвместно с общинската администрация тя е съучредител и участва в управлението на ЕВРОРЕГИОН Места–Нестос, Бизнес инкубатор, Съвета по туризъм и др.

Социално партньорство на местно ниво

Палатата е член на Съвета по социално партньорство в региона.

По-големи организирани и проведени мероприятия

Палатата джукратно е съорганизатор на Българо-гръцкото бизнес изложение за представяне на икономическите възможности на регионите на Гоце Делчев и Драма–Кавала.

В резултат на организираниите от Палатата бизнес мисии в чужбина за директен контакт между фирмите и проучване на възможностите за сътрудничество на място в региона бяха привлечени много качествени чуждестранни инвеститори.

Международно сътрудничество

ТПП – Гоце Делчев, съвместно и с помощта на Драмската ТПП (Гърция), е един от пионерите в България в развитието на трансграничното сътрудничество между двете

ЕВРОРЕГИОН Места-Нестос

страни. По тяхна инициатива и подкрепа е създаден първият в Югоизточна Европа ЕВРОРЕГИОН Места–Нестос – пълноправен член на Европейската асоциация на пограничните райони.

Чрез системата на регионалните търговско-промишлени палати и БТПП, Гоцеделчевската ТПП участва в дейността на 30 международни, междуправителствени и неправителствени организации. По този начин тя се утвърди като център на деловия живот в региона и е търсен партньор от всички фирми и организации.

Разработени и спечелени проекти

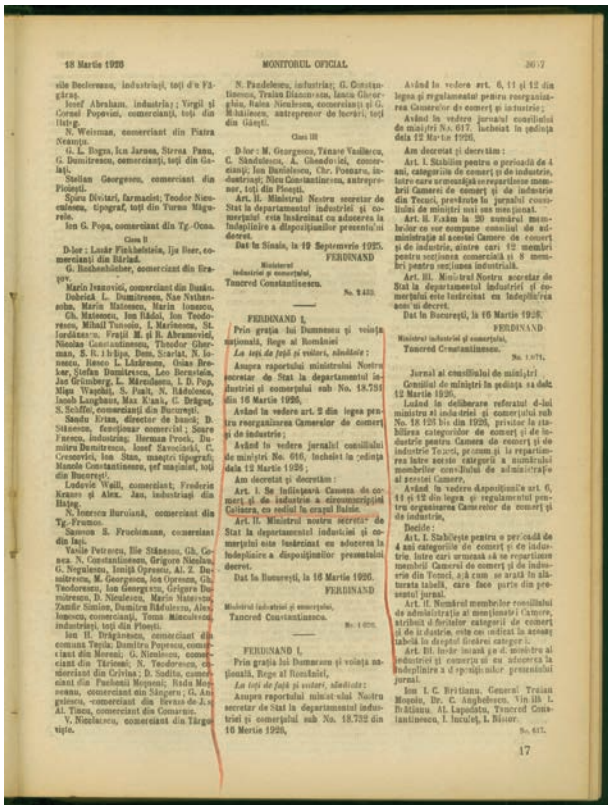
Палатата е много активна в участието си в международни и европейски проекти. В сътрудничество с други европейски палати и международни организации е изпълнила над 15 програми, подпомагащи икономическото и социалното развитие на региона и отварянето му към международните пазари. Палатата е организатор на множество срещи и семинари, както местни, така и международни, целящи и даващи възможност на икономическите субекти и бизнесмени да участват активно в международното икономическо сътрудничество.

От създаването ѝ през 1993 г. председател на ТПП – Гоце Делчев е Красимир Мунев.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – ДОБРИЧ

Търговско-индустриална камара – Добрич е създадена през годините на румънското Владичество в Южна Добруджа (1919–1940 г.) с кралски Указ №1070 от 16 март 1926 г., публикуван в „Държавен вестник“, бр. 64/1926 г.

Указ на крал Фердинанд (Румъния) за създаване на Търговско-индустриалната камара – окръг Калиакра, през 1926 г. – в. „Monitorul oficial“, бр. 64 от 18 март 1926 г.

Добричката търговско-индустриална камара (ДТИК) започва своята дейност от 1 януари 1927 г. в собствена сграда в централната градска част, състояща се от 14 стаи на два етажа. Освен всички служби, свързани с дейността на Камарата, в сградата се помещават Библиотеката и Средното търговско училище, което се издържат със средства на Камарата.

Представители на Търговско-индустриалната камара – Добрич, 30-те години на XX в.

Средното търговско училище съществува до 1935 г., когато Добричката търговско-индустриална камара се превръща в секция на Търговско-индустриалната камара – гр. Констанца. След това ДТИК открива в Добрич търговска прогимназия. През 1937 г. Камарата разкрива в града мъжко занаятчийско училище и го снабдява с необходимия инвентар и уреди.

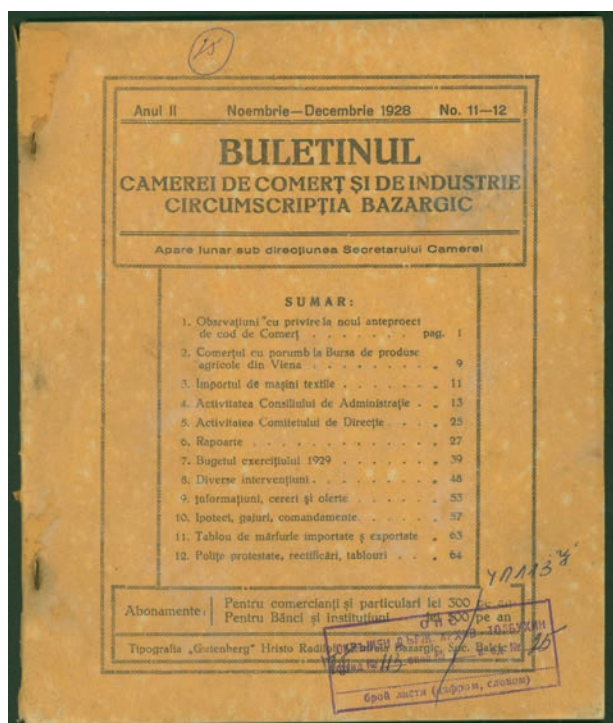
Сградата на Търговско-индустриалната камара – Добрич, 30-те години на XX в.

От 1931 г. в две от залите на Добричката търговско-индустриална камара са уредени постоянни промишлени изложби, където

индустриални предприятия и по-големи занаятчийски работилници излагат произведения от тях стоки. ДТИК съблюдава за реда, по който се извършват сделките в тържищата за зърнени храни и животни на стоковата борса. Във връзка с търговското законодателство и търговската политика ДТИК изготвя икономически становища, предложения и искания, които са адресирани до компетентните централни стопански органи и организации. Камарата издава и годишен бюлетин.

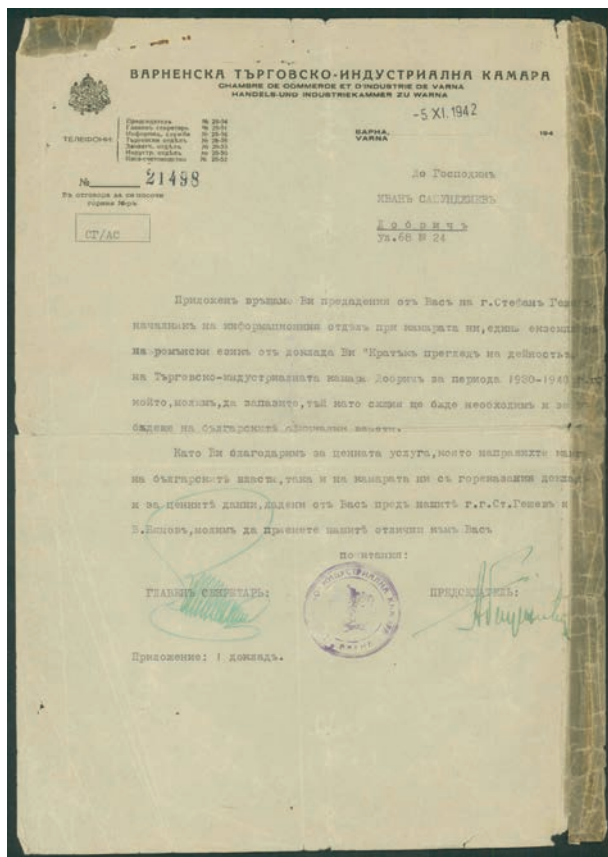

Сградата на Житното тържище в Добрич през 30-те години на ХХ в.

Бюлетин на Търговско-индустриалната камара – Базарджик (Добрич), бр. 11–12, 1928 г.

След присъединяването на Южна Добруджа към България през есента на 1940 г. индустриалците, търговците и занаятчиите от Добрички регион са задължени да членуват във Варненската търговско-индустриална камара. Това продължава до 1944 г., когато търговско-индустриалните камари в България преустановяват дейността си.

Писмо от Варненската ТИК до Иван Сапунджиев с оценка и благодарност за изготвения от него доклад за дейността на ТИК – Добрич в периода 1930–1940 г., 5.11.1942 г.

На 4 април 1990 г. 32 фирми и организации от Толбухински окръг провеждат учредително събрание на Толбухинска промишлено-селскостопанска камара. Гости на събранието са Владимир Ламбрев – председател на БТПП, и Георги Енчев – директор в БТПП.

Единодушно е взето решение за учредяване на Камарата в гр. Толбухин (сега Добрич), като учредителите избират за неин първи председател Стоян Дамянов. На 13 юни 1991 г. Общото събрание променя името на Камарата на Търговско-промишлена

палата – Добрич. От 13 май 1993 г. досега неин председател е Лъчезар Росенов.

От своето създаване досега ТПП – Добрич е най-голямата работодателска организация в област Добрич, работеща в полза както на своите членове, така и за устойчивото развитие на икономиката в региона. Представители на Палатата участват редовно в работата на общинските и областни съвети по въпроси на икономическото развитие и трудова заетост.

За подпомагане на своите дейности и предоставяне на качествени услуги Палатата активно участва в разработването на проектни предложения, като в резултат на това са усвоени над 3,5 милиона евро по европейски програми.

От 1999 до 2006 г. ТПП – Добрич е домакин на един от осемте Евро Инфо Центъра, а от 2007 г. е част от мрежата на Enterprise Europe Network.

КАЗАНЛЪШКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Казанлъшката търговско-промишлена палата (КТПП) е създадена през 1991 г.

Учредители са 19 юридически и физически лица от гр. Казанлък.

Основна цел в дейността на Палатата е координация и сътрудничество, насочени към подпомагане и насърчаване на инициативите и активността на фирмите и организациите, осъществяващи стопанска дейност; представителство и защита на интересите на членовете и съдействие за развитие на външноикономическите им връзки и сътрудничество, както и за осъществяване на целите на Единната система на Българска търговско-промишлена палата и на регионалните търговско-промишлени палати (камари) в страната.

Председател на КТПП от създаването ѝ е Ангел Тодоров Скендеров.

Казанлъшката ТПП осъществява дейност в регион, обхващащ 5 общини: Казанлък, Павел баня, Мъглиж, Николаево и Гурково.

В региона е развита силно производствената дейност:

I. МАШИНОСТРОЕНЕ

– производство на хидравлични изделия – зъбни помпи, клапани, разпределители, кормилни управления за бавноходни строителни и пътни машини и кари, бавноходни хидравлични мотори, хидравлични станции, цилиндри и др.;

– производство на металоурежещи машини с CNC – фрезови, пробивни и др.;

– производство на инструменти и специална екипировка за машиностроителното производство;

– Научно-изследователски технологичен институт по хидравлика и пневматика.

II. ТЕКСТИЛ

– производство на платове – вълнени, камгарни и изкуствени (полиамидни), и изделия от тях;

– производство на прежди – за ръчно и машинно плетиво;

– производство на технически тъкани, текстилни ленти, промазани платове, шлангове за противопожарни съоръжения;

– производство на конци за шиене.

III. ДЪРВООБРАБОТВАНЕ

– добив на дървен материал;

– производство на полуготови и готови изделия от дървен материал, ламинат, MDF;

– производство на музикални инструменти – китари, цигулки, виола и др.

IV. ЕТЕРИЧНО-МАСЛЕНИ КУЛТУРИ

– отглеждане и производство на етерично-маслени култури;

– производство на масло от рози, лавангула и други маслогайни култури – Институт по етерично-маслени култури.

V. ПАРФЮМЕРИЯ, КОЗМЕТИКА, ЛЕКАРСТВА

– производство на шампоани, паста за зъби;

– производство на лекарствени средства на база етерично-маслените култури.

VI. СТРОИТЕЛСТВО

– строително-монтажна дейност;

– производство на метални и алуминиеви дограми.

VII. ТУРИЗЪМ

Културно-исторически обекти от гревността – „Долината на Тракийските царе“, и от по-ново време – множество тракийски гробници, Етнографски музей, Музей на розата, храм-паметници и др.

VIII. ДРУГИ

– производство на електроизолационни материали за ниско и високо напрежение;

– превозачески услуги;

- банкови клонове;
- хотели;
- туроператорска дейност;
- посреднически кантори;
- сервиз и услуги за битова техника.

КТПП извършва дейности и услуги за своите членове в направленията: бизнес контакти; консултации; офертна информация; търговски регистър; инфобизнес; панаири и изложби.

Палатата предлага различни видове услуги на своите членове:

- регистрация на фирми в Търговския регистър на БТПП;
- заверка на сертификати за произход на стоки;
- заверка на подпис върху договори, пълномощни и други документи;
- консултации по регистрацията на фирми в Националната система за кодиране – GS1;
- разпространение на бизнес оферти;
- търсене на бизнес партньори в страната и чужбина;
- представяне на български и чуждестранни фирми пред потенциални бизнес партньори.

Връчване грамота по повод 20-та годишнина на Палатата в Казанлък

КТПП активно участва в провеждането на мероприятия по Европейски проекти.

Палатата успешно сътрудничи с местната власт в полза на бизнеса в региона чрез организирането и провеждането на съвместни срещи и форуми. Участва в Съвет за сътрудничество към Дирекция „Бюро по труда“ – Казанлък.

През 2011 г. Казанлъшката търговско-промишлена палата навърши 20 години, като отчете своя значим принос в подпомагането на бизнеса, принос, подкрепен с признанието на БТПП.

КЪРДЖАЛИЙСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Кърджалийската търговско-промишлена палата (КТПП) е неправителствена обществена организация на работодателите в област Кърджали, създадена през 1996 г.

Основна цел на Палатата е да защитава стопанските интереси на своите членове, да подпомага техните усилия за развитие на бизнеса и стимулиране на конкурентоспособността им. Организацията обединява 120 членове с право на глас и над 1400 асоциирани членове от областта.

Всички цели и задачи на КТПП са насочени към създаване на благоприятна икономическа среда за българския бизнес и улесняване на дейността му.

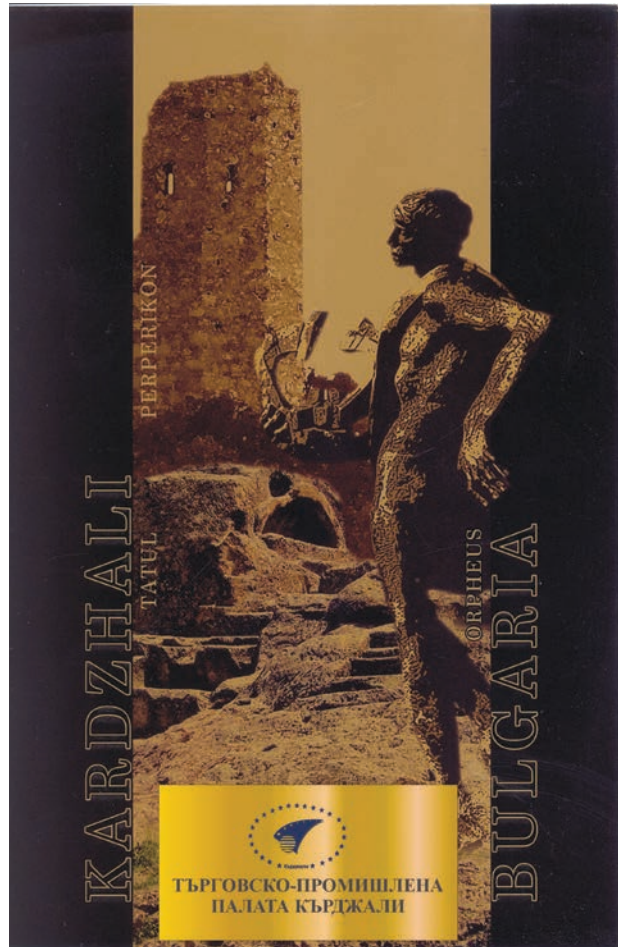

Сградата на Кърджалийската търговско-промишлена палата

Кърджалийската търговско-промишлена палата е колективен член на Българската търговско-промишлена палата и е част от единната система от търговски палати в страната и чужбина.

Палатата се ръководи от Управителен съвет, който се състои от 11 членове.

Палатата обединява на доброволни начала фирми на юридически и физически лица от Кърджалийска област. В нея членуват промишлени предприятия, търговски дружества, кооперации, еднолични търговци, финансови институции, асоциации и организации с идеална цел, физически лица.

Орфей – най-великият певец и поет според древногръцката митология; „Перперикон“ и „Татул“ – исторически забележителности

Основни цели и задачи на КТПП:

- Утвърждаване на ролята и мястото на КТПП като структура в единната система на БТПП;
- Подпомагане на икономическото развитие на Кърджалийския регион;
- Разширяване на партньорските взаимоотношения с местната власт – общините от региона, бизнеса и гражданското общество, чрез включването им като партньори в проекти, разработвани от Палатата;
- Представяване на интересите на бизнеса в отношенията с местните и централни

органи на властта, както и с други обществени организации;

- Разширяване на представителните функции на Палатата чрез усъвършенстване на информационната среда в региона, страната и чужбина;
- Създаване на подходяща среда за осъществяване на защитните функции на Палатата чрез разширяване на партньорските взаимоотношения с фирмите членове, изучаване и даване гласност на проблемите на бизнеса от региона;
- Разширяване на партньорството с консултантски фирми от региона и страната като ексклузивни партньори с оглед покриване на широк спектър от услуги, предлагани на фирмите чрез палатата;
- Изнасяне на пакета от услуги от Палатата в офисите на екипите на фирмите от региона.

КТПП предоставя услуги с бизнес насоченост:

- Регистрация на външнотърговска дейност чрез вписване в Търговския регистър на БТПП;
- Издаване и заверка на външнотърговски документи – сертификати за произход, фактури, международни договори, бизнес покани за посещение на чужденци в Република България; изготвяне на бизнес визи;
- Поддържане на офертно-информационна система – изготвяне на рекламни каталози за фирмите от региона;
- Консултации по данъчни и счетоводни, митнически, валутни, кредитни и други въпроси чрез привличане на специалисти и експерти;
- Организиране на бизнес срещи за съдействие в намирането на чуждестранно партньорство;
- Организиране на квалификационни курсове и семинари;
- КТПП, съобразявайки се с мнението на членовете си, прави предложения за изменение на нормативно-правната и законодателната уредба на страната с цел осигуряване на протекции и стимулиране на бизнеса в региона;

- Организиране на бизнес форуми, панаири и изложби с местно значение;
- Работа по внедряване на стандарти от серия ISO 9000 във фирмите от региона;
- Прием на годишни счетоводни отчети съгласно чл. 40, ал. 5 от Закона за счетоводството;
- Бизнес мисии с регионални търговско-промишлени палати от различни страни с цел развитие на търговското сътрудничество и привличане на чуждестранни инвестиции в региона.

КТПП участва като партньор на държавните институции в разработването на регионални програми за развитие на стопанската дейност, в защита интересите на членовете си пред държавните органи, в усъвършенстване на нормативни актове.

КТПП участва със свои представители в работата на:

- Областния съвет по регионално развитие;
- Регионалния съвет за тристранно сътрудничество;
- Регионалния съвет по условията на труд;
- Регионалния съвет по безработица и насърчаване на заетостта;
- Съвета за професионална квалификация;
- Съвета по социално подпомагане;
- Съветите по сътрудничество по общини;
- Обществените съвети към бюрата по труда в областта;
- Консултативния съвет по образованието;
- Консултативния съвет по туризъм.

За периода от присъединяването до влизането на България като пълноправен член в Евросъюза КТПП е разработила, спечелила и изпълнила редица проекти по международни програми, в които е водеща организация или партньор на сродни организации от Гърция и Турция.

Въпреки ограничения щатен персонал, КТПП разработва и внедрява широк пакет от допълнителни услуги в полза на членовете си и на фирмите от региона.

Съзнавайки отговорността си пред своите членове и клиенти, с дейността си КТПП се стреми да следва мотото „КОМПЕТЕНТНОСТ И ОТЗИВЧИВОСТ“.

Конференция по проект „Трансгранично сътрудничество“

Планове на КТПП за близкото бъдеще:

- Работа по международни програми и проекти с обединените усилия на КТПП, областното ръководство, общините от региона, неправителствени организации, държавни институции и фирми;
- Укрепване на партньорството между Кърджалийската ТПП и останалите ТПП в страната, както и с палатите на съседни трансгранични и трансрегионални области от Турция и Гърция. Формиране на капацитет за бъдещо съвместно програмиране и изпълнение на нови трансгранични проекти;
- Увеличаване и консолидиране на членския състав и диференцирано решаване на проблемите на членовете;
- Изграждане и развитие на мрежа за сътрудничество от двете страни на

границите и създаването на връзки с по-широките мрежи на Европейския съюз;

- Разширяване и усъвършенстване на информационната система за членовете на КТПП.

Цел на КТПП:

Превръщането ѝ в реално действащ център за комплексно обслужване на стопанската дейност на фирмите от региона и изразител на техните интереси.

Визия:

КТПП е авторитетна, представителна организация на бизнеса в Кърджалийска област, фактор за неговото развитие и негов информационен посредник. В нея работят квалифицирани специалисти, които предлагат многостранни и качествени услуги за своите членове и за малките и средните предприятия в региона.

Награди:

Грамота и почетна награда статуетка „Хермес“ за принос при постигане на целите и задачите на БТПП и за комплексна ефективна дейност в полза на бизнеса от региона и системата на палатите.

Прегледатели на КТПП:

Руси Стамов Дафинов – 1996–1997 г.

Наско Ванчев Настев – от 1998 г. досега.

КЮСТЕНДИЛСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Кюстендилската търговско-промишлена палата (КТПП) е създадена през 1999 г. от 18 учредители. Ефективната си дейност започва в началото на 2000 г.

Дейността на КТПП е концентрирана върху фирмите от Кюстендил и региона, в най-западните части на България, в подножието на планина Осогово на 525 метра надморска височина, по двата бряга на река Банска. Градът отстои на 90 км югозападно от София и на 70 км северозападно от Благоевград, в близост до границите с Македония и Сърбия.

Всички цели и задачи на КТПП са насочени към създаване на благоприятна икономическа среда за бизнеса от Кюстендил и региона, към улесняване на неговата дейност. Палатата работи за развитие за външноикономическата дейност и за повишаване на конкурентоспособността на местните фирми, подпомага своите членове за излизането им на международните пазари и подкрепя инициативите им за присъствие на европейския пазар на труда.

КТПП оказва съдействие на фирмите от региона за разработване и управление на проекти от структурните фондове на ЕС и други донорски програми.

За постигане на целите си КТПП поддържа контакти с държавни и местни органи за самоуправление, с БТПП, с регионални палати/камари, с браншови организации, с чуждестранни и местни органи и организации, инициира създаването на структури с участие на свои членове за регионално подпомагане, разпределение и усвояване на средствата от структурните фондове на ЕС.

КТПП притежава безспорен авторитет пред общинската и областната администрация, участвайки в живота на региона като основен представител на работодателските организации. КТПП има свои представители в работата на Съветите за тристранно

сътрудничество, Областната комисия по условията на труд, Областната комисия за насърчаване на заетостта, Областния съвет за регионално развитие, Областния съвет за борба с корупцията и др.

КТПП има сключени споразумения за партньорство и сътрудничество с Областна администрация – Кюстендил и Община Кюстендил.

Палатата работи в добро партньорство с професионалните гимназии в региона за актуализирането на съществуващите и въвеждането на нови специалности за прием, с цел обучаването на млади хора в направления и специалности, отговарящи на стопанската конюнктура в региона.

Към Кюстендилската търговско-промишлена палата е създаден и функционира клон на Националния център за професионално обучение в системата на РТПП/К в България и са проведени значителен брой курсове за професионално обучение. В партньорство с Камарата на строителите чрез Центъра ежегодно се обучават над 50 представители на фирми от бранш „Строителство“ в областта на здравословните и безопасни условия на труд (ЗБУТ).

КТПП организира и провежда ежегодни семинари по здравословни и безопасни условия на труд за своите членове с цел информиране относно новостите в законодателството и представяне на добри практики в тази сфера. За да бъде максимално полезна на фирмите от Кюстендил и региона, КТПП разработи методики за изготвяне на цялостен анализ на състоянието по безопасност и здраве при работа и проектиране на организацията на трудовата дейност в предприятията от пет отрасли: машиностроене, строителство, хранително-вкусова промишленост, хотелиерство и ресторантьорство и производство на облекло.

КТПП участва в организирането на информационни събития (семинари, пресконферен-

ции, дебати и др.) във връзка с изпълнението на проект BG 051PO001–2.01.07 „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“, реализиран от БТПП.

Кръгла маса за учредяване на Дискусионен клуб при БТПП в гр. Кюстендил

Съвместна конференция „Екологията – начин на мислене“ – Кюстендил, България – Сурдулица, Сърбия

Обучение по маркетингово управление на фирма с лектор проф. д-р Боян Дуранкев

В рамките на реализираните от КТПП проекти през 2014 г. е проведена конференцията „Екологията – начин на мислене“, на която бе представена разработената от Палатата „Стратегия за опазване и управление на околната среда“ в трансграничен регион Кюстендил – Сурдулица и трансграничен регион България – Македония.

КТПП чрез свой представител участва в Съвместния комитет за наблюдения по Програмата за трансгранично сътрудничество (ТГС) България–Македония и в работната група, отговорна за определяне на приоритетите по Програмата за следващия програмен период 2015–2020 г.

Кюстендилската търговско-промишлена палата активно работи по трансгранични проекти с партньори от Македония и Сърбия през последните три години и към момента:

- „Трансграничен регион България–Македония – добро място за производство на облекло днес и утре“. Водеща организация: Браншова организация за текстил и облекло, България. Партньори: Текстилна търговска асоциация, Текстилен клъстер Щип (Македония), Кюстендилска ТПП (България);
- „Подобряване на информираността на трансграничната бизнес среда за управленски стандарти – добри практики за бизнес развитие“. Водеща организация: Асоциация „Хоризонти“ (България). Партньори: Регионална ТПП – Лесковац (Сърбия), Кюстендилска ТПП (България).
- „Женско предприемачество за устойчиво икономическо развитие“. Водеща организация: Кюстендилска ТПП (България). Партньори: Фондация „Евро център“, Старо Нагоричане (Македония);
- „Зелена трансгранична зона – инвестиция в природа“. Водеща организация: Община Кюстендил (България). Партньори: Община Сурдулица (Сърбия) и Кюстендилска ТПП (България).

От създаването ѝ досега председател на Кюстендилската търговско-промишлена палата е Ваньо Костадинов.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА И ЗЕМЕДЕЛСКА ПАЛАТА – ЛОВЕЧ

Търговско-промишлената и земеделска палата (ТПЗП) – Ловеч е основана през 1999 г.

Град Ловеч е областен административен център на община Ловеч в Централна Северна България. Област Ловеч включва общините Троян, Луковит, Угърчин, Тетевен, Априлци, Ябланица и Летница. Една от най-големите атракции на гр. Ловеч е Покритият мост, построен от българския строител Никола Фичев, свързващ старата част на града с новата. В дюкяните му майстори произвеждат, занаятчийска продукция, предлагат сувенири и характерни за региона храни.

Основна цел на Палатата е да оказва съдействие на своите членове за оптимизиране на условията за стопанска дейност в страната и региона, за участие в разработването на регионални програми за развитие, да проучи прилагането на нормативните актове в стопанската област и да отстоява интересите на своите членове пред държавните органи. Палатата подпомага фирмите, като представя техните възможности на международните пазари с цел разширяване на участието им в международното икономическо сътрудничество.

ТПЗП – Ловеч участва като работодателска организация чрез свой представител в трестранните комисии на местно равнище с цел представяне интересите на работодателите пред социалните партньори в Съвета за сътрудничество в дирекция „Бюро по труда“ – Ловеч, в Консултативния съвет за икономическо развитие (КСИР), в комисииите „Здравословни и безопасни условия на труд“ и „Заетост и социални политики“.

В общините Луковит, Троян и Тетевен с упълномощени свои членове представители Палатата участва в Съвета за сътрудничество към бюрата по труда и в Комисията за защита на потребителите.

ТПЗП – Ловеч съдейства за доброволното уреждане на възникнали спорове, свързани

с търговски/стопански взаимоотношения между нейни членове и техни контрагенти в страната и в чужбина и/или между български и чуждестранни търговци – физически и/или юридически лица, подпомага предоставянето на транспортни, спедиционни, застрахователни, визови и др. видове услуги, съдейства за увеличаването на чуждестранните инвестиции в региона, за рекламиране на дейността на членовете чрез специализираните си издания и тези на БТПП.

Палатата следи за спазването на правилата по етика в пазарните отношения и прилагането на разработения от Българската търговско-промишлена палата „Кодекс по етика“. При констатирани нарушения уведомява членовете си и правомощните органи.

Тя съдейства на своите членове за получаването на икономическа, фирмена и друга информация, осъществява маркетингова дейност за членовете си, регистрира фирми с българско и с чуждестранно участие, организира събеседвания и семинари по нормативни и правни проблеми и съблюдава за ефекта на въздействието им в практиката.

Една от водещите фирми в региона е „Литекс Моторс“, която се намира в с. Баховица, в близост до гр. Ловеч, на площ 500 хил. кв. м. Заводът произвежда автомобили от китайската компанията „Great Wall“, предназначени както за националния, така и за европейския пазар.

Други водещи фирми в региона са „Калинел“ ООД, „Балканфарма“ АД, „Велге България“ АД, „Винал“ АД, „Уолтопия“ ООД, „Спарки Елтос“ АД, „Никром Тръбна мебел“ АД, „Балкан“ АД, „Рико Стил“ ООД, „Вимпром“ АД, „Стилмакс“ ООД, ЕТ „Димитър Дебеляшки“ гр.

Палатата участва като партньор в разработването на редица проекти, засягащи местните условия за правене на бизнес, прозрачността в работата на местната власт,

Производство на автомобили в завод край гр. Ловеч

регулирането и контрола на стопанската дейност на местно ниво.

Всяка година ТПЗП участва в подготовката на пролетното изложение в Ловеч – „Произведено в България“, в организацията по излъчването и награждаването на „Бизнес-

мен на годината“ и „Инвеститор на годината“ по случай празника на града.

Палатата активно участва и в провеждането на мероприятия, кръгли маси, обучения по проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“.

В Ловеч бе създаден Център за кариерно развитие като една от инициативите по проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“.

Председател на Търговска палата – Ловеч от основаването ѝ през 1999 г. е Емил Пеев.

Повишаване на квалификацията на служителите от община Угърчин по програма „Административен капацитет“

Квалификация и мотивация на безработни лица – предпоставка за успешна реализация, по програма „Развитие на човешките ресурси“

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – МОНТАНА

Търговско-промишлена палата – Монтана е учредена през 1992 г. с Решение №2455 на Окръжен съд – Монтана като сдружение с идеална цел.

Област Монтана заема централната част на Северозападна България с обща площ 3635 кв. м. Северна граница на областта е р. Дунав – държавната ни граница с Република Румъния. На югозапад областта граничи с Република Сърбия. Съседна област в западна посока е Видин, в източна – Враца, а в южна – София.

Важно предимство на област Монтана са двата европейски транспортни коридора от мрежата ТІНА (Transport Infrastructure Needs Assessment): коридор №4 – Видин–Монтана–Враца–София–Кулата, и коридор №7 – река Дунав. През територията на областта преминава и най-краткият път от Видин за София през старопланинския проход Петрохан, който обслужва и пристанище Лом, като му осигурява връзка с гръцкото пристанище Солун. Тези фактори имат стимулиращо влияние върху общото развитие на промишлеността, селското стопанство, търговията и туризма в областта. Административно областта е разделена на единадесет общини.

Изглед от гр. Монтана

Търговско-промишлена палата – Монтана е независима, доброволна обществена организация за подпомагане, насърчаване, представителство и защита на стопанските интереси на своите членове и съдействие за развитие на международното икономическо сътрудничество.

Основна цел в дейността на Палатата са координацията и сътрудничеството, насочени към подпомагане и насърчаване инициативите и активността на фирмите и организациите, извършващи стопанска дейност, както и за осъществяване на целите и задачите на БТПП.

В условията на динамично променящия се глобален свят, в унисон с реформите в България, насочени към пълна интеграция с ЕС, Търговско-промишлената палата – Монтана си поставя следните цели:

- Запознаване на предприемачите с изискванията на единния европейски и световен пазар и помощ в адаптирането им към тях;
- Задълбочено проучване на проблемите на фирмите и представянето им пред компетентните държавни органи и институции;
- Предоставяне на услуги, насочени към улесняване и стимулиране на предприемаческата дейност;
- Активно сътрудничество с местните държавни и общински органи и неправителствени организации с цел координиране на усилията за подпомагане на предприемаческата дейност и за развитието на бизнеса в региона;
- Развиване на съществуващите контакти и установяване на нови контакти с търговско-промишлени палати от чужбина.

Към Търговско-промишлена палата – Монтана са изградени Център за медиация и Център за професионално обучение.

„Старт в кариерата“ – обучителен курс

Палатата участва със свои представители в работата на Комисията по заетост към областния управител, в Съвета за сътрудничество към дирекция „Бюро по труда“ – Монтана, в Областния съвет за регионално развитие – Монтана и в Комисията за защита на потребителите.

Палатата е член на Българо-сръбската търговско-промишлена камара и поддържа постоянен контакт с палатите на Зайчар, Ниш и Лесковац (Сърбия) и с палатата на Скопие (Македония).

Водещи фирми – членове на Палатата, са: „Компас“ – ООД, „Винарна Лопушна“ АД, „Крокантина“ – ООД (хранително-вкусова промишленост), „Арсов– 90“ ЕООД, „Авиамонт“ – АД (лека промишленост), „Монбат“ АД, „Берг

Семинар по проект на БТПП

монтана фитинги“ АД, „Монтана хидрауликс“ ЕООД, „Крос“ ООД (тежка промишленост).

Палатата организира регионални и отраслови семинари по проекта на БТПП „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителни отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“, семинари на тема „Тристранно сътрудничество и социален диалог в България“ и поредица от обучения по здравословни и безопасни условия на труд на работодателите от системата на БТПП.

Председател на Търговско-промишлена палата – Монтана от 2004 до 2014 г. е Ангел Ангелов. От 2015 г. е инж. Славка Нончева.

ПАЗАРДЖИШКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Пазарджишката търговско-промишлена палата (ПзТПП) е основана на 07.11.1991 г. и извършва дейности и услуги за своите членове в направленията бизнес контакти, контакти между представители на бизнеса, науката и образованието, консултации, информация, търговски регистър, професионални обучения, обучения по ключови компетентности, изготвяне и управление на европейски проекти, организиране на панаири и изложения.

Пазарджишка област е разположена в централната част на Южна България по трасето на трансевропейските коридори №8 и №10, свързващи Западна Европа с Близкия изток и Средна Азия. Разнообразният релеф дава възможност за производство на електроенергия чрез ВЕЦ и каскади, както и за развитие на ски туризъм. Разнообразният и богат горски фонд позволява развитието на дърводобивна промишленост, а равнинните територии – на модерно селско стопанство. Геотермалните източници са благоприятна база за развитието на балнеотуризъм. Областта е индустриално-аграрна, с преобладаващ обем на промишленото производство. Селското стопанство заема важно място в икономиката на областта. Произвеждат се зеленчуци, грозде, маслодайни култури, плодове и гр., като с подпочвени води и изкуствени водоеми се напояват 63% от обработваемата земя.

Пазарджишката търговско-промишлена палата е колективен член на БТПП и поддържа регулярни връзки с останалите регионални палати от страната, както и с регионални палати от Гърция, Сърбия, Македония и Румъния.

Водещи фирми – членове в палатата, са: „Лакрима“ АД, „Винарска изба Виноградец“, „Винпром Пещера“ АД, „Хеброс Винпром“ АД, „Винтехпром“ АД (хранително-вкусова промишленост), „Явор“ АД, „Завод за хартия Белово“ АД, „Дуронак“ АД, „Крис“ АД, „Ритон“ АД (лека промишленост), „Елхим Искра“ АД,

„Каучук“ АД, „Оптическоеелектрон“ АД, „Оптикс“ АД (тежка промишленост).

Пазарджишката търговско-промишлена палата участва в Областния съвет за развитие на област Пазарджик, в Съвета за сътрудничество в Пазарджик, Септември, Велинград и Панагюрище, в „Агенция по заетостта“ – Пловдив и „Бюро по труда“ – Пазарджик.

През годините Палатата е организирала различни мероприятия и обучения. Пазарджишкото изложение за стоки от леката промишленост „Рекс“ има седем издания. Съвместно с Пловдивската камара са проведени обучения.

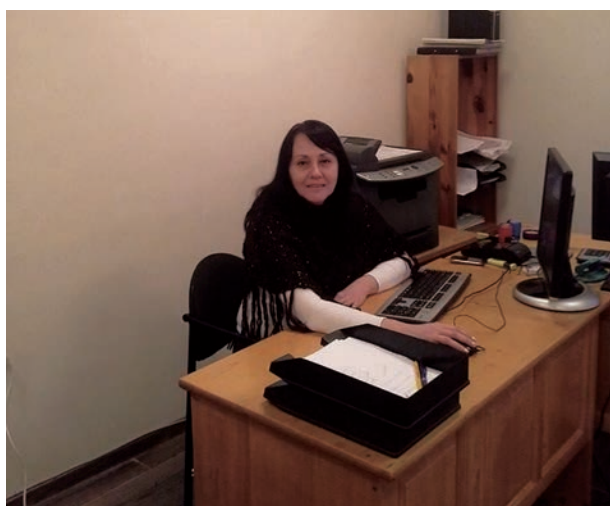
Палатата е участвала в делегации на ЕКСПО – Барселона, Испания, провела е среща с Израело-българската палата в Тел Авив, Израел, организирала е среща на бизнесмени от Пазарджишкия регион с бизнесмени от Белград в Сръбската търговско-промишлена палата и бизнес среща в Македонската промишлена палата – Скопие и в Търговската палата в Кавала. Палатата има подписани договори за сътрудничество с палатите от Кавала (Гърция), Крагуевац и Лесковац (Сърбия).

В периода 2010–2014 г., като част от системата на БТПП, Пазарджишката търговско-промишлена палата участва активно по проект BG 051PO001–2.01.2007 г. „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“. Проведени са 3 семинара и е учреден Дискусионен клуб за борба със сивата икономика в област Пазарджик. Участие в семинарите взеха работодатели от региона, заети и самонаети лица, синдикалисти, представители на местната и на специализираната администрация.

Под ръководството на председателя през последната година заедно с основните дейности по проекта бе разкрит Център за кари-

Обучение „Израстване в кариерата“ на Центъра за кариерно развитие – Пазарджик

Лариса Рузманова – председател на УС на ПзТПП

ерно развитие (ЦКР), който се радва на голям интерес сред заетите лица в областта. За пет месеца бяха консултирани над 70 заети лица и обучени за кариерно развитие – над 45. Новите услуги, които се предлагат за бизнеса от региона, са професионални обучения и обучения по ключови компетентности, консултация и информация по изготвяне и управление на европейски проекти.

С привличането на лектори и консултанти на високо ниво от региона и страната интересът към мероприятията се повишава.

За развитието и изпълнението на дейностите принос има лекторът и настоящ кариерен консултант на Центъра за кариерно развитие към Пазарджикска търговско-промишлена палата Тодор Проичев.

Палатата работи в тясно сътрудничество с местната власт, институциите и синдикатите за изграждане на социалния диалог и просперитета на областта.

От 1991 г. до 30.12.2013 г. председател на ПзТПП е Виола Иливанова.

От януари 2014 г. председател на ПзТПП е Лариса Рузманова.

ПЕРНИШКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Пернишката търговско-промишлена палата (ПТПП) е учредена през август 1991 г.

Тя е неправителствена организация, юридическо лице с нестопанска цел. Като неправителствена обществена организация за подпомагане, насърчаване и съдействие на бизнеса от региона с цел развитие на международното сътрудничество, ПТПП се опира върху принципите на доброволност, автономност, самофинансиране, политически неутралитет.

Пернишката ПТПП се намира в гр. Перник, Пернишка област, Югозападен регион. На север и на югоизток областта граничи със Софийска област, на запад – със Сърбия, на юг – с област Кюстендил. Областният център гр. Перник отстои на 30 км югозападно от столицата София. Преобладаващи отрасли в икономиката са преработващата, хранително-вкусовата, леката промишленост и услугите. Добивната промишленост днес е свързана с въгледобива и добива на строителни и инертни материали.

Членство в международни организации:

- Член на INTA (International Trademark Association);
- Колективен член на Солунския панаир – от 1993 г.;
- Член на Комитета за наблюдение по програма за трансгранично сътрудничество между Република България и Република Сърбия;
- Учредител и член на Асоциацията на граничните регионални ПТПП в еврорегион Ниш-София-Скопие.

Членство в национални организации:

- Член на БТПП;
- Член на БАЮБ (Бизнес асоциация на Югозападна България).

Водещи фирми-членове – редовни и асоциирани:

„Хидрострой“ ООД, „С.У.П. – България“ ООД, „Стомана Индъстри“ АД, „Радомир Метал Индъстрийз“ АД, „ВЕТПРОМ“ АД, „БЕСТ-ТЕХНИКА ТМ – РАДОМИР“ АД, „Лему – Трафо“ ЕАД, „Сами М“ ЕООД, „Вамиг“ ООД.

Принос в регионалната икономика

В продължение на години ПТПП налага своя авторитет на достоен партньор както пред общинската и областната администрация, така и пред неправителствените организации. Дейността на Палатата е традиция, съчетана с нови активности, наложени от стремеж към:

- развитие на Палатата;
- изпълнение на основните принципи, заложи в Устава;
- подпомагане на реструктурирането на икономиката в региона;
- поддържане на тесни контакти с общинската и областната администрация;
- привличане на чуждестранни инвеститори.

Основната цел на ПТПП е да бъде полезна на своите членове с нови дейности и функции, насочени към развитието на малкия и средния бизнес.

През годините ПТПП си извоюва безспорен авторитет пред общинската и областната администрация, участва в живота на региона като сериозен и единствен, съгласно действащото законодателство, представител на работодателските организации. Изключително силна е позицията на Общинския съвет за тристранно сътрудничество, когато на ротационен принцип се председателства от Пернишката палата.

ПТПП активно участва в разработването на Регионалната индустриална програма на община Перник. Активно е участието на ПТПП в Регионалния съвет по заетост, чиито

становища като представител на работодателите се вземат предвид в програмите за увеличаване на заетостта в региона.

С Регионалната инспекция по труда ПТПП участва в дейността на Областния съвет по безопасни условия на труд, осъществява съвместна превенция сред фирмите за спазване на безопасните принципи на работа с цел избягване на санкции и понижаване на имиджа им в региона. В тази връзка се провеждат семинари с цел разясняване на нормативите, отнасящи се до трудовото законодателство и задълженията на работодателите.

Палатата редовно участва и в Регионалния съвет за развитие на Пернишка област и в Областния съвет по проблемите на малцинствата. Палатата има консолидираща роля в дейността и сътрудничеството с други организации с идеална цел, браншови съюзи, неправителствени организации и сдружения на територията на Перник и региона, член е на Управителните съвети на Регионалния център за партньорство и на Регионалния бизнес център.

Сътрудничество с местната власт (публично-частно партньорство)

ПТПП участва в Общинския съвет за тристранно сътрудничество, в Съвета за сътрудничество към „Бюро по труда“, който се председателства от председателя на ПТПП, Областния съвет за регионално развитие, Областния съвет по заетост, Областния съвет по здравославни и безопасни условия на труд, Областния съвет по проблемите на малцинствата, Областния съвет по образование, член е на УС на Регионален център „Партньорство“, на УС на Регионален бизнес център, на Регионалния съвет по развитие на Югозападен район за планиране, съучредител е на НПО „Индустриална зона – Перник“.

Социално партньорство на местно ниво

В добро партньорство ПТПП работи с банките, застрахователните и пенсионно-осигурителните дружества в града. ПТПП е търсен партньор от директорите на професионалните технически гимназии за съвместно обсъждане и подкрепа за предлаганите от

тях нови специалности, както и за обучаването на млади хора в направления, подходящи за стопанската конюнктура в региона.

По-големи организирани и проведени мероприятия:

- Ежегодно участие в регионални и национални форуми по повод Деня на Европа;
- Ежегодно организирани на бизнес мисии по повод Деня на града – 19-ти октомври.

Международно сътрудничество

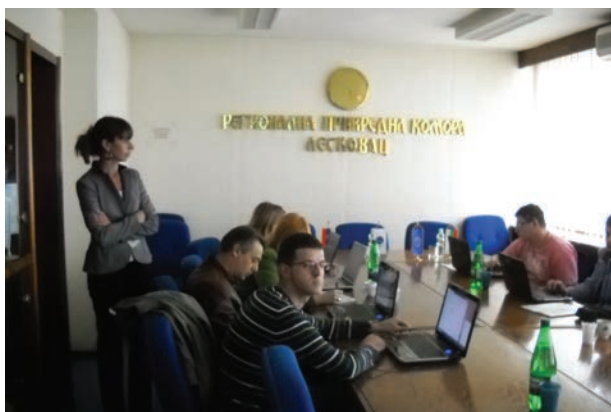
ПТПП е първата регионална палата, установила контакти с Палатата на малките и средните фирми в Солун – Гърция. С нейна подкрепа ПТПП стана колективен член на Солунския панаир още през 1993 г.

От договор за съвместна дейност с Нишката търговско-промишлена палата се възползваха много от членовете на ПТПП, тъй като непосредствено след вдигането на ембаргото те бяха сред първите, предпочетени от югославските фирми. ПТПП има сключен договор за сътрудничество с търговската палата на гр. Лесковац. Традиционно добри отношения и договор за сътрудничество има и с Палатата на гр. Скопие, както и с ТПП на гр. Оспек (Хърватска).

ПТПП поддържа добри контакти с регионални палати и от други съседни страни, подготвя съвместни дейности и с някои регионални палати от страни от ЕС.

Пресконференция по проекта в гр. Ниш, Сърбия

Програма за професионално онлайн обучение за усъвършенстване на служителите от трансграничния регион – VELPRO

Разработени и спечелени проекти

– „Подготовка на реките за прилагане на опазващи околната среда източници на възобновяема енергия – РЕКИ“;

Форум за жени предприемачи от гр. Перник и градовете Лесковац, Ниш, Зайчар

Младежка конференция в гр. Перник с участници от България и Сърбия

– „Центровете за женско предприемачество – трансгранична мрежа за бъдещето“ – обучение за професионалисти от шивашката промишленост и машиностроенето за онлайн обучители в гр. Лесковац, Сърбия;

– „Млади за млади – създаване на трансгранични връзки между младежите чрез улеснен достъп до информация, обмяна на културни ценности и образователни дейности“;

– „Адаптивно професионално обучение на безработни младежи за шивашката промишленост“;

– „Нов старт – нови възможности“;

– „Експортно-иновационен център“;

– „Информационен център за качествено управление“;

– „NT“ – „Leonardo da Vinci“;

– ALTSOLEM;

– ILLIMITED.

Други значими постижения

ПТПП им съществен принос за развитието на системата от търговско-промишлени палати в страната. Независимо от трудностите, палатите се развиват и стават все по-сериозен партньор на законодателите при приемането на икономическите закони. Партньорството на палатската система с държавните институции е насочено към най-важната функция – защита на интересите на членовете.

Председатели:

1991–2001 г. – Георги Чернев

От 2001 г. досега – Бойка Павлова.

ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНА КАМАРА – ПЛЕВЕН

Търговско-индустриална камара (ТИК) – Плевен е създадена през 1990 г. с цел подпомагане на бизнеса в намирането на нови пазари за неговите стоки и услуги, изготвянето на бизнес планове и реализирането им в дейността на фирмите, предлагането на нови технологии и прилагането им в различните сфери на дейност.

Град Плевен е разположен в централната част на Мизия, на еднакво разстояние от р. Дунав и от Стара планина, на 160 км от София, на 220 км от Букурещ, на 150 км от Русе, на 300 км от Варна и на 222 км от Шумен. Най-близкото го града пристанище на Дунава е Сомовит.

В Плевенска област живеят 301 хиляди души, 135 хиляди от тях са жители на Плевен – седмия по големина град в страната. На север от Плевен минава международният първокласен автомобилен път Е-83 София – Букурещ. Автомагистрала А-2 „Хемус“ от София до Варна е проектирана на 15 км южно от града. Плевен е важна гара от международната жп линия София–Букурещ–Киев–Москва, както и основно вътрешно жп направление по линията София–Варна. От 2004 г. се работи по създаване на възможности за използване на едно от близките военни летища за граждански (пътнически и товарни) полети.

Търговско-индустриална камара – Плевен предоставя информация за панаири, изложения, нови програми, предлагани от бюро по труда, включително и за подобряване на бизнес климата и увеличаване на заетостта.

ТИК – Плевен активно участва като работодателска организация в:

- Съвета за сътрудничество към Областната управа;

- Съвета за сътрудничество към Бюро по труда – Плевен;

- Съвета за сътрудничество към община Долна Митрополия, община Червен бряг и община Левски;

- Комисията за защита на потребителите;

- Регионалният център за подпомагане на стопанските предприемачи (РЦПСР).

Чрез участие със свои компетентни представители в органите на местната власт Палатата осъществява граждански мониторинг върху местните планове и стратегии за развитие на област Плевен, както и за устойчиво териториално развитие на трансграничния регион Румъния – България.

ТИК – Плевен съдейства за увеличаване на българските и чуждестранните инвестиции в региона.

Тя е съорганизатор заедно с „Партнерс експо“ на ежегодното пролетно и есенно изложение на продукция на фирми. На изложението Камарата връчва награди за нови технологии и за най-големи реализирани продажби.

Основната идея, произтичаща от Устава и насоките за дейността на камарата като член и част от Единната система на Българската търговско-промишлена палата, е да бъде полезна на своите членове с нови дейности и функции, насочени към подпомагане на развитието на малкия и средния бизнес.

ТИК – Плевен подкрепя фирмите и съдейства за внедряване на иновативни решения и развитие на модели за дългосрочно устойчиво развитие на икономиката, за производствено и технологично коопериране и за създаване на смесени фирми; предоставя информация за тенденциите в развитието на пазарите и за възможностите за пазарни реализации в страната и чужбина; подпомага маркетинговата, рекламна и други дейности на своите членове; организира презентации на фирмени постижения, курсове, кръгли маси, семинари и други прояви за повишаване на информираността и компетентността на ръководите-

лите и специалистите по актуални проблеми и за разкриване на възможности за делови контакти между фирми от страната и от чужбина.

Камарата извършва редица дейности в услуга на членовете си. Води доброволен регистър на търговците и организациите от региона, издава сертификати за тяхното актуално състояние и за други обстоятелства, свързани с производството и търговията.

Издава и заверява сертификати за произход на стоки и други документи, съпътстващи експортната дейност.

Обединява и рекламира дейността на членовете си както чрез свои специализирани форуми и издания, така и чрез тези на Българската търговско-промишлена палата, разпространява търговска и техническа информация.

Пресконференция за популяризиране на резултатите от проект „Промоция на туризма чрез гъвкава подкрепа на бизнеса“

С работата си по европейски проект „Промоция на туризма чрез гъвкава подкрепа на бизнеса“ ТИК – Плевен допринася за засилване на сравнителните предимства на региона и за подобряване на компетенциите на местните туристически оператори, за разширяване на деловите контакти и за издигане на имиджа на региона като цяло. Камарата извършва консултантски дейности в областта на ориентацията на работното място и стимулирането на предприемачеството. Създаден е уебсайт с данни и систематизирана информация за промоция на туризма.

ТИК – Плевен поддържа добри международни контакти с:

- Търговско-промишлената палата – Агадир (Кралство Мароко);
- Търговско-промишлената палата – Волос (Гърция);
- Търговско-промишлената палата – Ростов на Дон (Русия).

От създаването ѝ досега председател на ТИК – Плевен е Петко Кръстев.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА КАМАРА – ПЛОВДИВ

Търговско-промишлена камара – Пловдив (ТПК – Пловдив) е юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на дейност в частна полза съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Създадена на 03.04.1990 г. от местни фирми, кооперации и физически лица като доброволна обществена организация с идеална цел съгласно Закона за лицата и семейството (1949 г.) за представяне, защита и реализиране на интересите на своите членове.

Пловдивската камара работи в рамките на единната система на Българската търговско-промишлена палата. ТПК – Пловдив съдейства на своите членове при реализиране на стопанската им дейност чрез предоставяне на над 40 вида услуги.

Търговско-промишлена камара – Пловдив осъществява своята дейност на територията на град Пловдив и Южния централен район на България, като предоставя услуги с бизнес насоченост на над 1000 членове и на над 6000 клиенти годишно.

Област Пловдив се намира в един от най-важните в урбанистично отношение ареали, участващ активно и формиращ основната Европейска урбанистична структура. Към Пловдив, географски и икономически, са общините Марица, Родопи, Раковски, Куклен, Садово, Стамболийски, Перущица, Кричим и Асеновград. Икономическият потенциал на Пловдив е традиционното многоотраслово стопанство и икономика. Той е център на различни научни институти, висши учебни заведения, на международния панаир, финансово-кредитни институции, борси, безмитна зона, летище и културни институции.

Един от най-значимите проекти на Пловдивската камара е Европейският информационен и иновационен център, част от Европейската мрежа за подпомагане на малките и средните предприятия – Enterprise Europe Network (EEN).

Семинар по Програма за развитие на селските райони – 2014–2020 г.

Семинар „Инструменти за малките и средните предприятия“ по програма „Хоризонт 2020“

Търговско-промишлената камара – Пловдив участва в инициативата „Мениджър за един ден“

Семинар „Запазване на семейното благосъстояние за бъдещите поколения“

Програмата и дейността на Националния център за професионално обучение (НЦПО) към Търговско-промишлената камара – Пловдив е насочена към създаване на по-добър ред в управлението и предоставянето на квалификационни услуги за постигане на по-висока конкурентоспособност и мотивация на обучаваните за тяхната трудова и личностна реализация.

Центърът се утвърди като водеща организация в областта на професионалното обучение и се стреми да поддържа постоянно ниво на качеството на услугите, системно да провежда обучение за повишаване квалификацията на персонала и неговата мотивация, да въвежда иновативни подходи в обучението на възрастни, да оптимизира процесите според изискванията на клиента.

Обучение от Националния център за професионално обучение – Пловдив

В течение на последните 24 години Търговско-промишлената камара – Пловдив три пъти е носител на годишната награда на БТПП „Хермес“ за регионална търговско-промишлена палата с най-активна роля в развитието на бизнеса на регионално ниво и осъществяване на ползотворен диалог с местната власт.

Председател на Търговско-промишлена камара – Пловдив е д.и.н. Добринна Проданова. Тя активно участва в създаването на местните институции, подпомагащи бизнеса – Пловдивската стокова борса, Агенцията за регионално развитие с Бизнес център за подпомагане на малки и средни предприятия, Съвети за развитие на традиционни браншове и др. Тя е един от радетелите на развитието на палатската система в България и заради многобройните си заслуги в икономическия и обществения живот на Пловдив е включена в алманаха „Бележити български жени“.

Д.и.н. Добринна Проданова – Председател на търговско-промишлената камара – Пловдив

РЕГИОНАЛНА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА И ЗЕМЕДЕЛСКА КАМАРА – РАЗГРАД

Регионалната търговско-промишлена и земеделска камара (РТПЗК) е създадена през 1990 г. Освен традиционните услуги на търговските палати, извършвани с помощта на БТПП, РТПЗК осъществява дейност, насочена към селскостопанските производители: информация, обучение за борсова търговия, проучване на пазари за селскостопанска продукция, съставяне на бизнес планове и др. РТПЗК е член на Софийската стокова борса.

Дейността на Камарата е ориентирана към обслужване на стопански субекти предимно от Разградска област.

Разградска област е разположена в централната част на Североизточна България, известна с името Лудогорие. Територията е с типичен равнинно-хълмист релеф и средна надморска височина 250–270 м. Почвено-климатичните условия са изключително благоприятни за производство на пшеница, ечемик, слънчоглед, царевича, люцерна и други селскостопански култури. Близостта до р. Дунав и Черно море и наличието на добра пътна инфраструктура са предпоставка за вътрешните и външните икономически контакти. Разград отстои от град Русе и от р. Дунав на 65 км, а от град Варна – на 124 км.

РТПЗК има над осемстотин редовни и асоциирани членове. Сред тях водещи са: „Биовет“ АД – клон Разград, „Балканфарма Разград“, „Стинг“ АД – Разград (фармация), „Амилум България“ ЕАД – Разград, „Пилко“ ЕООД – Разград, „Клио Комерс“ ООД (хранително-вкусова промишленост), „Дружба“ АД, „Раломекс“ АД – Завет, „Тракция“ АД – с. Самуил, „Йотов“ ООД – Разград, „Мелоплам“ ООД – Кубрат (машиностроене).

Големи производители на селскостопанска продукция са: „Семпе 2“ ООД – Разград, СД „Марвас – 90 – Френкеви и сие“, „Агросис“ ООД – с. Веселец.

Крупен производител на фаянсови плочки е „Хан Аспарух“ АД – Исперих, а на мебели – „Лудогорие 91“ АД – Кубрат.

РТПЗК помага на своите членове и на всички фирми в областта в стремежа им за развитие. Своята мисия тя осъществява чрез информационно обезпечаване на процеса на управление, чрез активно участие в дейността на органи на държавните и общинските власти, регулиращи и контролиращи различни области от дейността на фирмите, чрез подпомагане на малките и средните предприятия в приспособяването им в новата среда – европейския пазар, чрез сближаване на дейността на Камарата със сродни палати от Асоциацията на европейските търговско-промишлени палати и привиждането ѝ в съответствие със стандартите на ЕС, чрез актуализиране на сключените споразумения и договори за сътрудничество с регионалните палати от страни от ЕС и други региони, чрез участие в дискусии и изготвяне на конкретни предложения за по-нататъшното либерализиране на международната търговия и защитата на българския пазар, чрез разкриване на нови канали и форми за разпространение на търговска информация сред фирмите от областта и особено сред членовете на Камарата, чрез въвеждането на нови подходи в управлението на фирмите, чрез разширяване на квалификационния обхват и тематиката на курсовете и семинарите за запознаването им с правните норми на ЕС и други стандарти, чрез подобряване на обслужването на фирмите при кодиране на стоките, защитата на индустриалната собственост, чрез подпомагането им при въвеждане на европейските стандарти за безопасни и здравословни условия на труд, чрез обучение на техни представители за разработване и управление на проекти от фондове на ЕС и чрез оказване на техническа помощ при подготовката на проекти.

Камарата има представителства в общините Исперих, Завет и Кубрат, чрез които се осъществява по-тясна връзка с местната власт и предприемачите. Представители на РТПЗК участват в областните съвети по регионално развитие, по условия на труд, в комисията по заетост, по тристранно сътрудничество, както и в Съвета за икономическо развитие на Централния планово-икономически регион.

За изпълнение на своите цели, в интерес на фирмите от региона, РТПЗК поддържа международни връзки и осъществява обмен на бизнес делегации с търговско-промишлените палати в Истанбул, Бурса и Текирдаг от Турция, с гръцките палати в Серес, Кавала и Килкис, с палатите в Елбасан от Албания, Панчево от Сърбия и Любляна от Словения.

Много ползотворно е сътрудничеството с търговско-индустриалните камари от Гюргево, Кълъраш и Брашов от Румъния.

Международен бизнес форум по проект „Мерки и инструменти в подкрепа на трансграничното бизнес сътрудничество между област Разград и окръг Гюргево“

През 2013–2015 г. в партньорство с Търговската индустриална и земеделска камара – Гюргево и областната администрация – Разград се реализира проект по Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния–България – 2007–2013 г. Проектът е в подкрепа на бизнес сътрудничеството на малки и средни предприятия и земеделски производители от Разградска област и окръг Гюргево.

По програма на холандското правителство и организацията PUM двадесет и пет фирми от областта получиха конкретни консултации и помощ за подпомагане на своя експорт.

По програма на правителството на Белгия бе проведено мащабно обучение на начинаещи бизнесмени с краен резултат – собствен проект за предприемаческа дейност.

Община Разград като водеща организация в партньорството с РТПЗК изгради на територия от 202 декара инфраструктура на четиридесет и осем поземлени имота и реновира сгради. В новата бизнес зона „Перистър“ са създадени оптимални условия малките и средните предприятия да развиват дългосрочно производствена дейност.

За ефективно подпомагане на работодателите в областта на здравословните и безопасни условия на труд от 2002 г. към Камарата е регистрирана Служба по трудова медицина (СТМ). Тя обслужва над 250 фирми и административни единици от Разградска и други области.

От 2011 г. Камарата оказва помощ на работодателите чрез представители на органите по безопасност и здраве при работа. РТПЗК извършва и услуги, пряко свързани с дейността на Службата по трудова медицина, като организиране и реализиране на периодични медицински прегледи, оценка на риска за здравето на работещите и др.

С цел оптимизиране на редица стопански дейности през 1996 г. Камарата регистрира фирма „Регнал“ ЕООД като едноличен собственик. Чрез нея се извършват оценки на стойност на търговски предприятия и обособени обекти, недвижимо и движимо имущество (машини и съоръжения), земеделски земи, внедряват се стандарти за управление на качеството от серията ISO 9000 и се разработват научно-технически решения по поръчка на фирмите.

Председател на Камарата от създаването ѝ е Симеон Захариев.

РУСЕНСКА ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНА КАМАРА

Русенската търговско-индустриална камара (РТИК) е първата търговска камара в България. Тя е създадена като търговско дружество под името „Първа Българска търговска камара“ от представители на търговското съсловие в дунавския град през 1890 г. С приемането на Закона за търговско-индустриалните камари през 1894 г. и учредяването на другите три камари (Софийска, Пловдивска и Варненска) се определят райони на дейност за всяка една от тях. Районът на Русенската камара е най-голям и обхваща територията от Видин до Силистра.

В днешно време териториалният обхват на РТИК е Русенска област, разположена в Северен централен район. Сред основните конкурентни предимства на област Русе е нейното стратегическо транспортно-географско разположение. На територията се

пресичат два от деветте европейски транспортни коридора – №7 (Дунавската водна магистрала) и №9 (Меридионален сухоземен транспортен коридор, свързващ Балтийско с Егейско море).

През годините РТИК се утвърждава като основната регионална организация в подкрепа на бизнеса в Русенски регион. Камарата осъществява своята дейност в системата на БТПП и се ползва с авторитет в сферата на бизнес услугите както на регионално, така и на национално и международно ниво.

РТИК осъществява ефективно взаимодействие със структурите на местната власт за постигане на благоприятна икономическа среда за бизнеса и играе важна роля в сферата на регионалното развитие на Русенска област и Северен централен планов район.

През последните години РТИК концентри-

Княжество България – райони на Търговско-индустриалните камари, учредени през 1895 г.

ра усилията си към инициативи и дейности в три водещи направления – развитие на предприемачеството, иновации и опазване на околната среда.

EBN – European Business and innovation centres Network – Брюксел

Едно от най-големите постижения в тази връзка е акредитирането на РТИК през 2012 г. като единствения за България пълноправен член на EBN – European Business and Innovation centres Network – Брюксел, Белгия. Мрежата е обединение на над 150 бизнес и иновационни центрове и 100 други организации, които работят съвместно в подкрепа развитието на иновативни предприемачи, стартиращия бизнес и малките и средните предприятия.

Като местна структура в подкрепа на бизнеса Камарата съдейства при реализацията на голяма част от значимите инициативи в региона в подкрепа за насърчаването на иновациите и местния бизнес.

РТИК активно работи по разработването, изпълнението и управлението на проекти с европейско финансиране. Сред най-значимите проекти, които е реализирала и по които работи в момента, са:

- SVC Live – мрежа от видеоконферентни центрове за осъществяване на интерактивна връзка и сътрудничество в трансграничния регион;
- RRI Tools – инструментариум за отворни изследвания и иновации;
- GreaC – Getting Ready for a capital;
- ИННОБРИДЖ – изграждане на трансгранична бизнес мрежа за иновации;
- SVC Fairs – трансгранични бизнес изложения;

Българо-румънско строително изложение в Русе, организирано от РТИК в рамките на проект SVC Fairs

Първа награда в европейския конкурс „Green Office Award“ – Брюксел, 2014 г.

- MicroNanoTech – Румънско-български високотехнологичен център за микросистеми и нанотехнологии;
- INTRASME – акция за подкрепа на иновативни МСП в сферата на транспорта;
- Еко-форс – съвместни действия за екологична отговорност на фирмите от трансграничния българо-румънски регион;
- Ecotips – подпомагане на малкия бизнес да намали екологичния си отпечатък.

Председател на Русенската търговско-индустриална камара е Валери Андреев.

СИЛИСТРЕНСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Област Силистра обхваща 2.6% от територията на страната и се намира в Североизточна България, в равнинната част от Южна Добруджа в Северния централен район.

На север граничи с Румъния чрез р. Дунав, на запад – с областите Русе и Разград, на юг – с областите Шумен и Добрич.

През част от територията на областта преминава Европейски транспортен коридор №7, който има голямо икономическо и социално значение за развитието на приречните райони.

В Силистренска област живеят 118 433 души в 118 селища – в 5 града – Силистра, Тутракан, Дулово, Алфатар и Главиница, и 113 села. От 7-те общини пет са с периферно, гранично положение и са с потенциал за осъществяване на трансгранично сътрудничество с окръзи от Румъния.

В Силистра и Тутракан има изградена пристанищна инфраструктура, осигуряваща връзките на страната ни чрез р. Дунав със страните от Средна Европа и с всички държави с излаз на Черно море.

В Силистренска област функционират над 3800 предприятия от нефинансовия сектор, в които средногодишно са заети около 20 700 работещи. В 92% от тях работят до 9 души, в 7% – до 49 и в около 1% – от 49 до 250 души.

По икономически дейности най-голям е броят на фирмите в сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 42,4% (1624 бр.), следван от сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ – 12,9% (495 бр.), и сектор „Преработваща промишленост“ – 8,6% (329 бр.). Най-голяма е заетостта – 20,2% в преработващата промишленост, в търговията и транспорта – 17,1%. В селското стопанство работят около 12,7%, в сектор „Образование“ – 10,8%, в сектор „Хуманно здравеопазване и социална работа“ – 9,2%, в „Държавно управление“ – 7,1%.

Силистренската търговско-промишлена палата (СТПП) е създадена с Решение №119/01.02.2001 г. на Силистренския окръжен съд като юридическо лице с нестопанска цел в частна полза.

Нейната мисия е да подпомага и насърчава фирмите членове на Палатата и да представява техните интереси, да съдейства за процеса на европейската и световната им интеграция.

СТПП е член на Единната система на търговските палати/камари към Българската търговско-промишлена палата (БТПП), което дава възможност на членовете ѝ да се ползват от преимущества, като изразяване на мнение по законопроекта, по важни европейски въпроси, касаещи живота на обществото, а чрез тристранните съвети – да участват в процесите на развитие на страната.

От 2009 г. СТПП допринася за развитието на регионалната икономика със следните свои дейности:

- Регулярно обучение на работодателите по изискванията на Закона за безопасни условия на труд и помощ при стартиране на фирми в България от чужденци, помощ при търсене на пазари, осигуряване на технически и юридически преводи – от и на различни езици;
- Подпомагане на изработването на проекти от бизнеса, разпространяване на получена информация от WEB базирани мрежи, консултиране на безработни за стартиране на собствен бизнес;
- Провеждане на срещи между членове на Управителния съвет на Палатата и посланици (консули) на Турция, Румъния и Русия;
- Организиране на бизнес посещения за участие на фирми в местни търговски панаири в Румъния, Молдова и Русия;

Фирма „Гепард“ ООД (изработване на спално бельо и работни облекла и камуфлажни дрехи за лов и риболов)

- Организиране, съвместно с областната администрация, на срещи с министри и наши търговски представители в други страни;
- Редовно провеждане на двустранни срещи между председателите на СТПП и Камарата за търговия, индустрия и агрокултури – Кълъраш и на Камарата в Бъкю с президента на местната Агенция за малките и средните предприятия в Кълъраш – Румъния;
- Провеждане на бизнес срещи между представители на едрия бизнес, срещи по браншовете (строителство и селско стопанство) с представители на бизнеса в румънските градове Кълъраш, Олтеница, Яломица, Констанца, както и от Молдова, Русия и Украйна в търсене на нови възможности за сътрудничество и пазари;
- Съвместно със Ссружение с нестопанска цел „АРГИ – Силистра“ е разработен проект по Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния–България 2007–2013 г. „Преодоляване на различията – интегрирана трансгранична бизнес инфраструктура и услуги в област Силистра – окръг Кълъраш“, в който партньори са Окръжният съвет и Бюрото по труда – Кълъраш. Основната цел на проекта е преодоляване на силно влошеното икономическо положение от двете страни на река Дунав чрез увеличаване възможностите за

Срещна на силистренския бизнес с председателя на Българо-руската търговска палата Желю Добрев

Бизнес среща на работодатели от област Силистра и окръг Кълъраш – Румъния

- Редовно участие на силистренски фирми в Международния есенен панаир в гр. Кълъраш, Румъния.

Откриване на изградения Логистичен център по проект „Преодоляване на различията“: Юлия Найденов – кмет на община Силистра, Никоleta Минку – ИД на Регионален офис за техническо сътрудничество ТГС Румъния–България, Цветелина Нешкова – председател на АРГИ – София, Даниел Щефан – заместник-председател на Окръжния съвет – Кълъраш, и Манол Тодоров – председател на Управителния съвет на СТПП.

Съвместна работа на екипа на Силистренската ТПП и румънските партньори по изработване на стратегия за Логистичен център в Силистра

Заседание на Силистренската ТПП и Съвместния технически секретариат – Кълъраш

бизнес и изграждане на Логистичен център за развитие на предприемачеството, в който да бъдат обхванати повече от 300 фирми, от които поне 60 МСП.

- Участие в разработването на триезична WEB – платформа, в която заинтересованите страни могат да открият бизнес партньори, да ползват предлаганите актуализирани бизнес услуги, да участват в съвместно организирани изложения, в информационни събития, анкети, публикации за търсене и предлагане на работни места в региона на Долен Дунав, сами да публикуват профилите на фирмите или организациите си;
- Организирано посещение на български фирми и безработни от Бюрото по труда – Силистра, на Трудовата борса в гр. Олтеница – Румъния, с цел тестване на възможностите и обмяна на опит;
- Посещение на колектива на Бюрото по труда – Олтеница при колегите от БТ – Силистра;
- Участие на член от УС на Палатата като упълномощено лице на БТПП в „Съвместния комитет за наблюдение на Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния–България, 2007–2013 г.“;
- Участие в семинарите на Съвместния технически секретариат по програмата за трансгранично сътрудничество „Румъния–България 2007–2014 г.“ и информиране на бизнеса за новостите по проектите и европейското законодателство;
- Активно участие на СТПП в мотивацията и организацията на фирми, обществени и социални организации и медиите в област Силистра за събиране на подписи и лобиране пред институциите при определяне на място за предпроектни проучвания и изграждане на Дунав мост 3 при градовете Силистра–Кълъраш.
- Прессъобщения в медиите, радиоинтервюта – „Радио Шумен“, „Радио–Кълъраш“, ТВ интервюта по телевизия „А–Кълъраш“, вTV и „Нова телевизия“;
- Активно участие при вземането на решения на местно ниво чрез представители в социалното партньорство в комисии и съвети:
 - Областна комисия по заетостта;
 - Съвет за сътрудничество към БТ в Силистра, Дулово и Тутракан;
 - Областна комисия по енергетика;
 - Областна комисия за борба с корупцията;
 - Комисия за защита на потребителите;
 - Областна комисия по заетостта към кмета.

Първи председател на УС на Силистренската търговско-промишлена палата след създаването ѝ през 2001 г. е инж. Иво Андонов, а от 2013 г. досега Палатата се ръководи и представлява от инж. Манол Иванов Тодоров, който е и изпълнителен директор на фирма „ФАЗЕРЛЕС“ АД, гр. Силистра.

СЛИВЕНСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Сливенската търговско-промишлена палата е основана през 1990 г. на принципите на доброволното членство, автономията и самофинансирането. Регистрирана е по Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Тя е обществена неполитическа организация за подпомагане, насърчаване, представителство и защита на стопанските интереси на членовете си. В условията на съвременната пазарна икономика Сливенската търговско-промишлена палата се стреми да работи в унисон с новите икономически тенденции чрез сътрудничество с представителите на местната и държавна власт, с деловите среди в страната и чужбина, да насърчава производителите и търговците и да стимулира външно-търговската им дейност, формирането на пазарно поведение и привличането на чуждестранни инвестиции.

Стратегията на Сливенската търговско-промишлена палата е насочена към реализиране на основната ѝ цел – да бъде в услуга на своите членове и чуждестранните им партньори за ползотворно сътрудничество и постигане на реални резултати от съвместната им дейност.

Палатата предлага следните видове услуги на своите членове:

- Регистрация на фирми в Търговския регистър на БТПП – София;
- Заверка на сертификати за произход на стоки;
- Заверка на подпис върху договори, пълномощни и други документи;
- Консултации за регистрация на фирми в Националната система на GS1 България;
- Провеждане на семинари.

Сливенската търговско-промишлена палата развива дейност на територията на област Сливен – Югоизточна България, с площ от 3544 кв. км и население 197 473 души. Областен център е град Сливен.

В Сливен е добре развита леката промишленост и в по-малка степен – тежката. През последните години дялът на строителството в индустриалния сектор бележи постепенно увеличение.

Водещи фирми членове на ТПП – Сливен, редовни и асоциирани, са:

„Е. Мирوليو“ ЕАД, „Динамо Сливен“ АД, „Вини“ АД, „Рожее Ван Ден Берхе БГ“ ЕАД, „Фрукто Сливен“ АД, „Егоарго Мирوليو“ ЕООД, „Домейн Бойар Интернешънъл“ ЕАД, „Златна Белка – Иванов и сие“ ООД, „Евро-текстил“ ООД, „Артех“ ООД, „ЗММ Победа“ АД, „Колхуда – Сливен“ АД, СД „Ел – Данев Божилов и сие“, „Йотови“ ООД, „Ретал Балкан“ ЕООД.

Институции, с които ТПП – Сливен си партнира, са:

- Областният съвет за регионално развитие – гр. Сливен;
- Комисията по заетост към Областния съвет за регионално развитие;
- Областният съвет по условия на труд;
- Областният съвет за тристранно сътрудничество;
- Съветът за сътрудничество към Дирекцията „Бюро по труда“ – Сливен, Нова Загора и Котел;
- Комисията по защита на потребителите.

От създаването ѝ досега приносът на Сливенската търговско-промишлена палата за успешното развитие на регионалната икономика е свързан с:

- изграждането на консултантско звено, разработващо икономически анализи и прогнози. Разработени са голям брой бизнес програми както за развитие на бизнеса, така и за кандидатстване за кредити за финансиране дейността на фирмите. Голяма част от лицензираните оценители на територията на Сливенска област бяха подготвени в Сливенската ТПП и участваха активно в процесите на приватизацията;

– организиране и провеждане на курсове по бизнес планиране за лектори, курсове по бизнес планиране за стартиране на макро- и микробизнес, семинари по различни въпроси, свързани с икономическото развитие на страната;

– ТПП – Сливен счита за значително свое постижение изграждането на Регионален център за икономическо развитие (РЦИР) – Сливен, съвместно с Отворено общество – София. Повече от 10 години РЦИР Сливен осъществява активна дейност, свързана с всестранното развитие на общността;

– участие в създаването на Микрофонд – Сливен през 2000 г. (сега „Микрофонд“ АД, София), който отпусна стотици заеми и подпомогна в значителна степен малкия бизнес в областите Сливен, Ямбол и Стара Загора в годините, когато банките в страната не кредитираха малкия и средния бизнес;

– участие в екип, разработващ плана за развитие на регион Сливен;

– участие в семинари, свързани с усвояването на европейските фондове;

– разработване и спечелване на проекти към Министерството на труда и социалната политика за Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта;

– разработване на бизнес планове и проекти на фирми в Сливен.

ТПП – Сливен поддържа приятелски отношения с област Тараклия и Българската общност в Молдова с цел бъдещи бизнес взаимоотношения, с търговските палати в Байройт – Германия, Текирда – Турция, Кавала и Солун – Гърция.

Сливенската търговско-промишлена палата издаде три бизнес каталога (последният през 2008 г.).

Председатели от създаването на Палатата:

Димитър Грозданов – 1991–2009 г.

Кольо Колев – от 2009 г. досега.

СМОЛЯНСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Смолянската търговско-промишлена палата (СмТПП) е основана през 1992 г. и е регионално сдружение с идеална цел за погромагане, насърчаване, представителство и защита интересите на нейните членове и фирми от региона.

Основни принципи на СмТПП са:

- Доброволност в членството;
- Независимост от гържавните институции, съчетана с активна и ангажирана позиция по отношение развитието на нормална пазарна среда;
- Единност и демократичност в отношенията между палатите;
- Самофинансиране и самоиздръжка;
- Универсалност и равнопоставеност на членския състав, обединяващ различни форми на собственост, капитал и браншови интереси;
- Популяризиране и въвеждане на международни стандарти в търговията и производството;
- Преференциално третиране на членовете на палатата при предоставяне на услуги и информация и откритост на системата за всички представители на деловите среди и заинтересованите институции за съвместна дейност.

Смолянска област е разположена в Южна България, в централната част на Родопите, на територия от 3193 кв. км, като горите са 66%, а земеделските земи – 27%. Релефът и климатът са предимно планински, което дава отражение върху цялостното социално, икономическо и инфраструктурно развитие.

През областта минават реките Арда, Въча, Черна и Чепеларска, а минерални извори има в Девин, Баните, Михалково и Беген. Броят на населените места в областта е 42, администрирани в 10 общини. Оформени са няколко индустриални центъра: Смолян, Рудозем, Чепеларе, Златоград, Девин и Доспат.

Населението в областта е 130 000 души при средна гъстота 41 жители на кв. км.

Водещи фирми членове – редовни и асоциирани: „Гамакабел“ АД – Смолян, „Рубелла Бюти“ АД – Рудозем, „Арексим“ ООД – Смолян, „Амер Спортс България“ ЕООД – Чепеларе, „Бултекс“ ООД – Златоград, „Елитекс“ ЕООД – Смолян, „Бапа спорт“ ЕООД – Рудозем, „Родопи М 91“ ООД – Маган, „Девин“ АД – Девин, „Белотекс“ АД – Златоград, „ММ Инструмент“ ООД – Смолян, „ЗММ“ ООД – Смолян, „Хоули Пилана“ – Смолян, „Дюлгер“ ООД – Смолян, „Тераком“ ООД – Смолян, „Рамбо“ ООД – Смолян, „Арси козметикс“ ЕООД – Рудозем, „Пампорово“ АД – Смолян, „Кокоемпекс“ ООД – Смолян, „Карлък“ ООД – Смолян.

Приоритетите на СмТПП за развитието на Смолянския регион са:

- Развитие на малките и средните предприятия;
- Развитие на туристическата индустрия;
- Заетост и развитие на човешките ресурси;
- Развитие на техническата, пътна, и туристическата инфраструктура;
- Трансгранично сътрудничество.

Смолянската търговско-промишлена палата участва в Съвета за сътрудничество към Бюрата по труда, в Областния съвет за регионално развитие, в Общинския съвет за регионално развитие.

Смолянската търговско-промишлена палата участва в разработването на регионални и местни програми за развитие на стопанската дейност и дава становище по тях след съгласуване на мнението на членовете си.

Смолянската търговско-промишлена палата осъществява трансгранично сътрудничество с ТПП – Ксанти, Кавала и Серес.

Председател на СмТПП от създаването ѝ до днес е инж. Иван Райков.

Офисите на СМТПП се намират в центъра на гр. Смолян, в сградата на община Смолян на бул. „България“, 10.

Към Палатата работят лицензирани преводачи от и на английски, немски, френски, италиански, гръцки, руски, турски и други езици. СМТПП заверява преведените документи в Консулския отдел на Министерството на външните работи.

Семинар за обучение на посредници при решаване на спорове

Палатата съдейства за осъществяването на преки бизнес контакти между ръководителите на фирми в страната и чужбина за производствено и технологично коопериране, за маркетингова, търговска и рекламна дейност при общи интереси и за осъществяване на съвместни проекти.

СМТПП предоставя цялостна информация и съдейства за организирането и участието в различни панаири и изложби в страната и чужбина.

Палатата организира курсове и семинари за обучението на специалисти и ръководители.

Палатата предоставя информация за наименованието, адреса и предмета на дейност на отделни фирми.

Смолянската търговско-промишлена палата участва в разпространението на издаваните периодични и специализирани издания, наръчни ръководства, бюлетини и справочници.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – СТАРА ЗАГОРА

Търговско-промишлена палата – Стара Загора е доброволно сдружение на регионалния бизнес, което има за цел да осъществява представителство и защита на интересите му и да предоставя специализирани бизнес услуги.

Учредена през 1991 г., Палатата осъществява дейност на територията на област Стара Загора, без да е строго ограничена от административните граници. Работодателската организация в Стара Загора работи в тясно сътрудничество със сдружения на работодатели от други региони на България. Тя има сходни цели и изпълнява редица международни проекти в партньорство с организации на държави от Европейския съюз.

Търговско-промишлената палата – Стара Загора е с международно признат авторитет за прилагане на добри практики при предоставяне на информация и консултации на предприемачите. Тя е търсен партньор от много европейски организации за работа по съвместни проекти в областта на енергийната ефективност, възобновяемите енергийни източници, екологията, безопасността при работа, проучвания в различни области, бизнес срещи и коопериране, организиране на обучения и семинари, туризъм и др.

Палатата проучва становищата на фирмите от региона по въпроси, свързани с нормативната уредба, и защитава техните интереси. Чрез експертни мнения и предложения, базирани на резултати от проучванията сред своите членове, тя участва активно във формирането на законовата рамка на икономическия живот на страната.

Палатата в Стара Загора има съществен принос за популяризирането на продукцията на водещите в региона предприятия. Тя е посредник между младите хора, науката и бизнеса, който има потребност от подготвени кадри, Палатата работи системно и за развитието на туризма в региона и рекламира

уникалните паметници на културата, които са със световноисторическо значение.

Организираните от Палатата форуми спомагат за контактите на местно ниво, както и с партньори от страната и чужбина.

За постигане на по-благоприятна среда за развитието на бизнеса Палатата работи активно с общините, с държавните институции и с неправителствени организации.

ТПП – Стара Загора предоставя административни и специализирани информационно-консултантски услуги, като споделя опита си и съдейства на своите членове за успешно кандидатстване и изпълнение на одобрени проекти. Сформиран е екип, който предлага на предприемачите индивидуални консултации и обучения за кандидатстване и управление на проекти. Той е на разположение при усъвършенстване на знанията и възможностите на специалистите от всички фирми и предприятия, включително и при прилагането на екологичните изисквания към тях.

ТПП – Стара Загора развива активна международна дейност в подкрепа на бизнеса, насочена към установяване на нови делови контакти и разширяване на пазарите.

На работна среща на членове на Българоскандинавската търговска камара с предприемачи от Старозагорския регион бяха обсъдени възможности за конкретно взаимодействие и партньорство, посетени бяха предприятия в Стара Загора, работещи успешно със скандинавските държави и изнасящи голяма част от продукцията си за тях. Във форума участваха посланиците на Швеция и Норвегия, които определиха града и региона като развита индустриална зона, която има сериозен потенциал за привличане на външни инвестиции, включително и чрез богатото си културно-историческо наследство.

По инициатива на Старозагорската търговска палата град Стара Загора бе посетен

и от представители на Баварското държавно министерство на икономиката, инфраструктурата, транспорта и технологиите.

ТПП – Стара Загора организира бизнес семинар на тема „Практични стъпки и оперативни програми за работа с Китай“ с цел стимулиране вноса на широк кръг стоки чрез държавни програми, предлагащи финансиране за производители от ЕС и преференциална кредитна линия за страните от Централна и Източна Европа. Констатирано бе голямо търсене в Китай на стоки от сферата на хранително-вкусова промишленост.

Търговско-промишлена палата – Стара Загора поддържа активни връзки и с браншови организации и институции от Русия, Гърция, Сърбия, Близкия Изток и др.

ТПП – Стара Загора има богат опит в работата си по подготовката и изпълнението на проекти с европейско и международно финансиране.

През 2013 и 2014 г. заедно с партньори от Литва и Италия чрез Палатата бе предоставена възможност на български начинаещи предприемачи с нови идеи за стартиране на бизнес и на управляващи новосъздадени компании да стажуват в успешни малки европейски фирми с цел добиване на опит. Оказвано бе съдействие за приемане на млади български предприемачи във фирми от европейски страни по линия на „Еразъм“ схемата за обмен.

Търговско-промишлената палата – Стара Загора организира работна среща на членовете си с ръководството на Българо-швейцарската търговска камара.

ТПП – Стара Загора организира десетки форуми, подкрепящи бизнеса

„Развитие на мрежа за приключенски туризъм на открито в региони на Черноморския басейн“ е проект, който се изпълнява през 2014 г. с финансовата подкрепа на Черноморската програма за сътрудничество в партньорство между осем организации от България, Грузия, Молдова, Румъния и Турция. Нашата страна е представена от ТПП – Стара Загора. Общата цел на проекта е да допринесе за устойчивото икономическо и социално развитие в региона на Черно море чрез оценка на природното, историческото и културното богатство и укрепване на капацитета за управление на туристически продукти.

Търговско-промишлена палата – Стара Загора е част от най-голямата европейска бизнес мрежа Enterprise Europe Network (EEN). Дейността ѝ е ориентирана главно към малките и средните предприятия чрез подпомагане на бизнес коопериране и развитие на иновативност.

Инициативата INVITE има за цел да повиши популярността на Европейската мрежа в подкрепа на бизнеса сред бизнес организации и техните целеви групи – малки и средни предприятия в Старозагорска, Габровска и Хасковска област. Проектът се изпълнява от екип на Евро Инфо Център към ТПП – Стара Загора през 2014 г. EEN – Стара Загора установи партньорски отношения с 30 регионални бизнес организации от Старозагорска, Габровска и Хасковска област.

Председателят на Търговско-промишлената палата – Стара Загора Олег Стоилов е координатор на Регионалния академичен център на БАН. Целта на националната мрежа от регионални академични центрове е да се подобрят условията и предпоставките за по-широко и по-пълноценно сътрудничество и интеграция между институтите на БАН и техните подразделения в отделните региони на страната с университетите, регионалния бизнес, общините и неправителствените организации.

ТПП – Стара Загора е основен организатор на заключителната за 2014 г. конференция на регионалните академични центрове в Стара Загора. Конференцията обсъди теми, важни за подобряването на сътрудничеството и

интеграцията между институтите на БАН, регионалната научна и образователна инфраструктура, регионалната и местната власт, гражданския сектор и иновативния бизнес от Старозагорския регион за съкращаването на пътя на научните разработки до тяхната практическа реализация и повишаването на конкурентоспособността на българската продукция.

Партньорство с Регионалния академичен център – Стара Загора

Развитието на туризма и популяризирането на историята на Стара Загора е тема на Палатата от много години и усилията в тази посока дават добри резултати.

Фестивалът на виното и културното наследство „Августиада“ е един от форумите, които Палатата създаде със своите многобройни партньори.

Стара Загора пази традициите от дълбока древност, свързани с виното. „Августиа-

Председателят на ТПП – Стара Загора Олег Стоилов с наградените участници от третото издание на Фестивала на виното и културното наследство „Августиада“; Мария Бойчева, ръководител на ДЗИ в Стара Загора – основен спонсор на събитието, и д-р Ангел Динев, директор на Регионалния исторически музей

да“ позволява да се срещнат производители на вино от десетки български и чуждестранни винарни, предприемачи от хранително-вкусовия бранш, ценители на виното, гастрономията и културното наследство, представители на различни сфери на бизнеса от страната и чужбина. „Августиада“ е устойчива туристическа атракция, успяваща да привлича вниманието и интереса към културно-историческото наследство на Стара Загора на много гости и туроператори от страната и чужбина.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – ТЪРГОВИЩЕ

Търговско-промишлена палата – Търговище (ТППТ) е продължител на историческа традиция на дейността на търговските палати в България. Началото е през 1895 г., като след влизане в сила на Закона за търговско-индустриалните камари и Правилника към него Ескиджумайска (Търговищка) и Османпазарска (Омурташка) околия са в обхвата на Варненската търговско-индустриална камара, а Поповска околия е в обхвата на Русенската търговско-индустриална камара.

Новата история на Търговско-промишлена палата – Търговище е поставена на 26 януари 1996 г. като неправителствена обществена нестопанска организация. Тя обединява деловите среди от област Търговище и има за цел развитието, подпомагането, насърчаването и защитата на стопанските интереси на фирмите членове, както и съдействието за европейската и международна интеграция на региона и страната.

Област Търговище е разположена в Североизточна България, с площ 2710,3 кв. км, включваща 5 общини – Антоново, Омуртаг, Опака, Попово и Търговище, със 196 населени места. На север граничи с областите Русе и Разград, на изток – с област Шумен, на юг – със Сливен и на запад – с Велико Търново. В пределите ѝ се включват част от Дунавската равнина на север и от Предбалкана – на юг.

Област Търговище отбелязва ограничен напредък в икономическия растеж в периода на кризата. Най-голям дял в създадената брутна добавена стойност има секторът на услугите (50% през 2010 г.). За последните пет години дялът на индустрията остава в границите 32–36%, а на аграрния сектор – 14–18%.

Дейността на ТПП – Търговище включва различни видове услуги и дейности за насърчаване, подпомагане, подкрепа на бизнеса и защита на интересите му пред институциите. Съгласно основните цели и задачи в

Устава важен елемент за подкрепа на стопанските субекти е активното съдействие за промени в нормативната база в полза на бизнеса. Организиран са семинари и обучения по здравословни и безопасни условия на труд, по данъчно облагане и Корпоративна социална отговорност (КСО), за контрол на качеството и внедряване на системи за качество, по GS1 идентификация и маркиране с баркодове, семинари по прилагане на законодателството на ЕС и възможностите за финансиране на малките и средните предприятия, инвестиционни форуми, семинари за конкурентоспособност на фирмите, срещи с министерства и различни институции, Палатата подпомага външнотърговската дейност на фирмите чрез издаване на документи, оказва помощ на инвеститорите в региона, подпомага участието на фирми в търговски изложения.

ТППТ предлага професионално обучение от клон на Националния център за професионално обучение в системата на ТПП/К в страната и подпомага фирмите при кандидатстване по различни програми и проекти.

Палатата работи в тясно сътрудничество с местните органи на властта, с другите работодателски организации, с професионалните съюзи, с браншовите организации. Представители на Палатата има в Съветите за сътрудничество към дирекции „Бюра по труда“, в Областната комисия по заетост, в Областната комисия по здравословни и безопасни условия на труд, в Областния съвет за регионално развитие, в Съвета за тристранно сътрудничество и др. Палатата участва при подготовката на общинските планове за развитие. Има добра практика за сътрудничество с Центъра на НСО в Търговище, с Информационния център – Търговище, с Туристическото сдружение – Търговище и други институции.

По-големи организирани и проведени мероприятия:

- Обществeн форум „Училищната общност и житейските умения на младите хора“ – модел на взаимодействие между училищната мрежа и заинтересованите страни в регион Търговище за изграждане на житейски умения у младите хора – 2012 г.
- „Бизнесмен 2009“ на община Търговище – 2010 г.
- Среща на бизнеса от Търговище с Българо-швейцарската камара – 2014 г.
- Българо-китайски бизнес форум в община Търговище – 2014 г.

Откриване на Българо-китайски бизнес форум

- Посещение на делегация от Индонезийското посолство и среща с бизнеса – 2012 г.

Разширяват се международните контакти с търговски палати и сродни институции от Гърция, Турция, Португалия, Франция, Македония, Украйна, Русия, САЩ, Италия, Малта, Испания, Литва, Грузия, Молдова, Великобритания. Проведени бяха срещи с представители на палати от Италия, Испания, Малта, Турция, Молдова, Русия.

Реализирани до настоящия момент са над 48 проекта и продължава работата по над 25. Разработени и спечелени проекти в периода 2010–2014 г. са:

- „Добри европейски практики за съвременно професионално образование и обучение“ – 2012 г., с италиански партньори;
- „Иновативни практики и методология за обучение по икономически дисциплини и предприемачество за преподаватели от професионалните гимназии и гимназиите

с икономически профил в област Търговище“, 2013 г., с партньори от Малта по ОП „Учене през целия живот“ и Секторна програма „Леонардо Да Винчи“;

- „Нови знания за нова работа – иновации в предприемачеството за приспособим и конкурентоспособен европейски бизнес“ – 2012 г., с партньори от Малта, Литва и Турция;
- „Прегърни предприемача“ – 2013 г., с партньори от България, Чехия, Полша, Германия, Словения и Литва;
- „Проект за повишаване на капацитета и работата в мрежа“ на Търговска борса –

Обучение по проект „Нови знания за нова работа“

Хаймана, Турция, в партньорство с ТПП – Търговище по гранд ЕС – Турски палатски форум – фаза II: „Проект за повишаване на капацитета и работа в мрежа“ в рамките на съвместна програма с безвъзмездното финансиране ЕС – Турция – 2013 г.;

Среща на екипа на проекта с бизнесмени от район Хаймана, Турция

Изложбен щанд на ТПП – Търговище за представяне на проект „Е-панаири и мрежова търговия“ на Международния технически панаир в Пловдив – 2014 г.

- Проект „Е-панаири и мрежова търговия“ – 2013–2015 г. – с партньори от Гърция, Молдова, Грузия и Турция по съвместна ОП „Черноморски басейн 2007–2013“;
- „Интегрирана услуга за предприемачи в България“ – 2012–2013 г., с партньори от Испания. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на ОП „Развитие на човешките ресурси“ съфинансирана от Европейския социален фонд на ЕС;
- Партньорство на РИО – Търговище по проект „Заедно, задружно, с общи усилия“ – модел на взаимодействие между училищната мрежа и заинтересованите страни в регион Търговище за изграждане на житейски умения у младите хора по Национална програма „Квалификация“ – иновативни практики в управлението – 2011–2012 г.;
- Борса на проекти и идеи в Търговище през 2011 и 2012 г. съвместно с фондация „Лале“ и други нестопански организации;

- Активно съдействие по реализиране на проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на ЕС и реализиран от БТПП.

Издания на Палатата:

- Ежемесечен електронен бюлетин на ТППТ от 2010 г.;
 - Специализирани електронни бюлетини по проекти;
 - Брошури по проекти от програма „Учене през целия живот“, Секторна програма „Леонардо Да Винчи“;
 - Дипляна по Проект „Е-панаири и мрежова търговия“ – 2014 г.
- Разшири се съвместната работа с професионалните гимназии от областта и ученици от други училища. Проведени са над 12 обучения и семинари на учители и ученици по предприемачество и по други теми. От 2013 г. редовно се приемат стажанти от Професионалната гимназия по информатика „Джон Атанасов“ в гр. Търговище.
- За усърдната си работа ТПП – Търговище получи:
- Благодарствени писма от фондация „Лале“;
 - Благодарствени писма от фирми;
 - Благодарствени писма от партньори в чужбина.
- От юни 2005 г. председател на Търговско-промишлената палата – Търговище е Оля Иванова.

ХАСКОВСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Хасковската търговско-промишлена палата (ХТПП) е регистрирана през 1991 г. като неправителствена организация, изградена на принципите на доброволност, автономност и самофинансиране. ХТПП е създадена, за да подпомага регионалното развитие и да осигурява благоприятна икономическа среда за бизнеса в региона, както и да защитава интересите на нейните членове пред местните и държавните органи, да улеснява стопанската дейност на бизнеса в региона, да привлича чуждестранни инвестиции.

От 2014 г. Хасковската търговско-промишлена палата се намира в административна сграда в непосредствена близост до центъра на града.

Сградата на Хасковската търговско-промишлена палата

ХТПП успешно си сътрудничи с местната власт в полза на бизнеса в региона чрез организирането на съвместни срещи и форуми. Успешно си партнира при изпълнението на проекти с общините от цялата област. Участва в държавни, обществени, консултативни и други органи и организации в Хасковския регион и на национално ниво.

ХТПП е член на:

- Регионалният съвет за тристранно сътрудничество;
- Съвета за сътрудничество към Дирекция „БТ“ в гр. Хасково и гр. Харманли;

- Комисията по заетостта към Областната администрация – Хасково;

- Областният съвет за регионално развитие в Хасковска област.

В ХТПП членуват големи, малки и средни предприятия, организации и сдружения, работещи в подкрепа за бизнеса – около 400 членове.

По-големи организирани и проведени мероприятия са:

- ежегодното организиране и честване на празника „Трифон Зарезан“ с провеждането на бизнес форум и дегустация на вина и хранителни продукти на производители от Хасковски регион;

- „Дървото на Европа“ – май 2006 г.;

Среща по повод Трифон Зарезан – 2008 г.

- семинар на тема „Информационен ген на Европейския парламент“ – част от информационната и комуникационна кампания на ЕП в България във връзка с 50-годишнината от подписването на Римския договор;

- семинари по Комуникационната стратегия на България за ЕС на Министерство на земеделието и храните през 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 г. и др.;

- срещи, бизнес форуми с предприемачи от Израел, Турция, Гърция, Сърбия, Италия, Узбекистан, Казахстан, Туркменистан, Киргизстан, Афганистан, Индия и почти всички

ки европейски държави за подпомагане на сътрудничеството и установяване на контакти между малките и средни фирми. ХТПП е изградила редица международни контакти и е подписала споразумения за сътрудничество с палатите на Одрин, Измир, Бурса, Денизли, Къркларели, Кешан, Чанаккале и Селчук (Турция), с палатите на Комотини, Орестияда, Серес, Александруполис и Кавала (Република Гърция), с ТПП – Шкодра, Албания, с ТПП на Луганск – Украйна, с палатите на Узбекистан, Корея, Кюрдистан, Англия и Източна Мерсия. ХТПП всяка година организира бизнес делегации във връзка с форуми и посещения на панапри в Турция и Гърция;

– подписване на споразумение с ТПП – Ербил, Северен Кюрдистан, 2012 г.;

Връчване на плакет от ТПП – Ербил, Северен Кюрдистан, по случай подписването на Споразумение между двете палати – 2012 г.

– бизнес делегация, водена от Анна Янева, заместник-министър на икономиката, и участие в бизнес форуми в Пекин и Шанхай;

– участие на ХТПП в бизнес делегация при официалното посещение на Сергей Станишев, министър-председател на България, в Китай;

– бизнес делегация до Русия по време на икономическия форум;

– делова мисия до Хонконг и Тайпе с провеждане на два бизнес форума и посещение на международното изложение „Изобретения и техномарт 2007“ в Тайпе;

– бизнес делегация в Сеул, Бусан (Корея) и Хонконг, бизнес форуми и срещи на български

винопроизводители с дистрибутори на вина и спиртни напитки в Корея, среща със Съвета за развитие на търговията в Хонконг;

Откриване на офис на регистрираното в гр. Бусан (Корея) представителство на ХТПП

– бизнес делегация до гр. Луганск, Украйна, с посещение на Международното изложение „Източните врати на Украйна, 2008“ – ръководена от Райна Йовчева, областен управител на област Хасково;

– делова мисия с провеждане на бизнес форуми в Лима, Перу – 09–24.11.2008 г.;

– делова мисия с посещение на Международното Изложение „Източните врати на Украйна, 2009“, Луганск, Украйна;

– бизнес делегация и участие в Международен инвестиционен форум (LIIF – 2010) в Луганск, Украйна – ноември 2010 г.;

– бизнес делегация до град Лестър, Великобритания – декември, 2010 г.;

– участие в бизнес делегация, организирана от БТПП, придружаваща министър-председателя Бойко Борисов в Хърватия – 2011 г.;

– делова мисия по покана на Търговско-промишлената палата на град Духок, Северен автономен район Кюрдистан, Ирак, и Търговско-промишлената палата на град Диарбекир, Турция – 31.10–04.11.2012 г.;

– бизнес делегация, придружаваща Анна Янева, заместник-министър на икономиката и енергетиката – септември 2013 г. – Ербил, Духок и Сюлеймания, Северноиракската кюрдска автономия;

– бизнес делегация, придружаваща Красин Димитров, заместник-министър на икономиката и енергетиката – април 2014 г. – Ербил

и Сюлеймания, Северноиракската кюрдска автономия;

Подписване на Споразумение с ТПП – Сюлеймания

– бизнес делегация до Брюксел, Белгия, под ръководството на Цветан Симеонов, председател на БТПП, с участие в Европейския парламент на предприятията – 2011 и 2014 г.

През последните три години ХТПП е реализирала следните проекти:

– проект „Повишаване на търговския капацитет на Узункьопрю и Хасково“, финансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество по Инструмент за предприемчивостна помощ България–Турция;

Семинар в гр. Узункьопрю

– проект „Регионален българо-турски бизнес съвет „Тракия“ – инструмент за повишаване на конкурентоспособността на икономиката на трансграничния регион Хасково–Одрин“, финансиран по Програма за трансгранично сътрудничество по Инструмента за предприемчивостна помощ (ИПП) България–Турция;

– проект „Насърчаване на процесите по стандартизация, сертификация и контрол на пазара в трансграничните региони на страните, участващи в INTERREG (Контрол на пазара)“;

– проект „Съвместни екоусилия на малките и средните предприятия от трансграничния регион“ по Програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България–Турция.

Международна конференция в гр. Хасково

Председатели на Палатата от създаването ѝ са:

Недялко Делчев – май 1991 г. – февруари 1992 г.

Николай Трендафилов – февруари 1992 г. – март 1993 г.

Ганка Кольовска – март 1993 г. – юли 2000 г.

Янчо Янев и Георги Музафиров, съпредседатели – юли 2001 г. – април 2014 г.

Янчо Янев – председател на ХТПП от април 2014 г. досега.

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА – ШУМЕН

Шуменската търговско-промишлена палата (ШТПП) е учредена на 23.10.1991 г. от 18 фирми от Шуменски регион. За 23-годишен период палатата е регистрирала 1008 асоциирани членове, от които към края на 2014 г. 420 са активно действащи. ШТПП разполага със собствени офис помещения, 2 учебни зали, голяма конферентна зала и оборуване за тях.

Палатата е с обхват област Шумен в централната част на Североизточна България с население над 243 хил. души и включва десет общини – Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каолиново, Върбица, Каспичан, Смягово, Венец, Никола Козлево и Хитрино. На територията на областта са първите столици на България – Плиска и Велики Преслав. Шумен е исторически, административен, образователен, културен и икономически център на областта.

Територията обхваща земеделски земи – 61,2%, горски площи – 28,9%, населени места и урбанизирани територии – 5,7%, водни площи – 1,4%, и други – 2,8%. Територията на област Шумен се отличава с благоприятно географско положение, минават и три първокласни пътища и три жп линии.

В структурата на областната икономика услугите са 54,1%, индустрията – 32,1%, селското стопанство – 13,8%.

Значими фирми в икономиката на областта са:

- „Алкомет“ АД – производство на алуминиев прокат;
- „Фикосота“ ООД – водещ производител на перилни препарати и домакински продукти;
- ТЕСИ ООД – производство на електроуреди;
- „Магара груп“ – автомобилна промишленост;
- „Херти“ АД – производство на капачки;
- Автомагистрала „Черно море“ АД – изграждане на пътища;

- „Ново стъкло“ ЕАД – стъklarска промишленост;
- „Меггле България“ АД – млечна промишленост;
- ВИАС ЕООД – производство на AL и PVC профили.

Ключово значение за възстановяване и устойчиво развитие на областната икономика имат реално функциониращите предприятия в създадения Индустриален парк – Шумен.

Палатата усилено работи за подобряване и разнообразяване на оказваните услуги на местния бизнес. Добрата материална база и високо квалифицираният персонал са добра предпоставка за дейност в услуга на бизнеса.

Към Палатата функционира Център за професионално обучение, лицензиран за обучение по 20 вида професии. В процеса на провеждане на учебната практика се използват и възможностите на бизнеса.

За сближаването на фирмите от областта през 2012 г. бяха създадени бизнес съвети в общините Нови пазар и Велики Преслав.

В подкрепа на бизнеса Палатата развива международни контакти, за което е сключила споразумения за партньорство с търговските палати на градовете Текирдаг и Агапазарь (Турция) и град Херсон (Украйна).

Сключване на Споразумение за партньорство с търговската палата на Текирдаг – Турция

ШТПП подписа през 2012 г. меморандум с „Българска банка за развитие“ АД за погнотане на предприемачеството и съдействие на своите членове за реализиране на краткосрочни и дългосрочни инвестиционни проекти.

След проучване на проблемите на бизнеса във връзка с трудния достъп до финансиране Палатата издаде през 2012 г. доклад на тема „Възможности за прилагане в България на добри европейски практики за микрофинансиране“, проведе кръгли маси и дискусии за разпространение на добрите практики.

За привличане на младото поколение към идеята за предприемачеството през 2010 г. към Палатата бе създаден клуб „Млад предприемач“ и бяха разработени поредица бизнес игри и казуси с участието на 240 ученици от професионалните гимназии в Шумен.

ШТПП е един от инициаторите за учредяването на Североизточна българо-турска стопанска камара в Шумен и участва активно при организирането на нейната дейност с цел разширяване на възможностите за търговия и привличане на инвестиции.

За подобряване на връзката бизнес – наука в Шумен бе създаден Център на националната академична мрежа, която да осъществява връзка между Шуменския университет, Палатата и бизнеса.

ШТПП реализира 8 проекта по оперативните програми „Развитие на човешките ресурси“, „Административен капацитет“, и „Регионално развитие“, по Програма за развитие на селските райони и други Европейски програми.

За улеснение на бизнеса Шуменската търговско-промишлена палата създаде „Център за медиация“. Подписано бе споразумение с Шуменския окръжен съд за сътрудничество и активиране на дейността на Центъра като способ за бързо и взаимноизгодно разрешаване на конфликтите, възникнали в хода на стопанската дейност на фирмите.

Палатата е инициатор и участник в Консорциум „Шуменски бизнес инкубатор“, в който участват община Шумен, ШТПП и „Индустриален парк“ АД – Шумен. Идеята е не само подготовка на предприемачите чрез оказване на необходимите им в предпроектния период услуги, но и за предоставяне на офиси през целия период на проектиране и изграждане на нови предприятия от реалния сектор. Модернизираната сграда ще се ползва и като съвременен бизнес център и ще разшири възможностите за подкрепа на бизнеса.

Председател на Шуменската търговско-промишлена палата е Христо Дечев.

ЯМБОЛСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Ямболската търговско-промишлена палата (ЯТПП) е сдружение с нестопанска цел, учредено през 1993 година в Ямбол. Тя е неправителствена, неполитическа, нестопанска организация с идеална цел, чиято основна задача е да подпомага бизнес средите в региона. Към 2014 г. в нея членуват и работят в партньорство около 135 редовни и 950 асоциирани членове – малки и средни предприятия, предприемачи, производители, търговци, общини от Ямболска област.

Ямболската ТПП включи територията, бизнеса и хората, с които работи в партньорски мрежи на обединена Европа, десет години преди България да бъде приета за пълноправен член на ЕС. През 1997 г. Палатата защити участието си в многогодишна програма с правото да бъде домакин и да ползува ими-джа и логото на Евро Инфо Център – Ямбол заедно с други 370 града в Европа. През 2008 г. ЯТПП за втори път включи региона в най-престижната към момента икономическа карта на Обединена Европа – Европейска мрежа за предприятия, информация и иновации (Enterprise Europe Network, EEN). Мрежата обслужва малки и средни предприятия в Ямбол, Бургас, Сливен и други големи съседни градове.

През 2009 г. ЯТПП за трети път включи Ямбол и региона в престижната информационна карта на Обединена Европа – европейската информационна мрежа „Европа Директно“ за популяризиране на европейска информация сред гражданите. Ямболската ТПП е домакин на контактна точка, покриваща информационно Югоизточния планов район – област Ямбол.

През изминалите 20 години на своята дейност ЯТПП прокара пътя на трансграничното сътрудничество с Турция и Гърция. Представители на бизнеса и общината участваха в десетки форуми и бизнес срещи, организирани от Палатата в Ямбол, Одрин, Къркларе-

ли, Текирдаг, Чорлу, Бурса, Айвълък, Балъкесир, Измир, Маниса, Анкара (Турция), както и в Орестиада, Александропулис, Кавала, Солун, Ксанти, Комотини, Козани, Атина (Гърция).

Изложбен щанд на Кавала Експо, Гърция

Впечатляващо през тези години е публичното партньорство между Ямболската ТПП и общините в региона. Палатата организира и провежда по своя инициатива и в партньорство повече от десет изложения под надслов „Произведено в Ямбол“ и „Произведено в община Тунджа“, съпътстващи празника на общините „Свети дух“ и Деня на земята; организира осем Коледни базара на централния площад, за които предостави безвъзмездно ползването на 15 търговски и изложбени щанда, специално изработени за целта по Европейски проект. Палатата организира изложения „Произведено в Ямбол“ извън България в изложбените центрове на Тикирдаг и Одрин (Турция), Кавала и Александропулис (Гърция), информационни щандове за представяне на Ямбол, неговата икономика, стопанския и културния живот в повече от 20 страни на света – Германия, Австрия, Франция, Италия, САЩ и др.

Делегация и участие в изложение в Сан Франциско, САЩ

Забележителен успех през последните години има Лицензиращият център за професионално обучение и квалификация на ЯТПП. През 2008 г. ЯТПП успешно премина пълния мониторинг и получи собствен лиценз от Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) при МС на Р България на Център за професионално обучение (ЦПО) по 32 професии и 37 специалности. Центърът обучава професионално и квалифицира кадри от всички възрасти за нуждите на регионалния бизнес.

Като социален партньор ЯТПП е постоянен и градивен участник в обществените органи на общините в региона: в Съвета за социално партньорство, в Съвета за социално-икономическо развитие, в целеви съвети, касаещи развитието на града и региона.

Успешните резултати от участието на ЯТПП в Европейски програми и проекти са директно ориентирани и се изразяват в конкретна експертна и финансова помощ за предприемачите, общинските институции и гражданите на Ямболския регион. Осигуряването на тази помощ стои в основата на реалния икономически и социален просперитет на Ямбол. През последните десет години са реализирани 62 проекта, като общата сума на финансирането на дейностите и услугите за гражданите, фирмите и институциите на Ямбол е над 8 000 000 лева.

По-значими от тях са :

- Евро Инфо Център в Ямбол – по програма на ЕК, Главна дирекция „Предприятия и индустрия“;

- Европейски информационен и иновационен център (EEN) в Ямбол – по програма на ЕК, Главна дирекция „Предприятия и иновации“, одобрен за новия програмен период до 2021 г.

Квалификационно обучение „Женско предприемачество“ в гр. Сюлеоглу, Турция

- Европейски информационен център „Европа директно“ с офис в Ямбол – по програма на ЕК, с продължителност 4 години;

- ОП „Административен капацитет“, приоритетна ос „Управление на човешките ресурси“, компонент „Укрепване на капацитета на структурите на гражданското общество“. Одобрено проектно предложение с работно заглавие „Чрез укрепване структурите на гражданското общество – по-добро управление на Ямболска област“ – 2008 г.;

- ОП „Развитие на човешките ресурси“, компонент „Повишаване на производителността и адаптивността на заетите лица“;

- Допълнително 9 проекта за бизнес развитие от Програмата за трансгранично сътрудничество България–Турция 2007–2014 г. на обща стойност над 2 000 000 лева, като три от тях продължават.

Колективен орган на управление на Ямболската търговско-промишлена палата е Управителният съвет с председател Стойчо Петров Стойчев.

БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ

ЧЛЕНОВЕ НА СЪВЕТА НА БРАНШОВИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ КЪМ БТПП КЪМ 30 ЯНУАРИ 2015 г.

Асоциация автомобилни алармени системи

Асоциация на автомобилните производители и техните оторизирани представители в България

Асоциация на банките в България

Асоциация на българските застрахователи

Асоциация на българските ползватели на дървесина

Асоциация на българските предприятия за международни превози и пътища

Асоциация на българските спедитори

Асоциация на българските туроператори и туристически агенти (АБТТА)

Асоциация на доставчиците на информационни телекомуникационни услуги (АДИТУ)

Асоциация на гружествата от леката промишленост

Асоциация на месопреработвателите в България

Асоциация на млекопреработвателите в България

Асоциация на млекопроизводителите

Асоциация на погребалните фирми в България

Асоциация на предприятията за безмитна и тревъл ритейл търговия

Асоциация на производителите на безалкохолни напитки в България (АПБНБ)

Асоциация на производителите на машини и оборудване за хранителната промишленост

Асоциация на производителите на метален амбалаж и свързаните с тях производства

Асоциация на производителите, вносителите, търговците и вулканизаторите на гуми

Асоциация на счетоводните къщи в България

Асоциация на търговците на строителни материали

Браншов съюз на кожарската, кожухарската, обувната и галантерийната промишленост

Браншов съюз на производителите на текстил

Браншова асоциация детски играчки – България

Браншова камара на дървообработващата и мебелна промишленост

Браншова камара на памучната, ленената и конопената индустрия

Браншова камара на шивашката индустрия	Българска асоциация по рециклиране (БАР)
Браншова организация за текстил и облекло (БОТО)	Българска асоциация по управление на проекти
Българска асоциация за геотехническо и тунелно строителство	Българска асоциация – труд, здраве и безопасност
Българска асоциация за изолации в строителството	Българска браншова камара „Машиностроене“
Българска асоциация за системи за аларма	Българска браншова камара „Пътища“
Българска асоциация на билкарите и гъбарите	Българска браншова камара „Феникс-ресурс“
Българска асоциация на електротехниката и електрониката (БАСЕЛ)	Българска браншова камара по електронна промишленост и информатика (ББКЕПИ)
Българска асоциация на жените – предприемачи	Българска горскостопанска камара
Българска асоциация на комуникационните агенции	Българска земеделска камара
Българска асоциация на корабните брокери и агенти	Българска камара на химическата промишленост
Българска асоциация на производителите и износителите на облекло и текстил (БАПИОТ)	Българска национална асоциация етерични масла, парфюмерия и козметика
Българска асоциация на производителите, вносителите и търговците на лични предпазни средства	Българска национална асоциация по корабостроене и кораборемонт
Българска асоциация на туристическите агенции	Българска предприемаческа камара в строителството
Българска асоциация на търговците на агротехника	Българска технологична платформа на горския сектор
Българска асоциация на търговците на зърно и фуражи (БАТЗФ)	Българска фасилити мениджмънт асоциация
Българска асоциация на търговците на медицински изделия (БАТМИ)	Български съюз за митническо и външно-търговско обслужване
Българска асоциация на фермерите	Институт на дипломираните експерт-счетоводители в България
Българска асоциация по информационни технологии (БАИТ)	Камара на инсталаторите в България
Българска асоциация по клинични проучвания	Камара на строителите в България
	„Клуб 9000“
	Конфедерация на българската индустрия

Национален браншови съюз „Сервиз Електронна техника“	Национално сдружение на цветарите
Национален браншови пчеларски съюз	Национално сдружение НЕДВИЖИМИ ИМОТИ
Национален институт по туризъм	Сдружение АГРО БИО СВЯТ
Национален съюз на ключарите в България	Сдружение „Български Врати, прозорци и фасади“
Национална асоциация на козметиците „Естетика 2001“	Сдружение на българските фармацевтични производители
Национална асоциация на млекопреработвателите	Сдружение на каменарите в България
Национална асоциация на фирми за търговска сигурност и охрана (НАФТСО)	Сдружение на производителите на растителни масла и маслопродукти в България
Национална асоциация по биогорива в България	Сдружение на фирми за хранително машиностроене в България (съкратено „Хрантехмаш“)
Национална асоциация ХОРЕКА – хотел, ресторант, кафетерия	Национален браншови бубарски съюз в България
Национална асоциация частно образование	Съюз на българските мелничари
Национална браншова стопанска камара на търговците дистрибутори на едро на лекарствените средства и медико-санитарни и билкови препарати	Съюз на гъбопроизводителите в България
Национална камара за мода – България	Съюз на данъкоплатците в България (СДБ)
Национална лозаро-винарска камара	Съюз на пивоварите в Република България
Национална предприемаческа и занаятчийска камара	Съюз на погребалните фирми в България
Национално сдружение на българските спедитори, Българската асоциация за спедиция, транспорт и логистика	Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци в България
Национално сдружение на занаятчиите часовникари – Подем	Съюз на работодателите (ръководителите) в системата на народната просвета в България
Национално сдружение на козметиците „Здраве и Красота“	Съюз на счетоводителите в България
Национално сдружение на малкия и среден бизнес	Съюз на търговците в България
Национално сдружение на фризьорите в България	Федерация на хлебопроизводителите и сладкарите в България (ФХСБ)
	Централен кооперативен съюз

БРАНШОВА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ТЕКСТИЛ И ОБЛЕКЛО

Браншовата организация за текстил и облекло (БОТО) е сдружение на фирми от бранш „Текстил и облекло“, извършващо дейност на територията на Република България. Учредено е през месец април 2006 г. в гр. Кюстендил. Функционирайки успешно, Сдружението непрекъснато разширява своя обхват, като към края на 2014 г. неговите членове са едни от най-авторитетните и конкурентоспособни фирми в бранша от цялата страна.

Членовете на Сдружението осъществяват своята дейност в следните направления:

- производство на мъжко, дамско и детско облекло;
- производство на плетиво;
- аксесоари и спомагателни материали;
- оборудване за сектора;
- логистични услуги;
- машинна бродерия и сублимационен печат;
- CAD/CAM системи;
- търговия с готова продукция и материали.

Сдружението работи активно и с различни образователни институции, като неговите асоциирани членове са катедра „Машиностроителна и текстилна техника и технология“ към Технически университет – Благоевград и Нов български университет – София, департамент „Дизайн и архитектура“.

Основни цели на Сдружението:

- да подпомага развитието на бранша, като защитава правата, професионалните и социалните интереси на своите членове;
- да развива колегиалност и сътрудничество в отношенията между членовете си и представителите на бранш „Текстил и облекло“;
- да популяризира дейността на членовете на сдружението, да установява професионални контакти, обмен на информация и сътрудничество със сродни институции в страната и чужбина;

- да повишава професионалната подготовка и квалификация на членовете си чрез организиране на семинари, курсове, консултации и др.;
- да повишава и укрепва капацитета на Сдружението и на неговите членове за разработване и управление на проекти, финансирани по различни донорски програми и др.

Сдружение БОТО е колективен член на Българска търговско-промишлена палата и на Съвета на браншовите организации към БТПП.

Министърът на труда и социалната политика връчва наградата в категория „Бранишова организация“ за 2013 г. на Илия Петров, член на Председателския съвет на Бранишовата организация за текстил и облекло

БОТО има установени партньорски взаимоотношения и със сродни организации от Италия, Франция, Турция, Македония и Сърбия.

Сдружението е изпълнило и изпълнява успешно съвместни проекти с Текстилна

Конференция „Трансграничен регион България – Македония – добро място за производство на облекла – днес и утре“, 2011 г.

търговска асоциация – Текстилен клъстер – Щип, Македония.

След успешната реализация на проект „Трансграничен регион България–Македония – добро място за производство на облекла – днес и утре“, финансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество (ТГС) между Република България и Република Македония, двете организации работят съвместно по нов проект, финансиран по ОП ТГС „Укрепване капацитета на текстилната индустрия в трансграничния регион чрез обучение на добри практики и реализиране на промоционални дейности“. Целта на проекта е да се подобри имиджа и се подкрепи конкурентоспособността на сектор „Текстил и облекло“ с цел увеличаване на икономическия му потенциал чрез мерки за изграждане на капацитет, споделяне на добрите общи практики, прилагане на промоционални дейности и институционално укрепване на заинтересованите страни от текстилната индустрията в трансграничния регион.

Сдружението изпълнява проект в партньорство с община Лесковац, Сърбия и

Българската търговско-промишлена палата. Проектът „Заедно на европейския пазар – общи възможности за фирмите от бранш „Текстил и облекло“ от трансграничния регион“, финансиран по Програма за ТГС между Република България и Република Сърбия, има за цел чрез трансгранично сътрудничество да се създаде добавена стойност в шивашкото производство и в региона като цяло. Цели се и постигне на планиране и подготовка на фирмите от бранш „Текстил и облекло“, работещи в трансграничния регион, за съвместно използване на новите пазарни възможности на разширяващия се ЕС на основата на задълбочено изследване, анализ и оценка на производствените възможности на шивашкото производство, пазара и човешките ресурси, както и на практически трансфер на знания и опит сред фирмите от бранша от двете страни на границата.

В цялостната си дейност Сдружението се ръководи от увереността, че чрез обединените усилия на всички авторитетни и конкурентоспособни фирми от бранша може да бъде постигнато засилване на конкурентоспособността на сектор „Текстил и облекло“ и налагането му като генератор за създаване на икономически растеж в страната и в региона.

Мисията на организацията е: „Бранш „Текстил и облекло“ – икономически силен отрасъл“.

НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ СПЕДИТОРИ

Националното сдружение на българските спедитори (НСБС) е национално представителна браншова организация, която представлява интересите на транспортно-спедиторския и логистичен бранш. Сдружението обединява почти всички доказани фирми, които покриват целия спектър на спедицията и логистиката, извършват над 2/3 от международните спедиторски услуги, реализират над половината от приходите и 83% от брутна печалба в спедиторския бранш.

За периода от своето създаване през 1993 г. НСБС израства като социално отговорна професионална организация, чиято основна цел е устойчивото развитие на спедиторския бранш. Това налага приемането на нови приоритети и стратегии за бъдещо развитие. Новите глобални насоки и приоритетни направления на НСБС в дългосрочен план са:

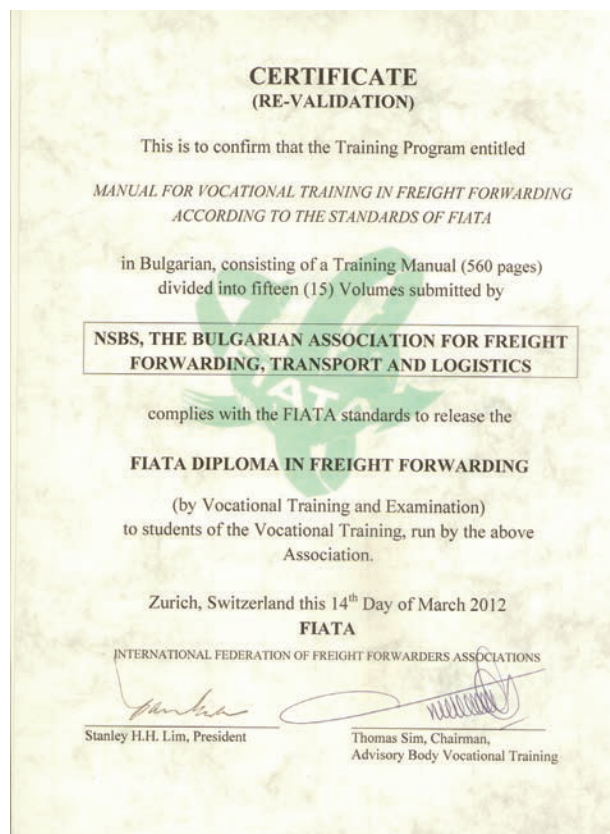
- Устойчиво развитие на спедиторския бранш;
- Целенасочени усилия за популяризиране на бранша сред младите хора, повишаване на атрактивността му с цел осигуряване на кадрови ресурси в дългосрочен план;
- Повишаване на социалната отговорност за постигане на екологично съобразен транспорт; разумна интернализация на външните разходи за всички видове транспорт с цел насърчаване на интермодалността и развитието на устойчива транспортна система.

По-важни постижения в биографията на Сдружението в полза на членовете и на българския спедиторски бранш:

- През 1996 г. НСБС изработи и наложи сред членовете си Общи спедиторски и Общи складови условия, които изискват високи професионални стандарти за оказваните от тях спедиторски и логистични услуги.
- В сътрудничество с първокласни застрахователи НСБС разработи застрахова-

телна полица, покриваща отговорността на спедитора към неговите клиенти товарогатели.

- Сдружението получи право да предоставя на членовете си документите на Международната федерация на спедиторските сдружения (ФИАТА), които подпомагат тяхната дейност в международния стокообмен и в усвояването на външнотърговски акредитиви.
- През 2000 г. НСБС съдейства на членовете си за внедряване на стандарти по качество на услугите по ISO 9000. Понастоящем над 70% от членовете на НСБС работят съгласно стандарт ISO9001:2008.
- През 1996 г. Сдружението разработи първия в България наръчник и програма за професионална подготовка на спедитор-

Лиценз – акредитация от ФИАТА

ски кадри и бе акредитирано от ФИАТА да провежда курсове за обучение и да издава международни дипломи за професионална

Лиценз на НАПОО за ЦПО–НСБС

компетентност в спедиторската професия.

- През 2005 г. получи лицензия за Учебен център за професионално обучение (ЦПО) на спедиторски кадри от НАПОО.

Международна конференция „България в сърцето на европейската логистика“, март 2012 г.

Постижения в международната дейност:

- От 1994 г. НСБС представлява България във ФИАТА. Представители на сдружението участват в органите на ФИАТА и чрез тях в дейността на Европейската конференция на министрите на транспорта (ЕКМТ), Европейската комисия, Икономическата комисия за Европа на ООН, Международната търговска камара и редица международни организации в сферата на транспорта (IRU, UIC, IATA, IMO и др.).

Заседание на КС в офиса на НСБС за приемане на програмата на Конгреса на спедиторските асоциации в Истанбул (май 2012)

- От 2000 г. НСБС изпълнява функциите на Секретариат на Консултативния съвет (КС) на спедиторските асоциации от Югоизточна Европа.
- От 2003 г. НСБС е член на КЛЕКАТ (Европейската асоциация за спедиторски, транспортни, логистични и митнически услуги), чрез която получава право на глас при вземането на решения от Европейската комисия, засягащи транспортната политика на Общността.

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ТЪРГОВЦИТЕ НА ЗЪРНО И ФУРАЖИ

Българската асоциация на търговците на зърно и фуражи (БАТЗФ) е юридическо лице с нестопанска цел, регистрирана през месец април 2010 г.

Асоциацията е доброволна професионална организация на търговците на зърно и фуражи в България, чиито отношения се основават на принципите на равнопоставеност, доверие, толерантност и лоялна конкуренция.

Асоциацията отстоява своите принципи, без да се влияе от частни и временни пазарни конюнктури и като спазва законите на Република България и на европейските норми и регулации в условията на свободен пазар и конкуренция.

Българската асоциация на търговците на зърно и фуражи е убедена, че само с общи усилия може да се постигат и отстояват целите и задачите, които си поставя.

Целите на Асоциацията са:

- да представлява и защитава интересите на своите членове пред държавата, държавните органи и други институции в страната, местните и международните браншови организации, както и други НПО;
- да участва активно в сътрудничество с държавните органи при изготвяне на проекти за нормативни актове, касаещи дейността на членовете на Асоциацията;
- да прилага и утвърждава законови и етични механизми и норми за търговия на зърно и фуражи в страната.

Процесът на изграждане на зърнения пазар в страната премина през различни етапи на развитие, но днес в условията на единен европейски пазар основополагащи стават нормите и директивите на ЕС.

Екипът на БАТЗФ познава отлично европейските и международните изисквания и практики и чрез своята интернет страница и инициативи информира и съдейства на своите членове да развиват успешно своя бизнес.

За краткия период от своето създаване БАТЗФ се изгради като авторитетен представител на сектора за търговия със зърно и маслодайни култури.

Значителен резултат от дейността на Асоциацията е въвеждането на механизма за обратно начисляване на ДДС при търговията със зърно, което е предпоставка за предотвратяване на данъчните измами на зърнения пазар.

БАТЗФ участва в Консултативния съвет по зърното при министъра на земеделието и храните.

БАТЗФ е член на Българската търговско-промишлена палата.

БАТЗФ е член на Европейската асоциация на търговците на зърно, ориз, маслодайни семена, фуражи, зехтин, масла и агропрепарати (COCERAL).

БАТМИ **БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ ЗА ТЪРГОВЦИТЕ НА МЕДИЦИНСКИ ИЗДЕЛИЯ**

Българската асоциация на търговците на медицински изделия (БАТМИ) е лицето на медицинската технология и индустрия в България.

Учредена на 16.02.2006 г., Българска асоциация на търговците на медицински изделия е браншова организация на търговците от сферата на производството и търговията с медицински изделия. В нея членуват около 40 фирми, представящи почти всички големи световни производители от бранша.

Организацията е със седалище в гр. София, на ул. „Димитър Сагаев“, 19, и се ръководи от инж. Силвия Петрова, председател на Управителния съвет.

Основните цели на БАТМИ са да защитава интересите на своите членове пред органите на държавната власт, да съдейства за налагане на прозрачни и лоялни търговски взаимоотношения в бранша, да предприема мерки за хармонизиране на търговската практика в България с добрите практики на Европейския съюз.

Асоциацията организира срещи с представители на българските държавни органи и ведомства за обсъждане на въпроси, свързани с развитието на българския медицински бизнес, участва с предложения за промени и допълнения на законодателството, регламентиращо търговската дейност с медицинска апаратура и консумативи, участва в Парламентарната комисия по здравеопазване.

БАТМИ членува в международни и български организации.

На 10.03.2012 г. БАТМИ стана член на Eucomed – европейска асоциация, в която членуват големите световни производители и националните асоциации на повечето европейски държави, член е и на NAN – Съвет на националните асоциации към Eucomed.

Основна дейност на БАТМИ е организирането на обществени дебати, събития и кръ-

ли маси по национално и международно значими теми, свързани със здравеопазването. През 2014 г. Българска асоциация на търговците на медицински изделия организира национална конференция „Здравеопазване, основано на ценности“ под патронажа на министъра на здравеопазването.

През 2012 г. Българска асоциация на търговците на медицински изделия реализира уникален по рода си проект – създаване и издаване на „Бяла книга за здравеопазване, основано на стойности“ – изключително мащабен и сериозен проект, свързан с разработването на цялостна стратегическа рамка за дългосрочна реалистична и обоснована политика за реформа в здравеопазването.

БЪЛГАРСКА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКА КАМАРА В СТРОИТЕЛСТВОТО

Българска предприемаческа камара в строителството (БПКСтр) е правоприменник на Българското сдружение на главните контрактори в строителството, регистрирано на 2 септември 1999 г. Като БПКСтр сдружението е пререгистрирано на 28 декември 2000 г.

БПКСтр обединява български частни фирми – реални участници в инвестиционния процес, които са работили като главен изпълнител на значими обекти. Браншовата организация има за цел да легитимира българските партньори пред чуждестранните инвеститори.

Висококачествени строежи, реализирани по модерен начин

Българска предприемаческа камара в строителството стимулира ефикасност, честност, както и безпристрастни и отговорни решения между членовете на екипа, реализиращ инвестиционния процес – собственици, архитекти, инженери, подизпълнители и доставчици. Тя защитава и изразява мнението на членовете си пред обществеността и държавните органи, като същевременно оказва съдействие на държавните и неправителствени органи и организации, осъществяващи нормотворческа дейност.

Членовете на БПКСтр са защитници на тезата, че висококачествени строежи могат да бъдат реализирани по модерен начин

и на по-ниски цени, когато се ръководят от главен предприемач, който носи отговорността за резултатите от целия инвестиционен процес.

БПКСтр е осъществила контакти с подобни организации в САЩ, Мароко, Финландия, Турция и Великобритания.

Камарата е в партньорски взаимоотношения с Българската агенция за инвестиции, Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средни предприятия, Парламентарната комисия по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление.

Камарата е пряк член на БТПП, член е на Българския инвестиционен форум, а от 2000 г. – и на Европейския съюз на предприемачите (UEPC).

Членовете на БПКСтр разполагат с традиционен опит в проектирането и изпълнението на обекти от всякакъв характер – инфраструктурни, жилищни, обществени, бизнес сгради, хотели, промишлени обекти, електропроводи, газопроводи, водопроводи и телекомуникационни мрежи, пътища и мостове.

Друг аспект е предлагането на консултантски и инженерингови специализирани услуги.

С дейността на членовете на БПКСтр се затваря инвестиционния процес – недвижими имоти, проучване и проектиране, строителство и независим надзор.

Фирмите, членуващи в браншовата организация, притежават богата производствено-материална база и машинен и автотранспортен парк. Те извършват търговска и спедиторска дейност на територията на открити и закрити складове с механизация на товарно-разтоварните операции. Това е особено благоприятно за осъществяване на контакти с български и чуждестранни производители на строителни материали и изделия и снабдяване на крайния потребител.

Председател на БПКС е инж. Николин Гавраилов.

НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ НА КЛЮЧАРИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Националният съюз на ключарите в България (НСКБ) е нестопанска организация с идеална цел в частна полза.

Основните цели и задачи, които наложиха създаването на Съюза на ключарите, са обединяването на ключарите в страната и защита на техните интереси, повишаването на квалификацията и уменията им, осигуряването на качествени материали и инструменти за работа, както и на професионални условия за труд.

В НСКБ членуват над 50 професионални ключари от цялата страна. Основан е през 1993 г. и оттогава членува в Българската търговско-промишлена палата, която защитава интересите на работодателите в България. От 2001 г. НСКБ е член на Националната занаятчийска камара, чийто основен приоритет е възраждането и развитието на занаятите в България.

От 1996 г. НСКБ е член на Европейския съюз на ключарите (ELF). В него членуват над 20 държави от Европа, с численост над 2000 ключари.

Всяка година се организира Европейски конгрес, съпроводен с разнообразни семинари, курсове на различна тематика и голямо изложение на фирми производителки на ключарски продукти от цял свят, където се разискват различни проблеми на ключарския занаят в Европа.

Националният Съюз на ключарите беше домакин на ежегодния конгрес, който се провежда в София през 2000 г. и събра над 300 ключари от Западна и Централна Европа. На него присъстваха много ключари и от Балканския регион от Македония, Сърбия, Гърция, Турция.

Националният съюз на ключарите в България обучава редовно своите членове, провеждайки ежегодно квалификационни курсове на различна тематика в областта на заключването и всички новости в тази сфера.

Националният съюз на ключарите в България информира редовно своите членове за новостите в ключарската професионална област в страната, в Европейския съюз на ключарите и по света.

Националният съюз на ключарите в България чрез пресата и медиите информира своите клиенти и крайните потребители за най-надеждните начини на заключване и обезопасяване на жилища, офиси, автомобили.

Националният съюз на ключарите в България организира презентации на фирми, желаещи да предоставят информация и да запознаят ключарите със своите нови продукти.

НАЦИОНАЛНА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКА И ЗАНАЯТЧИЙСКА КАМАРА

Националната предприемаческа и занаятчийска камара (НПЗК) е организация с нестопанска цел. Тя е сдружение, обединяващо физически и юридически лица – представители на малкия и средния бизнес, включително предприемачи и занаятчии.

НПЗК е наследник на Сдружението на средните и дребни частни предприемачи, което е основано през 1996 г. Камарата е създадена за подпомагане и насърчаване, представителство и защита на интересите на своите членове, работещи в сферата на предприемачеството и занаятите. НПЗК има регионални центрове в София, Пловдив, Варна, Русе, Стара Загора, Габрово, Благоевград, Лом, Свищов, Сливен, Смолян, Ямбол, Петрич и Хасково.

Националната предприемаческа и занаятчийска камара:

- съдейства за ориентацията в пазарните взаимоотношения на малките и средни предприемачи и за напредъка на занаятите;
- спомага за утвърждаване на принципите на лоялната конкуренция;
- приобщава своите членове към международно възприетите принципи по етика в стопанската дейност;

Обсъждане на финансирането на МСП по „Хоризонт 2020“

- подпомага обучението на малките и средните предприемачи за възможностите, предоставяни от Европейските фондове и Оперативните програми;
- съдейства за привличане на чуждестранни инвестиции;
- оказва подкрепа при технологичното обновяване на производствените мощности и за повишаване на стандартите на производството и услугите;

Обсъждане на Закона за публично-частното партньорство с членове на Националната предприемаческа и занаятчийска камара от гр. Русе

- разработва програми за подобряване на мениджмънта на членовете си;
- съдейства за намаляване на административните бариери и на лицензионните режими, отнасящи се за малкия и средния бизнес;
- разработва и актуализира съвместно с общинските и областните администрации регионални стратегии и програми;
- изготвя предложения до изпълнителната и законодателна власти за инвестиционни данъчни стимули и за провеждане на по-благоприятна за бизнеса икономическа политика;
- участва в работни групи за разработка на нормативни актове относно активизиране на кредитабилността на българската банкова система.

СДРУЖЕНИЕ НА ФИРМИ ЗА ХРАНИТЕЛНО МАШИНОСТРОЕНЕ В БЪЛГАРИЯ

Сдружението на фирми за хранително машиностроене в България (Хрантехмаш) е основано през 1998 г.

Производството на машини и съоръжения за хранително-вкусовата промишленост е с дългогодишни традиции в България. Този подсектор на машиностроенето е основен партньор на българските фирми за производство на храни и напитки, осигурявайки голяма част от необходимото им оборудване. Част от продукцията е предназначена за износ в страни от ЕС, в съседни страни, в Русия и в Близкия изток.

Сдружението е създадено да съдейства за подпомагане и насърчаване на дейността, инициативите и активността на своите членове, като допринася за увеличаване на ефективността от стопанската им дейност. То представлява членовете си пред други тържавни и международни организации и сдружения, фирми и юридически лица.

Благодарение на реализираните инициативи почти всички фирми, членуващи в Сдружението, успешно внедриха и сертифицираха системи за управление на качеството.

Сдружението стимулира своите членове за участие в проекти за модернизация и повишаване на конкурентоспособността, финансирани от ЕС, чрез организирането на информационни програми.

През октомври 2012 г. Хрантехмаш бе съорганизатор съвместно с БТПП на бизнес семинар за български фирми с участието на министъра на икономиката, енергетиката и туризма. Темата на семинара бе „Индия – перспективи в секторите енергетика, транспорт, машиностроене и хранително-вкусова промишленост“.

Участие на представители на „Хрантехмаш“ в семинар „Индия – перспективи в секторите енергетика, транспорт, машиностроене и хранително-вкусова промишленост“

Среща в БТПП с представители на бизнеса от Индия

Председателят на Управителния съвет на Сдружението – Таньо Гюхпалов, е член на Отрасловия съвет за тристранно сътрудничество „Машиностроене“.

СЪЮЗ НА ДАНЪКОПЛАТЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Съюзът на данькоплатците в България (СДБ) е учреден на 12.12.1991 г. в София като независима, непартийна, доброволна обществена организация. Учредители на Съюза са проф. Велчо Стоянов, проф. Филип Рачев, доц. Николай Бузов, доц. Костагин Иванов, Георги Конев, Илия Николов, Виген Вигенов, Георги Лазаров и други.

СДБ е член на Световната (WTA) и на Европейската (ETA) асоциация на данькоплатците от 1998 г.

СДБ има за цел както професионалното подпомагане и защитата на интересите на данькоплатците, така и осъществяването на обществен надзор за рационално и ефективно използване на събраните от данькоплатците средства по линията на държавните и общински разходи.

По-конкретни цели и задачи на СДБ са:

- разясняване на данъчното законодателство, реда и начина за облагане и събиране на данъците;
- защита на интересите на данькоплатците от неправомерни действия на данъчните и други държавни органи;
- съдействие за изграждане у данькоплатците и данъчните органи на висок данъчен морал, висока данъчна дисциплина, акуратност и толерантност при изпълнение на задълженията си;
- съдействие на държавните органи за изграждане на рационална, опростена и ефективна данъчна система и провеждането на обоснована данъчна политика;
- осъществяване на обществен надзор и контрол за икономично, рационално и ефективно използване на събраните данъчни приходи по линия на държавните разходи;
- запознаване с международния опит, синхронизация с данъчното законодателство на Европейския съюз и тенденции

те в развитието на данъчната теория, законодателство и техника на облагане.

Постигането на целите и задачите се осъществява чрез данъчно-финансова просвета и информираност на данькоплатците, чрез осъществяване на издателска дейност по данъчната проблематика, чрез провеждане на научно-практически конференции, семинари и др. за разясняване и обсъждане на важни финансово-данъчни проблеми; съдействие и подпомагане на държавните органи при изграждане на данъчно законодателство, на данъчната система и политика.

Тези дейности се изпълняват основно от Бюрото към БТПП, създадено по договор за съвместна дейност между БТПП и СДБ. Чрез Бюрото са предоставяни компетентни отговори и консултации по въпросите на данъците и данъчното облагане на местни физически и юридически лица, на чуждестранни фирми, търговски представителства и групи.

Членове на УС на СДБ редовно участват в организираните от БТПП и СДБ кръгли маси, бизнес срещи, семинари и консултации, изготвят се писмени и устни становища и предложения по данъчни проектозаконови промени в данъчното законодателство. Членовете на СДБ разясняват основите на данъчното законодателство на Република България пред чуждестранни инвеститори, юридически и физически лица, желаещи да упражняват стопанска дейност у нас. Членове на УС участват в заседанията на Консултативния съвет по данъчна политика при Министерството на финансите (Национален съвет по данъчна политика), изготвят експертни становища по искане на МФ, БТПП, КНСБ и др. по въпросите на данъчното облагане, данъчната политика и политиката на доходите за развитие на гребния и средния бизнес – основа на всяка просперираща икономика.

Активно е участието на членовете на УС в кръгли маси с депутати от НС, с представители от КНСБ и Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители по проект-предложения за нови данъчни закони. Със съдействието на СДБ се издават сп. „Данъчна практика“ и сп. „Данъчен експерт“, редовно се поддържа рубриката „Данъци“ в бюлетина на БТПП – „Инфобизнес“.

При пререгистрацията на СДБ, съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел, е избрано ново ръководство в състав: Николай Попов – председател, Георги Лазаров и проф. Велчо Стоянов (почетен председател).

Представители на УС на СДБ са делегати на международни конференции и конгреси, организирани от WTA и ETA в Стокхолм, Киев, Санкт Петербург, Брюксел и др., на които се провеждат срещи с асоциации, федерации и съюзи на редица страни, обменя се международен опит, споделят се успешни практики и иновативни идеи. Председателят Николай Попов е делегат при Учредяването на Международен комитет за защита на правата на данъкоплатците в Централна Европа и Централна Азия през 2002 г.

През 2003 г. по покана на УС на СДБ на делово посещение в България Бьорн Тарас Фалберг – президент на Световната асоциация на данъкоплатците (WTA), осъществява срещи с ръководството на Министерството на финансите, на БНБ, с икономически съветници на президента на страната, с народни

представители; участва в пресконференция, организирана със съдействието на БТПП, в телевизионни предавания, изнася лекции пред студенти в София.

Особено ценни са наг 20-годишният опит на Съюза, познаването на проблемите на данъкоплатците в страната и активното участие на членовете му в международни форуми и обмен на информация с международни асоциации, с членове на WTA и ETA.

СДБ има принос за положителното развитие на данъчната теория, данъчното законодателство и техниките на облагане – за по-голяма прозрачност и ефективност.

Президентът на Световната асоциация на данъкоплатците (WTA) и консултант на Световната банка Бьорн Тарас Фалберг и председателят на СДБ Николай Попов на посещение в БТПП

120 ГОДИНИ
БЪЛГАРСКИ ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНИ ПАЛАТИ

Коректор *Мариана Христова*
Предпечатна подготовка *Петър Дамянов*

Българска търговско-промишлена палата
София 1058, ул. „Искър“ 9, тел.: 02/8117400,
www.bcci.bg, e-mail: bcci@bcci.bg

Печат Абагар АД